

การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

พชณี บุญรัมย์

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

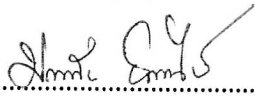
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

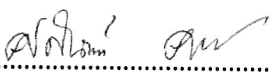
ธันวาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

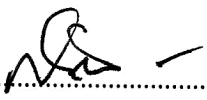
คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิบัณฑิตและคณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัณฑิต ได้พิจารณา
คุณวุฒิบัณฑิตของ พัทธนี บุญศรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

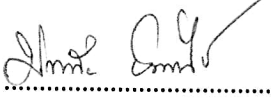
คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิบัณฑิต

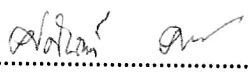

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.มณฑิเยร ชมดอกไม้)

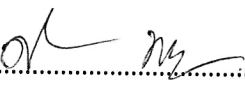

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์)

คณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัณฑิต

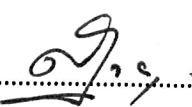

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช)

..... กรรมการ
(ดร.มณฑิเยร ชมดอกไม้)

..... กรรมการ
(ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา พฤทธิกุล)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณวุฒิบัณฑิตฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุญา ชีระวิชิตระกุล)

วันที่ ๒๗ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2562

กิตติกรรมประกาศ

คุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.มณฑิยา ชมคอกไม้ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยฉบับนี้และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช ประธานคณะกรรมการสอบคุณฉันทิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะทำให้คุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการเรียนรู้และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุก ๆ ท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัยและขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการวิจัย ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรและเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนป้อมเพชร และโรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนคุณครูและขอขอบคุณนักเรียนของทั้งสองโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ทำให้คุณฉันทิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของคุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

พัชณี บุญรัมย์

54810108: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน; ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน/ จิตตปัญญาศึกษา/ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

พจนี บุญรัมย์: การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (CURRICULUM DEVELOPMENT OF ENHANCING READING LITERACY SKILL THROUGH CONTEMPLATIVE EDUCATION FOR STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES) คณะกรรมการควบคุมคุุณิพนธ์: มณฑิธร ชมดอกไม้, อ.ด., ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์, กศ.ด. 260 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาและศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวคิดตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 7 คน ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่าน แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดตปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพหลักสูตรในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.93

2. ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน พบดังนี้

2.1 คะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 หลังการเรียนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดตปัญญาศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทุกคนมีทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่ดีขึ้น มีสมาธิในการเรียนมากขึ้นและสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ดีขึ้น

2.3 หลังการเรียนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดตปัญญาศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทุกคนชอบกิจกรรมที่นำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การทำสมาธิ การระบายสี การฟังเสียงสัญญาณระฆัง และการทำงานเป็นกลุ่ม และนักเรียนชอบเนื้อหาสารคดีเรื่องฝนหลวงมากที่สุดและไม่ชอบข่าวเรื่องเรือล่มที่อยุธยามากที่สุด

54810108: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; Ph.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: ENHANCING READING LITERACY SKILL CURRICULUM/ CONTEMPLATIVE EDUCATION/ STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES

PATCHANEE BOONRATCHAMEE: CURRICULUM DEVELOPMENT OF ENHANCING READING LITERACY SKILL THROUGH CONTEMPLATIVE EDUCATION FOR STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES. ADVISORY COMMITTEE: MONTIEN CHOMDOKMAI, Ph.D., SASINAN SIRITADAKUNPAT, Ph.D. 260 P. 2018.

The purposes of the research are to develop and study curriculum implementation to enhance reading literacy skill with the contemplative education for learning disability students. The samples were 7 students with learning disability from Prathomsuksa 4 and 5 with mean total of 3.93.

At Sorndee (Phacharat Anusorn) School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. They were purposively selected. The research tools were lesson plans, reading literacy skill test, behavior observation form and satisfaction interview questions performed. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The results were as follows:

1. The curriculum of reading literacy skill enhancing based on the contemplative education for disable students was developed education with learning disability students was successfully developed. The result of the curriculum evaluation was at 3.93 which was at high level.

2. The result of developed curriculum implementation were as follows;

2.1 The average posttest score of the reading literacy skill was higher the average pretest score with the significance of .05 level.

2.2 All the learning disable students' reading literacy skill is successfully improved; they also have better concentration ability and can connect prior knowledge with new knowledge better.

2.3 The students were satisfied with the curriculum activities such as meditation, painting, bell signals listening, and group work. The students like reading content of documentary "Phon Luang" the most and dislike reading of news "Boat crashes at Ayutthaya" the most.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การพัฒนาหลักสูตร.....	14
การรู้เรื่องการอ่าน.....	30
วิธีการสอนอ่าน	37
กลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์.....	45
จิตตปัญญาศึกษา.....	51
นักเรียนที่ปัญหาทางการเรียนรู้.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	97
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	103
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	103
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร.....	106
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร.....	120
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร.....	124

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	126
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม แนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	126
ตอนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนว จิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	129
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษา.	137
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	143
สรุปผลการวิจัย.....	144
อภิปรายผล.....	145
ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้.....	151
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป.....	152
บรรณานุกรม.....	153
ภาคผนวก.....	163
ภาคผนวก ก.....	164
ภาคผนวก ข.....	172
ภาคผนวก ค.....	188
ภาคผนวก ง.....	199
ภาคผนวก จ.....	206
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	260

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แนวทางการฝึกปฏิบัติของจิตตปัญญาศึกษาตามแนวคิดของ Center contemplative mind in society.....	63
2 ขั้นตอนการนำกลยุทธ์การสอนอ่านประยุกต์กับแนวจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	94
3 องค์ประกอบและที่มาของร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	109
4 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	114
5 แบบวัดการรู้เรื่องการอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	116
6 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษา.....	118
7 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษา.....	119
8 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คนในภาพรวม.....	127
9 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน จำแนกตามองค์ประกอบของหลักสูตร	128
10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	129
11 พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระหว่างการใช้หลักสูตรฯ และพฤติกรรมระหว่างการทดสอบที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษา.....	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีต่อ หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	137

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร.....	17
3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา.....	20
4 รูปแบบพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์.....	21
5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเชย์เลอร์และอเล็กซานเดอร์.....	21
6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของโบซง.....	22
7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา.....	23
8 การสอนแบบ Semantic mapping.....	43
9 กระบวนการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้ เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้..	102
10 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	125

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคนตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จะต้องถือว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ ดังข้อความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ที่กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ดังนั้น การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวจึงครอบคลุมทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่งผลให้ในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ตามมาตราที่ 10 กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ”

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 สำหรับคนพิการ ในวรรคสองได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งตามความของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 และมาตรา 4 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศเกี่ยวกับการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 ให้คนพิการ มี 9 ประเภท ได้แก่ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น 2) บุคคลที่บกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่บกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่บกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ 5) บุคคลที่บกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคล

ที่บกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก และ 9) บุคคลพิการซ้อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551, หน้า 1) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะบุคคลในกลุ่มที่ 5 คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งมีอายุระหว่าง 10-12 ปี เท่านั้น

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก็จัดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่งในจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลาย ๆ ประเภทตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ (Individuals with disabilities education act: IDEA) ซึ่งคำจำกัดความของความบกพร่องในการเรียนรู้ หรือแอลดี (Learning disabilities: LD) (สันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2543, หน้า 3) หมายถึง ความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่านั้น เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษาหรือเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือเขียน ซึ่งอาจแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ในการฟัง คิด พูด อ่าน เขียน สะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ และความบกพร่องในการเรียนรู้แล้วยังครอบคลุมสภาพต่าง ๆ เช่น ความบกพร่องในการรับรู้ ภาวะที่ถูกกระทบกระเทือนเพียงเล็กน้อย ภาวะความบกพร่องในการอ่านและความบกพร่องในการเข้าใจแต่ไม่รวมไปถึงเด็กที่มีปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องสายตาทางการได้ยินและทางการเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ความบกพร่องทางอารมณ์และความเสียเปรียบทางสภาพแวดล้อม (Reynoeds & Birch, 1977 อ้างถึงใน ผดุง อารยะวิญญู, 2542, หน้า 115)

ในปัจจุบันเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนเรียนร่วมและนักวิชาการได้ทำการศึกษาจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาทางการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 1,057 คน จากโรงเรียน 6 แห่ง ในกรุงเทพฯ พบว่า มีนักเรียนที่มีปัญหาทางการศึกษาสูงถึงร้อยละ 21.76 และในจำนวนนักเรียนกลุ่มนี้ มีนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ประมาณร้อยละ 6 (กวี สุวรรณกิจ, 2542 อ้างถึงใน สันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2543, หน้า 7) ดังนั้น จำนวนนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศประมาณ 12,000,000 คน เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 729,000 คน (ผดุง อารยะวิญญู, 2549, หน้า 1; วันทนา จันทพันธ์, 2554) ได้สำรวจข้อมูลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 502,469 คน ในเรื่องการอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้ พบว่า มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ความสามารถทางการอ่าน ร้อยละ 7.22 หรือ 36,278 คน นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ความสามารถทางการเขียนร้อยละ 17.74 หรือ 89,138 คน รวมถึงนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ความสามารถทางการคิดคำนวณ ร้อยละ 22.29 หรือ 112,000 คน

นอกจากนักเรียนจะไม่ผ่านการประเมินในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ในปีการศึกษา 2552 แล้ว ผลของการประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มเด็กพิเศษ ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถด้านภาษา ในปีการศึกษา 2556 มีคะแนนเฉลี่ย 10.65 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.50 น้อยกว่าเด็กปกติที่ได้คะแนนเฉลี่ย 15.13 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.42 ซึ่งคุณภาพตามเกณฑ์ของนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.05 อยู่ในระดับปรับปรุง และในส่วนของความสามารถย่อยแต่ละตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 40 อาทิ ด้านการคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจากเรื่องที่ฟัง คู อ่าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.22 ด้านการสื่อสารความรู้ ความเข้าใจ ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง คู อ่าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.12 และด้านการบอกเล่าเรื่องราวที่ได้จากการฟัง คู อ่าน อย่างง่าย ๆ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.22 (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 41) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโตและถึงวัยชรา ช่วยให้ผู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเองทั้งด้านการศึกษา อาชีพและคุณภาพชีวิต การอ่านเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนระดับประถมศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังได้รับความเพลิดเพลิน ช่วยพัฒนาจิตใจและอื่น ๆ ได้ (บันลือ พุกกะวัน, 2534, หน้า 5; ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, หน้า 11) ถ้านักเรียนประสบปัญหาอ่านไม่ได้ในระหว่างการเรียน อาจส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเปลี่ยนไป อาจจะหงอยเหงา เก็บกด หรือมีฉะนั้นจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้น ครูจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ ช่วยเหลือ แก้ไข ช่อมเสริมตั้งแต่เริ่มอ่านบทเรียนแรกทันที

นอกจากทักษะการอ่านจะเป็นปัญหาของนักเรียนปกติแล้ว นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในข่ายที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านการรับรู้ได้ยากกว่านักเรียนปกติ เนื่องจากทักษะด้านการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษานั้นเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่น ๆ ถ้านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านในระดับประถมศึกษาแล้วจะทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA (Programme for international student assessment) ที่มุ่งให้ความสำคัญกับทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอ่าน (Reading literacy) ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics literacy) และด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific literacy) เป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการประเมินสมรรถนะของนักเรียน

ที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริงมากกว่าการประเมินความรู้ที่ได้เรียนตามหลักสูตรในโรงเรียน โดยเรียกสมรรถนะนั้นว่า Literacy หรือการรู้เรื่องการอ่าน ซึ่งเป็นความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญ การรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง ความเข้าใจ (Understanding) การใช้ (Using) การสะท้อน (Reflecting) และความรักและผูกพันกับการอ่าน (Engaging) ในถ้อยความที่เป็นข้อเขียน (Written texts) ที่ได้อ่าน เพื่อบรรลุเป้าหมายของแต่ละคน เพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของตน และเพื่อมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554, หน้า 1-3,10)

สมรรถนะด้านการรู้เรื่องการอ่านนั้น นับได้ว่าเป็นทักษะเบื้องต้นที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างมาก เนื่องจากนักเรียนเหล่านี้ประสบกับปัญหาทางด้าน การอ่าน และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอันเป็นผลมาจากกระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และแปลความหมายของตัวเองและยังไม่มียุทธวิธีสอนเฉพาะเจาะจงสำหรับเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ โดยยึดแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลที่เรียกว่า IEP (Individual education program) เท่านั้น

Cooper and Kiger (2003, pp. 87-109) ได้เสนอแนะกลยุทธ์การสอนอ่านไว้ 12 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การอภิปราย (Discussion) 2) การระดมสมอง (Brainstorming) 3) การเขียนเร็ว (Quick writing) 4) การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้หนังสือ (Text walk) 5) การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) 6) การตั้งคำถามนำ (Pre questioning) และการเสนอฉาก (Purpose setting) 7) การชี้แนะ (Anticipation guides) 8) การทบทวนโครงสร้าง (Structured preview) 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) 10) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) 11) โครงการ (Projects) และ 12) สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และประสบการณ์จริง (Real experiences) ซึ่งวิธีต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ล้วนแต่เป็นกลยุทธ์การสอนอ่านที่ครูผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้กับการพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากจะต้องจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถด้านการรู้เรื่องการอ่านแล้ว ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมทักษะต่าง ๆ และจะต้องพัฒนาทางความรู้สึกและจิตใจของนักเรียนอีกด้วย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการรู้เรื่องการอ่านที่มุ่งพัฒนาความรู้สึกและจิตใจนั้น จะช่วยให้นักเรียนต้องการที่จะเรียนรู้และจดจำได้นาน นอกจากนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มักจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความนับถือตนเองต่ำและมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในเชิงลบ โดยเฉพาะกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียน นักเรียนเหล่านี้จึงแสดงพฤติกรรมไม่ยอมอ่าน ไม่อยากเรียน ไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียนเพราะคิดว่าตนเองทำไม่ได้ส่งผลให้การเรียนตกต่ำ ทั้ง ๆ

ที่มีสติปัญญาปกติ ดังนั้น ในการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ครูควรให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต้องการเรียนและคิดว่าตนเองสามารถทำได้ต้องให้นักเรียนค้นหา ส่วนดีของตนเอง คิดในแง่บวกกับตนเองและมองผู้อื่นอย่างเป็นมิตร การพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากนักเรียนปกติ

แนวจิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นมาจากภายในจิตใจอย่างไคร่ครวญ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง ทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดึงามต่อตนเองและสังคมเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (ธีรนนท์ มีสา, 2553; ธนา นิลชัยโกวิทย์, 2551, หน้า 143 อ้างถึงใน อัครพงศ์ สุขมาตย์, 2553, หน้า 4) กระบวนการจัดการศึกษาตามแนวจิตตปัญญาศึกษาตามหลัก 7C's มีดังนี้ คือ 1) การพิจารณาด้วยใจอย่างไคร่ครวญ (Contemplation) 2) ความรัก ความเมตตา (Compassion) 3) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) 4) การเผชิญความจริง (Confronting reality) 5) ความต่อเนื่อง (Continuity) 6) ความมุ่งมั่น (Commitment) และ 7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิศร จันทรสสุข, 2552, หน้า 70-71) ซึ่งกระบวนการจิตตปัญญาศึกษานี้ได้มีนักวิจัยนำกระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ เช่น

นรินทรา สินสุวงศ์วัฒน์ (2553) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพลเมืองดีตาม วิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญา ดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) มีกระบวนการเรียนรู้ แบบจิตตปัญญาศึกษาเป็น 7 ขั้นตอน พบว่า นักเรียนเกิดความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเพราะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เพื่อให้เกิดปัญญาที่เห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งและเกิดความรักความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐาน ของความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้เกิดสำนึกที่ดึงามและตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีต่อ มวลมนุษยและสรรพสิ่งในธรรมชาติโดยผ่านวิธีปฏิบัติแนวคิดจิตตปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ โดย กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนา ผู้เรียนด้านจิตใจอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสามารถเชื่อมโยง ศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีเหตุผล

อัคพงศ์ สุขมาตย์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งยึดแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างความพร้อม ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างคุณลักษณะและการคิดและขั้นที่ 3 สร้างความเชื่อมโยงที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตา กรุณา และจิตสาธารณะ เปลี่ยนแปลง ไปจากหลังการทดสอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในทุกคุณลักษณะที่พึงประสงค์และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

สมควร น้อยเสนา (2548) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดและแบบฝึกทักษะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-5 โดยดำเนินการตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วยขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตการณ์และขั้นสะท้อนผล ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยดีขึ้น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถอ่านกลุ่มคำ หรือประโยคเพิ่มมากขึ้น

อรอุมา เพชรนุ้ย (2556) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสามารถอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการใช้วิธีการสอนอ่านเป็นคำร่วมกับเทคนิค Picture me reading โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นนำเสนอ 3) ขั้นฝึก และ 4) ขั้นสรุปและประเมินผล สรุปผลการศึกษาพบว่า ความสามารถอ่านคำศัพท์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านสูงขึ้นและอยู่ในระดับดี

จากการสำรวจจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 287 โรงเรียน พบว่า มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จำนวน 644 คน เป็นชาย 495 คน และ หญิง 149 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2: ข้อมูล ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2558) ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจจะพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเน้นการประยุกต์กระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษาเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเตรียมความพร้อม
2. การสร้างข้อตกลงร่วมกัน
3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม
4. การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์
5. การอภิปรายสรุปร่วมกัน
6. การนำไปใช้ พร้อมกับการนำกลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ มาบูรณาการ สอดแทรกในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดตบปัญหาศึกษา ซึ่งกลยุทธ์การสอนอ่าน ประกอบด้วย

1. การใช้ภาพหรือหนังสือ
2. การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง
3. การอภิปราย
4. การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง
5. การระดมสมอง
6. การตั้งคำถามนำ
7. การชี้แนะ
8. การเขียนเร็ว
9. การทำแผนที่ความหมาย
10. การทบทวนโครงสร้าง
11. การแสดงบทบาทสมมติ
12. การทำโครงงาน

ทั้งนี้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดตบปัญหาศึกษา อาจจะมีหลาย ๆ กลยุทธ์ โดยจะขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะช่วยในการพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้นำทักษะการรู้เรื่องการอ่านไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ ในอนาคตต่อไป

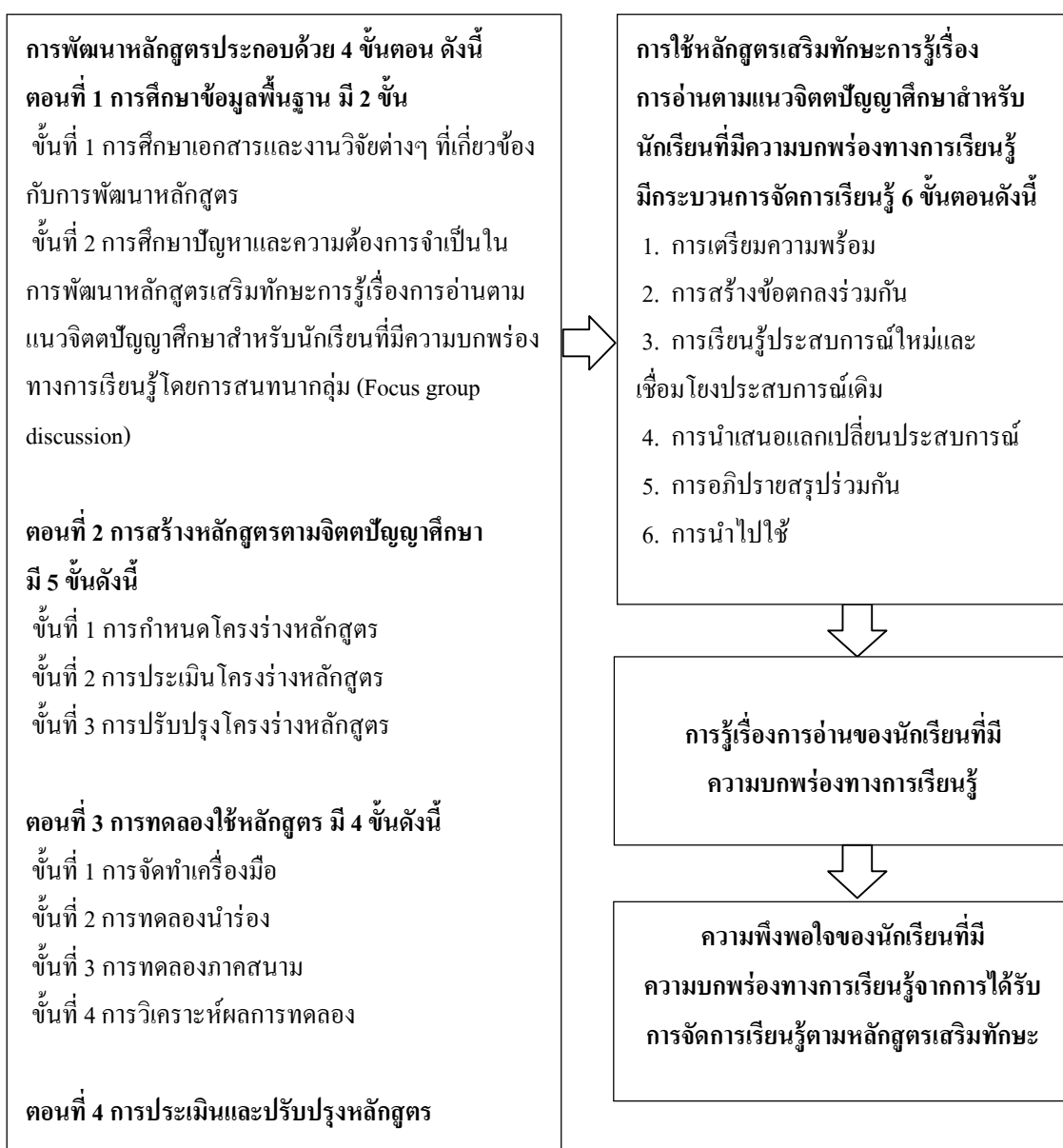
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

สมมติฐานของการวิจัย

ค่าเฉลี่ยการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนที่มีด้านการอ่าน
3. โรงเรียนมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาวิธีการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการอ่านสำหรับครูผู้สอน โดยการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะราย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน โดยใช้การจัดสนทนากลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน 2) การสร้างหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2 ห้องเรียน จำนวน 40 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อายุระหว่าง 10-12 ปีที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้และโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยจะทำการคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตามแบบสำรวจปัญหาในการเรียนของศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญูเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จำนวน 7 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนว
จิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

4.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จากการได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะ

5. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองไว้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 20 คาบ (คาบละ 50 นาที) รวมเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 คาบ รวม 22 คาบ

6. เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน

เนื้อหาตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาที่นำมาทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่

6.1 การอ่านข้อความ

6.2 การอ่านนิทาน

6.3 การอ่านข่าว

6.3 การอ่านบทความ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านกระบวนการทางจิตวิทยา มีระดับสติปัญญาปกติหรือสูงกว่า แต่มีปัญหาทางการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งได้รับการประเมินวินิจฉัยความบกพร่องหรือได้รับการทดสอบและประเมินจากแพทย์ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ

2. นักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการอ่าน หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการตัดสินว่ามีปัญหาทางการอ่าน เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 อายุระหว่าง 10-12 ปี โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

มีความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้อน ทั้งนี้ต้องได้รับการยินยอมจากพ่อแม่ ผู้ปกครองให้เข้ารับการคัดแยกด้วยแบบสำรวจนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะด้าน แบบสำรวจความสามารถในการรับรู้ และแปลผลข้อมูลของ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู

3. การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสร้างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร

4. หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา หมายถึง เอกสารที่แสดงแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำกลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์บูรณาการกับกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หลักสูตรประกอบด้วยหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบวัดการรู้เรื่องการอ่านและคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบวัดความพึงพอใจจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

6. การจัดการเรียนรู้การรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ชั้น ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน 3) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม 4) การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 5) การอภิปรายสรุปร่วมกัน และ 6) การนำไปใช้

6.1 การเตรียมความพร้อม หมายถึง การฝึกปฏิบัติด้วยการสงบนิ่งหรือการเคลื่อนไหวเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึก มีจิตใจจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำงานเกิดสมาธิพร้อมสำหรับการเรียนรู้ เช่น การนั่งสมาธิ การระบายสีหรือวาดภาพศิลปะ

6.2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน หมายถึง การกำหนดกฎกติกาในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ได้แก่ มารยาทในรับฟังผู้อื่น การพูดหรือแสดงความรู้สึกของนักเรียนและการปฏิบัติตามเสียงสัญญาณของครู

6.3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม หมายถึง การเรียนรู้จากการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนจากสื่อประเภทต่าง ๆ ด้วยการอ่าน การฟัง การดู การพูด การอธิบาย สรุปสาระสำคัญ ประกอบกับการใช้กลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ ดังนี้

- 1) การอภิปราย (Discussion) 2) การระดมสมอง (Brainstorming) 3) การเขียนเร็ว (Quick writing)
- 4) การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้หนังสือ (Text walk) 5) การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) 6) การตั้งคำถามนำ (Pre questioning) และการเสนอฉาก (Purpose setting)
- 7) การชี้แนะ (Anticipation guides) 8) การทบทวนโครงสร้าง (Structured preview) 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) 10) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)
- 11) โครงการงาน (Projects) และ 12) สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และประสบการณ์จริง (Real experiences)

6.4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนในการเรียนรู้ ได้แก่ อภิปราย ตั้งคำถาม ทำแผนที่ความหมาย สรุปและนำเสนอผลงาน

6.5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน หมายถึง การแสดงความคิดเห็น อธิบาย วิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีหลักการ

6.6 การนำไปใช้ หมายถึง ผู้เรียนสามารถนำทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนและชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

7. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา หมายถึง เอกสารที่แสดงถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา ประกอบด้วย 1) สาระสำคัญ 2) เนื้อหา 3) จุดประสงค์ 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

8. การรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่าน ฟัง ดู พูด จากสื่อประเภทต่าง ๆ และสื่อสารด้วยการพูด การเขียน ได้ถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. แบบวัดการรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ จากสื่อประเภทต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

10. การสังเกต หมายถึง การพิจารณาเพื่อดู เหตุการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา โดยวิธีการจดบันทึกตามแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

11. แบบสังเกต หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อดู เหตุการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสำรวจรายการ ที่ประกอบด้วยรายการมีและไม่มี เหตุการณ์และพฤติกรรมที่สังเกตพบ

12. การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาพูดคุยกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เกี่ยวกับความพึงพอใจหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาที่พัฒนาขึ้น

13. แบบสัมภาษณ์ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางในการสนทนาพูดคุยกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เกี่ยวกับความพึงพอใจหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาที่พัฒนาขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การรู้เรื่องการอ่าน
3. วิธีการสอนอ่าน
4. กลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์
5. จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education)
6. นักเรียนที่ปัญหาทางการเรียนรู้
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 7-14) สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรและยกตัวอย่างแนวความคิดของคราว (Crow) และ โอลิวา (Oliva) ไว้ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาและเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียน หมายถึง วิชาและเนื้อหาสาระหรือกลุ่มวิชาที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนในชั้นและระดับต่าง ๆ ด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น หลักสูตรเตรียมแพทย์ หลักสูตรธุรกิจ เป็นต้น
2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร มีลักษณะที่กลุ่มหนึ่งจัดให้อีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง เนื้อหา สาระ อัตราเวลาเรียน กิจกรรม ประสบการณ์ และการประเมินผลการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน มีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวคิดนี้จะเน้นเอกสารหลักสูตรที่เป็นเอกสารรูปเล่ม จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งเอกสารหลักสูตรจะเป็นเอกสารที่กล่าวถึงสาระของหลักสูตรโดยตรงคือ จุดหมาย หลักการ โครงสร้างและเนื้อหาที่จัดไว้ในหลักสูตรนั้น ๆ ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรเป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ตามความมุ่งหมาย

3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียนแนวคิดนี้เป็นการมอง หลักสูตรในลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนจัดขึ้นหรือกิจกรรมการเรียนการสอน ชนิดต่าง ๆ ที่เตรียมไว้และจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ประสบการณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะนำไปสู่ประสบการณ์ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะต่าง ๆ อันแสดงถึง การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียนจะต้องปรากฏอยู่ในหลักสูตรอย่างชัดเจน

4. หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวัง แก่ผู้เรียนสำหรับแนวคิดนี้จะประกอบด้วยแผนในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมตามที่กำหนด แผนสำหรับ จัดโอกาสทางการศึกษาจะแสดงเกี่ยวกับจุดหมายหรือจุดประสงค์ของการออกแบบหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล แผนนี้สร้างขึ้นตามประเภทสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลในระดับการศึกษา ต่าง ๆ เช่น หลักสูตรก่อนวัยเรียน หลักสูตรประถมศึกษาหรืออาจ หมายถึง กลุ่มของแผนย่อยต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวัง

5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างของ นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนรวมถึงเนื้อหาวิชาที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนด้วย โดยแนวคิดนี้เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือประการที่หนึ่งการไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของหลักสูตร ในความหมายแคบที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน ประการที่สอง การสอนของครูที่ยึดหนังสือเรียนและเนื้อหาสาระมากเกินไปทำให้การสอนจืดชืด ไม่มีชีวิตชีวา โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้คิด ได้กระทำ ได้แก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง

6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง แนวคิดนี้เป็นสิ่งที่สังคมมุ่งหวังหรือ คาดหวังให้เด็กได้รับคือ ผู้ที่ศึกษาจบหลักสูตรไปแล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง จะเกิดผล อย่างไรในตัวผู้เรียนบ้าง แนวคิดนี้มองหลักสูตรในฐานะที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังที่จะ เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการ เรียนการสอนและการประเมินผลต้องศึกษาและวางแผนให้สอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย

7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน แนวคิดนี้เป็นการมองหลักสูตรในฐานะที่เป็นแผนการเตรียมโอกาสของการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ที่จัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าโดยรวมเอาแผน ย่อย ๆ ที่เป็น โอกาสของการเรียนรู้ที่คาดหวังเข้าไว้ด้วย แผนงานนั้นเกิดจากการวางแผนสำหรับ

สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น แผนงานจึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อผู้เรียนโดยโรงเรียนที่รับผิดชอบในการจัดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

Crow (1980, p. 250) ได้ให้ความหมายไว้ว่าหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

Oliva (1992, p. 10) กล่าวว่า หลักสูตรคือ แผนหรือโปรแกรมสำหรับประสบการณ์ทั้งหลายที่ผู้เรียนจะต้องประสบภายใต้การอำนวยการของโรงเรียน

Posner (1995, p. 5 อ้างถึงใน ประสาท เนืองเฉลิม, 2553, หน้า 18) อธิบายไว้ว่า หลักสูตรเป็นเนื้อหาสาระหรือวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนมีหน้าที่จะต้องจัดให้นักเรียนเป็นกลุ่ม ยุทธศาสตร์การสอนที่ครูวางแผนจะใช้สอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สิ่งที่ใช้สอนในโรงเรียน ชุมชนที่เรียน เนื้อหา โปรแกรมการเรียน ชุดของอุปกรณ์การเรียนการสอน ลำดับของกระบวนการวิชา จุดประสงค์ที่จะนำไปปฏิบัติ กระบวนการที่ศึกษาทุกสิ่งทุกอย่างที่ดำเนินการภายในโรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมนอกห้องเรียน (Oliva, 1997, p. 4)

Oliva (1992 อ้างถึงใน ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2555, หน้า 1) กล่าวว่าไว้ว่าหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดผลบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ได้แก่ เนื้อหารายวิชา วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการแนะแนว

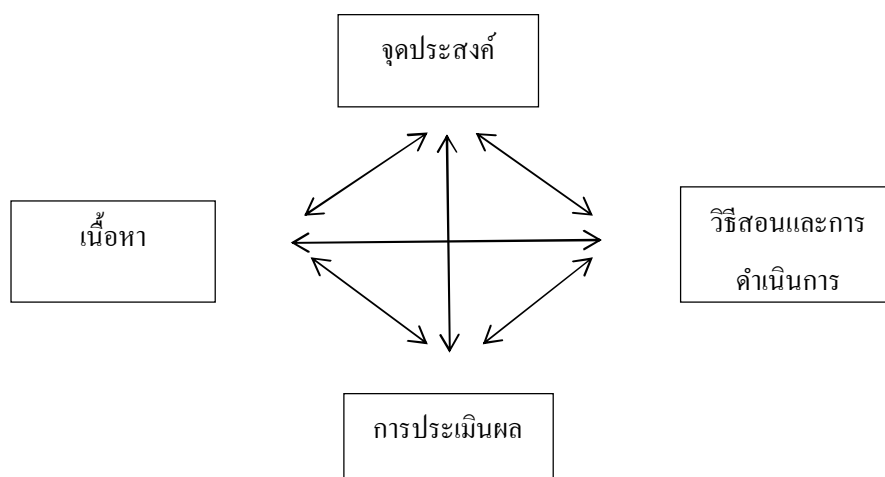
สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการปฏิบัติหรือมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจัดให้กับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประกอบด้วย เนื้อหารายวิชา กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum elements)

Tyler (1971 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556) ได้เสนอแนะและตั้งคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุผล
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational experience) ที่โรงเรียนจะจัดประสบการณ์อะไรบ้างที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. วิธีการจัดประสบการณ์ (Organizational of educational experience) โรงเรียนจะจัดประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. วิธีการประเมิน (Determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และจะทราบได้อย่างไรว่านักเรียนจะบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ๆ แล้ว (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 5-8)

กาญจนา คุณารักษ์ ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของ Taba (1962, pp. 422-423 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรักษ์, 2556, หน้า 6-7) มี 4 ประการคือ จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอนและการดำเนินการและการประเมินผลซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร (ชัยวัฒน์ สุทธิรักษ์, 2556, หน้า 7)

จากภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรอธิบายได้ว่า

1. จุดประสงค์ (Objectives) มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากจะเป็นแนวทางการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนรู้ว่าจุดประสงค์อะไรบ้างในการสอน ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนใคร สอนทำไมและมีวิธีการสอนและประเมินผลอย่างไร
2. เนื้อหา (Subject matter) หมายถึง สารของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ เนื้อหาวิชาจะเป็นรายละเอียดของสารความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวที่นำมาถ่ายทอดกับนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. วิธีสอนและการดำเนินการ (Methods and organization) เป็นการแปลงจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรไปสู่การสอนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้โดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้จุดประสงค์เป็นแนวทางหรือเกณฑ์ในการประเมิน (กาญจนา คุณารักษ์, 2543, หน้า 20-22)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้ 2) เนื้อหาสาระรายวิชาประสบการณ์หรือโครงสร้างของหลักสูตรที่จะจัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร 3) วิธีการสอนหรือยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ 4) สื่อการเรียนการสอน และ 5) วิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรแบ่งเป็น 10 ประเภท ได้แก่

1. หลักสูตรรายวิชา (Subject curriculum) เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญในเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาเน้นประโยชน์ของเนื้อหาที่สอนให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองและคาดหวังให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้เมื่อต้องการ

2. หลักสูตรสหสัมพันธ์ (Correlated curriculum) มุ่งเน้นการนำเนื้อหาตั้งแต่สองวิชาขึ้นไปมาผสมผสานบูรณาการเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน ร่วมกันวางแผนการสอน โดยให้สัมพันธ์ในด้าน หลักเกณฑ์ ข้อเท็จจริงและหลักปฏิบัติของสังคม

3. หลักสูตรผสมผสาน (Fused curriculum) เป็นการจัดหลักสูตรที่เน้นการรวมวิชาตั้งแต่สองวิชาขึ้นไปให้เป็นวิชาเดียวกันแต่ยังมีเนื้อหาวิชาเดิม โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรแบบนี้ในระดับมัธยม เช่น วิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา

4. หลักสูตรหมวดวิชาแบบกว้าง (Broad fields curriculum) เป็นรูปแบบที่นำเอาเนื้อหาจากหลาย ๆ วิชามาจัดเป็นแบบวิชากว้าง ๆ เน้นให้แต่ละวิชามีความสัมพันธ์และมีมีโนทัศน์แบบกว้าง ๆ

5. หลักสูตรวิชาแกน (Core curriculum) หลักสูตรแบบนี้เน้นการประสานสัมพันธ์เนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียน โดยมีหนึ่งวิชาหรือกลุ่มวิชาเดียวเท่านั้นที่เป็นวิชาการแกน เนื้อหาจากปัญหาของสังคมและที่สำคัญกับการศึกษาทั่วไป มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำหน้าที่ประชากรที่ดีมีประสิทธิภาพในระบบประชาธิปไตย

6. หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาทางสังคม (Social activities and problem curriculum) เน้นลักษณะของทฤษฎี 3 ฝ่ายคือฝ่ายแรกเชื่อว่าหลักสูตรควรตรงกับการดำรงชีวิตในสังคมจริง ฝ่ายที่สองเชื่อว่าหลักสูตรควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือเรื่องชีวิตในสังคมและฝ่ายที่สามเชื่อว่าจุดประสงค์ของหลักสูตรเน้นการปรับปรุงสังคมโดยรวมแล้วหลักสูตรรูปแบบนี้จะเน้นการจัดกิจกรรมหรือปัญหาทางสังคมมากกว่าการเน้นวิชาอื่นซึ่งวิชาแกนของหลักสูตรเน้นด้านสังคม

7. หลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล (Individual and interest curriculum) เป็นหลักสูตรที่สร้างตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเฉพาะราย โดยมีความยืดหยุ่นสูงและผู้เรียนจะได้รับการให้คำปรึกษาและการสอนเป็นรายบุคคล

8. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social process and life function curriculum) การจัดหลักสูตรแบบนี้จะยึดเอาสังคมและชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลักเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้เน้นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาในหลักสูตรกับชีวิตจริงของผู้เรียนหรือภาวะทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังเผชิญอยู่

9. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันจากหลายวิชาโดยจะจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ประสบการณ์และบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน ได้แก่ การบูรณาการภายในหมวดวิชา การบูรณาการภายในหัวข้อ และการบูรณาการแบบผสมผสานความต้องการของผู้เรียนและสังคม

10. หลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum) เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ มีกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะกระบวนการ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด (ชวลิต ชูกำแหง, 2546, หน้า 25-28)

พื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร

พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม จริยธรรม วัฒนธรรม ความต้องการความสนใจของผู้เรียนและพัฒนาการด้านเทคโนโลยี ได้แก่

1. พื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรเพราะช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวทางในการจัดการศึกษา การเลือกและการจัดเนื้อหาและกิจกรรม การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร (บุญมี เณรยอด, 2536, หน้า 21-29 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 31-38)

2. พื้นฐานด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง การศึกษาทำหน้าที่อนุรักษ์ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้คนรุ่นหลังและทำหน้าที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งการศึกษามีส่วนช่วยควบคุมการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา (สัจจ อุทรานันท์, 2532, หน้า 77 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 38)

3. พื้นฐานด้านจิตวิทยา

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเข้ามาช่วย เพราะจิตวิทยาเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการวางหลักสูตร รากฐานทางจิตวิทยาดังกล่าวคือ

พัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตรนักพัฒนาหลักสูตรจึงควรนำแนวปฏิบัติตามหลักจิตวิทยาไปใช้ (บุญมี เณรยอด, 2536, หน้า 17-21 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 41; ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2555, หน้า 51-63)

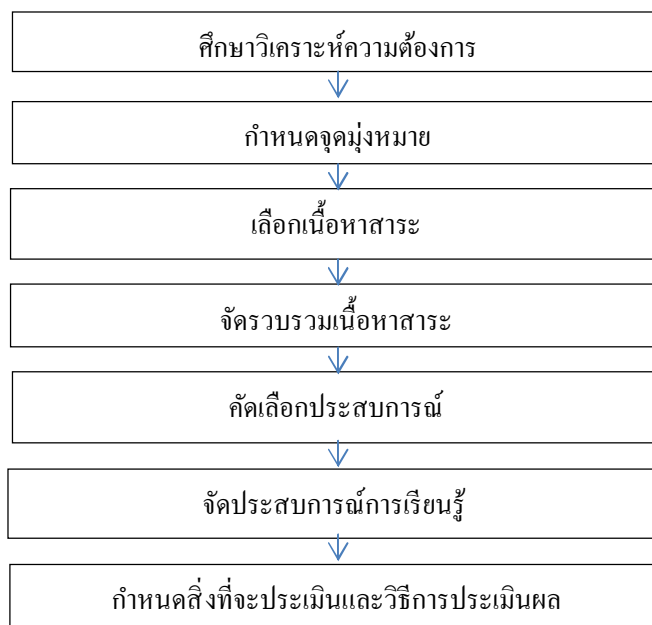
4. พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรปัจจุบัน ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรต้องนำมาเป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เจริญอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสื่อและอุปกรณ์การเรียนใหม่ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยหลักสูตรในปัจจุบันต้องมีการทำสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยเหล่านี้มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ด้วยตัวเองและเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba)

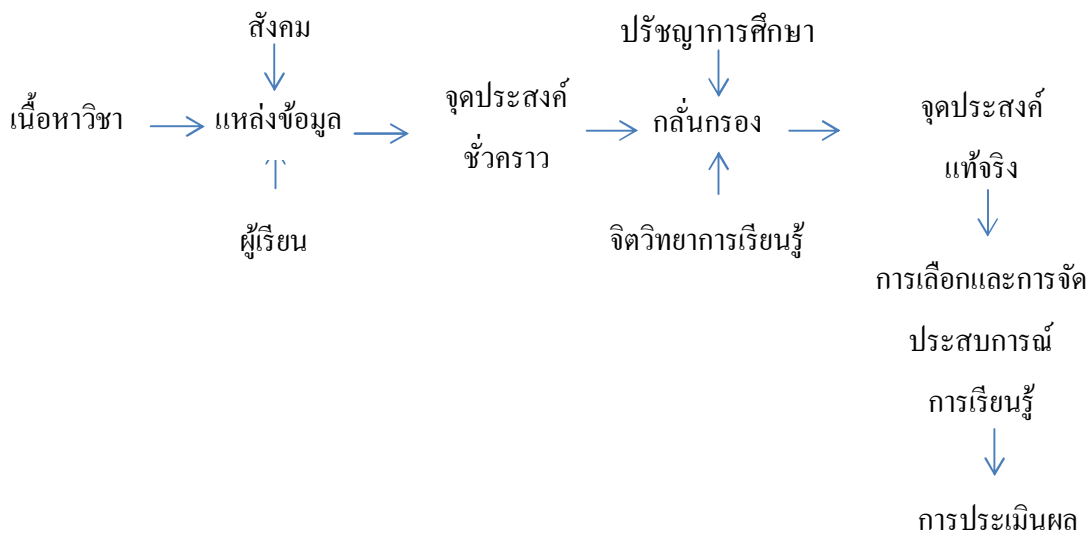
Taba (1962) มีแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของไทเลอร์ โดยรูปแบบของทาบาประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba) (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 82)

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

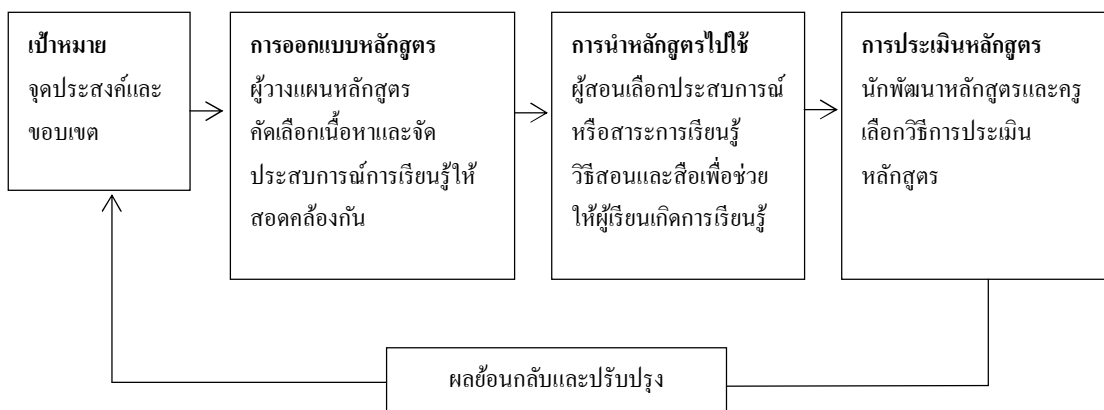
รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) แสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพที่ 4 รูปแบบพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545, หน้า 56 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 78)

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซย์เลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander)

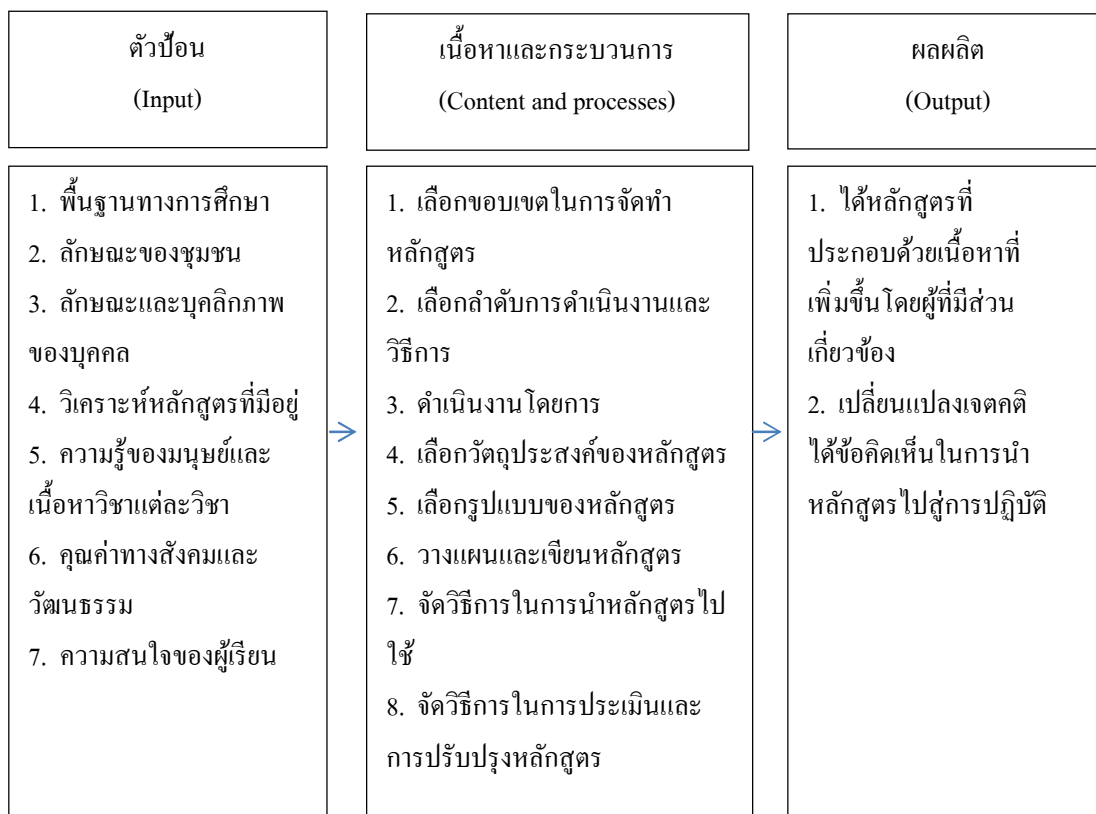
Saylor and Alexander (1974) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีขั้นตอนสัมพันธ์ต่อเนื่องกันดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซย์เลอร์และอเล็กซานเดอร์ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 83)

4. รูปแบบการพัฒนาของหลักสูตรของโบซอง (Beauchamp)

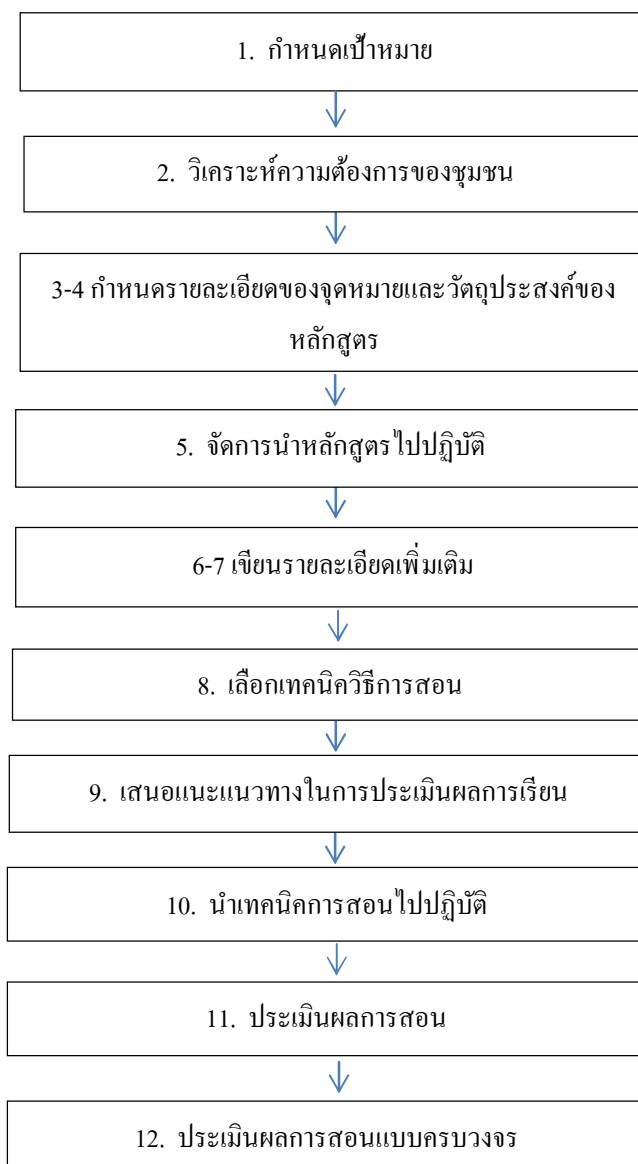
Beauchamp (1981) เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบเชิงระบบ (Model of system) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ตัวป้อน เนื้อหาและกระบวนการ และผลผลิต ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของโบซอง (Beauchamp, 1981, p. 146 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 86)

5. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา (Oliva)

Oliva (1982) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ 12 ขั้นตอน โดยสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 84)

6. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของธำรง บัวศรี

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 152) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีลักษณะเป็นวัฏจักร เริ่มจากการจัดทำหลักสูตรต้นแบบไปจนกระทั่งถึงการประเมินผลหลักสูตรแล้วจึงย้อนกลับมาจัดทำหลักสูตรต้นแบบอีกไม่รู้จบจบในการจัดทำหลักสูตรต้นแบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอน ดังนี้

- 6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- 6.2 การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร
- 6.3 การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร
- 6.4 การกำหนดจุดประสงค์ของวิชา
- 6.5 การเลือกเนื้อหา
- 6.6 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
- 6.7 การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้
- 6.8 การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
- 6.9 การประเมินผลการเรียนรู้
- 6.10 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

เมื่อดำเนินการครบก็จะได้หลักสูตรต้นแบบซึ่งมีทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมจะนำไปทำการทดลองเพื่อให้ได้หลักสูตรแม่บทต่อไป

การประเมินหลักสูตร

1. ความหมายของการประเมินหลักสูตร

Good (1973) ให้ความหมายว่าการประเมินหลักสูตรคือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการ การต่อเนื่องและการหมุนเวียนของกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

Cronbach (1970) ให้ความหมายว่าการประเมินหลักสูตรคือ การรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

Stufflebeam (1971) ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรคือ กระบวนการหาข้อมูลเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจข้อบกพร่องหรือปัญหาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้น ๆ (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2555, หน้า 23-24)

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการ วิเคราะห์รวบรวมข้อมูลและประเมินผลสัมฤทธิ์หาข้อบกพร่องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

มากนักน้อยเพียงใดและเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาตัดสินและปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่มีปัญหาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตร หมายถึง กรอบความคิด แก่โครงหรือร่างในการประเมินหลักสูตรแสดงให้เห็นถึงภาพรวมเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรโดยแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ

2.1 กลุ่มครอนบัค (Lee J. Cronbach) สคริเวน (Michael Scriven) และสเตก (Robert E. Stake)

2.1.1 รูปแบบของครอนบัค (Cronbach)

ลักษณะรูปแบบการประเมินหลักสูตรของครอนบัคสรุปได้ว่า เมื่อวิเคราะห์เป้าหมายของการจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนในเรื่องใดไปแล้ว จากนั้นทำการเขียนจุดประสงค์กว้าง ๆ ให้ครอบคลุมเป้าหมายที่กำหนดไว้ สุ่มเนื้อหาสาระมวลความรู้ที่จะสอน โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่บรรยายไว้โดยให้เป็นตัวแทนมวลความรู้ทั้งหมดและทำการสร้างเครื่องมือกำหนดวิธีการสำหรับสอบวัดสาระมวลความรู้ ด้วยวิธีการศึกษาภาพรวมทั้งหมดของผู้เรียนและดำเนินการประเมินผู้เรียน โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ๆ โดยใช้การศึกษาติดตามระยะยาวเฉพาะตัวผู้เรียน การสอบวัดทัศนคติ การสอบวัดประสิทธิผลการเรียนรู้และการศึกษากระบวนการเรียนรู้ หากผลการศึกษาสอบวัดในด้านต่าง ๆ ได้ผลมากกว่าหรือเท่ากับจุดประสงค์ที่วางไว้อย่างกว้าง ๆ ก็ดำเนินการกำหนดเลือกหรือเขียนจุดประสงค์ในลำดับต่อไป แต่หากผลการศึกษาสอบวัดน้อยกว่าควรหยุดหรือปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ที่เขียนไว้เสียใหม่

2.1.2 รูปแบบของสคริเวน (Scriven)

สคริเวนได้คิดค้นการประเมินโดยไม่ยึดเป้าหมาย (Goal free evaluation) ไม่เห็นด้วยกับการประเมินที่ผูกพันกับเป้าหมาย (Goal based evaluation) เพราะจะเกิดความลำเอียงในการประเมินว่าต้องตรวจสอบให้ตรงจุดประสงค์เท่านั้น โดยเสนอว่าผู้ทำการประเมินควรประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ และจะสังเกตพฤติกรรมและสภาพการณ์รวมทั้งผลต่าง ๆ ที่ได้รับ ผู้ประเมินจะมีความเป็นอิสระในการเก็บข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สังเกตได้และข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลในลักษณะเชิงคุณภาพและอาจได้ข้อค้นพบต่าง ๆ มากมาย จุดเด่นการประเมินโดยไม่ยึดเป้าหมายของสคริเวน คือเป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวังเป็นการขยายแนวคิดของไทเลอร์ ซึ่งสคริเวนเน้นการประเมิน 4 ลักษณะ คือ

- 1) การประเมินย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินที่อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการหรือดำเนินหลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน
- 2) การประเมินรวมยอด

(Summative evaluation) เป็นการประเมินสรุปผลของหลักสูตรตลอดจนหาคุณค่าหรือจุดบกพร่องของหลักสูตรที่ได้ดำเนินการไปแล้ว 3) การประเมินภายใน (Intrinsic evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ภายในตัวของมันเอง เช่น ประเมินเนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการให้คะแนน เจตคติของครู เป็นการประเมินกระบวนการ การดำเนินงาน และ 4) การประเมินผลที่เกิดขึ้น (Pay-off evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดจากสิ่งต่าง ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร เช่น การประเมินผลที่เกิดจากการสอบของนักเรียน การตัดสินความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังสอบหรือผลที่ได้จากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1.3 รูปแบบของสเตก (Stake)

การประเมินหลักสูตรในรูปแบบนี้ หมายถึง การบรรยายและตัดสินคุณค่าหลักสูตร โดยเน้นว่าผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลก็มีหลายวิธี ดังนั้น การประเมินต้องมีจุดมุ่งหมายว่าจะนำข้อมูลมาเพื่ออะไร ซึ่งข้อมูลที่ต้องการคือ ข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่ออธิบายและตัดสินและการประเมินควรทำอย่างครอบคลุมให้ทำการประเมินองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) การประเมินสิ่งที่มีอยู่ก่อน (Antecedents) ประเมินสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนการดำเนินการใช้หลักสูตรหรือสภาพเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ 2) การประเมินกระบวนการ (Transactions) ประเมินความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ประเมินกิจกรรมดำเนินการกิจกรรมที่ปฏิบัติและ 3) การประเมินผลผลิต (Outcomes) การประเมินความสามารถต่าง ๆ ของผู้เรียนหรือผลการนำโครงการไปปฏิบัติ ซึ่งการเก็บข้อมูลผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้ง 3 ประการนี้แยกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ผลที่คาดหวัง (Intens) ผลที่เกิดขึ้นจริง (Observations) มาตรฐานในการดำเนินงาน (Standards) และ การตัดสิน (Judgements)

2.2 สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) และอัลคิน (Marvin C. Alkin) โดยทั้งสองเน้นการประเมินที่เรียกว่า วิธีการตัดสินใจเพื่อจัดการ (Decision management approaches)

2.2.1 รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ โดยเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) คำว่าชิปปี้มาจากอักษรย่อของคำ 4 คำ คือ C = Context คือ บริบท I = Input คือ ปัจจัยเบื้องต้น P = Process คือ กระบวนการ P = Product คือ ผลผลิต ดังนี้

การประเมินบริบท (Context evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมและความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มที่การศึกษาลักษณะทั่วไปของหลักสูตรและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนำไปเปรียบเทียบกับสภาพที่ควรจะเป็นเพื่อนำไปสู่เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบายของหลักสูตรใหม่ จุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาสภาพการณ์ในปัจจุบัน กำหนด

ประชากรเป้าหมายและประเมินความต้องการ วินิจฉัยปัญหา พิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่าพอเพียงที่จะแก้ปัญหาและความต้องการหรือไม่อาจใช้การวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์งาน การสำรวจ การวิเคราะห์เอกสาร การวินิจฉัยจากการสอบหรือเทคนิคเคลฟายและตัดสินใจสิ่งที่กำหนดไว้ว่าจะดำเนินการจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวางแผนและจุดมุ่งหมายที่คาดไว้

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินงานหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดวิธีการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลในการพิจารณาสิ่งที่กำหนดให้หรือมีอยู่จะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร พิจารณาระบบและการเงินที่ใช้ในการจัดหลักสูตร ใช้วิธีการศึกษาแหล่งทรัพยากรบุคคลเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความประหยัดในการดำเนินการหลักสูตร โดยดูจากการทดลองหลักสูตร ไปพบปะผู้ดำเนินการและตัดสินใจดำเนินการตามหลักสูตรตามทรัพยากรที่มีอยู่

การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินเรื่องราว กิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นการปฏิบัติงาน โดยจะเริ่มเป็นระยะเพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับยังผู้ปฏิบัติได้ ตรวจสอบข้อบกพร่องในการดำเนินงาน ใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเพื่อบันทึกเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอในขณะที่ดำเนินการเพื่ออธิบายขั้นตอนของการปฏิบัติที่เกิดขึ้น ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการหลักสูตร ปรับหลักสูตรและขั้นการปฏิบัติที่เกิดผลดี

การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบผลจากหลักสูตรว่าสอดคล้องหรือบรรลุตามจุดมุ่งหมายเพียงใด สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้เพียงใด เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของหลักสูตร ใช้วิธีการพิจารณาข้อมูลของผลจากหลักสูตรโดยการรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบและสังเกตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไป ระวังหรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอย่างไร

2.2.2 รูปแบบของอัลคิน (Alkin) คือ การตัดสินใจที่ใช้กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) การสำรวจความจำเป็นหรือการประเมินระบบ (System assessment) เช่น การศึกษาปัญหาโครงการขั้นนี้เป็นการเลือกปัญหา (Problem selection) 2) การประเมินเพื่อวางแผน (Program planning) คือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมการแก้ปัญหาที่พบในขั้น 1 เป็นการวางแผนโครงการ รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เลือกวิธีที่เหมาะสมหรือดีที่สุดที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) การประเมินการใช้แผน (Program implementation) มุ่งพิจารณาว่า

การนำแผนที่วางไว้ในขั้น 2 ไปใช้ได้ผลเพียงใดในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบระดับความสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ 4) การประเมินความก้าวหน้าเพื่อปรับปรุง (Program improvement) มุ่งศึกษาความสำเร็จในส่วนต่าง ๆ ของโครงการว่าไปสู่วิศวกรรมของการแก้ปัญหาหรือไม่โดยใช้จุดมุ่งหมายของแผนต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการประเมิน และ 5) การประเมินผลผลิตเป็นการพิจารณาว่าโครงการสามารถแก้ปัญหาได้มากน้อยเพียงไรซึ่งขั้นนี้เป็นการรับรองโครงการหรือหลักสูตร (Program certification)

2.3 ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) แฮมมอน (Robert L. Hammond) และ โพรวัส (Malcolm Provus) เน้นการวางแผนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ (Decision objectives strategies)

2.3.1 รูปแบบของไทเลอร์

การประเมินหลักสูตรเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยศึกษาจากองค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ซึ่งเป็นการพิจารณาว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่และมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะช่วยในการประเมินผลภายหลังและพื้นฐานของการจัดหลักสูตรคือ ผู้จัดหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอย่างไรและจัดประสบการณ์การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ ซึ่งแนวคิดของไทเลอร์จะยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal attainment model) ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและประเมินคุณค่าของหลักสูตร โดยไทเลอร์ได้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คือ นักเรียน สังคมและเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมายคือ จิตวิทยาการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษา 2) กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัด ภายหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การกำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ 4) เลือกรูปวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะทำให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ 5) ประเมินผลโดยการตัดสินใจการวัดผลทางการศึกษาหรือการทดสอบสัมฤทธิ์ผลในการเรียนและ 6) ถ้าไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้นแต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมายก็อาจจะใช้เป็น

ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงหรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร

2.3.2 รูปแบบของแฮมมอนด์ (Robert Hammond)

โรเบิร์ต แฮมมอนด์ (Robert Hammond) มีแนวคิดโดยยึดจุดประสงค์เป็นหลัก คล้ายไทเลอร์ แต่แฮมมอนด์เสนอแนวคิดที่ต่างจากไทเลอร์คือ การประเมินผลควรประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของมิติต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานะแวดล้อมทางการศึกษาประกอบด้วย มิติด้านการสอน (Instructional dimension) มิติด้านสถาบัน (Institutional dimension) และมิติด้านพฤติกรรม (Behavioral dimension) ดังนี้

2.3.2.1 มิติด้านการสอนประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การจัดชั้นเรียนและตารางสอน 2) เนื้อหาวิชา 3) วิธีการหรือหลักการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นักเรียน ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จและจัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ทีละน้อย 4) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และ 5) งบประมาณ

2.3.2.2 มิติด้านสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร คือ 1) นักเรียน เช่น อายุ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ความสนใจ 2) ครู เช่น อายุ เพศ วุฒิทางการศึกษา 3) ผู้บริหาร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสถิตทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการบริหาร 4) ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ อายุ เพศ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 5) ครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรส ขนาดของครอบครัว รายได้ สถานที่อยู่ การศึกษา 6) ชุมชน ได้แก่ สภาพชุมชน จำนวนประชากร ความเชื่อ (ค่านิยม ประเพณี ศาสนา)

2.3.2.3 มิติด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านความรู้ (Gognitive domain) พฤติกรรมด้านทักษะ (Psychomotor domain) และพฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective domain)

2.3.3 รูปแบบของโรวีส (Malcolm Provus) มีแนวคิดในการประเมินหลักสูตรว่า จุดประสงค์การประเมินก็เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรที่ดำเนินการควรปรับปรุง ดำเนินการต่อหรือยกเลิกการใช้ โดยเรียกว่า รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้อง (The discrepancy evaluation model) และนิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานของหลักสูตร พิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรกับมาตรฐานที่กำหนดและใช้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องสำหรับหาจุดอ่อนของหลักสูตร โดยมีขั้นตอนการประเมิน คือ 1) การบรรยายโครงการเป็นการพิจารณาคุณภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น วัตถุประสงค์ คุณลักษณะของครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมของนักเรียน 2) การประเมินการจัดตั้งโครงการ

เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินโครงการว่าเหมาะสมกับมาตรฐานที่ตั้งไว้เพียงใด

3) การประเมินกระบวนการของโครงการเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นบางส่วนจากการดำเนินโครงการ เพื่อมุ่งหาคำตอบว่าบรรลุวัตถุประสงค์ย่อยที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์สุดท้ายเพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินการ 4) การประเมินผลผลิตของโครงการเป็นการประเมินผลผลิตขั้นสุดท้ายที่เกิดจากโครงการ มุ่งหาคำตอบว่า โครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายหรือไม่ และ 5) การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนเป็นการวิเคราะห์ว่าโครงการดังกล่าวได้ผลตอบแทนคุ้มค่าการลงทุนมากน้อยเพียงใด

สรุป จากการที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย ความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ประเภทของหลักสูตร พื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรนั้น ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การปรับปรุงหลักสูตร

การรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy)

นิยามหรือความหมายของการรู้เรื่องการอ่าน

สุนีย์ คล้ายนิล, ปรีชาญุ เดชศรีและอัมพิกา ประโมจน์ (2550, หน้า 9) อธิบายว่าการรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง สมรรถนะที่จะเข้าใจ ใช้และวิเคราะห์ สะท้อนความคิด ตอบสนองงานเขียน ตามจุดประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพและเพื่อการมีส่วนร่วมในสังคม การอ่านมีความหมายกว้างกว่าการอ่านตัวอักษรและรู้เรื่องตามตัวหนังสือ แต่หมายความถึงความเข้าใจ และสามารถตอบสนองและความสามารถที่จะใช้การอ่านเพื่อไปสู่เป้าหมายของชีวิต

ประสงค์ เมธีพินิจกุล (2552, หน้า 12-17) อธิบายเกี่ยวกับนิยามการรู้เรื่องการอ่าน ตามโครงการ PISA (Programme for international student assessment) ประเทศไทยไว้ว่า หมายถึง ความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่อ่าน ตีความหรือแปลความหมายของข้อความที่ได้อ่านและคิดวิเคราะห์กลับไปถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนได้ว่าต้องการส่งสารอะไรให้กับผู้อ่าน ทั้งนี้เพื่อจะประเมินว่านักเรียนได้พัฒนาศักยภาพในการอ่านของตนและสามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความเป็นไปของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด PISA เน้นการอ่านเพื่อการเรียนรู้มากกว่าทักษะใน

การอ่านที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อที่จะอ่าน สามารถขยายผล คัดย่อนวิเคราะห์ความหมายของข้อความที่ได้อ่านเพื่อใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2554, หน้า 10) ได้นิยามการรู้เรื่องการอ่านไว้ว่า การรู้เรื่องการอ่านเป็นความเข้าใจ (Understanding) การใช้ (Using) การสะท้อน (Reflecting) และความรักและผูกพันกับการอ่าน (Engaging) ในถ้อยความที่เป็นข้อเขียน (Writing text) ที่ได้อ่าน เพื่อไปบรรลุเป้าหมายของแต่ละคนเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของตนและเพื่อมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2552, หน้า 111) กล่าวว่า การรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง ความรู้และทักษะที่ทำให้เข้าใจเรื่องราวและสาระจากสิ่งที่ได้อ่าน สามารถตีความหรือแปลความหมายของข้อความที่อ่านและคิดวิเคราะห์โยงกลับไปถึงจุดหมายของการเขียนได้ว่า ต้องการส่งสารอะไรให้กับผู้อ่านเพื่อประเมินว่าผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในการอ่านและสามารถใช้ในการอ่านให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความเป็นไปของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (เพชรดา นิลสว่าง, 2554, หน้า 7-8)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 5) ได้นิยามความสามารถด้านภาษา (Literacy) หมายถึง ความสามารถในการอ่าน การฟัง การดู การพูด เพื่อรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญประเมินสิ่งที่อ่าน ฟัง ดู จากสื่อประเภทต่าง ๆ และสื่อสารด้วยการพูด การเขียน ได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคมและการศึกษาตลอดชีวิต

พัชรินทร์ อารมณ์สภาวะ (2557, หน้า 44) อธิบายว่าการรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำไปใช้ สะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเองและมีความรักและผูกพันกับการอ่านเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพและการมีส่วนร่วมในสังคม

สรุปได้ว่า การรู้เรื่องการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่าน การฟัง การดู การพูด เกี่ยวกับสาระ เรื่องราวหรือข้อความที่ได้จากการอ่าน ฟัง ดู สามารถวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สะท้อนออกมาเป็นการพูดและการเขียนได้ถูกต้อง สามารถเข้าใจจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ได้อ่าน ฟัง และคิดว่าต้องการสื่อสารอะไรและเป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนว่าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน ฟัง ดู ไปใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ในชีวิตจริงกับการศึกษาตลอดชีวิต รวมถึงในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

คำสำคัญของความสามารถด้านภาษา

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 5-6) ได้ระบุและให้ความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านภาษาไว้ ดังนี้

คำสำคัญ (Keywords) ของความสามารถด้านภาษา ประกอบด้วย

1. รู้ หมายถึง สามารถบอกความหมาย เรื่องราว ข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ต่าง ๆ
2. เข้าใจ หมายถึง สามารถแปลความ ตีความ ขยายความและอ้างอิง
3. วิเคราะห์ หมายถึง สามารถแยกแยะ โครงสร้าง เรื่องราว ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เหตุผล

และคุณค่า

4. สรุปสาระสำคัญ หมายถึง สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างครอบคลุม
5. ประเมิน หมายถึง สามารถตัดสินความถูกต้อง ความชัดเจน ความเหมาะสม คุณค่า

อย่างมีหลักเกณฑ์

6. สื่อประเภทต่าง ๆ หมายถึง สิ่งที่น่าเสนอเรื่องราวและข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อของจริง

7. สื่อสาร หมายถึง สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจและความคิดจาก การอ่าน ฟัง และดู โดยการพูดหรือเขียนอธิบาย วิเคราะห์ สรุปหรือประเมิน

8. สร้างสรรค์ หมายถึง สามารถสื่อสารความรู้ ความเข้าใจ เรื่องราว ทักษะและความคิดที่แปลกใหม่จากการอ่าน การฟังและการดู เป็นคำพูด การเขียน หรือการกระทำได้อย่างหลากหลาย และมีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

9. การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคมและการศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสรุปสาระสำคัญนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจในการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของการประเมินการรู้เรื่องการอ่าน

ในการประเมินการรู้เรื่องการอ่านตามโครงการ PISA (Programme for international student assessment) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554, หน้า 10-18) ประกอบด้วย สถานการณ์ (Situation) ถ้อยความ (Text) และกลยุทธ์การอ่านหรือการอ่านในแง่มุมต่าง ๆ (Aspect) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สถานการณ์ (Situation) คือ การกำหนดสถานการณ์ หรือบริบทของการอ่านที่จะต้องระบุบอกในการเลือกวัสดุให้อ่าน ได้แก่ การอ่านในบริบท ส่วนตัว สาธารณะ การงานอาชีพและการศึกษาเพราะเป้าหมายการประเมินของ PISA นั้นต้องการหาตัวชี้วัดว่านักเรียนมีความสามารถ

ในการอ่าน ที่นอกเหนือจากห้องเรียนหรือไม่ เพียงใด ก็ต้องให้ครอบคลุมถึงสิ่งที่นักเรียนจะต้องไปเผชิญในชีวิตจริงนอกโรงเรียนในวันหน้า โดยมีเกณฑ์ดังนี้คือ

1.1 บริบทส่วนตัว เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตั้งใจที่สนองความสนใจส่วนตัวแต่ละคน ทั้งในทางปฏิบัติและทางสติปัญญา รวมถึงสิ่งที่ตั้งใจเขียนขึ้นเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนหนึ่งถึงคนอื่น ๆ ด้วย เช่น จดหมายส่วนตัว นวนิยาย อัดชีวะประวัติและสิ่งที่มีเนื้อความที่อ่านเพื่อความสนุก ความอยากรู้ส่วนตัว รวมทั้งเพื่อสุขภาพส่วนตัว กิจกรรมสันตนาการและการพักผ่อน ในทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อีเมล การส่งข้อความโต้ตอบกันแบบทันทีและการเขียนบล็อก (Blog) ส่วนตัวแบบการเขียนบันทึกประจำวันด้วย

1.2 บริบทสาธารณะ บอกถึงการอ่านที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสังคมที่ใหญ่ขึ้น เอกสารทางการและสาระข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณะโดยทั่วไป เนื้อความจะไม่อ้างอิงถึงใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ประกาศของทางการ สาระหรือมติของการประชุม การวินิจฉัยเรื่องราวของสาธารณะ ข่าว เว็บไซต์ หรือเว็บบล็อกเป็นต้น ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งสิ่งพิมพ์และออนไลน์

1.3 การงานอาชีพ เนื่องจากนักเรียนช่วงวัยนี้จบการศึกษาภาคบังคับจะต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ซึ่งการอ่านในบริบทนี้มักเป็นการอ่านที่ต้องได้รับสาระทันทีที่อ่าน เช่น การหางาน ซึ่งมีทั้งตามหนังสือพิมพ์และทางออนไลน์ คำสั่งหรือวิธีการที่กำหนดให้ทำในที่ทำงาน ซึ่งตรงกับแนวคิดการอ่านเพื่อทำ (Reading to do)

1.4 การอ่านเพื่อการศึกษา รวมถึงการอ่านเพื่อหาสาระ ข้อมูล เพื่อการเรียนรู้ สื่อที่อ่านมักถูกกำหนดโดยผู้สอน เนื้อหาสาระเป็นลักษณะที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะทาง รูปแบบมีทั้งสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถโต้ตอบได้ (Interactive) ซอฟต์แวร์เพิ่มการเรียนรู้เป็นต้น บริบทนี้ตรงแนวคิดการอ่านเพื่อเรียน (Reading to learn) ดังนั้น การอ่านในบริบทต่าง ๆ นี้มิได้แยกกันอย่างเด็ดขาด แต่มักจะทับซ้อนกันอยู่เสมอ เช่น บางสื่อก็ให้ทั้งความบันเทิง (บริบทส่วนตัว) ในขณะที่เดียวกับที่สอนผู้อ่านให้เรียนรู้ (การศึกษา) ไปด้วยกันหรือให้คำแนะนำสำหรับอาชีพ พร้อมให้สาระเรื่องทั่วไปที่เกิดขึ้นของสังคม (OECD, 2008 อ้างถึงใน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554, หน้า 11)

2. ถ้อยความ (Text) คือ สิ่งที่เขียนหรือเรียบเรียงเพื่อให้อ่าน การประเมินของ PISA ครอบคลุมถ้อยความที่ให้อ่านที่หลากหลายและที่เป็นตัวแทนของสิ่งที่นักเรียนจะได้พบเจอในวันหน้า สำหรับการประเมินของ PISA 2009 ถ้อยความที่ใช้ในการประเมินมีทั้งถ้อยความที่เป็นข้อเขียนหรือสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความสำคัญกับลักษณะต่าง ๆ ของถ้อยความ ซึ่งพิจารณาองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ตัวสื่อ ได้แก่ สิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ 2) สิ่งแวดล้อม ได้แก่

ผู้เขียนและข่าวสาร 3) รูปแบบของถ้อยความ คือความต่อเนื่อง ไม่ต่อเนื่องและทั้งสองแบบผสมกัน และ 4) ส่วนวนของถ้อยความ ได้แก่ พรรณา บรรยาย บอกเล่าอธิบายเหตุผล โต้แย้ง คำสั่งและการติดต่อทางธุรกิจ

2.1 รูปแบบของถ้อยความ (Text format) ที่จะประเมินมีทั้งรูปแบบต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องหรือทั้งสองแบบผสมกัน ซึ่งปรากฏทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ถ้อยความต่อเนื่องคือ สิ่งที่เขียนติดต่อกันอาจแบ่งเป็นย่อหน้าหรือหัวข้อก็ได้ ส่วนถ้อยความที่ไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ รูปภาพ รายการต่าง ๆ แบบฟอร์ม กราฟและตาราง สำหรับถ้อยความแบบผสม เช่น คำบรรยายที่มีกราฟหรือตารางประกอบเป็นต้น

2.2 ส่วนวนของถ้อยความ (Text type) ได้แก่ การพรรณนา การบรรยาย การบอกเล่าหรืออธิบาย การโต้แย้งและคำสั่ง (วิธีทำ/ การปฏิบัติ)

2.2.1 การพรรณนา (Description) เป็นถ้อยความที่ใช้เพื่อบอกลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่ในมิติของสถานที่หรือปริภูมิ (Space) หรือกล่าวได้ว่า การพรรณนาคือการบอกเล่าเพื่อตอบคำถามที่ถามว่าจะไร

2.2.2 การบรรยาย (Narration) คือการบอกเล่าถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในมิติของเวลาหรือสรุปได้ว่าการบรรยายคือการตอบคำถาม “เมื่อไร” หรือ “มีลำดับก่อนหลังอย่างไร” “ทำไมคนในเนื้อเรื่องจึงทำอย่างนั้น”

2.2.3 การบอกเล่าหรืออธิบาย (Exposition) เป็นถ้อยความสาระเรื่องราวที่แนะนำให้เสนอแบบประสมที่เกิดจากการเรียบเรียงแนวคิดให้สามารถวิเคราะห์ได้เป็นการอธิบายองค์ประกอบของแต่ละส่วน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไรหรือเป็นการตอบคำถาม “อย่างไร” นั้นเอง

2.2.4 การโต้แย้ง (Argumentation) เป็นข้อความที่เสนอปัญหาหรือโจทย์ในลักษณะที่ชี้ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่าง ๆ หรือเป็นการบอกเหตุผลว่าทำไม เพราะเหตุใดสามารถจำแนกออกเป็นสองประเภทย่อย ๆ คือ บอกกล่าวเพื่อชักชวนให้คล้อยตามหรือบอกกล่าวเพื่อตั้งประเด็นให้แสดงความคิดเห็น ถกเถียง โต้แย้งกัน

2.2.5 คำสั่ง (Instruction) เป็นถ้อยความที่ชี้บอกวิธีการว่าต้องทำอะไร อย่างไร เช่น คำสั่งที่บอกวิธีทำหรือเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งใดอย่างหนึ่งให้เสร็จสิ้นหรือกฎ ระเบียบ กติกาและสถานที่ถูกกำหนดไว้ให้ประพฤติปฏิบัติโดยฝ่ายที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ

3. กลยุทธ์การอ่านหรือการอ่านในแง่มุมต่าง ๆ (Aspect)

กลยุทธ์ในทางการคิดหรือการใช้สติปัญญาที่ผู้อ่านใช้ในการพิจารณาถ้อยความที่อ่านเพื่อไปถึงเป้าหมายของการอ่าน กลยุทธ์การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับกลยุทธ์ที่คาดหวังให้นักเรียนแสดง

ความสามารถในการอ่าน ได้แก่ 1) การค้นคืนสาระ (Retrieving information) 2) การทำความเข้าใจทั่วไป (Forming a broad general understanding) 3) การพัฒนาการตีความ (Developing an interpretation) 4) การสะท้อนและประเมินความคิดต่อสาระเนื้อหาในถ้อยความ (Reflecting on and evaluating the content of a text) และ 5) การสะท้อนและประเมินความคิดต่อคุณภาพของถ้อยความ (Reflecting on and evaluating the form of a text)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เรื่องการอ่าน ประกอบด้วย

1. การใช้เวลาอ่าน ข้อมูลการใช้เวลาอ่านมากเป็นตัวแปรสำคัญที่ทดแทนความเสียเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมได้ นักเรียนที่ใช้เวลาอ่านมากไม่ว่าจะมาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมแบบใดก็ตามจะมีทักษะการอ่านสูงกว่า สำหรับนักเรียนไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านประมาณวันละครึ่งชั่วโมง

2. การอ่านสื่อที่หลากหลาย นักเรียนที่ไม่อ่านหนังสือที่หลากหลายจะเป็นพวกที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำสุดในขณะที่นักเรียนที่อ่านหนังสือที่หลากหลายจะอยู่ในกลุ่มคะแนนสูง PISA จำแนกความหลากหลายของการอ่านเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1 (Cluster 1) เป็นนักเรียนที่อ่านสื่อที่หลากหลายน้อยที่สุด มักอ่านหนังสือประเภทเดียว

กลุ่ม 2 (Cluster 2) อ่านสื่อหลากหลายมากขึ้นหรืออาจถือได้ว่าหลากหลายปานกลาง แต่มักอ่านหนังสืออ่านเล่น เช่น การ์ตูน ขำขัน

กลุ่ม 3 (Cluster 3) มีการอ่านหลากหลายเพิ่มขึ้น มีการอ่านหนังสือที่ไม่ใช่นิยาย เช่น สารคดี วารสาร แต่มักเป็นสื่อสั้น ๆ นักเรียนไทยส่วนใหญ่ (เกินครึ่ง) เป็นนักอ่านในกลุ่มนี้

กลุ่ม 4 (Cluster 4) ประกอบด้วย นักเรียนที่เป็นนักอ่านสื่อที่หลากหลายมากที่สุดและอ่านหนังสือที่ยากและมีความยาว เป็นพวกสารคดี วิชาการ กลุ่มนี้มี 23% และส่วนใหญ่เป็นนักเรียนสาธิต

3. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจดีกว่ามีคะแนนการอ่านสูงกว่า ตัวแปรนี้จะแก้ไขได้ด้วยการใช้เวลาอ่าน คือ นักเรียนที่ใช้เวลาอ่านมาก อ่านหนังสือที่หลากหลายและแสดงเจตคติที่ดีต่อการอ่านพบว่า มีทักษะในการอ่านสูงกว่า แม้จะมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวหรือผู้ปกครองจะมีการงานอาชีพระดับต่ำที่สุด นักเรียนกลับมีผลคะแนนการอ่านสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางที่ใช้เวลาการอ่านน้อยกว่า นักเรียนทุกคนที่ใช้เวลาการอ่านมากในแต่ละวันมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD (Organisation for economic co-operation and development) (ค่าเฉลี่ย = 500) ไม่ว่าภูมิภาค

ของครอบครัวหรืออาชีพของพ่อแม่จะเป็นอย่างไรก็ตาม ยิ่งนักเรียนที่มีพื้นฐานครอบครัวคืออยู่แล้ว ยิ่งใช้เวลาอ่านมากก็จะยิ่งมีคะแนนสูงมากยิ่งขึ้น

4. การศึกษาของพ่อแม่ การศึกษาของแม่มีผลต่อคะแนนของลูกมากกว่าการศึกษาของพ่อ นักเรียนที่แม่จบการศึกษาระดับสูงมีคะแนนการอ่านสูงกว่าตามค่าเฉลี่ย OECD (Organisation for economic co-operation and development) นักเรียนที่แม่ไม่จบมัธยมศึกษาตอนปลายกับนักเรียนที่แม่จบมหาวิทยาลัยมีคะแนนการอ่านต่างกันประมาณเกือบ 1 ระดับ นักเรียนจากเอเชีย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแม่ที่มีการศึกษาสูงสุดคือ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่า นักเรียนในยุโรปไทยมีถึง 76% ที่น้อยที่สุดในเอเชีย คือ เกาหลี (31%) และที่แม่จบปริญญา เกาหลี มี 28% ขณะที่ไทยมีเพียง 9% (OECD, 2004 อ้างถึงใน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554)

โดยสรุป ผลการประเมินการอ่านของเด็กไทยอายุ 15 ปี ยังอ่อนด้อยกว่าเพื่อนวัยเดียวกันจากประเทศอื่นและไม่อยู่ในสถานะที่น่าพึงพอใจเพราะข้อมูลชี้ชัดว่านักเรียนไม่ได้รับการเตรียมตัวเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งผลการวิจัยระบุว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออ่านของนักเรียนไทยยังไม่เท่าเทียมเพื่อนบ้านและชี้บอกว่านักเรียนไทยอยู่ในสถานะเสียเปรียบเพื่อนนักเรียนจากประเทศอื่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งยกระดับการอ่านของนักเรียนไทย โดยเฉพาะการอ่านเพื่อการเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการหาความรู้และในการใช้ชีวิตในโลกจริง ดังนั้น จะต้องมีความหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบต่อไป (สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ, 2550, หน้า 7-17)

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เรื่องอ่าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเวลาที่ใช้ในการอ่าน นักเรียนที่ใช้เวลาในการอ่านมากจะทำให้มีทักษะในการอ่านสูง 2) ปัจจัยด้านการอ่าน สื่อที่หลากหลายจะทำให้มีคะแนนในกลุ่มสูง สามารถจำแนกความหลากหลายของการอ่านไว้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 เป็นกลุ่มสื่อหลากหลายน้อยที่สุดกลุ่ม 2 กลุ่มสื่อหลากหลายปานกลาง กลุ่ม 3 กลุ่มสื่อหลากหลายเพิ่มมากขึ้น และกลุ่ม 4 กลุ่มสื่อหลากหลายมากที่สุด 3) ปัจจัยทางสถานะ เศรษฐกิจสังคมของครอบครัว นักเรียนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจดีกว่าจะมีคะแนนในการอ่านสูง แต่ก็พบว่า แม้นักเรียนจะมีสถานะทางเศรษฐกิจทางสังคมต่ำ ถ้าหากนักเรียนใช้เวลาในการอ่านมาก มีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและอ่านหนังสือที่หลากหลายก็จะทำให้เด็กมีทักษะในการอ่านสูงกว่าและมีผลคะแนนสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางที่ใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 4) ปัจจัยการศึกษาของพ่อแม่ ซึ่งการศึกษาของแม่จะมีผลมากกว่าการศึกษาของพ่อ นักเรียนที่แม่มีการศึกษาสูง มีคะแนนการอ่านสูงกว่า โดยเฉพาะนักเรียนที่แม่จบมหาวิทยาลัยจะมีคะแนนสูงกว่า นักเรียนที่แม่ไม่จบมัธยมศึกษาตอนปลายเกือบ 1 ระดับ

สรุป จากการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรู้เรื่องการอ่านประกอบด้วยนิยาม ความหมายการรู้เรื่องการอ่าน คำสำคัญของความสามารถด้านภาษา องค์ประกอบของการประเมิน การรู้เรื่องการอ่าน ได้แก่ สถานการณ์ ถ้อยความและกลยุทธ์การอ่านและปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อ การรู้เรื่องการอ่านนั้น ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในการกำหนดเนื้อหา องค์ประกอบในการประเมินและ เกณฑ์การประเมินที่ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าถึงและการค้นคืนสาระ 2) การบูรณาการ และการตีความ และ 3) การสะท้อนและประเมิน เพื่อเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านซึ่งให้มีความสอดคล้องกับระดับความสามารถของ ผู้เรียนและทำการประเมินเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการ เรียนการสอน

วิธีการสอนการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญกับผู้เรียนในทุกๆระดับ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอเสนอ วิธีการสอนอ่านที่จะนำไปปรับใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทมีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ดังรายละเอียด

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นหัวใจของการพัฒนาทักษะทางภาษาและมีความสำคัญกับชีวิต ได้แก่ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพราะหากอ่านไม่ได้จะทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียน เด็กที่อ่านได้ จะได้รับการยอมรับและสามารถเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ตรงข้ามกับเด็กที่อ่านไม่ได้ จะขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจในตัวเอง การอ่านได้อ่านเป็น จะส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพและการปรับปรุงอาชีพ ใช้พิจารณาข่าวสาร เหตุการณ์ บ้านเมืองการปกครองและการเลือกตัดสินใจในด้านการเมืองการปกครอง อันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญในการช่วย ให้นักเรียนในวัยประถมศึกษาหรือพันวัยประถมศึกษาสามารถใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์โดยใช้ การอ่านให้เกิดความเพลิดเพลิน พัฒนาจิตใจและอื่น ๆ (บันทึก พฤษะวัน, 2534, หน้า 10-11)

วิธีการสอนอ่าน

วิธีการสอนอ่านที่นิยมนำมาใช้สอนอ่านในปัจจุบัน มีดังนี้

1. การสอนแบบ SQ4R

การสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านด้วยตัวเอง โดยแต่ละขั้นตอนช่วยพัฒนาการอ่านที่เน้นการอ่านซ้ำ ๆ จนกว่าจะเข้าใจและจดจำเรื่องราวที่อ่าน ได้โดยมีขั้นตอนวิธีการสอน มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 Survey (S) การอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง การอ่านขั้นนี้ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป การอ่านคร่าว ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียบเรียงแนวคิดต่าง ๆ ได้

1.2 Question (Q) การตั้งคำถาม จะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น โดยคำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วและที่สำคัญคือคำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังอ่านและในเวลาเดียวกันควรต้องถามตัวเองว่าใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั้น คืออะไร ทำไมจึงสำคัญ สำคัญอย่างไร และเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้าง ตอนไหนและเมื่อไรและควรพยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยให้การอ่านในขั้นต่อไปเป็นไปอย่างมีจุดหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้อง ไม่ผิดพลาด

1.3 Read (R) การอ่านข้อความหรือบท ในตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียดและขณะเดียวกันก็ค้นหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ การอ่านขั้นนี้เป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญ ๆ โดยแท้จริงซึ่งขณะที่กำลังอ่านอยู่ถ้านึกคำถามได้อีก ก็อาจใช้วิธีการจดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการ

1.4 Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 โดยมุ่งจดบันทึกส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน

1.5 Recite (R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความ โดยใช้ภาษาของตนเองและถ้าไม่แน่ใจตอนใดให้กลับไปอ่านใหม่

1.6 Reflect (R) ให้ผู้เรียน วิเคราะห์วิจารณ์บทอ่านที่ผู้อ่านได้อ่านแล้ว แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความเห็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องและอาจขยายสิ่งที่ได้อ่าน โดยเชื่อมโยงบทอ่านกับความคิดเดิมโดยใช้ภาษาที่มีความถูกต้อง (สุคนธ์รัตน์ สวัสดิกุล, 2554, หน้า 51)

2. การสอนแบบ KWL

การจัดการเรียนการสอนแบบ KWL ที่นำมาใช้ในการสอนอ่าน เป็นอักษรย่อของคำว่า Know, What to know และ Learned ซึ่งคำว่า Know (K) หมายถึง รู้อะไรบ้างจากเรื่องที่จะอ่าน หรือหัวเรื่องที่กำหนด โดยที่ยังไม่ได้อ่านในรายละเอียดเพื่อถามความรู้เดิม เรื่องราว สาระสำคัญ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง What to know (W) หมายถึง ต้องการอะไรจากเรื่องที่จะอ่าน จากบทอ่าน โดยคิดต่อเนื่องจากขั้น K คือรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่จะอ่านบ้าง และต้องการรู้อะไรเพิ่มเติมจากเรื่องที่จะอ่านต่อไป ถ้าในขั้น K ได้อ่านโดยละเอียดแล้ว Learned (L) เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง โดยทั้งขั้น K, W และ L จะต้องเขียนตอบลงในแบบฟอร์มหรือตาราง K W L ที่เตรียมไว้จากเรื่องที่จะกำหนดให้อ่าน

ซึ่งในทุกชั้นตอนนักเรียนช่วยกันระดมความคิดเพื่อให้ได้คำตอบของทุกชั้นตอนครบถ้วน โดยการถามคำถามแบบเจาะลึกเพิ่มเติมมากขึ้น ครูถามคำถามเพิ่มเติม ติดตามดูแลช่วยเหลือ ยิ่งฝึกมากเท่าใด จะช่วยให้ นักเรียนสามารถอ่านและใช้ความคิดมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย KWL

2.1 เลือกบทอ่านที่น่าสนใจหรือบทอ่านที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้

2.2 ทำตารางแผนผัง KWL สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลและสำหรับนักเรียนทั้งชั้น แผนผัง KWL ควรติดบนกระดานหรือบนบอร์ดที่มีขนาดใหญ่พอที่จะเขียนเติมข้อความลงในแต่ละช่องได้และนักเรียนควรมีแผนผัง KWL ของตนเองเพื่อบันทึกในชั้นกิจกรรมอิสระหรือกิจกรรมกลุ่ม

2.3 ให้นักเรียนเข้ากลุ่ม (2-4 คน) ตามความเหมาะสม ระดมสมองช่วยกันคิดเกี่ยวกับเงื่อนไขสาระสำคัญ ศัพท์เดิม วลี ข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำหนด โดยมีคำถามนำของครูและบันทึกลงในช่อง K ในแผนผัง KWL ที่แจกให้ (KWL Chart) ให้ได้มากที่สุด ซึ่งครูต้องเตรียมคำถามล่วงหน้าเพื่อให้เด็กได้ระดมสมองในชั้นตอนนี้ ครูอาจจะต้องใช้คำถามแบบให้ตอบหลาย ๆ คนให้นักเรียนอธิบายความเกี่ยวข้องของคำต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำหนดให้อ่านและค้นหาด้วย อาจถามเพื่อความแน่ใจว่าทำไมคิดอย่างนั้นหรือตอบอย่างนั้นเป็นต้น

2.4 ถามนักเรียนว่าเขาอยากรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน ครูและนักเรียนช่วยกันบันทึกคำถามหรือเรื่องที่ต้องการรู้ลงในช่อง W ในแผนผังบนกระดานและแผนผังของตนเอง ถ้าผู้เรียนตอบเป็นคำพูดธรรมดาให้แปลงเป็นคำถามให้ชัดเจน ก่อนบันทึกลงในช่อง W นักเรียนอาจจะตั้งเป็นคำถาม ครูต้องพยายามถามคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบให้ได้ว่า เขาต้องการรู้อะไรเพิ่มเติม สิ่งที่สำคัญคือ ต้องพยายามให้คำถามอยู่ในเรื่องที่นักเรียนต้องเรียนรู้ หรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ คำถามในช่องนี้ควรมาจากนักเรียนเป็นสำคัญ

2.5 ให้นักเรียนอ่านบทอ่านโดยละเอียดและเขียนลงในช่อง L นักเรียนควรรหาคำตอบของคำถามในช่อง W ให้ช่วยกันตอบลงในแผนผังรวมและแผนผังของตนเอง สำหรับการบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ในช่อง L ครูควรกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษด้วย และทำเครื่องหมายไว้ เนื่องจากเป็นผลที่ได้ ที่นอกเหนือจากการตอบคำถามที่ระบุในช่อง W หลังจากนั้น ควรให้นักเรียนไปหาข้อมูลเพิ่มเติมและความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของคำตอบของคำถามอื่นที่ต้องศึกษาจากแหล่งข้อมูลอื่นหรือศึกษาเพิ่มเติมภายหลัง (ชั้นเริ่มฝึก คำตอบควรเป็นคำตอบที่มีอยู่ในบทอ่าน)

2.6 อภิปรายร่วมกันอีกครั้งกับสาระต่าง ๆ ที่บันทึกในช่อง L

2.7 กระตุ้นให้นักเรียนสำรวจคำถามอื่นในช่อง W ที่หากำตอบไม่ได้ หรือยังตอบไม่ได้จากบทอ่านนั้น เพื่อมอบหมายงาน และเพื่อให้นักศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

3. การสอนแบบ KWLH

การสอนแบบ KWLH เป็นเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนสามารถจัดการทบทวนความรู้เดิมของตนเองได้นำความรู้เดิมมาใช้ ซึ่งได้พัฒนามาจากการสอนแบบ KWL โดยมีขั้นตอนการคิดดังนี้

K (Know) การช่วยให้นักเรียนตรวจสอบความรู้ หรือเรื่องที่รู้ที่เกี่ยวกับหัวเรื่องที่กำหนด

W (What to learn) การช่วยให้นักเรียนพิจารณาตัดสินใจว่าต้องการเรียนรู้อะไรจากเรื่องที่กำหนด

L (What they learn as they read) การช่วยให้นักเรียนระบุสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านที่กำหนด

H (How we can learn more) การช่วยให้นักเรียนเสาะหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น

เทคนิค KWLH สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยเฉพาะเรื่อง ที่นักเรียนต้องอ่าน คิดและทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านไว้สำหรับการแก้ปัญหาและทักษะการคิดแบบต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะขั้น H (How can we learn more) เป็นขั้นที่นักเรียนต้องคิดเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้และวิธีการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายต่อไป ที่สำคัญ ของเทคนิค KWL จะต้องใช้คำถามที่หลากหลายจากครูและคำถามที่หลากหลายจากตัวนักเรียนเอง ครูต้องคอยส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามจากคำ หรือความคิดรวบยอดที่ตนเองต้องการรู้ลึก หรือรู้คำตอบและคำอธิบาย (วัชร เล่าเรียนดี, 2553, หน้า 122-132)

4. รูปแบบการเรียนรู้แบบ ซีไออาร์ซี (CIRC)

รูปแบบ CIRC หรือ Cooperative integrated reading and composition เป็นรูปแบบ การเรียนการสอนแบบร่วมมือกันที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียน โดยเฉพาะ ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและ การบูรณาการภาษากับการเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ (Slavin, 1995, pp. 104-110)

4.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการอ่าน โดยนักเรียน แต่ละกลุ่มจับคู่ 2 คน หรือ 3 คน ทำกิจกรรมการอ่านแบบเรียนร่วมกัน

4.2 ครูจัดทีมใหม่โดยให้แต่ละทีมมีนักเรียนต่างระดับความสามารถอย่างน้อย 2 ระดับ ทีมทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เขียนรายงาน แต่งความ ทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบต่าง ๆ และมีการให้คะแนนผลงานของแต่ละทีม ทีมใดได้คะแนน 90 % ขึ้นไป จะได้รับประกาศนียบัตรเป็น “ซูเปอร์ทีม” หากได้รับคะแนนตั้งแต่ 80-89 % ก็จะได้รับรางวัลรองลงมา

4.3 ครูพบกลุ่มการอ่านประมาณวันละ 20 นาที แจงวัตถุประสงค์ในการอ่าน แนะนำคำศัพท์ใหม่ ๆ ตามที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ เช่น อ่านเรื่องในใจและจับคู่อ่านออกเสียงให้เพื่อนฟัง และช่วยกันแก้จุดบกพร่องหรือครูอาจจะให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามวิเคราะห์ตัวละคร วิเคราะห์ปัญหาหรือทำนายว่าเรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป เป็นต้น

4.4 หลังจากกิจกรรมการอ่าน ครูนำการอภิปรายเรื่องที่อ่าน โดยครูจะเน้นการฝึกทักษะแบบต่าง ๆ ในการอ่าน เช่น การจับประเด็นปัญหา การทำนาย เป็นต้น

4.5 นักเรียนรับการทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ นักเรียนจะได้รับคะแนนเป็นทั้งบุคคลและทีม

4.6 นักเรียนจะได้รับการสอนและฝึกทักษะการอ่านสัปดาห์ละ 1 วัน เช่น ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการอ้างอิง ทักษะการใช้เหตุผล เป็นต้น

4.7 นักเรียนจะได้รับชุดการเรียนการสอนเขียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อการเขียนได้ตามความสนใจ นักเรียนจะช่วยกันวางแผนเขียนเรื่อง และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องและในที่สุดตีพิมพ์ผลงานออกมา

4.8 นักเรียนจะได้รับการบ้านให้เลือกอ่านและหนังสือที่สนใจและเขียนรายงานเรื่องที่อ่านเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครองช่วยตรวจสอบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนที่บ้าน โดยมีแบบฟอร์มให้ (ทิศนา แคมมณี, 2553, หน้า 270)

5. การสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544, หน้า 70-74) อธิบายเกี่ยวกับวิธีการสอนอ่านที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยเฉพาะ โดยกล่าวไว้ 6 วิธี คือ

5.1 วิธีของเฟอร์นาลด์ (The fernald method) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย คือ

ขั้นที่ 1 เด็กเลือกคำที่เด็กต้องการอ่าน ครูเขียนคำดังกล่าวลงบนกระดาษด้วยสีเทียน ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ และให้เด็กใช้นิ้วมือลากตามสีเทียน ขณะที่เด็กลากเส้นด้วยนิ้วมือเด็กพูดไปด้วยว่าเป็นตัวอักษรอะไร ให้เด็กปฏิบัติหลายครั้งจนกว่าเด็กจะอ่านและเขียนได้

ขั้นที่ 2 เด็กเรียนรู้คำใหม่ด้วยวิธีเดิม แต่เป็นการเรียนรู้คำใหม่ ครูเขียนคำใหม่บนกระดาน ให้เด็กอ่านออกเสียงตามครู แล้วให้เด็กลอกคำลงในสมุด

ขั้นที่ 3 เด็กเรียนรู้คำใหม่จากหนังสือ อ่านออกเสียง เด็กเรียนรู้คำใหม่จากการอ่าน หากมีปัญหาให้กลับไปขั้นที่ 1 ใหม่

ขั้นที่ 4 จัดกิจกรรมการอ่านให้ยากขึ้น เพื่อเด็กจะได้นำความรู้เกี่ยวกับคำที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้ในการอ่าน หลังจากเด็กอ่านไปแล้วให้เด็กเขียน

การสอนของเฟอร์นาลด์ เน้นการใช้ประสาทสัมผัสการรับรู้หลายด้านทั้งการฟัง ทางสายและการสัมผัส

5.2 วิธีของจิลลิงแฮม (Gillingham method) วิธีสอนวิธีนี้กำหนดการสอนอ่านไว้อย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน สอนโดยการนำหลักวิทยาศาสตร์และวิชาสรีรวิทยามาใช้เน้นคำที่ประสมด้วยเสียงสระและเสียงพยัญชนะเดียวกัน ใช้บัตรคำในการสอน เด็กเรียนรู้คำ ว่าประสมด้วยอักษรใด เช่น ก ไก่ ข ไข่ ฮ นกฮูก เป็นต้น

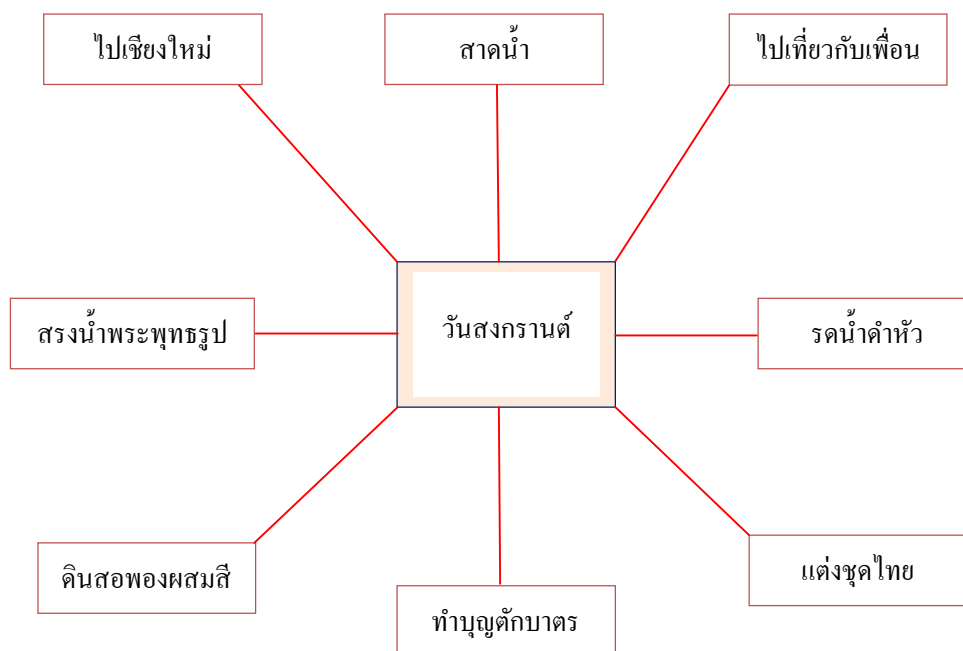
5.3 วิธีอ่านพร้อมกัน (Joint reading) เป็นการฝึกเด็กที่มีความบกพร่องทางการอ่าน ให้อ่านได้และอ่านด้วยความเร็วที่สอดคล้องกับความสามารถของตน โดยครูจะให้นักเรียนอ่านออกเสียงไปพร้อมกับครู เด็กจะได้ยินเสียงครู และเสียงของเด็กเองด้วย ครูจะให้เด็กนั่งอยู่ด้านหน้า หันหน้าเข้าหาครู ทั้งสองคนหันหน้าเข้าหากัน กำหนดเวลาในการอ่านร่วมกัน เช่น 5 นาที ทั้งสองคนเริ่มอ่านพร้อมกัน ในตอนแรกครูอ่านด้วยเสียงอังกังและอ่านเร็ว ต่อมาครูจะลดความดังของเสียงอ่านและลดความเร็วในการอ่านลงจนกระทั่งเด็กอ่านคนเดียวในที่สุด

5.4 วิธีจินตภาพ (Visual imagery) เหมาะสำหรับการสอนทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ครูจะสอนให้เด็กใช้จินตนาการให้เห็นภาพประกอบเรื่องที่อ่าน โดยครูให้นักเรียนหลับตา แล้วนึกถึงภาพ เช่น เป็นภาพภูเขา แม่น้ำหรือภาพในตลาดสด เป็นต้น เหมือนกับเป็นการใช้จินตนาการสร้างจากละครนั่นเอง หนังสือที่ครูให้เด็กอ่านควรเป็นหนังสือง่ายก่อน แล้วจึงเพิ่มความยากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

5.5 การกำหนดรายละเอียดของเรื่อง (Story map)

Map หมายความว่า Work out details หรือการกำหนดรายละเอียดของเรื่อง ในการสอนอ่านขั้นต้น ครูอาจมีภาพ แผนภูมิหรือกราฟ มาแสดงให้เด็กดู มีแบบฝึกหัดด้วย ให้นักเรียนดูภาพหรืออ่านแผนภูมิแล้วตอบรายละเอียดต่าง ๆ ในแบบฝึกหัด สำหรับการอ่านในขั้นสูงขึ้น ครูอาจใช้วิธีให้นักเรียนบอกรายละเอียดของคำที่มีความหมาย (Semantic mapping) คล้ายคลึงกัน ในทางปฏิบัติครูจะเขียนคำที่มีใจความสำคัญบนกระดานแล้วให้นักเรียนคิดหาคำที่เกี่ยวข้องกับคำนี้มาคนละคำ ครูเขียนลงบนกระดาน คำที่นักเรียนคิดได้จะเป็นคำปริวาร แล้วให้นักเรียนจัดหมวดหมู่ของคำเหล่านั้น แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องราว โดยใช้คำศัพท์ที่นักเรียนกำหนด

บนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนอ่านสิ่งที่ตนเขียนให้เพื่อนฟัง เช่น การให้เด็กเขียนเกี่ยวกับ สงกรานต์

ภาพที่ 8 การสอนแบบ Semantic mapping (ผดุง อารยะวิญญู, 2544, หน้า 72)

Semantic mapping มีรายละเอียด ดังนี้

- 5.5.1 เลือกเรื่องให้อ่านให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก
- 5.5.2 วิเคราะห์เรื่องให้อ่านแล้วหาใจความสำคัญมา 1 คำ
- 5.5.3 วิเคราะห์เรื่องให้อ่านแล้วหารายละเอียดให้มากที่สุด
- 5.5.4 ครูเขียนคำในข้อที่ 2 ลงบนกระดาษแผ่นใหญ่ไว้ตรงกลาง
- 5.5.5 ให้นักเรียนแต่ละคน ช่วยกันเขียนคำที่เป็นรายละเอียดในข้อ 2 ไว้รอบ ๆ คำ

ในข้อที่ 4

- 5.5.6 ให้เด็กระดมความคิด ให้เด็กอธิบายว่าคำที่เด็กเขียนลงบนกระดาษมีความหมาย ว่าอย่างไร
- 5.5.7 ให้เด็กลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญกับรายละเอียดย่อย ๆ
- 5.5.8 ให้เด็กอ่านเรื่องอีกครั้งแล้วตรวจสอบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวปรากฏอยู่ในบรรทัดใดในเรื่อง

5.5.9. ทบทวนแผนภูมินี้อีกครั้ง

5.5.10 แจกแผนภูมิแก่เด็กเก็บไว้เมื่อเวลาสอบ

5.6 การคิดล่วงหน้า (Advanced organizer) เป็นการกระตุ้นให้เด็กคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านแต่ครูยังไม่ให้เด็กอ่าน เช่น ครูอาจนำเข้าสู่เรื่อง ดังนี้

ต่อไปนี้เป็นเรื่องราวของการปล้นธนาคาร

นักเรียนลองคิดล่วงหน้าซิว่า คนที่ปล้นธนาคารคิดอย่างไรจึงจะปล้น

เขามีความจำเป็นอะไร

เขาจะเอาเงินไปทำอะไร

เขาจะทำร้ายเจ้าหน้าที่ ของธนาคารไหม

จะมีคนได้รับบาดเจ็บไหม ถึงกับเสียชีวิตไหม

เขาจะหนีอย่างไร

เขาจะถูกจับไหม เป็นต้น

หลังจากนั้นครูจึงให้เด็กอ่านเรื่อง แล้วให้นักเรียนอภิปรายกันว่า เรื่องราวเป็นอย่างไร สอดคล้องกับความคิดของนักเรียนที่คิดไว้ล่วงหน้าหรือไม่

5.7 การเล่าเรื่องซ้ำ (Story retelling) ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อยเมื่อเด็กอ่านเข้าใจแล้ว ให้นักเรียนเล่าเรื่องที่อ่านแล้วให้ครูฟังหรือให้นักเรียนในกลุ่มฟัง หรือผลัดกันเล่าเรื่องโดยใช้ภาษาของตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนตั้งคำถามตนเองและให้หาคำตอบเอง

สรุปได้ว่า การสอนอ่านมีความสำคัญช่วยในการใช้พัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ วิธีการสอนอ่านที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. การสอนอ่านแบบ SQ4R วิธีนี้เน้นการสอนอ่านให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่อ่านด้วยตัวเอง และอ่านซ้ำ ๆ เพื่อให้เข้าใจและจำเรื่องราวที่อ่าน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1.1) S (Survey) การอ่านอย่างคร่าว ๆ 1.2) Q (Question) การตั้งคำถาม 1.3) R (Read) การอ่านข้อความอย่างละเอียด และซ้ำ ๆ 1.4) R (Record) จดบันทึกข้อมูลสำคัญและสิ่งจำเป็นจากเรื่องที่อ่าน 1.5) R (Recite) เขียนสรุปใจความด้วยภาษาของตนเองและกลับไปอ่านใหม่เพื่อความแน่ใจ 1.6) R (Reflect) ให้วิเคราะห์ วิเคราะห์บทอ่านแล้วแสดงความคิดเห็น

2. การสอนแบบ KWL มาจากคำว่า Know (รู้อะไรจากเรื่องหรือหัวข้อ) What to know (ต้องการอะไรหรือรู้อะไรจากที่อ่านและรู้อะไรเพิ่มเติม) และ Learned (เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง) ซึ่งวิธีนี้จะเน้นการเขียนตอบลงในตาราง KWL ที่ครูได้กำหนดให้

3. การสอนแบบ KWLH วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิมและสามารถนำความรู้เดิมมาใช้ได้ ซึ่งพัฒนามาจากวิธีการสอนแบบ KWL โดยในขั้น H (How can we learn more) เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องคิดเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นแนวทางการพัฒนาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

4. การสอนแบบซีไออาร์ซี (CIRC) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียน มีกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและการบูรณาการภาษากับการเรียน และการสอนอ่านเฉพาะกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีหลายวิธี ได้แก่ วิธีของเฟอร์นาลด์ วิธีของจิลลิงแฮม วิธีการอ่านพร้อมกัน วิธีจินตภาพ การสอนโดยการกำหนดรายละเอียดของเรื่อง การให้นักเรียนคิดล่วงหน้าและการเล่าเรื่องซ้ำ

กลยุทธ์การสอนการอ่าน 12 กลยุทธ์

Cooper and Kiger (2003, pp. 87-109) ได้เสนอแนะกลยุทธ์การสอนอ่านไว้ 12 กลยุทธ์ ดังนี้

1. การอภิปราย (Discussion)

หมายถึง การพูดโต้ตอบของครูกับนักเรียนหรือนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ครูให้นักเรียนทบทวนข้อความที่อ่าน สรุปแนวคิดและจับใจความสำคัญของข้อความที่อ่านว่าเป็นอย่างไร

1.2 ครูให้นักเรียนตอบคำถามได้มากกว่าใช่หรือไม่ใช่ โดยให้อธิบายรายละเอียด โดยครูจะเป็นผู้วางแผนในตั้งคำถามล่วงหน้าและเป็นผู้นำการอภิปราย

1.3 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามและหาคำตอบให้มากขึ้น

1.4 ครูส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถามเป็นรายบุคคลโดยไม่ต้องรออาสาสมัคร

1.5 ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนฟัง ก่อนที่จะเรียกให้นักเรียนตอบคำถามเป็นรายบุคคล

1.6 ครูควรใช้เวลากับนักเรียนทุกคนอย่างเพียงพอในการคิดก่อนที่จะตอบคำถาม

1.7 ครูควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายมีการตั้งคำถามและตอบคำถาม ซึ่งคำถามและคำตอบที่ดีนั้นจะช่วยตอบสนองต่อพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนอภิปรายไปในแนวทางเดียวกันได้

1.8 ครูควรให้นักเรียนมีการอภิปรายในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งจะมีแรงจูงใจดีกว่าการอภิปรายในเวลานาน ๆ

1.9 หากนักเรียนได้อภิปรายและสรุปประเด็นในการเรียนด้วยตัวเองจะทำให้การเรียนนั้นมีคุณค่าและมีความหมายกับตัวผู้เรียน

2. การระดมสมอง (Brainstorming) หมายถึง การที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากหัวข้อเรื่องช่วยกันคิดเป็นกลุ่มโดยมีครูเขียนแนวความคิดของเด็กลงบนกระดาน ร่วมกันอภิปรายและรับฟังเกี่ยวแนวความคิดของกันและกันโดยมีกระบวนการ ดังนี้

2.1 ครูให้นักเรียนได้บันทึกข้อมูลลงในบัตรหรือการ์ด

2.2 ครูบอกให้นักเรียนเขียนคำหรือแนวความคิดใด ๆ ก็ได้ที่เขารู้เกี่ยวกับหัวข้อที่ได้รับตามเวลาที่กำหนด

2.3 ครูให้นักเรียนอ่านคำที่เขียนไว้บนกระดาน

2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสิ่งที่บันทึกไว้ที่ตรงกับสิ่งที่นักเรียนอ่าน หากข้อมูลที่เขียนไว้ไม่ตรงกัน นักเรียนสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้และควรร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ยังไม่เข้าใจด้วย

3. การเขียนเร็ว (Quick writing) หมายถึง วิธีการที่แสดงออกถึงความรู้เดิมของนักเรียนก่อนที่จะอ่าน โดยครูสามารถกำหนดให้นักเรียนเขียนย่อ ๆ ในเวลาสั้น ๆ โดยมีกระบวนการ ดังนี้

3.1 ครูให้นักเรียนเลือกเขียนสิ่งที่ต้องการ โดยเขียนอะไรก็ได้ที่เกี่ยวกับเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเนื้อหาที่จะอ่าน

3.2 ครูให้นักเรียนเขียนภายในเวลา 3-5 นาทีโดยอธิบายว่าสิ่งที่ให้เขียนนั้นไม่ได้ให้คะแนน

3.3 ครูให้นักเรียนนำสิ่งที่เขียนมาอภิปรายร่วมกัน

3.4 ครูให้นักเรียนช่วยกันกำหนดจุดประสงค์ในการอ่าน

4. การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้ข้อความ (Text walk) หมายถึง การสอนโดยการใช้ภาพหรือการใช้ข้อความ มีกระบวนการดังนี้

4.1 ครูให้นักเรียนดูภาพหรืออ่านข้อความจากเรื่องเพื่อสรุปใจความสำคัญและลำดับเรื่องราว

4.2 ครูให้นักเรียนคาดการณ์ล่วงหน้าหรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากเรื่องราวที่อ่าน

4.3 ครูอธิบายโดยการใช้ภาพประกอบเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่องหรือเนื้อหาของเรื่องที่นักเรียนได้คาดการณ์ไว้ โดยใช้การเปิดแบบผ่าน ๆ คล้ายลักษณะการเปิดหน้าเว็บไซต์

4.4 ครูไม่ควรบอกเนื้อหาที่อ่านทั้งหมด หรืออาจบอกเฉพาะบางส่วนเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกแปลกใจและตื่นเต้นในตอนท้ายของเรื่อง

5. การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) หมายถึง วิธีการที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความรู้เดิมที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อที่ได้รับ โดยแสดงแนวคิดออกมาเป็นภาพซึ่งมีแนวปฏิบัติ 2 แนวทางสำคัญ ๆ คือ

5.1 ครูเขียนแนวคิดสำคัญ ๆ ลงบนกระดานและวาดเป็นรูปวงรีรอบ ๆ แนวคิดนั้น จากนั้นให้นักเรียนคิดคำที่จะอธิบายตามหัวข้อนั้น แล้วเขียนคำเหล่านั้นลงในช่องว่าง ใช้ลูกศรชี้ความสัมพันธ์ไปยังแนวคิดที่อยู่ในรูปวงรี ซึ่งบนเส้นของลูกศรให้เขียนคำว่า “มี” หรือ “ใช้สำหรับ” เพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับคำที่อยู่ในช่องว่างนั้น พร้อมให้นักเรียนยกตัวอย่างของแนวคิดนั้นแล้วเขียนลงในรูปวงรี

5.2 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแนวคิดที่เขียนไว้ในรูปวงรีบนกระดานและระดมความคิดเกี่ยวกับคำเมื่อจำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม ให้นักเรียนช่วยกันจัดกลุ่มคำจากแผนที่ความหมายโดยใช้รูปร่างที่แสดงให้เห็นความต่างของประเภทข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับการใช้งานหรือรายละเอียด รูปวงกลมสำหรับตัวอย่างและสี่เหลี่ยมจัตุรัสสำหรับข้อมูลประเภทอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งจะมีวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาแผนที่ความหมาย คำที่เขียนบนเส้นลูกศรแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวกับที่มีความแตกต่างกันตามหัวข้อที่ได้ อภิปรายไว้

6. การตั้งคำถามนำ (Pre questioning) และการนำเสนอฉากหรือสถานการณ์ (Purpose setting) หมายถึง การตั้งคำถามนำและการนำเสนอฉากหรือสถานการณ์กับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านเพื่อกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนให้ได้ข้อคิดจากเรื่องและเป็นการสร้างความเข้าใจในความหมายของเรื่องร่วมกัน โดยมีขั้นตอนที่นำไปใช้ในการสอนอ่านดังนี้

6.1 ครูให้นักเรียนทำการตรวจสอบเรื่องราวของเนื้อหาหรือใจความสำคัญเรื่องที่จะอ่านก่อนที่นักเรียนจะตัดสินใจด้วยความรู้เดิม

6.2 ครูกำหนดคำถามหรือจุดประสงค์ในการอ่านก่อนที่จะให้นักเรียนอ่าน โดยเน้นเฉพาะใจความสำคัญ

6.3 ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อตอบคำถามหรือเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

6.4 ครูให้นักเรียนย้อนกลับไปดูคำถามหรือจุดประสงค์ที่วางไว้อีกครั้งหลังจากการอ่านเพื่อดูว่าได้ตอบคำถามบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่และร่วมกันอภิปรายเพื่อตรวจสอบซึ่งจะเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีความหมาย

7. การชี้แนะ (Anticipation guides) หมายถึง วิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นความรู้เดิมและให้นักเรียนมีจุดประสงค์

ในการอ่านการชี้แนะนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอ่านและให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำหรือข้อความนั้น ก่อนอ่านและหลังจากที่นักเรียนได้อ่าน

7.1 ครูให้นักเรียนทบทวนแนวคิดสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่องที่ได้เรียนรู้

7.2 ครูกระตุ้นให้นักเรียนตัดสินใจด้วยความรู้เดิมเพื่อตรวจสอบแนวคิดนั้น

7.3 ครูสร้างคำชี้แนะหรือคำอธิบายโดยให้นักเรียนนำขั้นตอน 7.1-7.2 มาปรับใช้โดยให้เขียนเป็นคำชี้แนะออกมาประมาณ 4-8 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดที่เขาได้เรียนรู้และความรู้เดิมของนักเรียน ซึ่งจำนวนข้อที่แน่นอนนั้นขึ้นอยู่กับข้อความและอายุของนักเรียน คำชี้แนะสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนมีแต่ยังไม่ใช่ความรู้ที่สมบูรณ์ ควรมีการตรวจสอบว่าถูกหรือผิด

7.4 ครูให้นักเรียนตัดสินใจ นำรายการของคำชี้แนะที่สร้างขึ้นมาเสนอ ซึ่งลำดับของคำชี้แนะนั้นจะเป็นไปตามข้อความที่เติมลงในช่องว่าง การตัดสินใจที่นำเสนอจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้โดยการเขียนบนกระดานหรือบนเครื่องฉายสไลด์

7.5 ในขณะที่นักเรียนร่วมกันนำเสนอคำชี้แนะ ครูควรชี้แจงให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำชี้แนะเหล่านั้นเป็นรายกลุ่ม

7.6 ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับคำชี้แนะแต่ละรายการในเวลาสั้น ๆ และให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในสิ่งที่ได้ทำที่ละรายการ

7.7 ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาโดยให้แสดงความรู้สึกจากการอ่านและคิดอย่างไรกับข้อความที่อยู่คำชี้แนะนั้น

7.8 ครูให้มีการอภิปรายติดตามผลโดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อคำชี้แนะที่มีในเรื่องที่อ่านโดยการอภิปรายมุ่งเน้นไปถึงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ความรู้สึกและความคิดที่เปลี่ยนไปว่าเป็นอย่างไร

8. การนำเสนอโครงสร้างของสิ่งที่อ่าน (Structured preview) หมายถึง การที่ครูใช้โครงสร้างกราฟฟิคอธิบายหรือแนะนำข้อมูลที่นักเรียนอ่านเพื่อช่วยให้เห็นแนวคิดที่มีในเนื้อหา และช่วยในการจัดระบบแนวคิดของความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ได้ค้นคว้ามา ซึ่งจำเป็นที่นักเรียนต้องรู้เรื่องราวต่อไป โดยต้องได้รับการช่วยเหลือจากครูอันเป็นกระบวนการที่ครูต้องแนะนำขั้นตอนสำหรับการดำเนินการนำเสนอ โครงสร้างของสิ่งที่อ่านจะแตกต่างกันระหว่างเนื้อหาของเรื่องราวกับเนื้อหาของคำอธิบาย

8.1 ครูให้นักเรียนอ่านหนังสือและทำความเข้าใจเรื่องราวคร่าว ๆ ว่าควรแยกแยะเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ปัญหา การกระทำ ผลจากการกระทำ

8.2 ครูควรกำหนดคำถามหรือข้อความที่ทำให้นักเรียนสนใจอ่านและเปิดตั้งแต่ย่อหน้าแรกหรือย่อหน้าที่สอง มองเห็นภาพ 1-2 ภาพ สามารถแบ่งปันเรื่องราวที่ได้เรียนรู้

8.3 ครูจัดทำแผนที่เรื่องราวและร่วมกันอภิปรายองค์ประกอบของเรื่องสำหรับผู้เรียนในระยะแรกและผู้ที่ยากลำบากในการสร้างความหมายให้ทำเพียง 1-2 องค์ประกอบ หลังจากนั้นจึงจะมีองค์ประกอบอื่น ๆ

8.4 ครูให้นักเรียนคาดการณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของเรื่องร่วก่อนการอ่านมุ่งเน้นไปที่การลำดับเรื่องราว

8.5 ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดหรือบางส่วนอย่างเงียบ ๆ และให้ย้อนกลับไป ในแผนที่เรื่องราว ทำให้เห็นสิ่งที่คาดการณ์ไว้และตรวจสอบว่าจะเปลี่ยนแปลงแผนที่เรื่องราวอย่างไรจึงจะเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งครูต้องปรับแนวทางของโครงสร้างของเนื้อหาได้ตามความเหมาะสมตามขั้นตอนดังนี้

8.5.1 ครูให้นักเรียนทบทวนแนวคิดสำคัญโดยให้ระบุไปที่แผนผังความคิด ช่วยให้นักเรียนเห็นว่าข้อมูลนั้นเหมาะสมไปด้วยกันหรือไม่

8.5.2 ครูกำหนดคำถามและคำชี้แนะเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนเรื่องราวโดยการอ่านชื่อเรื่อง คู่อธิบายประกอบภาพและอ่านหัวเรื่องย่อ

8.5.3 ครูกำหนดแนวทางที่นักเรียนได้สามารถทบทวนข้อความหรือทำให้นักเรียนมีพื้นฐานในการคาดการณ์เรื่องราวที่ได้เรียนรู้

8.5.4 ครูให้นักเรียนนำเสนอผังความคิดและให้นักเรียนแสดงความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของผังความคิด

8.5.5 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่อง เพื่อหาใจความสำคัญที่อยู่ในชิ้นงานที่จัดทำฝึกประสบการณ์การอ่านมากขึ้นและทำให้นักเรียนสามารถจำแนกแยกแยะเนื้อหาที่สนับสนุนใจความสำคัญ

9. การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) หมายถึง การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟังได้รับความนิยมนเป็นอย่างดี กลยุทธ์นี้ใช้กับหัวข้อสำคัญหรือการเลือกรายการ

9.1 เลือกหนังสือหรือบทความที่เป็นสื่อในการสนับสนุนและมีความสัมพันธ์กับหัวข้อในการเลือกของนักเรียน

9.2 บอกนักเรียนว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและทำไมจึงอ่าน

9.3 ให้นักเรียนตั้งจุดประสงค์ในการฟัง เช่น นักเรียนจับประเด็นสำคัญของเรื่องหรือให้นักเรียนคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเรียนรู้จากการฟัง

9.4 ร่วมอภิปรายหลังจากการอ่านให้ฟังและตรวจสอบจุดประสงค์การฟังของนักเรียนหรืออภิปรายยืนยันเกี่ยวกับการคาดการณ์ ซึ่งการอ่านออกเสียงเป็นส่วนหนึ่งของการเลือกประกอบด้วย

9.4.1 การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องหรือบทความที่นักเรียนจะอ่าน

9.4.2 ระบุวิธีการเริ่มต้นที่ครูเลือกการอ่านออกเสียง

9.4.3 แนะนำการเลือกและให้นักเรียนตั้งจุดประสงค์ในการฟัง

9.4.4 อ่านออกเสียงในส่วนที่เลือก

9.4.5 อภิปรายเกี่ยวกับส่วนที่อ่านออกเสียงและตรวจสอบจุดประสงค์ของ

การฟัง

9.4.6 ให้คาดการณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นหรือจะเรียนรู้อะไรในส่วนของเนื้อหาที่

เหลือ

9.4.7 ให้อ่านอย่างเงียบ ๆ เพื่อตรวจสอบสิ่งที่นักเรียนคาดการณ์ไว้

9.4.8 อภิปรายที่เลือกทั้งหมดโดยมุ่งเน้นไปที่นักเรียนคาดการณ์

9.4.9 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากแนวทางที่เลือก

10. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) หมายถึง การแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนจากเรื่องที่อ่าน ทำให้สร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเป็นการกระตุ้นความรู้เดิมของนักเรียนได้ ซึ่งจะมีความสุขสนุกสนานแต่จำเป็นต้องวางแผนอย่างรอบคอบ มีกระบวนการคือ

10.1 ครูเลือกข้อความหรือเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนอ่านและกำหนดให้เรียงลำดับเหตุการณ์เนื้อเรื่อง

10.2 เลือกสถานการณ์ที่ง่าย ๆ สำหรับเด็กในการแสดงบทบาทสมมติให้มีความแน่ใจว่าการแสดงนั้นเกี่ยวกับเรื่องราวแต่ต้องไม่นอกเรื่อง

10.3 อธิบายสถานการณ์ให้กับนักเรียนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก กำหนดส่วนประกอบ วิธีการและบทบาทที่จะแสดง

10.4 ให้นักเรียนอ่านหนังสือเพื่อเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่ได้อธิบายไว้ในหนังสือ

11. โครงการ (Projects) หมายถึง การดำเนินงานที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะยาวเพราะจะบอกเป้าหมายได้เมื่องานเสร็จสมบูรณ์ โครงการจะสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้และกระตุ้นความรู้เดิมของนักเรียนและพัฒนาความรู้ใหม่ ดังแนวทางต่อไปนี้จะประโยชน์กับการดำเนินงานแบบโครงการมีกระบวนการ คือ

- 11.1 โครงการเฉพาะที่ครูหรือนักเรียนสามารถทำได้
- 11.2 เลือกรหัส การกำหนดทรัพยากรที่ใช้หรือให้นักเรียนเลือก
- 11.3 ทำแผนดำเนินงาน การตัดสินใจที่จะทำตามแผน
- 11.4 การตัดสินใจทำโครงการร่วมจะมีการแสดงเป็นรายงานหรือการนำเสนอ

ปากเปล่า

12. **สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และประสบการณ์จริง (Real experiences)** หมายถึง การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมในการสอนนับว่าเป็นแนวทางที่ดีในการกระตุ้นและพัฒนาความรู้เดิมของนักเรียน การใช้ประสบการณ์จริงและสื่อที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งอินเทอร์เน็ต, ซีดีรอม ภาพ, ภาพยนตร์, แอปบันทึกเสียง, วิดีโอ, การทัศนศึกษาและการจัดประสบการณ์ในห้องเรียน มีการปฏิบัติเพียงขั้นตอนเดียว นั่นคือเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุหรือประสบการณ์จริงช่วยกระตุ้นและพัฒนาความรู้เดิมที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อความที่อ่านหรือประสบการณ์ที่เขียน โดยต้องให้แน่ใจเสมอว่า สื่อที่ครูใช้นั้นสร้างประสบการณ์และสามารถช่วยพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง ๆ

สรุป จากการศึกษาความสำคัญและวิธีการสอนอ่านที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการนำกลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ มาปรับประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนตามแนวคิดปัญญาศึกษาเพื่อมุ่งเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยกลยุทธ์ดังกล่าว ประกอบด้วย 1) การอภิปราย 2) การระดมสมอง 3) การเขียนเร็ว 4) การใช้ภาพหรือการใช้ข้อความ 5) การทำแผนที่ความหมาย 6) การตั้งคำถามนำและการนำเสนอจากหรือสถานการณ์ 7) การชี้แนะ 8) การนำเสนอโครงสร้างของสิ่งที่อ่าน 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง 10) การแสดงบทบาทสมมติ 11) การทำโครงการ 12) การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง

จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและกระบวนการของจิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วยความหมาย ความสำคัญและที่มาแนวคิด จุดมุ่งหมายและกระบวนการของจิตตปัญญาศึกษา มีดังต่อไปนี้

ความหมายและความสำคัญของจิตตปัญญาศึกษา

ประเวศ วะสี (2550, หน้า 90) กล่าวว่า จิตตปัญญา หมายถึง การรู้จิตของตนเองแล้วเกิดปัญญา ปัญญา หมายถึง การเข้าถึงความจริงสูงสุดหรือบางทีพูดว่าเข้าถึงความจริง ความดี ความงาม

ธนา นิลชัยโกวิทย์ (2551, หน้า 22-24) อธิบายความหมายจิตตปัญญาศึกษา (Contemplation และ Contemplative education) จากโทบีน ฮาร์ท เดบอราห์ เฮนเนสส์ อาเธอร์ ซาเยอนซ์และมิราไบ บูช ไว้ดังนี้

โทบีน ฮาร์ท (Hart, 2004, p. 28) กล่าวถึง Contemplation ว่าเป็นการใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การพิจารณาใคร่ครวญบทกวีและการทำสมาธิที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้จิตใจที่มีความวุ่นวายอยู่ตามปกติสงบขึ้นเพื่อบ่มเพาะความสามารถในการตระหนักรู้ การมีใจจดจ่อและการเข้าใจอย่างซัดแน่นให้ลึกซึ้งขึ้น

เดบอราห์ เฮนเนสส์ กล่าวว่า Comtemplation หมายความว่า การที่จะพัฒนาสมาธิและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อก่อให้เกิดความตระหนักรู้และความรักความเมตตา และอธิบายว่า Education (ซึ่งมาจากรากศัพท์ Edocare) หมายถึง การดึงออกมาทั้งในด้าน การดึงที่มีอยู่แล้วในตัวนักเรียนให้ออกมาและการทำให้เกิดการตระหนักรู้ใหม่หรือเกิดความรู้ใหม่ขึ้น

อาเธอร์ ซาเยอนซ์ กล่าวว่า Contemplation จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสัมพันธ์แบบใหม่กับตนเองและผู้อื่นและกับโลก ให้ความรู้ที่ไม่ใช่ความรู้บนพื้นฐานข้อมูลและการแยกขาดระหว่างอัตวิสัยกับกาววิสัยแต่เป็นความรู้และปัญญาที่เข้าถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของสรรพสิ่งและเป็น การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

มิราไบ บูช อดีตผู้อำนวยการ Center for contemplative mind กล่าวว่า เป้าหมายของ Contemplative education คือ การสร้างชีวิตที่ตื่นรู้และมีจิตใจกว้างขวาง

ชลลดา ทองทวี (2551, หน้า 27) อธิบายความหมายจิตตปัญญาศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านในอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติเกิดความรักความเมตตาอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ (ธนา นิลชัยโกวิทย์, 2551, หน้า 142)

ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิศร จันทรสุข (2552, หน้า 33) อธิบายความหมายของ จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education) คือ การเรียนที่มุ่งเน้นประสบการณ์ของการตระหนักรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและความเมตตาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ประเวศ วะสี (2550 อ้างถึงใน สมบัติ อัสตรนิตี, 2556, หน้า 20) ให้นิยาม จิตตปัญญา หมายถึง การรู้จักของตนเองแล้วเกิดปัญญา ปัญญา หมายถึง การเข้าถึงความจริงสูงสุด หรือบางทีพูดว่า การเข้าถึง ความจริง ความดี ความงาม และจิตตปัญญาศึกษา คือ การศึกษาที่ทำให้เข้าใจ

ด้านในของตนเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญาและความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งหรืออีกนัยหนึ่ง เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเน้นการปฏิบัติ เช่น จากการทำงาน ศิลปะ โยคะ ความเป็นชุมชน อาสาสมัครเพื่อสังคม สุนทรียสนทนา การเรียนรู้จากธรรมชาติและจิตภาวนา โดยเน้นว่า จิตตปัญญาศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวเอง (Transformation) และเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดใหม่โดยสิ้นเชิง

จากความข้างต้นสรุปได้ว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับมิติด้านในของผู้เรียนด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ให้สามารถตระหนักรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าความสามารถของตนเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองและมองผู้อื่นด้วยความรักความเมตตาเน้นการปฏิบัติตนให้เกิดความสุขและความสงบ มีอิสระอยู่กับปัจจุบัน มีศีล สมาธิ อันนำมาซึ่งปัญญา เช่น กิจกรรมศิลปะ โยคะ อาสาสมัคร สุนทรียสนทนา การทำจิตภาวนาหรือแม้แต่จากการทำงาน เป็นต้น ทั้งให้มีความเข้าใจในศักยภาพความสามารถของตนเองและผู้อื่น พร้อมเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

ที่มาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย

จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร (2550, หน้า 43-54) อธิบายไว้ว่าก่อนจะใช้คำว่าจิตตปัญญาศึกษามีองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นแนวทางของการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาที่มุ่งพัฒนาจิตใจ การศึกษาวิถีพุทธ กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนามิติจิตวิญญาณ การศึกษาแบบองค์รวม ได้แก่ โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนสัตยาไส โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สัมมาสิกขา เสริมสิขาลัย เป็นต้น ต่างก็เป็นองค์กรในเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษาโดยได้รับการเรียกขานในนามของกลุ่มการศึกษาทางเลือกได้ดำเนินงานบนพื้นฐานปรัชญาความเชื่อต่าง ๆ อาทิ การศึกษาแนวออลดอร์ฟที่เชื่อว่าการจัดการศึกษาทุกระดับต้องพัฒนาร่างกายและจิตวิญญาณควบคู่กันไปหรือแวนนิ โออิวแมนนิสต์ที่เน้นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสรรพสิ่ง แนวทางสัตยาไสที่มุ่งบ่มเพาะหัวใจมนุษย์ที่ให้ความเมตตาและมีมนุษยธรรม การศึกษาวิถีพุทธที่มุ่งพัฒนาปัญญาตามแนวทางไตรสิกขา สิ่งที่มีความสอดคล้องในการจัดการศึกษาของสถาบันเหล่านี้คือ มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลที่สมบูรณ์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณ (จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร, 2545 อ้างถึงใน จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร, 2550, หน้า 44)

ในปี พ.ศ. 2546 มีการรวมตัวกันของกลุ่มจิตวิวัฒน์เป็นผู้สนใจเรื่องการขับเคลื่อนสังคมสู่จิตสำนึกใหม่ (New consciousness) อย่างจริงจัง (จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร, 2550, หน้า 44) มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ที่สนใจและมีประสบการณ์การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ในมิติจิตใจและจิตวิญญาณทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

ระดับอุดมศึกษาและในปี พ.ศ. 2549 ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ราชบัณฑิตได้บัญญัติคำว่า จิตตปัญญาศึกษาเพื่อใช้แทนคำว่า Contemplative education ต่อมาเกิดการรวมตัวกันของคนกลุ่มนี้เป็นเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education network) และศูนย์จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education center) ได้ก่อตั้งขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาโดยมีคำอธิบายคำว่า จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านในอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล

จากความข้างต้นสรุปได้ว่า ก่อนจะมีการใช้คำว่า จิตตปัญญาศึกษา ได้มีองค์กรและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จัดการศึกษาที่มีแนวทางมุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พัฒนาจิตใจ การศึกษาแนววิถีพุทธมีกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาจิตวิญญาณ ได้แก่ โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนสัตยาไส โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สัมมาสิกขา เสมลิกาลัย ซึ่งทั้งหมดต่างก็เป็นเครือข่ายของจิตตปัญญาศึกษาโดยเรียกชื่อว่าการศึกษาทางเลือก ดำเนินงานบนพื้นฐานปรัชญาความเชื่อในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องมีการพัฒนาร่างกายและจิตวิญญาณควบคู่กัน เช่น แนวนีโอฮิวแมนนิสต์เน้นความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสรรพสิ่ง ซึ่งทั้งหมดจะมุ่งเน้นพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์พัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณ ต่อมาศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ได้บัญญัติคำว่า จิตตปัญญาศึกษาแทนคำว่า Contemplative education โดยท่านให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเน้นการพัฒนาด้านในอย่างแท้จริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าสิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีอคติ เกิดความรักความเมตตา มีความอ่อนน้อมต่อธรรมชาติมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุล

ปรัชญาพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา

การจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาดังอยู่บนพื้นฐานสองประการ คือ

1. ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic value) คือ ทักษะที่เชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องมีความจริง ความดีและความงามอยู่ในตนเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์พืชที่มีศักยภาพในการเจริญเติบโตเมื่อมีเงื่อนไขต่าง ๆ พร้อมเมล็ดพันธุ์นั้นก็สามารเติบโตขึ้นได้ การจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาจึงมีใจให้การสอนแต่เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ศักยภาพภายในที่มีอยู่แล้วสามารถพัฒนาขึ้นได้เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างเงื่อนไขให้เกิดการเติบโตขึ้นจากภายใน

2. กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic paradigm) คือ ทักษะที่มองเห็นว่าความจริงของธรรมชาติของสรรพสิ่งอย่างไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วยทักษะที่มองเห็นว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของ

สรรพสิ่งและสรรพสิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์จึงไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่ง (ประเวศ วะสี, 2547 อ้างถึงใน ธนา นิลชัยโกวิทย์, 2551, หน้า 144) มองเห็นว่ามนุษย์กับสรรพสิ่งต่างเป็นองค์รวมของกันและกันด้วยเหตุนี้การกระทำอันใดอันหนึ่งของมนุษย์จึงสามารถส่งผลสะท้อนกันไปทั้งองค์รวม การกระทำของมนุษย์สร้างผลสะท้อนต่อสรรพสิ่งและผลสะท้อนนั้นก็ย้อนกลับมาสู่ตัวมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทักษะนี้มีผลต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลระหว่างการเรียนรู้ภายในและภายนอกเน้นความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงตนเองเปลี่ยนแปลงโลกและมองเห็นความเชื่อมโยงของส่วนต่าง ๆ ที่เป็นฐานการเรียนรู้ของมนุษย์ คือ กาย ใจ ความคิดและจิตวิญญาณ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน แนวจิตตปัญญา พบว่า กิรติวิทย์ สุวรรณธรรมา (2556, หน้า 27-28) ศึกษาและสรุปไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวจิตตปัญญาศึกษา ให้ความสำคัญกับความเชื่อในความเป็นมนุษย์ โดยมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และการจัดการศึกษาคำนึงถึงกระบวนการที่สนองคร้วม ที่เน้นการปฏิบัติต่อสรรพสิ่งอย่างไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วยทักษะที่ว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่งและสรรพสิ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์กับสรรพสิ่งต่างเป็นองค์รวมซึ่งกันและกัน

หลักการสำคัญของการศึกษาแบบองค์รวม คือ

1. ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง
2. ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ได้เรียนรู้ที่จะเข้าใจสังคม (Social literacy) และเข้าใจอารมณ์ตนเอง (Emotional literacy)

3. ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับการยืดหยุ่นการปรับตัว

4. ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับสุนทรียะ เพื่อให้เห็นความงามในทุกสิ่งรอบตัว
วิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการศึกษาแบบองค์รวม ได้แก่

1. ส่งเสริมการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) คือ ต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์หรือกระบวนการทัศน์ของผู้เรียนสู่การมองโลกในเชิงองค์รวม

2. ส่งเสริมความเชื่อมโยง (Connections) แทนการแยกส่วน (Fragmentation)

ในทุกมิติที่เคยเป็นในการศึกษากระแสหลัก เช่น ด้านการแยกวิชา การแยกเด็กตามระดับเกรด เป็นต้น การใช้การเรียนที่ยืดหยุ่น (Flexible pacing) เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกว่าถูกบังคับให้เรียนอย่างเร่งรีบหรือถูกดึงรั้งให้เรียนช้าลง

3. ส่งเสริมการสืบค้นข้ามศาสตร์หรือสาขา (Transdisciplinary inquiry) โดยแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่าไม่มีการแยกส่วนศาสตร์หรือสาขาเพราะ โลกเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมและไม่ได้แยกส่วนออกเป็นส่วนย่อย
 4. ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีหากสิ่งที่เรียนมีความหมายสำคัญต่อเขา ดังนั้น จึงต้องจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของผู้อื่นในชั้นและนอกชั้นเรียนด้วย
 6. ชุมชนมีส่วนสำคัญในการศึกษาแบบองค์รวม โดยเน้นความสัมพันธ์ต่อผู้อื่นและโลกเป็นหัวใจในการทำความเข้าใจตนเอง
- ซึ่งในการศึกษาแบบองค์รวมนี้ ครูจะทำหน้าที่เป็นเสมือนเพื่อนร่วมการเดินทางในการเรียนรู้ มากกว่าผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า การสื่อสารที่เปิดเผยและตรงไปตรงมามีความสำคัญบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน การร่วมมือจะเป็นบรรทัดฐานในการเรียนรู้ ไม่ใช่การแข่งขัน โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบองค์รวม จะไม่ให้คะแนนหรือให้รางวัลตอบแทนต่อผู้เรียนที่เก่งอย่างเดียว แต่จะให้รางวัลกับผู้เรียนที่ได้ช่วยให้เพื่อนคนอื่น ได้เรียนรู้และเจริญก้าวหน้าด้วยกันมากกว่า
- จากความข้างต้นสรุปได้ว่า ปรัชญาพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตปัญญาศึกษา มีสองประการ คือ 1) ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic value) ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีความจริงใจ ความดี ความงามอยู่ในตนเองที่มีศักยภาพเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์พืชที่พร้อมจะเจริญเติบโตภายใต้เงื่อนไข ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้แนวจิตปัญญาศึกษานั้นเป็นการสร้างเงื่อนไขให้ศักยภาพที่มีในตัวของผู้เรียนสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยมุ่งสร้างเงื่อนไขที่เกิดการเจริญเติบโตจากภายใน
- 2) กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic paradigm) คือแนวคิดที่มองว่าความจริงของธรรมชาติและสรรพสิ่งรวมอยู่กับชีวิต ซึ่งมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่งและสรรพสิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์เมื่อมนุษย์กระทำอันใดก็แล้วแต่จะส่งผลสะท้อนไปทั้งองค์รวมและการกระทำนั้นก็ย้อนกลับมายังมนุษย์อย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ โดยแนวคิดนี้มีผลต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลระหว่างภายในกับภายนอกที่เน้นการเป็นหนึ่งเดียวระหว่างกระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเองเปลี่ยนแปลงโลกและมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่าง กาย ใจ ความคิดและจิตวิญญาณ
- ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแนวนี้ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เน้นให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตนเอง ผู้อื่นและสังคม

จุดมุ่งหมายของจิตตปัญญาศึกษา

ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสข (2552, หน้า 61) อธิบายถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลักสำคัญสองประการคือ

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเองที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาศักยภาพที่ดึงมาของความเป็นมนุษย์ในตนเองได้ เกิดความรู้ ความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่นและสรรพสิ่งอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับความเป็นจริง เกิดความรัก ความเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน
2. การเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเข้าใจความจริง มองเห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งจนเกิดสำนึกกับผิชอบต่อโลกและสังคม

หลักการพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสข (2552, หน้า 70-87) อธิบายเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาไว้ 7 ประการ เรียกว่า “หลักจิตตปัญญา 7” หรือ 7C’s ประกอบด้วย

1. การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) คือ การเข้าสู่สภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ทำงานอย่างใคร่ครวญทั้งในด้านพุทธิปัญญา (Cognitive) ด้านระหว่างบุคคล (Interpersonal) และด้านภายในบุคคล (Intrapersonal) การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญนี้ เป็นการใคร่ครวญด้วยกาย ใจ ความคิดและจิตวิญญาณ ดังที่ Zajonc (2007 อ้างถึงใน ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสข, 2552, หน้า 71) กล่าวว่า การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญให้ความรู้ที่ไม่ใช่ความรู้พื้นฐานข้อมูลแต่เป็นความรู้และปัญญาที่เข้าถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของสรรพสิ่งและเป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทำให้ผู้เรียนเกิดความสัมพันธ์แบบใหม่ทั้งกับตนเอง ผู้อื่นและโลก
2. ความรักความเมตตา (Compassion) คือ การสร้างบรรยากาศของความรักความเมตตา ความไว้วางใจ ความเข้าใจ การยอมรับและการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความเชื่อมั่นในศักยภาพของความเป็นมนุษย์และความจริงใจอย่างที่สุดทั้งระหว่างกระบวนการ (วิทยากรหรือผู้สอน) กับผู้เข้าร่วมกระบวนการ (ผู้เรียน) และระหว่างผู้ร่วมกระบวนการด้วยกันเอง ทำให้กล้าเปิดเผยตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ตลอดจนได้รับกำลังใจและการสนับสนุนในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งความรักความเมตตาเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้ด้วยอายตนะต่าง ๆ (ความรู้สึกรู้) และด้วยใจที่เปิดรับ การสร้างบรรยากาศของความรักความเมตตาจึงเกิดขึ้นได้ทั้งทางวาจา ท่าที การสัมผัสและความรู้สึกที่สื่อสารออกมา อันสัมผัสได้ด้วยใจและสิ่งที่สำคัญคือต้องมาจากความจริงใจหรือออกมาจากความรักความเมตตาภายในตนเองอย่างแท้จริง

จึงจะสามารถโอบอุ้มดูแล เกื้อหนุนและช่วยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการตระหนักถึงคุณค่าภายในตนเอง จนเกิดการยอมรับและผ่อนคลายความยึดติดบางอย่างในใจลงได้ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับข้อสรุปจากงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงหลายงานในต่าง ๆ ประเทศที่เน้นความสำคัญของความไว้วางใจ การเปิดกว้าง ความรู้สึกปลอดภัย ความจริงใจและการที่ครูหรือกระบวนการต้องมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และห่วงใยผู้เข้าร่วมกระบวนการ (Eisen, 2001; Taylor, 1998, 2007 อ้างถึงใน ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสุข, 2552, หน้า 74)

3. การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) คือ การบูรณาการเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงกับชีวิตและสรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติอย่างแท้จริง เป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ที่ความรู้ภายนอกเชื่อมโยงกับตนเอง มองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตนเองกับผู้อื่นและระหว่างตนเองกับสังคมและโลกธรรมชาติ สามารถแบ่งออกเป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

3.1 การช่วยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในกระบวนการเข้ากับชีวิตได้ นำไปสู่การทำให้กระบวนการเข้ามาสู่ภายใน (Internalization) และบูรณาการสู่วิถีชีวิตและการปฏิบัติในชีวิตจริงของตนซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งเพราะใช้ประสบการณ์ในชีวิตจริงของตนมาเป็นฐานในการเรียนรู้ได้ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ตรวจสอบกับประสบการณ์เดิมและเลือกปรับเปลี่ยนตนเองตามความเข้าใจที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นการเชื่อมประสบการณ์ในกระบวนการกับชีวิตจริงที่สำคัญคือการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในกระบวนการสู่การนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง

3.2 การเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงและลดช่องว่างระหว่างผู้เข้าร่วมกระบวนการ (ผู้เรียน) ด้วยกันเองและระหว่างกระบวนการ (ผู้สอน) กับผู้เข้าร่วมกระบวนการเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ สนับสนุนและมีบรรยากาศที่ผ่อนคลายทำให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกันได้อย่างเต็มที่เกิดบรรยากาศของความรักรักความเมตตา อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การเชื่อมโยงและเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะทำให้แต่ละคนเข้าใจพื้นฐานที่มาของกันและกัน ทำให้สามารถเข้าใจมุมมองและทัศนคติต่าง ๆ ของกันและกันได้ดีขึ้น เกิดการยอมรับและเคารพในมุมมองที่แตกต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดลักษณะเช่นนี้ ได้แก่ กิจกรรมแนะนำตัว การให้ผู้เข้าร่วมได้มีโอกาสเล่าเรื่องราวของตนเองแลกเปลี่ยนกัน การให้ทำงานและฝ่าฟันอุปสรรคร่วมกัน

3.3 การเชื่อมโยงกับชุมชนและธรรมชาติ เช่นการเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน การทำงานอาสาสมัครและการปฏิบัติดินเวศภาวนา เป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งจะช่วยให้เกิด

การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและสอดคล้องกับความเป็นจริง รวมทั้งมองเห็นความเชื่อมโยงของตนเองกับสังคมและสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติมากขึ้น ไม่เป็นการเรียนรู้ที่ตัดขาดจากสังคมและทำให้สามารถเปลี่ยนทัศนะหรือมุมมองของตนจากความจริงที่ได้รับรู้ ทำให้มีมุมมองที่กว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น

3.4 การเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมและมีความสมดุลอย่างแท้จริง ผู้สอนควรจัดให้มีการเรียนรู้ในมิติและรูปแบบต่าง ๆ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้สัมผัสและเผชิญด้วยตัวเอง อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เชื่อมโยงและข้ามพ้นขอบเขตของการคิด ภาษาและตรรกะที่เป็นแบบแผนหลักของการศึกษาแบบเดิมแต่เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมการรู้ด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ การรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Experiential knowing) การรู้ผ่านสัญลักษณ์และจินตนาการ (Presentational knowing) การรู้ผ่านมโนทัศน์ (Propositional knowing) และการรู้ผ่านการปฏิบัติ (Practical knowing) (Heron, 1992; York & Kasl, 2002 อ้างถึงใน ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิศร จันทร์สุข, 2552, หน้า 79)

4. การเผชิญความจริง (Confrontating reality) คือ การได้เผชิญและรับรู้ความจริง โดยเฉพาะในส่วนที่ไม่เคยรับรู้มาก่อน จากข้อจำกัดทางสังคมและวัฒนธรรม ประสบการณ์ กรอบที่ยึดติดและแบบแผนความเคยชินทั้งความคิดและจิตใจ ในการจัดกระบวนการสามารถเปิดโอกาสและสร้างเงื่อนไขให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้เผชิญความจริง 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

4.1 ให้เผชิญกับความจริงภายในตนเอง ทั้งในด้านที่ดีและด้านไม่ดีของตัวเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในอย่างแท้จริงได้ โดยส่งเสริมให้มีการสืบค้นและสัมผัสกับตัวตนของตนแต่ละคนในแง่มุมต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมและการใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งโดยไม่หลีกเลี่ยงภัยใต้บรรยากาศที่ปลอดภัย เปิดกว้าง ยอมรับและมีความรัก ความเมตตาทั้งต่อตนเองและต่อกันและกัน

4.2 การจัดให้เผชิญกับสภาพความเป็นจริงที่แตกต่างไปจากกรอบความเคยชินเดิมของตน เป็นการรับรู้ในด้านที่ตัวเองไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นหรือโลกภายนอกเช่น การใช้ชีวิตร่วมกับคนที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน การอดอาหารหรือการไปเยี่ยมผู้ป่วยหนักในโรงพยาบาล เป็นต้น จะทำให้ผู้เรียนรู้ได้สัมผัสถึงสภาพความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตที่ต่างไปจากความเคยชินเดิม ๆ ของตน ได้รับรู้ความจริงในด้านที่ไม่เคยสัมผัสหรือรับรู้มาก่อน เป็นความจริงที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและแง่มุมที่หลากหลาย ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในแง่มุมใหม่แล้วย้อนกลับมาใคร่ครวญและปรับเปลี่ยนกรอบความเคยชินของตนเองให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

5. ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความสืบเนื่องของกิจกรรมการเรียนรู้และเหตุปัจจัยเชิงกระบวนการที่ออกแบบอย่างมีความหมาย มีลำดับขั้นตอน มีความลื่นไหลและสอดคล้องกันเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเกิดการทบทวน สืบค้นและใคร่ครวญภายในตนเองและมีระยะเวลาในการใคร่ครวญจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อบูรณาการเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับประสบการณ์ชีวิตจริง ซึ่งจำแนกองค์ประกอบของการสร้างให้เกิดความต่อเนื่องได้ 2 ประการ คือ

5.1 ความต่อเนื่องลื่นไหลของกระบวนการในการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้ง ควรมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน การเข้าสู่กระบวนการหลักและการสรุปการเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ และความต่อเนื่องลื่นไหลที่ช่วยให้เกิดการสัมผัสประสบการณ์ตรงที่กระทบใจแล้วมีโอกาสย้อนกลับมาใคร่ครวญต่อด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อขยายการเรียนรู้จากมุมมองที่แตกต่าง

5.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละครั้งให้มีความต่อเนื่องสอดคล้องกัน รวมถึงการสร้างเงื่อนไขหรือส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในรูปแบบและในชีวิตประจำวัน เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน การเขียนบันทึกและการเล่าเรื่องลงในบล็อก (blog) เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ เพียงแค่การเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้เพียงครั้งเดียวหรือการสร้างเงื่อนไขให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้กลับไปใช้อย่างต่อเนื่อง

6. ความมุ่งมั่น (Commitment) ความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการนำสิ่งที่ผู้เข้าร่วมกระบวนการ ได้เรียนรู้ น้อมนำสู่ใจของตนเอง เพื่อนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวัน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงภายในตนอย่างต่อเนื่อง กระบวนการแนวจิตตปัญญาต้องพยายามสร้างเงื่อนไขที่จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเกิดความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายสำหรับตนเอง การทำความเข้าใจและกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่ต้น การสร้างแรงบันดาลใจ ปลุกเร้าให้เกิดพลังความมุ่งมั่น ความรักความเมตตา การเปิดโอกาสให้ได้สัมผัสและเผชิญกับประสบการณ์ตรงที่ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้ง ทั้งจะต้องส่งเสริมให้ผู้ร่วมกระบวนการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้กลับไปฝึกฝนและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในชีวิตของตนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงด้วย

7. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) ความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นหัวใจของกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษามีเหตุผลในแง่มุม 4 ประการ คือ

7.1 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ก่อตัวขึ้น นับเป็นพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างลึกซึ้งซึ่งกันได้ มีบรรยากาศที่เปิดกว้างที่ให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการสามารถเปิดเผยและสำรวจตนเองบนพื้นฐานของการยอมรับซึ่งกันและกันและการเกื้อหนุนเป็นกำลังใจให้กันและกันในพื้นที่แห่งความรัก ความเมตตาและมิตรภาพได้

7.2 ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนได้นำพาประสบการณ์การเรียนรู้และบทเรียนจากชีวิตของตนเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งประสบการณ์ที่มีความสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อนในประเด็นนั้น ๆ และประสบการณ์ที่แตกต่าง ขัดแย้งที่กระตุ้นให้เกิดการทบทวนมุมมอง ความรู้สึก พฤติกรรมเดิมของตนจากการได้สัมผัสถึง แกมมุมความเป็นจริงที่แตกต่างออกไป

7.3 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกกลุ่มระหว่างการดำเนินกระบวนการ คือ ภาพจำลองของสังคมและชีวิตจริงที่สะท้อนความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดได้ทั้ง ความขัดแย้งและการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการกล้าเผชิญกับความขัดแย้งภายในกลุ่ม อย่างตรงไปตรงมาและเรียนรู้ที่จัดการและคลี่คลายความขัดแย้งอย่างเหมาะสมเป็น โอกาสที่สำคัญ ที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับการเรียนรู้ที่มีความหมายลึกซึ้งและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานได้

7.4 ความรู้สึกเป็นชุมชนที่มีเป้าหมาย ความสนใจและอุดมการณ์ร่วมกันทำให้ สมาชิกกลุ่มมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตตามอุดมการณ์ร่วม มุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง มากขึ้น ทั้งได้รับแรงบันดาลใจจากการเปลี่ยนแปลงหรือตัวอย่างของเพื่อนในกลุ่มทั้งในแง่การได้ เห็นแบบอย่าง เกิดความมั่นใจว่าการเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้จริง ได้กำลังใจจากกันและกัน และเกิดการเทียบเคียงประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงของตนกับเพื่อนทำให้ได้เรียนรู้วิธีการของ การเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของตน

ดังนั้น สรุปความได้ว่าหลักการพื้นฐานการจัดกระบวนการตามแนวคิดปัญญา ทั้ง 7 ประการนั้น ประกอบด้วย 1) การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นการทำให้ผู้เรียนเข้าสู่สภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งทางพุทธิปัญญา ทางกายและทางใจ 2) ความรักความเมตตา (Compassion) คือ การสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความรัก ความเมตตา ความไว้วางใจ ความเข้าใจและเกิดการยอมรับระหว่างครูกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียน ด้วยกันเองมีความเชื่อมั่นในศักยภาพ เกื้อหนุนซึ่งกันและกันและมีความจริงใจต่อกัน 3) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) คือ การบูรณาการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงประสบการณ์เข้ากับ ชีวิตจริง เห็นความเกี่ยวพันระหว่างตนเองกับผู้อื่น สังคมและ โลกทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อ

การเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง 4) การเผชิญความจริง (Confrontating reality) ทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี หรือที่ตนเองปิดบังไว้ไม่ให้ผู้อื่นรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในใจของตนเอง สามารถค้นพบศักยภาพ เกิดการยอมรับตนเองและยอมรับซึ่งกันและกัน 5) ความต่อเนื่อง (Continuity) เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในขั้นพื้นฐานของตนเองทีละเล็กทีละน้อย โดยการจัดให้ผู้เรียนได้เกิดการใคร่ครวญอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน การเขียนบันทึกหรือการเล่าเรื่องลงในบล็อก (Blog) 6) ความมุ่งมั่น (Commitment) โดยครูต้องสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งมั่นในการฝึกฝนเพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองและนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และ 7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) คือพื้นที่ที่มีความรัก ความเมตตาและมิตรภาพเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

การประยุกต์ใช้จิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

ประเวศ วะสี (2549 อ้างถึงใน วรวิภา ฝั่งพันธ์, 2552, หน้า 11-12) อธิบายเกี่ยวกับการนำกระบวนการของจิตตปัญญาศึกษาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ได้ 5 วิธี ดังนี้

1. Check-in เตรียมความพร้อมในการเรียน การถ่ายทอดความรู้โดยการให้สอดคล้องกับตัวอาจจะให้ทำกิจกรรมนั่งสมาธิ
2. Dialogue conversation สนทนาสนทนา พูดและฟังเพื่อนพูดอย่างใคร่ครวญได้ตรงตรง ฟังอย่างรู้เท่าทันให้แขวนลอยคำถามให้ผู้พูดได้พูดอย่างเชื่อมโยง หุคพูดโดยใช้ Talking stick
3. Reflection ฟังแล้ววิเคราะห์และสะท้อนความคิดตามหัวข้อและประเด็นต่าง ๆ เช่น คู่มือ ฟังเพลง
4. Check-out การทบทวนบทเรียนด้วยตนเองว่าวันนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรและให้สรุปพร้อมงานที่ได้รับมอบหมายการเรียนครั้งต่อไป
5. Journaling จัดบันทึกแสดงให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ และทบทวนเป็นระยะ ๆ ส่งผู้สอน

แนวทางการฝึกปฏิบัติของจิตตปัญญาศึกษา

แนวทางในการฝึกปฏิบัติของจิตตปัญญาศึกษาตามกรอบแนวคิดของ Center contemplative mind in society (สรยุทธ รัตนพจนารถ, 2551, หน้า 89) มี 7 แนวทาง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการฝึกปฏิบัติของจิตตปัญญาศึกษาตามแนวคิดของ Center contemplative mind in society

แนวทาง	เป้าหมาย	รูปแบบ
1. การปฏิบัติผ่านความสงบนิ่ง (Stillness practices)	มุ่งเน้นความสงบตั้งมั่นของร่างกายและจิตใจ	การทำสมาธิ
2. การปฏิบัติผ่านการเคลื่อนไหว (Movement practices)	ฝึกสังเกตและมีสติอยู่กับ การเคลื่อนไหวร่างกาย	1. โยคะ 2. การเดิน
3. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ (Creation process practices)	สังเกตใคร่ครวญภายในและ พัฒนาญาณทัศนะ (Intuition) และความละเอียดอ่อนประณีต	1. การวาดภาพ 2. จัดดอกไม้
4. การปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม (Activist practices)	สัมผัสเรียนรู้และใคร่ครวญ เห็นความเชื่อมโยงแห่งเหตุปัจจัยของความสุขและทุกข์ในชีวิตจริง	1. การเจริญสติในชีวิตประจำวัน 2. การทำกิจกรรมอาสาสมัคร
5. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Relational practices)	ฝึกสติ เฝ้ามองสภาวะภายใน สะท้อนตนเอง อาศัย ความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตร สะท้อนซึ่งกันและกัน	1. สุนทรียสนทนา 2. การฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง 3. การสนทนากับเสียงภายใน (Voice dialogus) 4. การเขียนบันทึก (Journal)
6. การปฏิบัติผ่านพลังพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ (Ritual practices)	สัมผัสพลัง/ จิตวิญญาณของ ธรรมชาติ เปิดญาณทัศนะ (Intuition) และสัมผัสเรียนรู้ตนเอง เพื่อพัฒนาความสงบ เย็นและละเอียดประณีตภายใน	1. การสวดมนต์ภาวนา 2. นิเวศภาวนา (Vision quest) 3. การปลีกวิเวก สัมผัส ธรรมชาติ (Retreat)
7. การปฏิบัติผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ (Generative practices)	ระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าของ พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ จิตที่บริสุทธิ์	การสวดมนต์

สรุป จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วย ความหมาย ที่มาของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย จุดมุ่งหมายและหลักการของ จิตตปัญญาศึกษา แนวทางการประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยจะนำกระบวนการทาง จิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์ได้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การสร้างข้อตกลง ร่วมกัน 3) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม 4) การนำเสนอแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน 5) การอภิปรายสรุปร่วมกัน และ 6) การนำไปใช้ร่วมกับกลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

นิยามความหมายของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

นักการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้อธิบายและให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ดังนี้คือ

วาริ ธีระจิตร (2541, หน้า 141) ให้ความหมายเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะ ทาง หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของกระบวนการพื้นฐานทาง จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งความผิดปกติ นั้นอาจเห็นได้ในลักษณะของการมีปัญหาในการรับฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดหรือการคิดคำนวณ ยังรวมเอาสภาพความบกพร่องในการรับรู้สมรรถภาพต่ำกว่า เกณฑ์ปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถทางสมองจำเป็นต้องได้รับการศึกษา พิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 115) อธิบายความหมายของเด็กที่มีปัญหาทาง การเรียนรู้จากสำนักงานการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (Reynoeds & Birch, 1977) ไว้ว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของเด็กทั้งภาษาพูด และภาษาเขียนมีปัญหาในด้านการฟัง การคิด การพูดคุยกับผู้อื่น การอ่าน การสะกดคำหรือ การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รวมไปถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการรับรู้ การได้รับบาดเจ็บทางสมอง ดิสเล็กเซียและอะเพเซียแต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องทางสายตา ทางการได้ยินและทางการเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ความบกพร่องทางอารมณ์และความเสียเปรียบ ทางสภาพแวดล้อม

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543, หน้า 3) สรุปเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จาก กฎหมายสาธารณะที่เรียกว่า Public law 101-476 ของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นกฎหมายว่าด้วย การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่อง (Individuals with disabilities education act: IDEA) แต่เดิมเป็น

กฎหมาย Public law 94-142 โดยให้คำจำกัดความของความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี (Learning disabilities: LD) ไว้ว่าเป็นความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่านั้นเกี่ยวกับการทำความเข้าใจภาษาหรือการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือเขียนอาจแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ในการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำหรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์และความบกพร่องนั้นครอบคลุมสภาวะต่าง ๆ เช่น การรับรู้ ภาวะการอ่านและความบกพร่องในการเข้าใจ

ศรียา นิยมธรรม (2549, หน้า 20-22) สรุปเกี่ยวกับคำจำกัดความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของหน่วยงานและนักการศึกษาต่างประเทศไว้ดังนี้

Cruickshank (1972 อ้างถึงใน ศรียา นิยมธรรม, 2549) กล่าวว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็นเด็กที่พูดติดอ่าง ไม่เข้าใจรูปทรงทางเรขาคณิตแต่เรียนหนังสือได้และเรียนได้ดี ทั้งผู้ปกครองและจิตแพทย์ กล่าวว่า เด็กมีความเจ็บกตทางอารมณ์

United States Federal Government (1977 อ้างถึงใน ศรียา นิยมธรรม, 2549) ระบุว่า ปัญหาการเรียนรู้เฉพาะอย่าง (Specific learning disability) หมายถึง ความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งเรื่องขึ้นไป ความผิดปกติดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษาการพูดหรือการเขียน ซึ่งอาจส่งผลถึงความสามารถที่บกพร่องไปในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียนสะกดคำตลอดจนการคิดคำนวณคณิตศาสตร์ รวมถึงสภาวะความพิการด้านการรับรู้การที่สมองบาดเจ็บ มีปัญหาด้านการอ่าน (Dyslexia) และการมีปัญหาด้านภาษา (Aphasia) ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้อันเนื่องมาจากพิการด้านสายตา การได้ยินหรือร่างกายพิการตลอดจนภาวะปัญญาอ่อน มีปัญหาทางอารมณ์หรือด้อยโอกาสในเรื่องวัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

Farrsald and Schamber (1973 อ้างถึงใน ศรียา นิยมธรรม, 2549) นิยามเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กที่จะด้วยเหตุอะไรก็ตาม เด็กจะสอบตกหรือล้มเหลวในการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่เรียนกันตามปกติและเป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้ที่แปลกไปกว่าคนอื่น จึงจำเป็นที่จะต้องมามีวิธีการสอนที่ช่วยเด็กให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

คณะกรรมการร่วมแห่งชาติว่าด้วยปัญหาทางการเรียนรู้ (The national joint committee on learning disabilities: NJCLD) ให้นิยามว่านักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง ความผิดปกติที่มีลักษณะหลากหลายที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดถึงความยากลำบากในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การให้เหตุผลและความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความผิดปกตินี้เกิดขึ้นภายในตัวเด็กมีสาเหตุสำคัญมาจากความบกพร่องของระบบประสาทส่วนกลาง ปัญหาบางอย่าง

อาจมีไปตลอดชีวิตของบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวอาจแสดงออกถึงความไม่เป็นระบบระเบียบ ขาดทักษะทางสังคม

ดังนั้น สรุปได้ว่านักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือแอลดี (Learning disabilities: LD) หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติในระบบประสาทส่วนกลางที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาทำให้เด็กมีความบกพร่องในการทำสมาธิ การเข้าใจภาษา การใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนมีปัญหาด้านการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การสะกดคำหรือการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ไม่เข้าใจรูปทรงเรขาคณิต ไม่มีความเป็นระบบระเบียบ ขาดทักษะทางสังคม เป็นเด็กที่มีลักษณะในการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเด็กคนอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เรียนหนังสือได้และเรียนได้ดีแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถของสมองจึงจำเป็นต้องมีวิธีการช่วยให้เด็กได้มีทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ประเภทของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544, หน้า 21-30) ได้จำแนกนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ตามลักษณะของปัญหาการเรียนไว้ ดังนี้

1. ความบกพร่องทางการฟังและการพูด เด็กอาจมีการแสดงพฤติกรรมทางการพูด ดังนี้ ได้แก่ มีพัฒนาการทางการพูดล่าช้า ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา รู้คำศัพท์น้อย จำแนกเสียงพูดไม่ได้ ใช้ข้อวัวยะในการพูด ไม่ถูกต้องทำให้พูดไม่ชัด รู้ว่าจะพูดอะไรแต่พูดออกมาเป็นคำพูดไม่ได้ ไม่เข้าใจคำพูดของผู้อื่น พูดไม่เป็นประโยค พูดไม่ถูกหลักภาษาไทย ใช้คำศัพท์ไม่ตรงกับ ความหมายที่จะพูด ไม่เข้าใจโครงสร้างทางภาษา ซึ่งเด็กบางคนอาจมีปัญหาเพียงเล็กน้อย บางคนมีปัญหาหนักในระดับที่รุนแรงแตกต่างกันไป สภาพของความบกพร่องทางการฟังและการพูดนี้เรียกว่า อเฟเซีย (Aphasia) เด็กที่มีปัญหาเช่นนี้จะเรียกว่า เด็กอเฟเซีย (Aphasic child) อันเป็นผลมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain damage)

2. ความบกพร่องทางการอ่าน เด็กที่มีปัญหาทางการอ่านอาจมีพฤติกรรม ดังนี้ คือ จำตัวอักษรไม่ได้หรือจำได้บ้าง ทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้ มีความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่น ในชั้นเรียนเดียวกัน ระดับสติปัญญาของเด็กอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเมื่อวัดโดยใช้แบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่เชื่อถือได้ เด็กบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตาและการฟังพูดไม่เป็นประโยค สามารถเข้าใจภาษาได้ดีหากได้ฟังหรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟังหรือฟังจากเทป แต่ถ้าให้อ่านเองเด็กจะอ่านไม่ได้ อ่านไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้ อ่านสลับตัวอักษร เช่น กบเป็นนก ยอดเป็นคอย กายเป็นบาก เป็นต้น ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อนหรือหลังตัวอักษร อยู่ทางซ้ายหรือขวา ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ เช่น แมลง เด็กมักอ่านคำว่า แม-ลง หรือ มะ-เลง-ลง เป็นต้น ศัพท์ทางวิชาการเรียกว่า ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) โดยจะเรียกเด็กที่มีปัญหา

ในกลุ่มนี้เรียกว่า เด็กดิสเล็กเซีย (Dyslexic child) ซึ่งเด็กแต่ละคนอาจจะมีพฤติกรรมดังกล่าว มากน้อยต่างกันไป

3. ความบกพร่องทางการเขียน ซึ่งการเขียนเป็นทักษะสูงสุดในกระบวนการทางภาษา ประกอบด้วย ทักษะในการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน การเขียนเป็นการแสดงออก ซึ่งแนวความคิดของผู้เขียน โดยผู้เขียนจะต้องนำคำในภาษามาร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบและ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้มักมีความบกพร่องในการเรียงลำดับ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือได้ โดยเด็กอาจแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ไม่สามารถลอกคำที่ครูเขียนบนกระดานลงบนสมุดของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เขียนประโยคตาม ครูไม่ได้ ไม่สามารถแยกรูปทางเรขาคณิตได้ ปัญหาการใช้มือหยิบสิ่งของหรือผูกเชือกรองเท้า ใช้สายตาในการจดจำสิ่งของไม่ได้หรือได้ไม่ดี เด็กอาจบอกได้ว่าภาพที่อยู่บนกระดานคือภาพอะไร แต่เมื่อหยิบภาพไปให้พื้นสายตาเด็กจะจำภาพนั้นไม่ได้และบอกไม่ได้ว่าภาพที่เห็นเมื่อครู่นี้เป็น ภาพอะไร เขียนไม่เป็นคำอาจเป็นลายเส้น เขียนเป็นประโยคไม่ได้เรียงคำไม่ถูกต้อง รูปของ ตัวอักษรที่เขียนอาจไม่แน่นอน ตัวอักษรที่เด็กเขียนแต่ละครั้งอาจมีรูปทรงที่แตกต่างกันไป ซึ่งจะจำแนกความบกพร่องด้านการเขียนเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 ดิสกราเฟีย (Dysgraphia) หมายถึง การที่เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือ ได้ เช่น จับดินสอไม่ได้ ลอกคำศัพท์หรือตัวอักษรหรือตัวเลขหรือรูปทรงทางเรขาคณิตจากกระดาน ลงสมุดของตนไม่ได้หรือทำได้แต่ลายมืออ่านยาก

3.2 ความบกพร่องในการจำ (Recall deficits) เด็กไม่สามารถจำสิ่งที่เห็นได้เด็กอาจ บอกชื่อสิ่งของได้ในขณะที่เด็กกำลังจ้องมองสิ่งนั้นอยู่ แต่เมื่อครูทำสิ่งนั้นพื้นสายตาของเด็กไปแล้ว เด็กจำสิ่งนั้นไม่ได้ เด็กมีความสามารถในการจำด้วยสายตาไม่ดี

3.3 ความบกพร่องทางโครงสร้างของภาษา (Syntax deficits) เด็กสามารถเรียน หนังสือได้ดี แต่หากครูให้เขียนเรียงความ เขียนรายงานเด็กอาจทำไม่ได้ เด็กอาจมีแนวคิดที่จะเขียน แต่ไม่สามารถระบายความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นตัวอักษรได้ บางคนอาจเขียนได้บ้างแต่เขียนผิด หลักไวยากรณ์ของภาษาไทย

4. ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ เด็กอาจแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ มีปัญหาในการจัด เรียงลำดับ ไม่สามารถจำแนกวัตถุที่มีขนาดต่างกันที่กองรวมกันอยู่ได้ มีปัญหาในการบอก ความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง ไม่เข้าใจปริมาณเมื่อขนาดเปลี่ยนไป ทำเลขไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็บบวก ลบ คูณ หาร เพียงอย่างเดียวหรือทั้ง 4 อย่าง ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ บางคนอาจสับสนระหว่างเครื่องหมาย + กับ x อาจเนื่องจากการปัญหาในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วย สายตา ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการคำนวณได้ ไม่เข้าใจความหมายของการชั่ง ตวง วัด

มีปัญหาในการอ่านแผนที่ กราฟและมีปัญหาในการทำเลข โจทย์ปัญหาเพราะเด็กไม่เข้าใจ ความหมายของปัญหาที่เป็น โจทย์จึงแปลความหมายไม่ได้เมื่อใดจะบวก ลบ คูณ หาร ซึ่งความรุนแรงของปัญหาจะมีมากน้อยต่างกันของเด็กแต่ละคน ศัพท์ทางวิชาการเรียกเด็กที่มี ปัญหาทางการคำนวณว่าเด็กดิสแคลคูเลีย (Dyscalculia child)

5. ความบกพร่องทางกระบวนการคิด นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวนมาก มีความลำบากในการคิด กระบวนการให้เหตุผลหรือการกำหนดแนวความคิดรวบยอด เช่น คนปกติทั่วไปจะมองที่ภาพรวมของวัตถุก่อน จึงมองส่วนย่อยจะมองดูคนทั้งตัวก่อนว่าเขาเป็นคน (ไม่ใช่หุ่น) จึงพิจารณาว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เหมือนญาติพี่น้องเราหรือไม่เป็นต้น แต่เด็กเหล่านี้ อาจมีพฤติกรรมที่ไม่สามารถบอกความแตกต่างของสิ่งของที่มองเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ วัตถุสองอย่างหรือมากกว่ามีขนาดคล้ายคลึงกัน ไม่สามารถบอกความแตกต่างของเสียงที่ได้ยิน โดยเฉพาะเสียงที่คล้ายคลึงกันหรือหากบอกได้ก็ไม่แน่นอนบางทีบอกได้บางทีบอกไม่ได้ ไม่เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่ มีความจำไม่ดีไม่ว่าจะเป็นความจำระยะสั้นหรือ ระยะยาว ไม่มีความอดทนในการประกอบกิจกรรมเลยหรือหากมีก็มีมากจนเกินไป จำสิ่งที่ มองเห็นได้ แต่หากนำสิ่งของให้พ้นสายตาเด็กจะจำสิ่งนั้นไม่ได้เลย ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มีพฤติกรรมเหมือนถูกควบคุมโดยสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอก เด็กบางคนจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เสียสมาธิง่ายเพราะสนใจสิ่งอื่นที่อยู่นอกห้องเรียนเสมอ มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้นานเป็นต้น

6. ความบกพร่องด้านอื่น ๆ อาจจำแนกได้ 3 ด้าน คือ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ ด้านการรับรู้และด้านการเคลื่อนไหว นักจิตวิทยาหลายคน กล่าวว่า ความบกพร่องทั้ง 3 ด้าน เป็นลักษณะหนึ่งของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมดังต่อไปนี้ เป็นพฤติกรรมของเด็กที่มักแสดงออกมากน้อยต่างกันตามความบกพร่อง 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิหรือเรียกว่าเด็กสมาธิสั้น โดยสมาคมจิตแพทย์ อเมริกามีข้อกำหนดเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น ดังนี้

6.1.1 การไม่มีสมาธิ ได้แก่ การทำงานไม่เสร็จทำงานหลายอย่างค้างไว้ ไม่ฟังครู เวลาครูพูด เสียสมาธิง่าย อาทิ เมื่อมีคนเดินผ่านข้างห้องเรียน ไม่สามารถมีใจจดใจจ่ออยู่กับสิ่งที่ เรียนได้ ไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้นาน ซึ่งเด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมอย่างน้อยสามข้อจาก ที่กล่าวมา

6.1.2 ความหุนหันพลันแล่น เช่น แสดงออกโดยไม่มีความยั้งคิดเสมอ ร่วมกิจกรรมอย่างหนึ่งและยังไม่เสร็จแต่เริ่มทำกิจกรรมอันใหม่อีก ทำงานเลอะเทอะไม่เป็นระเบียบ ระบบ ต้องมีคนคอยควบคุมขณะทำงาน มักส่งเสียงดังในชั้นเรียน เช่น เรียกชื่อนักเรียนอื่น ไม่รู้จัก

รอกอย เช่น ในการเล่นเกมหรือการร่วมกิจกรรมอื่น โดยเด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมสามข้อจากที่กล่าวมา

6.1.3 การไม่อยู่นิ่ง วิ่งไปวิ่งมาในห้องเรียนหรือปีนป่ายบ่อยๆ นั่งนิ่งไม่ได้นาน หรือสะบัดมือไปมาติดต่อกันนาน ๆ ลุกจากที่นั่งบ่อย ๆ เดินไปมาทั่วห้องเรียน เคลื่อนไหวอยู่เสมอ หยุกนึ่งไม่ได้เหมือนเครื่องยนต์กำลังเดินเครื่อง โดยเด็กต้องแสดงพฤติกรรมอย่างน้อยสองข้อจากที่กล่าวมา

6.2 ความบกพร่องเกี่ยวกับการรับรู้ เด็กอาจแสดงพฤติกรรมดังนี้ คือ มีปัญหาในการจำแนกสิ่งที่ได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นการจำแนกด้วยการฟัง ทางสายตาหรือการสัมผัส ไม่สามารถจดจำสิ่งที่เคยได้ยิน ได้ฟัง เคยพบเห็นหรือเคยสัมผัสมาแล้วได้ ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเวลา พื้นผิวเช่น กว้าง แคบ หยาบ ละเอียด หรือระยะทางเช่น ใกล้ ไกล ไม่สามารถแยกวัตถุออกจากฉากหลังได้ ไม่สามารถจำแนกส่วนย่อยออกจากส่วนใหญ่ได้ ไม่เข้าใจความหมายของคำว่า ซ้าย-ขวา หน้า-หลัง การทำงานประสานกันระหว่างมือกับสายตาไม่ดี

6.3 ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ไม่ดี กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่ดี มีการเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว มีพัฒนาการในทางการเคลื่อนไหวช้า

จากความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จำแนกตามลักษณะของปัญหาการเรียนได้ดังนี้ 1) ความบกพร่องทางการฟังและการพูดมักแสดงพฤติกรรม ได้แก่ พัฒนาการทางการพูดล่าช้า พูดไม่ได้ ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ พูดไม่เข้าใจ พูดไม่เป็นประโยคเป็นต้น 2) ความบกพร่องทางการอ่าน เช่น จำตัวอักษรไม่ได้ มีความสามารถในการอ่านต่ำกว่าเพื่อนในชั้นเดียวกัน สถิติปัญหาอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเมื่อวัด โดยใช้แบบทดสอบทางชาวปัญญาที่เชื่อถือได้ จะเข้าใจภาษาได้ดีหากมีคนอ่านหนังสือให้ฟังหรือได้ฟังจากเทป แต่จะอ่านเองไม่ได้ จับใจความไม่ได้ อ่านสลับคำไม่เข้าใจเกี่ยวกับตัวอักษรใดมาก่อนหลัง แยกเสียงสระในคำไม่ได้ ซึ่งจะเรียกเด็กประเภทนี้ว่าเด็กดิสเล็กเซีย 3) ความบกพร่องทางการเขียน ได้แก่ เขียนหนังสือไม่ได้ มีปัญหาการเรียนลำดับ ลอกคำบนกระดาษที่ครูเขียนลงในสมุดตัวเอง ไม่ถูกต้อง เขียนเป็นประโยคไม่ได้ ใช้สายตาในการจดจำสิ่งของไม่ได้ เขียนเป็นลายเส้นไม่เป็นคำไม่ถูกต้องตามรูปประโยค โดยจะแบ่งความบกพร่องด้านการเขียนเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ เด็กดิสกราฟิยา คือ เด็กที่เขียนหนังสือไม่ได้จับดินสอไม่ได้ ลอกคำศัพท์หรือตัวอักษรไม่ได้และแม้ลอกได้ก็อ่านยาก เด็กมีความบกพร่องการจำ คือ เด็กที่ไม่สามารถจำหรือบอกสิ่งที่เห็นได้ มีความจำด้วยสายตาไม่ดีและเด็กบกพร่องทางโครงสร้างของภาษาเป็นเด็กที่สามารถเรียนได้ดี แต่จะเขียนเรียงความหรือเขียนรายงานไม่ได้ ไม่สามารถเขียนเป็นตัวอักษรออกมาได้หรือหากเขียนได้ก็ผิดหลักไวยากรณ์ 4) ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ เด็กจะมีปัญหาในการคิดคำนวณ ปัญหาในการทำโจทย์ปัญหา การจัดเรียงลำดับ

ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายทางคณิตศาสตร์จะเรียกเด็กประเภทนี้ว่า เด็กดิสคูเลีย 5) ความบกพร่องทางกระบวนการคิด เด็กประเภทนี้จะไม่สามารถบอกความแตกต่างของสิ่งของหรือเสียงที่คล้ายคลึงกันได้ มีความจำไม่ดี ไม่มีความอดทนในการทำกิจกรรมหรือหากมีก็มากเกินไป เสียสมาธิง่าย เคลื่อนไหวตลอดเวลา และ 6) ความบกพร่องด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ อาทิ สมาธิสั้นทำงานไม่เสร็จ หุนหันพลันแล่นหรืออาการอยู่ไม่นิ่ง ความบกพร่องด้านการรับรู้รวมทั้งปัญหาด้านการเคลื่อนไหวร่วมด้วย

สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในหลายประเทศมีความเชื่อว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเหล่านี้ ไม่สามารถเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain damage) อาจเป็นการได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอดหรือหลังคลอดทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ หากการได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก สมองและระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนมากมีบางส่วนที่บกพร่องไปบ้างทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยตรงของเด็กแต่ปัญหานี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมดเพราะเด็กบางรายอาจได้รับการยกเว้น

2. กรรมพันธุ์ ความบกพร่องทางการเรียนรู้บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ได้ เด็กบางคนอาจมีพี่น้องที่เหมือนกันมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นเดียวกันหรืออาจมีพ่อแม่ พี่น้องหรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาทางการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียนและการเข้าใจภาษา

3. สิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กหลังการคลอดเมื่อเด็กเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้า การที่ร่างกายได้รับสารบางประการอันเนื่องจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครูตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษาเป็นต้น

สรุปว่า สาเหตุหลักที่ทำให้เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้แก่ การได้รับบาดเจ็บทางสมองในช่วงก่อนคลอด ระหว่างคลอดหรือหลังคลอดทำให้ระบบการทำงานของสมองส่วนกลางทำงานได้ไม่เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็นหรือการได้รับถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์หรือแม้แต่จากสิ่งแวดล้อม เช่น การขาดสารอาหารและภาวะทางมลพิษจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนวิธีการสอนของครูเป็นต้น

ลักษณะนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ศรียา นิยมธรรม (2549, หน้า 41-51) จำแนกลักษณะโดยรวมของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ 4 ด้านคือ ปัญหาด้านพุทธิพิสัยหรือการรู้คิด (Cognitive difficulties) ปัญหาด้าน

ภาษา (Language problems) ปัญหาด้านการเคลื่อนไหว (Motor problems) และปัญหาด้านสังคม (Social problems) ดังรายละเอียด

1. ปัญหาความยุ่งยากในเรื่องพุทธิพิสัยหรือการรู้คิด (Cognitive difficulties)

1.1 การอ่าน (Reading) พฤติกรรมที่จัดว่าเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ได้แก่ ขมวดคิ้วนี้หน้าเวลาอ่านหลงบรรทัด อ่านสลับคำอ่านข้ามคำ อ่านสลับตัวอักษร อ่านช้าอ่านออกเสียงไม่ชัด จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านหรือลำดับเรื่องที่อ่านไม่ได้ เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้

1.2 คณิตศาสตร์ (Maths) มักแสดงพฤติกรรมดังนี้คือ ทำการบ้านหายบ่อย ๆ ทำงานไม่เสร็จหรือทำค้างไม่จบหน้า มีปัญหาในการอ่านตัวเลขหลายตัว มีความยุ่งยากสับสนระหว่างตัวเลขบางตัวเช่น 6-9, 2-5, 17-71 นับเลขไม่ได้ นับย้อนหลังไม่ได้ ไม่สามารถแยกความแตกต่างของขนาดและรูปร่างได้ ไม่เข้าใจความเป็นจริงของคณิตศาสตร์ ลืมขั้นตอนของการคิดคำนวณ เช่น ผิดหลัก นับผิด ทดผิด ทำผิดวิธีสะเพร่า โยงความสัมพันธ์ของตัวเลขกับสัญลักษณ์ไม่ค่อยได้ สับสนในเรื่องพื้นที่สูตรต่าง ๆ ยุ่งยากกับโจทย์ปัญหา ไม่เข้าใจความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์

1.3 การสะกดคำ (Spelling) เด็กหลายคนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีปัญหาเรื่องการสะกดคำ ความไม่คงที่ของแบบแผนการสะกดไม่ว่าในภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยเด็กที่มีปัญหาในการจำคำปกติจะมีปัญหาในการสะกดคำแต่เด็กบางคนสามารถอ่านคำได้ดีแต่สะกดไม่ได้ ความยุ่งยากในการสะกดคำรวมถึงพฤติกรรมดังนี้ เช่น เรียงลำดับอักษรผิดในคำต่าง ๆ เรียงลำดับอักษรผิดในคำต่าง ๆ สลับตัวอักษรในคำต่าง ๆ เช่น สถิติเป็นสถิติสะกดผิดในคำพ้องเสียง เช่น กาล การ กานต์ กาญจน์ เป็นต้น ละอักษรบางตัว เช่น ปลา เป็น ปา เขียนไม่ได้ใจความหรือเขียนรวน เขียนสะกดการันต์ไม่ถูก

1.4 การเขียน (Written work) ไม่ว่าจะเขียนลายมือหรือการพิมพ์ก็เป็นปัญหาที่แสดงให้เห็นได้ในลักษณะต่อไปนี้ เขียนไม่ตรงบรรทัดหรือไม่อยู่ในแนวเดียวกัน มีความยุ่งยากในการลอกโจทย์หรือข้อความจากกระดานหรือหนังสือ ทำงานเกี่ยวกับการเขียนให้เสร็จได้ช้า จำวิธีเขียนอักษรหรือตัวเลขบางตัวไม่ได้ สับสนกับการเขียนอักษรตัวเล็กตัวใหญ่ในภาษาอังกฤษ เขียนอักษรกลับด้าน เขียนอักษรหรือคำติดกัน เขียน โย้ไปโย้มา เขียนด้วยลายมือที่อ่านยากคุณภาพของเส้นไม่ดี เขียนตัวอักษรได้ในขนาดและรูปร่างไม่เท่ากัน เขียนย้อนหลังแบบที่เห็นในกระจากมีปัญหาเรื่องช่องไฟ การเว้นวรรคสะกดผิด รวมถึงความจำไม่ดี วอกแวกง่าย ขาดทักษะในการเขียน คือ เขียนไม่ได้ใจความ

1.5 ความจำ (Memory) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักไม่รู้ว่าจะจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างไรไม่รู้จะอะไรคือจุดสำคัญที่จะช่วยให้เขาจำข้อมูลหรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้หรือหากบังเอิญจำได้ก็นำมาใช้ได้อย่างไม่เหมาะสม การจำจึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะช่วยให้คนทั่วไปประสบความสำเร็จได้ แต่จำนวนข้อมูลข่าวสารของเด็กเหล่านี้มีน้อยเพราะไม่สามารถเข้าไปในหน่วยความจำได้ เด็กมีความจำไม่ดีเนื่องมาจากทักษะทางภาษาไม่ดี ซึ่งปัญหาเรื่องความจำมักแสดงให้เห็นตั้งแต่ในเรื่องความจำระยะสั้น อาจเป็นเพราะกระบวนการรับข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ มีความบกพร่องและมักส่งผลถึงความจำระยะยาวนั่นคือ กว่าจะจำเรื่องใดได้ต้องทบทวนถึงนั้นซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งกว่าคนอื่นโดยทั่วไป

1.6 ความสนใจ (Attention) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลายคนมีปัญหาด้านความสนใจจะใช้เวลานานกว่าจะสนใจงานที่จะทำแล้วก็จะรีบ ๆ ทำงานนั้นให้เสร็จ ๆ ไป มักไม่รู้ว่าการมีใจจดใจจ่อต่อการทำงานนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เด็กมีความสนใจไม่ดีเป็นเพราะมีพฤติกรรมวอกแวกง่ายจึงไม่มีสมาธิในขณะที่ทำงาน (Impulsive decision makers) เช่น ขณะทำแบบฝึกหัดที่ข้อคำถามมีตัวเลือกให้เลือกตอบเด็กเหล่านี้ก็จะมีความโน้มเอียงจะเลือกข้อแรกไปเลยโดยไม่คิดให้รอบคอบถึงตัวเลือกในข้ออื่น ๆ ช่วงความสนใจก็มีปัญหาเมื่อเด็กเริ่มทำงานชิ้นที่หนึ่งก็มักหันเหไปสนใจเรื่องอื่น ๆ ได้โดยง่ายเหตุผลที่ทำให้เด็กมีความสนใจสั้น ที่สำคัญคือการเล็งข้อผิดพลาดหลังได้พยายามเต็มที่แล้ว เด็กจึงรู้สึกว่าจะต้องหมกมุ่นทำงานเป็นเวลานานไปทำไมเพราะอย่างไรผลลัพท์ที่ออกมาดีก็ผิดอยู่ดีหรือไม่ก็ผิดมากกว่าถูก ดังนั้น เขารีบ ๆ ทำ ทำผิดก็เป็นข้อแก้ตัวได้ว่ายังไม่ลองใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ซึ่งจะรู้สึกว่าคุณเองดีกว่าการที่ทำความผิดพลาดทั้ง ๆ ที่ได้พยายามเต็มที่แล้ว

1.7 การคิดแบบอภิปัญญา (Metacognition) จากงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ ถึงวิธีการช่วยเหลือเด็กว่า ให้เด็กมีความคิดเกี่ยวกับตนเองและการเพิ่มความตระหนักด้านกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้มากขึ้น วิธีการคือ ความสามารถที่ใช้ตรวจสอบความคิดเกี่ยวกับตนเองว่าตนจะคิดอย่างไรและตรวจสอบความรู้ของตนเอง ประกอบด้วยส่วนสำคัญสองส่วน คือ

1.7.1 รู้ว่าทักษะ ยุทธศาสตร์อะไรและแหล่งวิทยากรใดที่จำเป็นในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความรู้เชิงอภิปัญญา (Metacognition knowledge)

1.7.2 การวางแผน การสะท้อนกลับและการประเมินผลว่า งานที่ได้ทำไปแล้วเป็นอย่างไร (เช่น การอ่าน การสะกดคำ การจำ) เหล่านี้คือ กระบวนการที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับการเรียนรู้และการคิด สิ่งสำคัญจะทำให้รู้ว่าบุคคลจะเรียนรู้และคิดได้อย่างไร

2. ปัญหาด้านภาษา (Language problems) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลายคนจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องกฎเกณฑ์และการนำมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ เด็กสับสนกับการจำเนกเสียง

เช่น เสียง ม, น หรือ ค, ต มีปัญหาเกี่ยวกับเสียงสระเดี่ยวและเสียงสระประสม ใช้ไวยากรณ์ผิด มีปัญหาในการเรียบเรียงประโยค เด็กบางคนจึงมักใช้ประโยคง่าย ๆ สั้นทำให้ขาดความสละสลวยของภาษาปัญหาอีกอย่างคือ การใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม เด็กเหล่านี้มักเป็นผู้สนทนาที่ไม่ดีนัก เพราะอาจพูดขัด พูดแซงขึ้นมาแต่เป็นคนละเรื่องกับเรื่องที่เขาสทนา กันอยู่ หรือบางทีวิธีพูดทำให้คนอื่น ๆ ในวงสนทนาฟังแล้วแปลก ๆ หรืออึดอัดไม่สบายใจ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีแนวโน้มที่จะยินยอมและให้ความร่วมมือแต่ขณะเดียวกันก็ชักนำไม่ได้ ง่ายทั้งยังไม่ได้แสดงที่ทำนอบน้อมแต่อย่างใด

3. ปัญหาด้านการเคลื่อนไหว (Motor problems) ทั้งกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่และทักษะในการรับรู้ กลไกการเคลื่อนไหวมักเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันกับปัญหาการเรียนรู้ บางครั้งเด็กมักมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การประสานสัมพันธ์ของสายตาและกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การยืน เดิน วิ่ง กระโดดโยนรับสิ่งของ การทรงตัว การรู้จักซ้ายขวา จังหวะในการเคลื่อนไหว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การขว้าง การกระโดด การก้าวกระโดด การทรงตัว การวาด การเขียน การใช้กรรไกร การลอกรูปตามแบบ เป็นต้น การประสานสัมพันธ์ของสายตาและกล้ามเนื้อเล็ก เช่น การร้อยลูกปัด การผูกเชือกรองเท้า การหยิบจับสิ่งของ การระบายสีให้อยู่ในกรอบ

4. ปัญหาด้านสังคม (Social problems) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลายคนมีปัญหาเกี่ยวข้องกับเรื่องสัมพันธ์ทางสังคม ปัญหาการปรับตัวด้านสังคมเป็นเรื่องที่พบได้บ่อยมาก จากผลการประเมินจากเพื่อน ๆ ครูและผู้ปกครองก็มีความคงที่และสอดคล้องว่าเด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น มีพฤติกรรมทางสังคมไม่ดีเท่าเด็กทั่วไป ปัญหานี้จะยึดเยื้อไปถึงวัยที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กมักแสดงพฤติกรรมในลักษณะดังนี้ คือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบพึ่งพาผู้อื่น มีความนับถือตัวเองต่ำ มีความคิดเกี่ยวกับตนเองในเชิงลบโดยเฉพาะกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ขาดการยังคิด ต่อด้านสังคมทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ค่อยได้ มีปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับจากเพื่อน มักมีปัญหากับผู้ปกครอง

ดังนั้น สามารถสรุปปัญหาและลักษณะของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ตามที่ นักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้นได้ความดังนี้ คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) หรือการคิด (Cognitive difficulties) ได้แก่ ปัญหาการอ่าน (Reading) เช่น อ่านออกเสียงไม่ได้ อ่านหลงบรรทัด อ่านสลับคำหรืออ่านข้ามคำ ไม่สามารถ จับใจความของเรื่องที่อ่านได้ เล่าหรือลำดับเรื่องราวที่อ่านไม่ได้ ปัญหาการเขียน (Written work) เช่น การยุ่งยากในการลอกโจทย์จากกระดานหรือหนังสือ เขียนตัวอักษรหรือตัวเลขบางตัวไม่ได้ เขียนสลับตัวอักษร ตัวเล็กบ้างใหญ่บ้างตัวอักษรไม่เท่ากัน เขียนย้อนกลับหลังแบบในกระจก การสะกดผิดมีปัญหาการเว้นช่องไฟตัวอักษร เขียนไม่ได้ใจความ ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ (Maths)

เช่น เด็กจะมีความยุ่งยากเกี่ยวกับตัวเลข สัมพันธ์ระหว่างตัวเลขบางตัว อย่างเช่น 6 กับ 9 หรือ 2 กับ 5 เป็นต้น นับเลขย้อนหลังไม่ได้ ไม่สามารถแยกความแตกต่างขนาดรูปทรงทางคณิตศาสตร์ มีปัญหาในการคิดคำนวณ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับความรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ปัญหาเกี่ยวกับการสะกดคำ (Spelling) เช่น เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับอ่านคำได้ แต่สะกดไม่ได้ เรียงลำดับอักษรหรือคำต่าง ๆ ผิด มีการสลับตัวอักษร เขียนไม่ได้ใจความ เขียนสะกดการันต์ไม่ถูกต้อง ปัญหาเรื่องความจำ (Memory) เช่น เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับความจำ ซึ่งจะมีความจำไม่ดีสาเหตุจากทักษะทางภาษาไม่ดี ต้องมีการทบทวนเรื่องใด ๆ ซ้ำหลาย ๆ ครั้งจึงจะจำได้และปัญหาด้านความสนใจสั้น ไม่มีสมาธิขณะทำงาน หันเหสนใจเรื่องอื่น ๆ ได้ง่าย ๆ

2. ปัญหาด้านภาษา เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องกฎเกณฑ์และการนำไปใช้ มีความสับสนในการจดจำ การจำแนกเสียงสระและพยัญชนะ การผสมคำ การใช้ไวยากรณ์ผิด เรียบเรียงเป็นประโยคไม่ได้ มักใช้ประโยคง่าย ๆ สั้น ๆ ขาดความสละสลวยของภาษาที่เขียน จับใจความสำคัญและจดจำเรื่องที่อ่านไม่ได้

3. ปัญหาด้านการเคลื่อนไหว มีปัญหาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ควบคุมตนเองไม่ได้ เกี่ยวกลไกการเคลื่อนไหวมีอาการอยู่นิ่งๆ เกล็ด สะเพร่า การประสานสัมพันธ์สายตา มือกับสายตาไม่ดี เช่น การโยนรับสิ่งของ การทรงตัว การวาด การเขียน การใช้กรรไกร การลอกรูปตามแบบ รวมทั้งการร้อยลูกปัด การติดกระดาษ การหยิบจับสิ่งของต่างๆ และการผูกเชือกรองเท้า เป็นต้น

4. ปัญหาด้านสังคม (Social problems) เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม การปรับตัวกับเพื่อน ๆ รวมทั้งขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบพึ่งพาผู้อื่น มักมองตนเองในเชิงลบนับถือตนเองต่ำโดยเฉพาะเกี่ยวกับโรงเรียน ขาดการยั้งคิด ต่อต้านสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ได้

กระบวนการคัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544, หน้า 31-40) อธิบายว่าการคัดแยก (Identification) เป็นขั้นตอนหนึ่งในการจัดการศึกษาพิเศษ จุดมุ่งหมายของการคัดแยกเพื่อจัดประเภทเด็กในการเข้ารับบริการทางการศึกษาพิเศษ ซึ่งการคัดแยกเด็กทำได้หลายวิธีแต่จะกล่าวถึงวิธีการคัดแยก 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ การคัดแยกแบบไม่เป็นทางการและการคัดแยกแบบเป็นทางการ ดังนี้

1. การคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ (Informal identification) ได้แก่

1.1 การสังเกต โดยครูสามารถสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและการเรียนคณิตศาสตร์และสังเกตด้านพฤติกรรมโดยตรง ดังรายละเอียด

1.1.1 การสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านการเรียนภาษาไทย ได้แก่

- 1.1.1.1 เด็กปฏิบัติตามคำสั่งครูได้หรือไม่ เพียงใด
- 1.1.1.2 เวลาเด็กใช้คำพูดในการติดต่อสื่อสาร ครูฟังคำพูดของเด็กแล้วเข้าใจหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.1.3 ลักษณะการพูดของเด็ก เด็กพูดเป็นคำ เป็นประโยคที่ชัดเจนชัดคำหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.1.4 เด็กอ่านคำง่าย ๆ ได้หรือไม่
- 1.1.1.5 ความสามารถในการอ่านของเด็กเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในชั้นต่ำกว่าหรือสูงกว่าเพื่อนในชั้นหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.1.6 เด็กอ่านข้ามบรรทัดหรือข้อความหรือไม่
- 1.1.1.7 เด็กอ่านสลับตัวอักษรหรือไม่
- 1.1.1.8 เด็กลอกคำศัพท์จากกระดานได้หรือไม่
- 1.1.1.9 เด็กเขียนตามคำบอกได้หรือไม่
- 1.1.1.10 ลายมือของเด็กอ่านยากหรือไม่ เพียงใด การสะกดคำ อ่านเป็นคำที่ถูกต้องได้หรือไม่
- 1.1.1.11 เด็กเขียนตัวอักษรกลับหลังหรือไม่
- 1.1.1.12 เด็กเขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาไทยหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.2 การสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนคณิตศาสตร์ ได้แก่
- 1.1.2.1 เด็กนับเลขได้หรือไม่
- 1.1.2.2 เด็กเข้าใจความหมายของจำนวนหรือไม่
- 1.1.2.3 เด็กนับจำนวนตามครูได้หรือไม่ เพียงใด เช่นครูให้เด็กพูดตาม 1 5 2 3 6 9 4 8 1 7 6 3.....
- 1.1.2.4 เด็กบอกขนาดของสิ่งของได้หรือไม่
- 1.1.2.5 เด็กบอกความแตกต่างของรูปทรงทางเรขาคณิตได้หรือไม่
- 1.1.2.6 เด็กเข้าใจความหมายของเงินตราหรือไม่
- 1.1.2.7 เด็กเข้าใจความหมายการชั่งตวงวัดหรือไม่
- 1.1.2.8 เด็กเข้าใจความหมายของกราฟ แผนที่หรือไม่
- 1.1.2.9 เด็กทำเลขได้หรือไม่ เพียงใดในการบวก ลบ คูณ หาร
- 1.1.2.10 เด็กทำเลขโจทย์ปัญหาได้หรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3 การสังเกตด้านพฤติกรรม ได้แก่
- 1.1.3.1 เด็กเสียสมาธิง่ายหรือไม่ เพียงใด

- 1.1.3.2 เด็กมีช่วงความสนใจสั้นหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3.3 เด็กมีใจจดใจจ่ออยู่กับกิจกรรมได้นานหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3.4 เด็กอยู่นิ่งเฉยได้นานหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3.5 เด็กเดินหรือวิ่งได้คล่องแคล่วหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3.6 เด็กหยิบจับสิ่งของได้ดีหรือไม่ จับดินสอเขียนหนังสือได้หรือไม่
- 1.1.3.7 เด็กมีความอดทนต่อการรอคอยได้หรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3.8 เด็กจำสิ่งของได้หรือไม่เช่น เกมการจำสิ่งของ
- 1.1.3.9 เด็กแสดงความสับสนระหว่างซ้าย-ขวาหรือไม่ เพียงใด
- 1.1.3.10 เด็กทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ เพียงใด

1.2 การบันทึกพฤติกรรมในการเรียนของเด็ก โดยผู้ที่ทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมในการเรียนอาจเป็นครูประจำชั้น ครูประจำวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาของเด็กในการเรียน ควรรวบรวมมาจากครู 2-3 คน เพื่อให้เห็นปัญหาที่ชัดเจน โดยโรงเรียนทำแบบฟอร์มขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกปัญหาในการเรียนของเด็ก โดยให้ครูผู้สอนบันทึกเกี่ยวกับปัญหาที่เด็กเผชิญอยู่ในห้องเรียน ครูมีวิธีแก้ปัญหายังไร ได้ผลหรือไม่ เพียงใด ปัญหาที่เกิดขึ้นสถานการณ์เช่นใด มีวิธีการวัดผลประเมินผลในลักษณะใด ได้ผลหรือไม่ เป็นต้น

2. การคัดแยกอย่างเป็นทางการ (Formal identification)

ในประเทศไทยเครื่องมือที่ใช้ในการคัดแยกเด็กมี 2 ชุดคือ แบบคัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรมและแบบสำรวจปัญหาในการเรียน พัฒนาโดย ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ดังรายละเอียด

2.1 แบบคัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม ได้พัฒนาแบบคัดแยกนี้โดยปรับปรุงมาจากเครื่องมือของแมคคาร์ธี ใช้สำหรับคัดแยกเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-6½ ปี เป็นการทดสอบรายบุคคล แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .63-.85 และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เชิงโครงสร้าง และมีค่าความเที่ยงตรงตลอดความเที่ยงตรงตามเกณฑ์เปรียบเทียบในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 10, 20, และ 30 ของแต่ละช่วงอายุโดยคำนึงถึงคะแนนที่เด็กสอบได้ในแต่ละหมวดของแบบทดสอบ และจำนวนหมวดที่เด็กสอบไม่ผ่านซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเด็กอยู่ในภาวะ “เสี่ยง” ที่จะเป็นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่เครื่องมือนี้ใช้ทดสอบความสามารถของเด็กใน 6 ด้าน คือ

2.1.1 การรู้จัก ซ้าย-ขวา มีข้อทดสอบย่อย 9 ข้อ คือ

2.1.1.1 ยกมือขวาขึ้น

2.1.1.2 หูซ้ายอยู่ไหน

2.1.1.3 เอามือซ้ายแตะที่ตาขวา

2.1.1.4 เอามือซ้ายแตะที่คาง

2.1.1.5 เอามือซ้ายวางบนขาขวา

2.1.1.6 ซี่ที่เข้าซ้าย

2.1.1.7 ซี่ที่เข้าขวา

2.1.1.8 เอามือขวาแตะที่เท้าซ้าย

2.1.1.9 เอามือขวาแตะที่ไหล่ขวา

2.1.2 การจำคำ มีข้อทดสอบย่อย 6 ข้อ คือ

2.1.2.1 ท้อง-ข้าง-ลิง

2.1.2.2 ดาว-ด้าย-คน

2.1.2.3 พุงนี้-สีแดง-เสียงดัง-ภายหลัง

2.1.2.4 ข้างหน้า-เพราะว่า-ข้างใต้-ไม่เคย

2.1.2.5 ดึงเอาปลาหมูให้แมวกินทุกเช้าแล้วจึงไปอาบน้ำ

2.1.2.6 น้องผูกโบว์สีชมพู สวยงามให้ตุ๊กตาก่อนออกไปวิ่งเล่น

ครูให้เด็กพูดตามข้อ 2.1.2.1-2.1.2.6

2.1.3 การวาดรูปทรง ให้เด็กวาดรูปทรงตามตัวอย่างต่อไปนี้

2.1.3.1 ○

2.1.3.2 |

2.1.3.3 —

2.1.3.4

2.1.3.5 *

2.1.3.6 ∞

2.1.3.7

2.1.3.8

2.1.3.9

2.1.4 การจำตัวเลข มี 6 ข้อ คือ

ข้อ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
2.1.4.1	5-8	4-9
2.1.4.2	6-9-2	5-8-3
2.1.4.3	3-8-1-4	6-1-8-5
2.1.4.4	4-1-6-9-2	9-1-8-3
2.1.4.5	5-2-9-6-1-4	8-5-2-9-4-6
2.1.4.6	8-6-3-5-2-1-9	5-3-8-2-1-9-6

2.1.5 การจัดหมวดหมู่

- 2.1.5.1 ขนาดอย่างเดียว
- 2.1.5.2 สีอย่างเดียว
- 2.1.5.3 รูปทรง-วงกลม
- 2.1.5.4 รูปทรง-สี่เหลี่ยม
- 2.1.5.5 ขนาด+สี
- 2.1.5.6 รูปทรง+สี
- 2.1.5.7 รูปทรงหลายขนาด
- 2.1.5.8 รูปทรงที่เหมือนกัน
- 2.1.5.9 รูปทรงที่ต่างกัน

2.1.6 การใช้ขา

- 2.1.6.1 การเดินถอยหลัง
- 2.1.6.2 การเดินเขย่ง
- 2.1.6.3 การเดินตามแนวเส้นตรง
- 2.1.6.4 การเดินขาเดียว-ขาขวา
- 2.1.6.5 การเดินขาเดียว-ขาซ้าย
- 2.1.6.6 การก้าวกระโดด

การทดสอบดังกล่าวมีเกณฑ์การให้คะแนนโดยนำคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แล้วตัดสินว่าเด็กจะเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่

2.2 แบบสำรวจนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เป็นแบบสำรวจโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีคำถาม 50 ข้อ ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเด็กแต่ละคน โดยครูจะต้องรู้จักเด็กและคุ้นเคยกับเด็กเป็นอย่างดี ได้สังเกตเด็ก

ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน เครื่องมือนี้มีความความเชื่อมั่นของแบบสำรวจทั้งหมดเท่ากับ .99 มีค่าความเที่ยงตรงดี วิเคราะห์ความเที่ยงตรงโดยใช้ Known group technique แบบสำรวจนี้ใช้กับเด็กที่มีอายุ 6-12 ปี ซึ่งเป็นเด็กอยู่ในระดับประถมศึกษา สํารวจปัญหาของเด็กใน 5 ด้านใหญ่ และ 25 ด้านย่อย คือ

2.2.1 ภาษา

2.2.1.1 คำศัพท์

2.2.1.2 การฟังคำสั่ง

2.2.1.3 การเล่าเรื่อง

2.2.1.4 การอ่าน

2.2.1.5 การเขียน

2.2.2 คณิตศาสตร์

2.2.2.1 การนับปากเปล่า

2.2.2.2 การนับที่เข้าใจความหมายของจำนวน

2.2.2.3 การจำตัวเลข

2.2.2.4 สัญลักษณ์

2.2.2.5 การคำนวณ

2.2.3 เวลาและทิศทาง

2.2.3.1 เวลา

2.2.3.2 ขนาด

2.2.3.3 การจัดจำนวน

2.2.3.4 ทิศทาง

2.2.4 การเคลื่อนไหว

2.2.4.1 การเดิน/วิ่ง

2.2.3.2 การกระโดด

2.2.3.3 การทรงตัว

2.2.3.4 การใช้นิ้วมือ

2.2.3.5 การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ

2.2.5 พฤติกรรม

2.2.5.1 ความร่วมมือ

2.2.5.2 ความสนใจ

2.2.5.3 ความเป็นระเบียบ

2.2.5.4 การปรับตัว

2.2.5.5 การยอมรับ

2.2.5.6 ความรับผิดชอบ

เมื่อครูประเมินความสามารถของเด็กแล้ว รวมคะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติซึ่งบอกเกณฑ์โดยใช้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ แล้วจึงนำคะแนนมากำหนดลงบนภาพรวม (Profile) สำหรับเด็กหากเส้นกราฟปรากฏในตำแหน่งเส้นทึบแสดงว่า เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่รุนแรง หากเส้นกราฟปรากฏในตำแหน่งเส้นประ แสดงว่าเด็กมีปัญหาอยู่ในระดับกลุ่มเสี่ยง ซึ่งควรได้รับการช่วยเหลือเช่นกัน (ดังตัวอย่างรายละเอียดของ Profile ในภาคผนวก)

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 115-118) ระบุว่าเด็กที่ได้รับการตัดสินว่าเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะต้องมีหลักฐานการทดสอบดังต่อไปนี้

1. การทดสอบทางสติปัญญา

2. การทดสอบเกี่ยวกับกระบวนการเบื้องต้นทางจิตวิทยา ได้แก่ การทดสอบทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหวและกระบวนการทางภาษาโดยใช้เครื่องมือทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่มก็ได้ควรรู้ใช้แบบทดสอบใดแบบทดสอบหนึ่งต่อไปนี้

2.1 Detroit tests of learning aptitude

2.2 Illinois test of psycholinguistic abilities

2.3 Bender visual-motor gestalt

2.4 Carrow auditory-visual abilities test

2.5 Slingerland screening tests for identifying children with specific learning

disabilities

2.6 Test of written language

2.7 Visual aural digit span

2.8 The pupil rating scales for learning disabilities

3. การทดสอบเกี่ยวกับการรับรู้ ต้องใช้แบบทดสอบใดแบบทดสอบหนึ่งต่อไปนี้

3.1 Auditory discrimination test (Wepman)

3.2 Developmental test of visual motor integration

3.3 Seguin form board

4. การสังเกตอย่างมีระบบเป็นการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียน มีการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียนมาเสนอเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการวินิจฉัย

5. การทำงานของนักเรียน หมายถึง การทำแบบฝึกหัด การบ้าน งานดังกล่าวนำมาเปรียบเทียบบางส่วนเพื่อประกอบการวินิจฉัยเกี่ยวกับนิสัยในการทำงาน การวิเคราะห์ การผิดพลาดในการทำงานหรือการบ้าน ทักษะในการรวบรวมข้อมูลของเด็ก เป็นต้น

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งนำมาใช้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงว่าเด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถทางสมอง หลักฐานที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณา มีดังนี้

6.1 สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ขวบ หลักฐานที่นำมาแสดงต้องบอกได้ว่า ผลการเรียนรู้ของเด็กนั้นไม่สอดคล้องกับสติปัญญาโดยเฉพาะการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยทักษะในการฟัง การอ่าน การพูดการเขียน การสะกดตัวอักษรหรือคณิตศาสตร์ หลักฐานที่นำมาประกอบการตัดสินใจ ได้แก่

6.1.1 บันทึกพฤติกรรมของเด็กที่ได้จากการสังเกตเด็ก

6.1.2 ตัวอย่างแบบฝึกหัดที่เด็กทำหรือการบ้าน

6.1.3 ระเบียบประวัติของเด็ก

6.1.4 ผลการทดสอบความพร้อมของเด็ก

6.1.5 ผลการสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน

6.2 สำหรับเด็กที่มีอายุ 7-10 ขวบ หลักฐานที่นำมาแสดงจะต้องบอกได้ว่า ผลการเรียนรู้ของเด็กนั้นไม่สอดคล้องกับสติปัญญาของเด็ก โดยคะแนนที่ได้จากการทดสอบทางสติปัญญาและคะแนนที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานแตกต่างกัน 1 หรือมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นวัดในด้านต่อไปนี้คือ การอ่าน การเขียน การสะกดตัวอักษรหรือเลขคณิตและควรมีข้อมูลต่อไปนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจ

6.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการทดสอบแบบอิงเกณฑ์

6.2.2 การบันทึกพฤติกรรมของเด็กที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในชั้น

6.2.3 ผลการวิเคราะห์แบบฝึกหัด การบ้านหรือผลงานของนักเรียน

6.2.4 ผลการทดสอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.3 สำหรับเด็กที่อายุ 11 ปีขึ้นไป หลักฐานที่นำมาแสดงจะต้องบอกได้ว่า ผลการเรียนรู้ของเด็กนั้นไม่สอดคล้องกับระดับสติปัญญาของเด็ก โดยคะแนนที่ได้จากการทดสอบทางสติปัญญาและคะแนนที่ได้จากการทดสอบทางสติปัญญาและคะแนนที่ได้จากการทดสอบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานต่างกัน 1 หรือมากกว่า ผลสัมฤทธิ์นั้นวัดในด้านต่อไปนี้คือการอ่าน การเขียน การสะกดตัวอักษรและเลขคณิต

7. หลักฐานเกี่ยวกับความบกพร่องทางร่างกาย

หลักฐานที่นำมาแสดงเกี่ยวกับความบกพร่องทางร่างกาย ได้แก่ ผลการวัดทดสอบเกี่ยวกับสติปัญญา การทดสอบทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหวและการทดสอบทางจิตวิทยาอื่น ๆ ดังนี้

7.1 การทดสอบทางสติปัญญา คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบมาตรฐานวัดสติปัญญาจะต้องมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยไม่เกิน 2 เป็นการทดสอบรายบุคคล

7.2 การตรวจวัดทางสายตา ผลการวัดสายตาจะต้องได้รับความไวของสายตาข้างดีกว่าอย่างน้อย 20/ 70 หลังการแก้ไขแล้ว

7.3 การตรวจวัดการได้ยินเด็กจะต้องสูญเสียการได้ยินไม่เกิน 30 เดซิเบล ในหูข้างดีกว่า

7.4 การตรวจวัดทางการเคลื่อนไหวมีหลักฐานระบุว่าเด็กไม่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว นั่นคือ การเคลื่อนไหวไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนหนังสือของเด็ก

7.5 จากการทดสอบทางจิตวิทยาเกี่ยวกับปัญหาทางอารมณ์ การทดสอบเกี่ยวกับจิตวิทยาบ่งชี้ว่าเด็กไม่มีความบกพร่องปัญหาทางอารมณ์

7.6 ผลการเรียนในชั้นปกติซึ่งเป็นกรณีบ่งชี้ว่าเด็กไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนโดยใช้โปรแกรมการศึกษาเดียวกับเด็กปกติ

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

1. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องที่ชื่อว่า IDEA ย่อมาจาก Individuals with Disabilities Education Act เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องของประเทศสหรัฐอเมริกาและตามกฎหมายได้ให้คำจำกัดความของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1.1 ออทิสซึม (Autism) เป็นความบกพร่องของพัฒนาการด้านการสื่อสารทั้งวัจนภาษา เช่น การอ่าน การพูด การเขียนหรือการคิดและอวัจนภาษา เช่น ท่าทาง สายตา น้ำเสียงหรือการเข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งปัญหาการเข้าสังคมซึ่งอาการจะปรากฏก่อนอายุ 3 ปี

1.2 หูหนวก เป็นความบกพร่องอย่างรุนแรงทางการได้ยินจึงไม่สามารถเข้าใจภาษาได้จากการฟังไม่ว่าจะใช้เครื่องขยายเสียงหรือไม่ก็ตามและมีผลต่อการศึกษา

1.3 ทุพหูพจน์และตาบอดมีความบกพร่องทั้งการได้ยินและการมองเห็นร่วมกันทำให้มีปัญหารุนแรงด้านการสื่อสาร พัฒนาการและการศึกษาทำให้ไม่สามารถใช้การศึกษาพิเศษที่จัดให้กับเด็กหูหนวกหรือตาบอดอย่างเดียวได้

1.4 การได้ยินบกพร่อง ความบกพร่องในการได้ยินไม่ว่าจะเป็นภาวะที่เกิดขึ้นถาวรหรือชั่วคราวก็ตาม

1.5 ความบกพร่องทางสติปัญญาหรือภาวะปัญญาอ่อน การมีระดับความสามารถทางสติปัญญาโดยทั่วไปต่ำกว่าระดับปกติอย่างเห็นได้ชัด (ระดับปัญญาปกติ 90-109) ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่ไปกับความบกพร่องในเรื่องพฤติกรรมปรับตัว

1.6 ความพิการซ้ำซ้อน การปรากฏความพิการหรือความบกพร่อง 2 อย่างขึ้นไป เช่น ปัญญาอ่อนและตาบอดทำให้มีปัญหาต่อการศึกษามากจนเด็กไม่สามารถใช้การศึกษาพิเศษที่จัดขึ้นสำหรับความพิการอย่างใดอย่างหนึ่งได้

1.7 ความบกพร่องหรือความพิการทางร่างกาย ได้แก่ ความพิการแต่กำเนิด ความพิการที่เกิดขึ้นจากโรคภัยไข้เจ็บและความพิการที่เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ

1.8 ความบกพร่องด้านสุขภาพอื่น ๆ ที่เกิดจากโรคเรื้อรังหรือเกิดอย่างเฉียบพลันซึ่งมีผลเสียต่อการเรียนเช่น โรคหัวใจ วัณโรค โรคข้ออักเสบ ไตอักเสบ โรคหอบ โรคหัด โรคเลือด

1.9 ความบกพร่องทางอารมณ์อย่างรุนแรง

1.9.1 ลักษณะภาวะความบกพร่องต่อไปนี้ที่พบอย่างน้อย 1 ข้อและเป็นมานานจนมีผลเสียต่อการศึกษา

1.9.1.1 ไม่สามารถเรียนได้โดยอธิบายไม่ได้ด้วยเหตุผลทางสติปัญญา การรับรู้ทางประสาทหรือด้านสุขภาพ

1.9.1.2 ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนหรือครูได้

1.9.1.3 มีพฤติกรรมหรืออารมณ์ที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์

1.9.1.4 อารมณ์แปรปรวน ไม่มีความสุข ซึมเศร้า

1.9.1.5 มีแนวโน้มจะเกิดปัญหาทางกายหรือความกลัวที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

โรงเรียน

1.9.2 เด็กที่เป็นโรคจิตแต่ไม่รวมเด็กที่มีการปรับตัวผิดปกติหรือมีปัญหาของการปรับตัว

1.10 ความบกพร่องในการเรียนรู้เฉพาะด้าน (Specific learning disabilities) เป็นความบกพร่องในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา ลักษณะใดลักษณะหนึ่งขึ้นไปเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษาหรือการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน

ซึ่งอาจแสดงออกถึงปัญหาของการที่มีความสามารถไม่สมบูรณ์ในการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์รวมไปถึงภาวะความบกพร่องทางการรับรู้ที่เกิดจากสมองบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยแต่ไม่รวมเด็กที่มีปัญหาการเรียนอันเนื่องมาจากปัญหาการได้ยิน ปัญหาสายตา ปัญหากล้ามเนื้อ ปัญหาสติปัญญาบกพร่องภาวะปัญญาอ่อน อารมณ์แปรปรวนหรือปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม หรือฐานะทางเศรษฐกิจ

1.11 ความบกพร่องด้านการพูดหรือภาษาหรือการสื่อสาร เช่น ดัดอังกะ สะกดไม่ได้ การออกเสียงผิดปกติ ความบกพร่องทางภาษาหรือการออกเสียงทำให้เกิดผลทางลบต่อการเรียน

1.12 สภาวะสมองได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงอันเกิดจากจากสาเหตุทางกายภาพภายนอกซึ่งมีผลทำให้เกิดความพิการในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ หรือมีความบกพร่องทางจิตวิทยาสังคมหรือบกพร่องทั้ง 2 ด้านในทุก ๆ เรื่องหรือเพียงบางส่วนในบางเรื่อง

1.13 ความบกพร่องทางการเห็น ความบกพร่องหรือความยากลำบากในการเห็นรวมทั้งตาบอด ซึ่งแม้จะได้รับการแก้ไขแล้วก็ยังมิมีผลกระทบต่อการศึกษา

สรุปได้ว่า กฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องที่มีชื่อว่า IDEA ย่อมาจาก Individuals with disabilities education act เป็นกฎหมายการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดนิยามและคำจำกัดความของผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ออทิสซึม หูหนวกและตาบอด การได้ยินบกพร่อง ความบกพร่องทางสติปัญญาหรือภาวะปัญญาอ่อน พิการซ้อน พิการร่างกาย บกพร่องด้านสุขภาพ เช่น โรคหัวใจ วัณโรค โรคข้ออักเสบ ไตอักเสบ โรคหอบฯ บกพร่องด้านอารมณ์ บกพร่องการเรียนรู้เฉพาะด้านด้านการพูดและภาษา สมองกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงและการบกพร่องทางการมองเห็น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมายสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 และ มาตรา 22 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมศักยภาพให้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งครอบคลุมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้วย กฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มนี้ควรจะต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปัญหาเบื้องต้นในประเทศไทยในเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง คือ ปัญหาการคัดแยกเด็กและประเภทของความบกพร่องให้ถูกต้อง แม่นยำและชัดเจน อาจเนื่องจากการขาดบุคลากรที่มีความรู้ เช่น บุคลากรทางการแพทย์ นักจิตวิทยา นักการศึกษาและนักการศึกษาพิเศษหรืออาจจะมิบุคลากรด้านนี้ไม่เพียงพอและเครื่องมือการตรวจสอบคัดแยกที่มีอยู่อาจไม่เหมาะสมจึงควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเครื่องมือ

ตรวจสอบสติปัญญาและความสามารถทางการศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอรวมถึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องแก่บุคลากรทางการศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์และประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

3. การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

สันสนีย์ นัทรคุปต์ (2543, หน้า 100-123) อธิบายว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กต้องมีความหลากหลายทั้งการศึกษา ทางด้านการแพทย์ ทางด้านอารมณ์ ในทางปฏิบัติคนในครอบครัว และสังคม โดยปกติเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้นั้นไม่แตกต่างไปจากเด็กปกติที่ไม่มี ความบกพร่องในการเรียนรู้เลย แต่เนื่องจากเด็กมีความต้องการทางการเรียนรู้ที่พิเศษเฉพาะ บางอย่าง โรงเรียนบางแห่งจึงต้องจัด โปรแกรมการศึกษาพิเศษให้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง ในการเรียนรู้หากไม่แยกอยู่ในชั้นการศึกษาพิเศษสัปดาห์ละหลาย ๆ ชั่วโมงในขณะที่วิชาอื่น ๆ จะ เรียนร่วมกับเด็กปกติได้

3.1 การให้ความช่วยเหลือในทางการแพทย์แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จะต้องไม่มีปัญหาของความบกพร่องของประสาทสัมผัสอื่นเช่น การเห็นหรือการได้ยิน เด็กที่มี ปัญหาในการเรียนรู้ที่ไม่สามารถจะเรียนได้ตามที่ควรจะเป็น จึงจำเป็นต้องหาสาเหตุของ ปัญหาอื่นด้วยเช่น ปัญหาการได้ยิน ปัญหาการเห็น ดังนั้น การตรวจสุขภาพจะช่วยคัดแยกเด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกายที่อาจจะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ออกจากความบกพร่องในการเรียนรู้ เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษาหรือการใช้ภาษาซึ่งแสดงออกถึงปัญหาของ การมีความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ในการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคำนวณทางคณิตศาสตร์ และการประเมินพัฒนาการทางอารมณ์ วิทยุติ สภาพจิตใจของเด็ก ก็สำคัญเช่นกัน เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จะมีทัศนคติและความคิดทางลบต่อตัวเอง เนื่องจากปัญหาการเรียนที่ทำให้เขาไม่สามารถจะประสบผลสำเร็จได้ไม่ว่าเขาจะพยายามเท่าใด ก็ตามเด็กอาจเกิดภาวะซึมเศร้าซึ่งแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้สามารถให้ความช่วยเหลือได้

การให้ความช่วยเหลือทางด้านการแพทย์ต่อเด็กมีความสำคัญมากพอ ๆ กับการให้ความช่วยเหลือของพ่อแม่และครูเพราะยังให้การวินิจฉัยได้รวดเร็วและอธิบายถึงปัญหาให้เด็ก พ่อแม่และครูเข้าใจจะลดปัญหาจากสภาพจิตใจ อารมณ์ สังคมที่จะเกิดตามมาได้เร็วเท่านั้น การช่วยเหลือทางด้านการแพทย์ไม่ได้เน้นหนักเรื่องการให้ยาเท่านั้น ปัจจุบันยังไม่มียาสำหรับการรักษาเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ แต่เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 มักจะมีความบกพร่องทางสมาธิร่วมด้วย

เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จำนวนมากได้รับประโยชน์จากการรักษาด้วยยา และยาที่ใช้กันบ่อยและประสบความสำเร็จในการนำมาใช้กันมีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ Ritalin (Methyphenidate hydrochloride) Dexedrine (Dextroamphetamine) และ Cylert (Pemoline) ซึ่งยาเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นระบบประสาท แต่แทนที่ยาจะทำให้เด็กมีพลังงานพุ่งพล่านขึ้น กลับให้ผลตรงข้าม คือ สามารถทำให้เด็กสงบลงและช่วยพัฒนาความสนใจ มีสมาธิและมีความสามารถที่จะจดจ่อในงานให้แก่เด็กได้และช่วยให้เด็กควบคุมความผลีผลาม หุนหันพลันแล่น อครนทนรอะไรไม่ได้และพฤติกรรมอยู่ไม่สุขอื่น ๆ ของตนเองได้อีกด้วย ผลของยานี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สุดในเด็กสมาธิสั้นร่วมกับภาวะอยู่ไม่สุข (Attention deficit hyperactivity disorder: ADHD) นั่นคือ ภายในเวลาไม่นานหลังจากเด็กรับประทานยาเข้าไป เด็กเหล่านี้จะเริ่มมุ่งความสนใจของตนไปยังงานได้มากขึ้นมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้มากขึ้น

มีงานวิจัยที่ทำโดยทีมวิจัยของสถาบันวิจัยทางสุขภาพจิตแห่งชาติ (NIMH) ของประเทศสหรัฐอเมริกาและนักวิจัยอื่น ๆ ได้ชี้ให้เห็นว่าอย่างน้อยร้อยละ 90 ของเด็กที่อยู่ไม่สุขไม่มีสมาธิสามารถที่จะได้รับความช่วยเหลือโดยการให้ยา 1 ใน 3 ตัว ดังกล่าวข้างต้นซึ่งถ้ายาตัวใดตัวหนึ่งไม่สามารถจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ ยาตัวอื่นอีกสองตัวก็อาจจะช่วยได้ ยานี้มีประสิทธิภาพอยู่ประมาณ 3-4 ชั่วโมง และจะถูกกำจัดออกจากร่างกายภายใน 12 ชั่วโมง แพทย์ผู้เชี่ยวชาญของเด็กจะต้องทำงานใกล้ชิดกับครอบครัวของเด็กและครู ในโรงเรียน เพื่อที่จะปรับระดับของยาและตารางการให้ยาอย่างระมัดระวังเพื่อให้เกิดผลดีที่สุดปกติแล้วเด็ก ๆ จะรับประทานยาเพื่อให้อาบน้ำออกฤทธิ์ระหว่างช่วงเวลาเรียนวิชาที่ยุ้งยากที่สุดต้องใช้สมาธิมากที่สุดเช่น เมื่อเรียนอ่าน หรือเรียนคณิตศาสตร์ เป็นต้น นักวิจัยได้ทดลองยาเหล่านี้ในผู้ใหญ่ที่มีสมาธิบกพร่องเช่นเดียวกันกับในเด็ก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าปริมาณยาในขนาดไม่มากนัก สามารถช่วยสร้างสมาธิของผู้ใหญ่ได้และช่วยลดความหุนหันพลันแล่นในผู้ใหญ่ได้ การให้ยาเหล่านี้ช่วยให้ผู้ใหญ่จำนวนมากที่มีความบกพร่องทางสมาธิระดับรุนแรงสามารถจะจัดระบบชีวิตของตนเอง ดูแลตนเองและประกอบอาชีพต่อไปได้ แต่จะมีผลข้างเคียงระยะสั้นคือ ความอยากอาหารลดลง ดังนั้น เด็กตัวเล็กอยู่แล้วก็อาจจะมีปัญหาในเรื่องของน้ำหนักเนื่องจากความอยากอาหารลดลง ทานอาหารได้น้อยลงและยังมีผลในเรื่องการนอนไม่หลับอีกด้วย การให้ยาเหล่านี้จึงต้องให้ในตอนเช้าเพื่อที่จะออกฤทธิ์ในช่วงเวลาเรียน ไม่ควรให้ในตอนเย็นเพราะจะไม่ช่วยในการเรียนและจะทำให้มีปัญหาเรื่องการนอนไม่หลับ ทั้งยังมีผลข้างเคียงอื่นเช่น เด็กบางคนจะปวดศีรษะจากยาเหล่านี้ได้แต่โดยทั่วไปผลข้างเคียงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นกับเด็กทุกคนอาจเกิดเฉพาะบางคนที่มีปัญหา ซึ่งต้องได้รับการปรับขนาดของยาหรือถ้าจำเป็นการเปลี่ยนประเภทของยาก็จะทำให้ดีขึ้นได้

นอกเหนือการช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้หรือเด็กที่มีสมาธิบกพร่องดังกล่าว สิ่งสำคัญพอ ๆ กันคือ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ในห้องเรียนรวมทั้งที่บ้านด้วย ในห้องเรียนนั้นจำนวนครูต่อนักเรียนต้องมีความเหมาะสมหากจำนวนนักเรียนมากเกินไป เด็กที่มีสมาธิสั้นก็ไม่สามารถจะควบคุมสมาธิได้ จะวอกแวกง่ายหากนั่งใกล้ประตู ริมหน้าต่างก็จะทำให้วอกแวกเช่นกัน ส่วนครูจะต้องใช้ความสามารถอย่างมากที่จะจัดกิจกรรมและใช้ภาษาที่ชักจูงความสนใจของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กที่มีสมาธิสั้น นอกจากนั้นการปรับพฤติกรรมเด็กในห้องเรียนโดยใช้วิธีในทางบวกมักจะได้ผลดีกว่าใช้วิธีในทางลบ ความรัก ความเข้าใจจากพ่อแม่และครูเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การจัดกิจกรรมที่ผ่อนคลายให้เป็นขั้นตอนสั้น ๆ ทีละขั้นตอนทั้งที่บ้านและโรงเรียนจะช่วยให้เด็กได้มาก การจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านรวมทั้งช่วยสอนให้จัดระบบเป็นจะทำให้เด็กดีขึ้น เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้หรือเด็กที่มีสมาธิบกพร่องหลายคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นมากจากการปรับพฤติกรรมและเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมโดยไม่ต้องใช้ยาเลย หากปรับทุกอย่างแต่เด็กไม่ดีขึ้นเท่าที่ควรจะเป็น ไม่สามารถเรียนได้เต็มตามศักยภาพ การช่วยเหลือโดยการให้ยา อาจเป็นสิ่งที่จำเป็น

3.2 ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ได้อย่างไร
การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้ปกครองในด้านการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมในทีมที่จัด โปรแกรมการศึกษารายบุคคลแต่ด้านอื่น ๆ ก็มี
ความจำเป็นด้วย ดังนี้

3.2.1 เรียนรู้ให้มากขึ้นเกี่ยวกับความบกพร่องในการเรียนรู้ข้อมูลจะช่วยให้เข้าใจว่าบุตรหลานของท่านไม่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเดียวกับคนส่วนใหญ่ควรค้นหาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เกี่ยวกับปัญหาบุตรหลานของท่านมีในเรื่องของการเรียนรู้ การเรียนรู้อะไรที่เป็นสิ่งที่ยากสำหรับเด็กเหล่านี้และมีแหล่งความช่วยเหลืออะไรบ้างที่พอจะหาได้เพื่อช่วยเหลือให้ชีวิตและการเรียนรู้นั้นง่ายขึ้นสำหรับบุตรหลานของท่าน

3.2.2 ค้นหาหรือสืบหาร่องรอยต่าง ๆ ที่ปรากฏมองหาเงื่อนไขหรือร่องรอยที่ช่วยบอกให้รู้ว่าบุตรหลานท่านเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยการมอง การฟัง หรือการสัมผัส อะไรเป็นวิธีที่เป็นจุดอ่อนที่สุดของบุตรหลานของท่านในการเรียนรู้นอกจากนี้ขอให้มุ่งความสนใจไปยังสิ่งที่เด็กสนใจ ความเฉลียวฉลาดความสามารถพิเศษและทักษะต่าง ๆ ที่เด็กของท่านมี ซึ่งจะช่วยได้มากในการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้บุตรหลานของท่านเกิดการเรียนรู้ที่ราบรื่น

3.2.3 สอนโดยอาศัยจุดเด่นหรือวิธีการที่บุตรหลานของท่านถนัด ทำได้ดี เช่น อาจมีความลำบากในการอ่าน แต่สามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดีเมื่อได้ฟังข้อมูลเหล่านั้น ขอให้ใช้ประโยชน์จากจุดเด่นของเด็กแทนที่จะเคี่ยวเข็ญให้อ่านมาก ๆ ซึ่งจะทำให้เด็กตกอยู่ในสถานการณ์

ที่ล้มเหลว ควรปล่อยให้เด็กเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ในการฟังข้อความจากเทปบันทึกเสียงที่อ่านเรื่องราวในหนังสือเล่มนั้นหรือให้คู่มือทัศนหรือวิดีโอเทปแทน

3.2.4 ให้เกียรติและทำทนาย กระตุ้นให้เด็กใช้สติปัญญาตามธรรมชาติของเด็ก ซึ่งเด็กอาจมีปัญหาในการอ่านหรือการเขียน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า การเรียนรู้ไม่อาจเกิดขึ้นด้วยวิธีการอื่น ๆ อีกมากมาย เด็กส่วนใหญ่ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้มีระดับสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติจะช่วยให้เขาสามารถที่จะเรียนรู้ได้ดีหรือทำทนายให้เกิดการเรียนรู้โดยวิธีการที่ใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้านรวมกัน การได้รับรส การสัมผัส การเห็น การได้ยินและการเคลื่อนไหว ล้วนแต่เป็นวิธีที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

3.2.5 สิ่งที่เราควรคำนึงที่สุดและจงจำไว้เสมอคือ ความผิดพลาดไม่ใช่ความล้มเหลว บุคลากรของท่านมีแนวโน้มที่จะมองความผิดพลาดของตนเองเป็นความล้มเหลวครั้งใหญ่ ผู้ปกครองสามารถเป็นแบบอย่างโดยการยอมรับความผิดพลาดของตนเองอย่างมีอารมณ์ขันหรือโดยใช้อารมณ์ขันว่าความผิดพลาดนั้นสามารถจะเป็นประโยชน์ได้เช่นกันเป็นการเรียนรู้ที่จะไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำอีกการเป็นแบบอย่างที่ดีเช่นนี้จะช่วยให้เด็กเกิดการแก้ปัญหาของตนเองด้วยวิธีใหม่ เมื่อเด็กเห็นว่าผู้ปกครองใช้วิธีการเหล่านี้จัดการกับความผิดพลาดต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความผิดพลาดของตนเองและความผิดพลาดของผู้อื่น เขาก็จะเรียนรู้ที่จะมองความผิดพลาดใหม่ ๆ ของเขาในลักษณะทำนองเดียวกันและไม่เกิดความเครียด

3.2.6 ควรตระหนักไว้เสมอว่าอาจมีบางสิ่งบางอย่างที่บุคลากรของท่านจะไม่มีวันทำได้หรือมีปัญหาการทำเช่นนั้นไปจนตลอดชีวิต ช่วยให้บุคลากรของท่านเข้าใจว่าการที่เป็นเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่าเขาคือผู้ล้มเหลว ซึ่งทุก ๆ คนจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างที่เขาไม่สามารถที่จะทำได้ ให้ตระหนักว่าการพยายามเกี่ยวข้องให้บุคลากรของท่านอ่าน เขียน หรือทำการบ้านให้ได้ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่เขาทำไม่ได้อาจนำไปสู่สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งสูงกับบุคลากรของท่านเอง ทั้งตัวท่านและบุคลากรอาจลงท้ายด้วยความเครียด โกรธแค้น คับข้องใจ ในตัวอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งส่งสัญญาณหรือส่งความหมายให้แก่บุคลากรของท่านว่าเขาไม่ได้ประสบความสำเร็จล้มเหลวอีกแล้ว ผู้ปกครองควรเข้าร่วมพัฒนาโปรแกรมการจัดการศึกษารายบุคคลของบุคลากรของท่านด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้นและแบ่งปันประสบการณ์ของท่านในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของท่านจะพบเห็นบางสิ่งบางอย่างที่เฉพาะและแตกต่างออกไป ซึ่งมีเพียงผู้ปกครองเท่านั้นที่มีโอกาส ท่านสามารถสื่อสารข้อมูลให้กับนักการศึกษาพิเศษและผู้เชี่ยวชาญเพื่อจะช่วยเหลือเด็กต่อไป

3.2.7 ใช้โทรทัศน์ในทางที่สร้างสรรค์ โทรทัศน์และวีดิทัศน์สามารถเป็นสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีได้ หากเด็กได้รับการช่วยเหลือให้รู้จักสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม เช่น

เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ที่จะมุ่งความสนใจ คงความสนใจไว้ ฟังด้วยความตั้งใจเพิ่มพูนคำศัพท์และเกิดความเข้าใจส่วนประกอบต่าง ๆ รวมกันเข้ามาเป็นภาพรวมจากการดูโทรทัศน์ได้ ผู้ปกครองสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยการถามคำถามสิ่งที่คุณไปแล้วอะไรเกิดขึ้นก่อน อะไรเกิดตามมา เรื่องรวมจะจบลงอย่างไร คำถามเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้การลำดับเรื่องราว

3.2.8 โปรดดูให้แน่ใจว่าหนังสือที่บุตรหลานของท่านอ่านตรงกับระดับความสามารถในการอ่านของบุตรหลานของท่าน ส่วนใหญ่เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จะอ่านหนังสือได้ในระดับที่ต่ำกว่าระดับชั้นเรียนของตนเอง ดังนั้น เพื่อช่วยให้เด็กได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการอ่านจึงเป็นเรื่องสำคัญที่เด็กจะต้องมีหนังสืออ่านที่ตรงกับระดับความสามารถในการอ่านของเด็ก แทนที่จะเป็นระดับความสามารถตามวัยของเด็ก ผู้ปกครองควรส่งเสริมการอ่านของเด็กโดยอ่านหนังสือให้เด็กฟังหรือหาหนังสือที่ตรงกับหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของเด็กให้เด็กอ่าน และควรให้เด็กได้เลือกหนังสือที่จะอ่านด้วยตนเองด้วย

3.2.9 สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถพิเศษของเขาว่าเขาว่าเด็กเก่งในเรื่องใด มีอะไรที่เขาชอบหรือสนุกสนานกับสิ่งนั้นเป็นพิเศษบ้าง การสนับสนุนให้เด็กค้นหาด้านที่สนใจและมีความถนัดเป็นพิเศษจะช่วยให้เขามีโอกาสประสบความสำเร็จและค้นพบความสามารถที่เขาจะแสดงออกได้อย่างภาคภูมิใจ ขณะเดียวกันผู้ปกครองมีหน้าที่เชื่อมโยงประสบการณ์การทำงานระหว่างแพทย์ ครู และปกป้องรักษาสิทธิที่เด็กควรจะได้รับจากระบบการศึกษาอีกด้วย

สรุปได้ว่า หน้าที่หลัก ๆ ของพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก คือ การศึกษาหาข้อมูลทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เสาหาแนวทางวิธีการเรียนรู้ จุดเด่นจุดด้อย ความถนัดและความสามารถของบุตรหลานมีการทำสื่อโทรทัศน์มาใช้เพื่อเสริมการเรียนรู้ของเด็กในบางเรื่องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องบางอย่างในตัวเด็กที่มีตลอดไปและไม่เกี่ยวข้องเด็กให้แก้ไขจนเกินไป ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความท้อถอยเนื่องจากโดนกดดันจากครอบครัว แต่สิ่งที่ผู้ปกครองควรทำนั่นคือ การค้นหาความสามารถและเร่งส่งเสริมและพัฒนาให้เต็มที่ตามศักยภาพ

3.3 ครูให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ได้อย่างไร

โดยปกติแล้วครูปกติและครูการศึกษาพิเศษจัด โปรแกรมการศึกษารายบุคคลหรือ IEP (Individualized education program) ให้กับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ทั้งยังสามารถช่วยเหลือเด็กในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ครูเป็นตัวเชื่อมสำคัญระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องใน

การเรียนรู้กับการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มและบริการที่จะช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ โดยคุณครูจะทำสิ่งต่อไปนี้

3.3.1 รู้จักลักษณะของเด็กที่เป็นสัญญาณเตือน (Warning signs) ถึงความบกพร่องในการเรียนรู้ คือเด็กแสดงความยากลำบากในรูปของการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน ความจำ ความตั้งใจ สมาธิ ทักษะการจัดการ การทำงานประสานของร่างกายและพฤติกรรมทางสังคม ออกมาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

3.3.2 เข้าร่วมในการฝึกอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการหรือโปรแกรมพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ครูต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและแลกเปลี่ยนแบ่งปันกับบรรดาครูด้วยกันรวมทั้งขอความช่วยเหลือจากองค์กรที่มีผู้เชี่ยวชาญและนักการศึกษาพิเศษสำหรับความบกพร่องในการเรียนรู้

3.3.3 วางแผนการจัดทำแฟ้มข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ครูควรสังเกตและติดตามความสามารถและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคน โดยตระหนักถึงแบบฉบับการเรียนรู้ระดับการทำงาน ความสามารถทางเหตุผล การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและความก้าวหน้าของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ครูสามารถจัดทำแฟ้มข้อมูลเกี่ยวกับข้อเด่นและข้อด้อยของเด็กได้ด้วย

3.3.4 พัฒนาเทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรใช้เทคนิคหรือนวัตกรรมเพื่อดึงความสนใจของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้และต้องปรับปรุงโอกาสในการเรียนรู้ของเด็กด้วย ครูควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรและทดสอบเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กได้รับข้อมูลและทักษะที่จำเป็น ได้แก่

3.3.4.1 ต้องแน่ใจว่าเด็กมุ่งความสนใจมาที่ครูก่อนที่จะเริ่มดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3.4.2 เรียกชื่อเด็กจะช่วยกระตุ้นเด็กเพื่อเน้นความตั้งใจในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3.4.3 ใช้เครื่องมือที่ช่วยในการมองเห็น (Visual aids) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้จากการเห็นของเด็ก (Visual processing)

3.3.4.4 เขียนงานที่มอบหมายให้เด็กบนกระดานและให้เด็กคัดลอกลงในสมุดจดทำให้เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้แน่ใจว่ามีเวลาเพียงพอที่จะตอบคำถาม

3.3.5 การจัดเตรียมการเรียนการสอนรายบุคคล เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้อาจมีความยากลำบากในการดึงความคิดรวบยอดและการติดต่อสื่อสารในชั้นเรียน

มากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ครูควรปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย และความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้วย

3.3.6 จัดเตรียมโครงสร้างของการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ จำนวนมากมีความยากลำบากในการจัดระบบข้อมูล ครูต้องสอนพัฒนาทักษะการทำงาน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต้องสอนให้เด็กได้สังเกตความก้าวหน้าและจัดระเบียบเวลาและความพยายามที่ใช้ในการทำงานแต่ละอย่าง ทั้งนี้ครูต้องรักษาแนวการสอนและกลวิธีให้แน่นอน

3.3.7 สร้างความภูมิใจในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ การสร้างความภูมิใจในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็ก จำเป็นที่เด็กต้องผ่านการรับรู้ข้อมูลความก้าวหน้าของตนทีละเล็กทีละน้อย อนุญาตให้เด็กได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะเปลี่ยนไปทำกิจกรรมที่ยากขึ้น ครูต้องตระหนักและช่วยให้เด็กเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของการสร้างสรรค์งานของตนเอง

3.3.8 ประชุมกับผู้ปกครองเพื่ออภิปรายปัญหาของเด็กที่โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กเข้าประชุมร่วมกันเพื่ออภิปรายปัญหาของเด็กด้วยท่าทีที่เปิดเผยและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งขออนุญาตผู้ดำเนินการประเมินผลทางการศึกษาของเด็กด้วย

3.3.9 ร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กในการให้การศึกษพิเศษหรือการศึกษารายบุคคลกับเด็กและแนะนำกลยุทธ์ที่สามารถนำไปใช้ในระหว่างสัปดาห์หรือช่วงวันหยุดได้

3.3.10 เข้าใจกฎหมายและขั้นตอนที่กำหนดสำหรับโปรแกรมการศึกษาพิเศษหรือโปรแกรมการศึกษารายบุคคล ครูต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเพื่อพิทักษ์สิทธิของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้และให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับกฎหมายที่ถูกต้องและขั้นตอนของทางโรงเรียน ทั้งครูต้องช่วยให้แน่ใจว่าโรงเรียนปฏิบัติตามสอดคล้องกับความประสงค์และมาตรฐานทางกฎหมาย

3.3.11 เป็นกระบอกเสียงให้กับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ รักษาสิทธิของเด็กในฐานะที่เด็กเป็นสมาชิกของชุมชน โรงเรียน ครูสามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของทางโรงเรียนในการช่วยเหลือเด็กเพื่อให้เด็กมีโอกาสทำเทียมกับเด็กคนอื่น ๆ ครูสามารถคัดค้านการกระทำที่แบ่งแยกหรือกีดกันที่อาจก่อให้เกิดปมด้อยแก่เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้

3.3.12 ปรับให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการสอนในชั้นเรียน เช่น อนุญาตให้ใช้เทปบันทึกเสียงสำหรับจดบันทึกคำบรรยายและการทำแบบทดสอบเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเขียน

3.3.13 ใช้ประโยชน์จากสื่อวัสดุที่มีลักษณะตรวจสอบคำตอบได้ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้เด็กได้รับผลย้อนกลับหรือได้ข้อมูลป้อนกลับทันทีทันใดโดยไม่ต้องรู้สึกลอายคนอื่น

3.3.14 ใช้คอมพิวเตอร์สำหรับฝึกทักษะและฝึกปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งสอนให้เด็กใช้คอมพิวเตอร์แบบประมวลคำ

3.3.15 ให้การเสริมแรงทางบวกต่อเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้เมื่อแสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

นอกจากนั้น สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ซึ่งเด็กมักจะถูกล้อเลียน เยาะเย้ย รังแก หรือเหยียดหยามทำให้ต้องอับอายขายหน้า โดยเพื่อนร่วมชั้นอยู่เสมอแม้จะไม่ได้ถูกปฏิบัติอย่างเปิดเผยแต่ก็มักจะถูกละเลยจากเพื่อนร่วมชั้นและไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ของโรงเรียน ความรู้สึกของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ที่ได้รับจากเพื่อน ๆ ว่าเป็นคนที่ต่ำต้อยจะประทับตราเขาไปจนตลอดชีวิต จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องช่วยเปลี่ยนทัศนคติของเพื่อนร่วมชั้นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยให้เพื่อนร่วมชั้นของเขาหันมาให้ความช่วยเหลือเขาด้วย ครูเป็นผู้สร้างผลกระทบที่สำคัญอย่างยิ่งและต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็กนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ผลกระทบที่เด็กได้รับไม่ใช่มีผลเฉพาะแต่ทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่มีผลกระทบที่สำคัญไม่แพ้กันต่อเด็ก ในเรื่องของการส่งเสริมความรู้สึกที่ดีของตัวเอง การนับถือตนเองของเด็กด้วย ดังนั้น การส่งเสริมความรู้สึกที่ดี การนับถือตนเองของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ จะมีความสัมพันธ์กับการมีแรงจูงใจและการเรียนรู้ที่จะเพิ่มมากขึ้น การใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการส่งเสริมความรู้สึกเหล่านี้ ครูสามารถทำได้ในขณะที่กำลังสอนทักษะทางวิชาการอื่น ๆ โดยไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศการสอนให้น่าตื่นเต้นและเป็นที่น่าพึงพอใจมากขึ้นด้วย กลวิธีในการส่งเสริมความรู้สึกนับถือตนเองของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องใช้เงินหรืองบประมาณเลยแต่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนความเอื้ออาทรของครู ฟังระลึกไว้เสมอว่าคติและความรู้สึกทางลบที่มีต่อเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จะมีผลกระทบต่อเด็กไปตลอดชีวิต สถานการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ทำให้พวกเขาารู้สึกว่าครูไม่เอื้ออาทร ข่มขู่ ทำให้เขารู้สึกต่ำต้อย กล่าวหาว่าเขาบกพร่องชั้นเรียนในขณะที่เขากำลังพยายามที่จะเข้าใจในสิ่งที่ครูสอน

จากความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ครูผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยมีการเริ่มจากรู้จักลักษณะเด็ก วิธีการเรียนรู้ของเด็กว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีโดยวิธีการใด มีวิธีการสอนหรือส่งเสริมการเรียนรู้แบบใดจึงจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดีเหมาะสมกับความบกพร่องประเภทนั้น ๆ ต้องมีการศึกษาหาความรู้เข้ารับการอบรม แสวงหาความรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือผู้มีความสามารถเกี่ยวกับเด็กประเภทนี้ มีการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้สื่อ

การสอนที่เหมาะสมรวมทั้งมีการติดต่อประสานขอความร่วมมือกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการวางแผนในการส่งเสริมความรู้ความสามารถของเด็กอย่างได้เหมาะสม

สรุป จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย นิยาม ความหมาย ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้ กระบวนการคัดแยกและกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือ รวมทั้งวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการรู้เรื่องการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 การคัดเลือกเนื้อหา การสร้างสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความสามารถของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และการสร้างแบบประเมินวัดความสามารถด้านการรู้เรื่องการอ่าน

ผู้วิจัยขอแนะนำขั้นตอน การนำกลยุทธ์การสอนอ่านประยุกต์กับแนวจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการนำกลยุทธ์การสอนอ่านประยุกต์กับแนวคิดปัญญาศึกษาเพื่อเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ของการวิจัย	วิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการรู้เรื่องการอ่าน 12 กลยุทธ์	กระบวนการจัดการเรียนรู้แนวคิดปัญญาศึกษา
<p>ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมการปฏิบัติผ่านความสงบนิ่งของร่างกายและจิตใจ</p> <p>ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกันการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์</p>	<p>1. การฝึกสมาธิ (Garrison Institute, 2005)</p> <p>2. การฝึกด้วยกิจกรรมศิลปะ (นพพร ตุ่มทอง, 2552)</p> <p>1. เทคนิคการอภิปรายโต๊ะกลม (สมจิต หนูพิชัย, 2551)</p> <p>2. การพัฒนาโปรแกรมการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยใช้เทคนิคการระดมสมอง (บุญช่วย บ่มไต้, 2550)</p>	<p>เตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้ฝึกการอยู่กับตนเองและเกิดความสงบนิ่ง เช่น การทำสมาธิ วาดภาพหรือ ระบายสี</p> <p>การอภิปราย, การระดมสมอง</p>	<p>Check-in การเตรียมความพร้อมโดยการใช้กิจกรรมที่สร้างสมาธิ</p> <p>การวาดภาพ ระบายสี</p> <p>การสร้างกฎ หรือข้อตกลงของห้องเรียน โดยใช้การสุนทรียสนทนา</p> <p>ฝึกการฟัง การคิดและการจดบันทึก</p>
<p>ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม</p> <p>1. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์</p> <p>2. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์</p>	<p>1. วิธีการสอนของเฟอร์นันเดซร่วมกับการทำสมุดเล่มเล็ก (เด่นนภา พันเพื่อน, 2556)</p> <p>2. การสอนอ่านเป็นคำด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ (สุมาลี จอดนอก, 2551)</p> <p>3. การสอนด้วยวิธีการจำผ่านสายตาจากการใช้บัตรภาพ (จุมพล บุญน้า, 2548)</p>	<p>การใช้ภาพ ใช้หนังสือ, การเขียนเร็ว, การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง, การระดมสมอง, การตั้งคำถามนำ, การชี้แนะ, การแสดงบทบาทสมมติ</p>	<p>Dialogue conversation เรียนรู้บทเรียนแบบสุนทรียสนทนา</p> <p>เน้นการพูด การฟังเพื่อน</p> <p>อย่างไร้ครวญ การวาดภาพและการจดบันทึก</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ ของการวิจัย	วิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้	กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการรู้เรื่อง การอ่าน 12 กลยุทธ์	กระบวนการจัดการเรียนรู้ แนวคิดปัญญาศึกษา
<p>ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ การปฏิบัติผ่านกระบวนการ เชิงความสัมพันธ์ มีความเป็น กัลยาณมิตรสะท้อนซึ่งกันและกัน</p>	<p>4. การสอนอ่านเป็นคำร่วมกับเทคนิค Picture me reading (อรอุมา เพชรนุ้ย, 2556) 5. การสอนอ่านโดยใช้ภาพประกอบ (ศศิธร ธัญญเจริญ, 2552) 1. การใช้เทคนิคการตั้งคำถามตามทฤษฎี ของบลูม (ลำควน วงศ์ศักดิ์, 2556) 2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ สตอรีไลน์ (รุ่งนภา อิ่มสิน, 2555)</p>	<p>การตั้งคำถามนำ, การใช้สื่อที่เป็น รูปธรรมและประสบการณ์จริง, การระดมสมอง</p>	<p>Reflection การคิดวิเคราะห์ การพูด สะท้อนความคิดเห็น จากที่ได้ดู ฟัง และอ่านเป็นรายบุคคล</p>
<p>ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน 1. การปฏิบัติผ่านกระบวนการ เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพ การระบายสี 2. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิง ความสัมพันธ์ (Relational practices) มีความเป็นกัลยาณมิตร</p>	<p>1. การใช้แผนที่ความคิดและแบบฝึกทักษะ (สมควร น้อยเสนา, 2548) 2. การสอนอ่านโดยวิธี PQ4R ร่วมกับ เทคนิคแผนที่ความคิด (เอี่ยมพร โชคสุชาติ, 2556)</p>	<p>การทำแผนที่ความหมาย, การแสดง บทบาทสมมติ, การระดมสมอง</p>	<p>Reflection การคิดวิเคราะห์ การพูด สะท้อนความคิดเห็น ความรู้สึกที่ได้ จากบทเรียน Check-out การทบทวนบทเรียนจาก ที่ได้เรียนรู้เป็นรายบุคคล</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ ของการวิจัย	วิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้	กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง การอ่าน 12 กลยุทธ์	กระบวนการจัดการเรียนรู้ แนวคิดปัญญาศึกษา
<p>ขั้นที่ 6 การนำไปใช้</p> <p>1. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์</p> <p>2. การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์</p>	<p>1. พฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (อายุพร สาขาติ, 2548)</p> <p>2. การพัฒนาทักษะการสอนอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษที่ได้รับการสอนโดยโครงการ (ลดาวรณ ฝาระมี, 2553)</p>	<p>การทบทวน โครงสร้าง, การแสดงบทบาทสมมติ, การทำโครงการ</p>	<p>การพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p>

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน

ศิริรัตน์ จำแนกสาร (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้การอ่านของนักเรียนอายุ 15 ปีในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลการรู้การอ่านของนักเรียนอายุ 15 ปีในประเทศไทย และเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยตัวแปรความผูกพันต่อการอ่าน อภิปัญญาในการอ่านและกลวิธีในการสอนของครูร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรู้การอ่านในระดับนักเรียนได้ร้อยละ 46.50 และระดับโรงเรียน ร้อยละ 78.70 ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรู้การอ่านของนักเรียนมากที่สุด คือความผูกพันต่อการอ่าน รองลงมาคือ อภิปัญญาในการอ่านและกลวิธีการสอนของครู ถึงแม้ว่ากลวิธีการสอนของครูจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการรู้การอ่านต่ำสุดแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรู้การอ่านสูง

งานวิจัยเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา

Garrison Institute (2005) ได้สำรวจการใช้เทคนิควิธีการของจิตตปัญญา (Contemplative techniques) ในระดับอนุบาลถึงเกรด 12 ของโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในประเทศดังกล่าว มีการใช้วิธีการของจิตตปัญญาศึกษาที่หลากหลาย เช่น การฝึกสมาธิ (Meditation) การฝึกสติ (Mindfulness) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep listening) โดยการสนทนา (Dialogue) การฝึกโยคะ (Yoga) เป็นต้น ผลการวิจัยทำให้นักเรียนมีสติ มีสมาธิ มีความใส่ใจในการเรียนรู้ (Attention) มีจิตที่เป็นสุข เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตา ต่อเพื่อนร่วมโลก สามารถกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) และมีความสมดุลทางอารมณ์ (Emotional balance)

จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประมวลวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดำเนินอยู่ 2) เพื่อวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้บนฐานจิตตปัญญาในมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการมีปัจจัยร่วมกัน ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือความรักความเมตตา ความตระหนักรู้ ประสบการณ์ตรง คิดใคร่ครวญ เห็นเชื่อมโยง การคิดวิพากษ์และวิจารณ์ญาณ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเรียนรู้แบบองค์รวม กัลยาณมิตรแบบอย่างของผู้สอน รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื้อหาหลักสูตร วัฒนธรรมองค์กรและการจัดแหล่งเรียนรู้ ส่วนกรณีศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า

มหาวิทยาลัยได้เริ่มจากการตัวผู้สอน โดยจัดประสบการณ์กระบวนการจิตปัญญา และผู้สอนร่วมกับผู้วิจัยได้นำเอาแนวทางเหล่านั้นมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เช่นเพิ่มกิจกรรมในชั้นเรียน ให้มีการทำสมาธิ สุนทรียสนทนา เป็นต้น รวมถึงมีการประเมินผลที่ดูการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียนที่จำเป็นในกระบวนการจิตปัญญาศึกษาประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ความตระหนักรู้และการใคร่ครวญ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กัลยาณมิตร แบบอย่างผู้สอน และการเรียนรู้แบบองค์รวม ปัจจัยเกื้อหนุนคือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และวิธีการประเมินผล

นรินทร สินสุวงศ์วัฒน์ (2553) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) มีกระบวนการเรียนรู้แบบจิตปัญญาศึกษาเป็น 7 ขั้นตอน พบว่า นักเรียนเกิดความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเพราะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เพื่อให้เกิดปัญญาที่เห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งและเกิดความรักความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้เกิดสำนึกที่ดีงามและตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีต่อมวลมนุษยและสรรพสิ่งในธรรมชาติโดยผ่านวิธีปฏิบัติแนวคิดจิตปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตใจอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสามารถเชื่อมโยงศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีเหตุผล

อัครพงศ์ สุขมาตย์ (2553) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวจิตปัญญาศึกษา ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วย ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตา กรุณา และจิตสาธารณะ ผลสรุปว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นที่ต้องพัฒนาให้เกิดในตัวนักเรียน คือ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตา กรุณาและจิตสาธารณะ ใช้แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง (Pretest-posttest control group design) พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณลักษณะ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตา กรุณา และจิตสาธารณะเปลี่ยนไปจากหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมา (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้น 3) ศึกษาผลการนำรูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ใน โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ผลการวิจัยคือ 1. กระบวนการเรียนการสอน มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) ทำสมาธิแผ่เมตตาจิต ขั้นที่ 2) พินิจตัวแบบจิต ขั้นที่ 3) พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นที่ 4) มุ่งสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 5) ประเมินการปฏิบัติของตน ขั้นที่ 6) สะท้อนผลการปฏิบัติ 2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการวัดในช่วงเวลาหลังเรียนสูงกว่าช่วงเวลาก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียน 2 สัปดาห์และหลังเรียน 4 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนมีความคงทนในพฤติกรรมจิตสาธารณะ 3. การขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

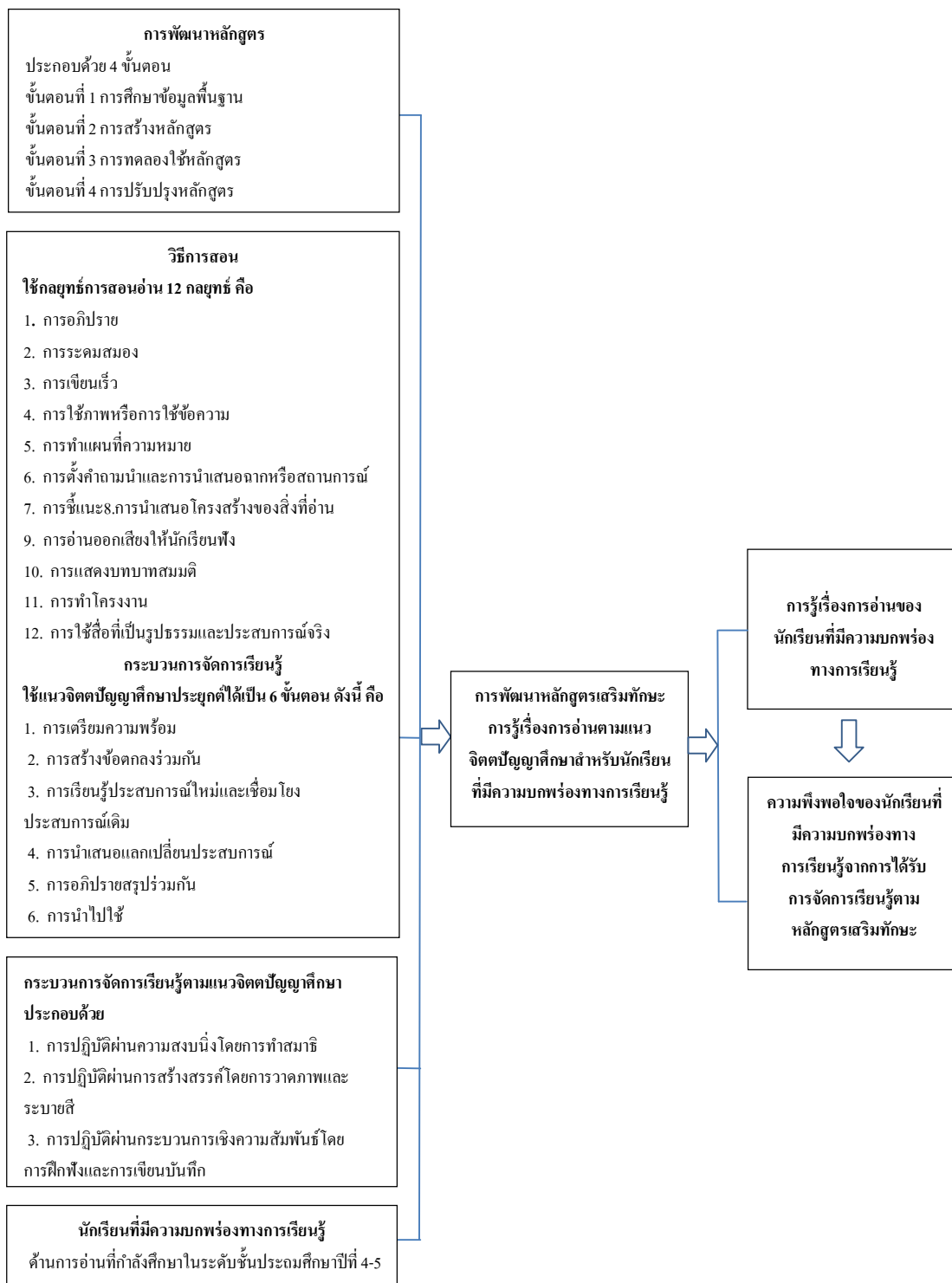
ชวลิต ชูกำแพง (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรซ่อมเสริมทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรซ่อมเสริมทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับเด็กที่พัฒนาขึ้นและทดสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจากผู้ปกครองของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้และศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ พบว่า 1) ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นด้านกระบวนการรับรู้ภายหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 50) 2) ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นด้านภาษาภายหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่คะแนนการปฏิบัติยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3) ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นด้านความรู้ความจำ ภายหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่พึงพอใจกับระดับทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก มีความเห็นที่โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในระดับมากที่สุด เห็นว่ากิจกรรมหลักสูตรช่วยเพิ่มโอกาสพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองทำให้เกิดความเข้าใจอันดีพร้อมทั้งการร่วมมือหาแนวทางแก้ปัญหามากขึ้น

ฉวีวรรณ โยकिन (2550) ทำวิจัยเรื่อง ผลของการสอนอ่านเป็นคำที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านคำของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากสอนด้วยวิธีการสอนอ่านเป็นคำ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถในการอ่านระหว่างเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับดี 3) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถด้านการอ่านหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จากงานวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการอ่าน เช่น ศิริรัตน์ จำแนกสาร วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้การอ่านอ่านของนักเรียนอายุ 15 ปี ในประเทศไทยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการรู้การอ่านมากที่สุด คือ ความผูกพันต่อการอ่าน อภิปัญญาและกลวิธีการสอนของครู งานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษามีผู้วิจัยไว้ดังนี้ คือ 1) จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร วิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า ในการดำเนินการต้องมีหลายปัจจัยร่วมกันทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเกี่ยวพัน 2) นรินทรา สีนสูงศ์วัฒน์ ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาดำเนินการเป็นวงรอบ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนผล 3) อัครพงศ์ สุขมาตย์ ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดในตัวนักเรียน ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตากรุณาและจิตสาธารณะ 4) กิรติวิทย์ สุวรรณธรรมา ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการวัดในช่วงเวลาหลังเรียนสูงกว่าช่วงเวลาก่อนเรียน และงานวิจัยเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้มีผู้ทำวิจัยไว้คือ ชาวลิต ชูกำแพง วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรซ่อมเสริมทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นด้านกระบวนการรับรู้สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมและผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจกับระดับทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้ในระดับปานกลางถึงมากและฉวีวรรณ โยकिन วิจัยเกี่ยวกับผลของการสอนอ่านเป็นคำที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนอ่าน

เป็นคำมีความสามารถในการอ่านระหว่างเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับดี

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การรู้เรื่องการอ่าน วิธีการสอนอ่าน กลยุทธ์การสอนอ่าน จิตตปัญญาศึกษา นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในรูปของแผนผังที่แสดงถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ได้ดังนี้

ภาพที่ 9 กระบวนการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหา ศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงพัฒนาโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร

แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ในขั้นนี้เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2 ชั้น คือ

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ประเภทของหลักสูตร ปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เรื่องการอ่าน ได้แก่ ความหมายของการรู้เรื่องการอ่าน คำสำคัญ of ความสามารถด้านภาษา องค์ประกอบของการประเมินการอ่าน เกณฑ์และระดับการประเมินทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามโครงการ PISA (Programme for international student assessment) และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การรู้เรื่องการอ่าน การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนอ่าน การสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ การศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education) ได้แก่ ความหมายของจิตตปัญญาศึกษา ความสำคัญของจิตตปัญญาศึกษา ที่มาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย ปรัชญาพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา จุดมุ่งหมายของจิตตปัญญาศึกษา หลักการพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา การประยุกต์ใช้จิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนการสอน แนวทางฝึกปฏิบัติของจิตตปัญญาศึกษา และการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ ความหมายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประเภทของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ ลักษณะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กระบวนการคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2. การศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่าน โดยใช้การจัดสนทนากลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน หรือครูประจำชั้น ครูด้านการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่รู้จักนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มาแล้ว ไม่นต่ำกว่า 3 เดือน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาโดยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 การสร้างข้อคำถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มสำหรับนำไปใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา และความต้องการจำเป็น เพื่อประกอบการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยประเด็นการสนทนากลุ่มประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับหลักสูตร ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลได้

2.1.1 ชื่อหลักสูตรที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมีความเหมาะสมกับร่างหลักสูตรเสริมพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

2.1.2 องค์ประกอบของร่างหลักสูตรเสริมพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วยชื่อหลักสูตร ความเป็นมาของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแนวการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.1.3 ในส่วนของความเป็นมาของหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้เขียนขึ้น ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมกับร่างหลักสูตรเสริมพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือไม่ อย่างไร

2.1.4 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นมีความเหมาะสมกับร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

2.1.5 โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นมีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และสามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้หรือไม่ อย่างไร

2.1.6 แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นมีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้หรือไม่ อย่างไร

2.1.7 สื่อการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นมีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้หรือไม่ อย่างไร

2.1.8 แนวการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นมีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้หรือไม่ อย่างไร

2.2 การจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการ โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) ในการเตรียมสถานที่ ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยทางโรงเรียนได้ช่วยประสานงานต่อไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โดยนัดหมายผู้เกี่ยวข้องให้มารวม

การสนทนากลุ่มในวันที่ 7 เดือน กันยายน พ.ศ. 2560 เวลา 10.00 น ณ โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) โดยมีนักศึกษาศาสนาสมัครจำนวน 3 คน ได้แก่ 1) นางสาวปวีณ์สุดา ทองจันทร์แก้ว 2) นางสาวปณณช ไกรธรรม และ 3) นางสาวปิยาภรณ์ สุขประเสริฐ ร่วมเป็นทีมงานโดยทำหน้าที่ในการบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม ถ่ายภาพและบันทึกเสียง

2.3 การดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ใช้ห้องประชุมโรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยในช่วงก่อนดำเนินการ ผู้วิจัยและทีมงานได้พูดคุยสนทนาทำความรู้จักกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดและให้เกิดความเป็นกันเองก่อนการเริ่มสนทนากลุ่ม จากนั้นขึ้นการเริ่มต้น มีการแนะนำตัวของผู้วิจัย ทีมงาน และผู้ช่วยบันทึกข้อมูลของการสนทนาครั้งนี้กับผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองของนักเรียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งเจตจุดประสงค์ในการสนทนา และซักถามข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้จนได้ข้อมูลครบถ้วน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการถามคำถามและนำการสนทนากลุ่มครั้งนี้ ซึ่งตลอดการสนทนามีนักศึกษาที่ร่วมเป็นทีมงานช่วยในการจดบันทึกประเด็นการสนทนา บันทึกภาพและบันทึกเสียงตลอดการสนทนา

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มาประมวลเป็นข้อสรุปตามประเด็นของคำถามและนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเขียนรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ความเป็นมาของหลักสูตร ผู้วิจัยได้เขียนความเป็นมาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการจำเป็น โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ข้อ 1.1 การศึกษาเอกสาร และข้อ 1.2 การจัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนหรือครูประจำชั้น ครูด้านการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่รู้จักนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 เดือน

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยได้เขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเขียนให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านและเกณฑ์การประเมินทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่าน กระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ความต้องการและความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ครูด้านการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.3 โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน ผู้วิจัยได้เขียนโครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน โดยเลือกเนื้อหาและกำหนดเวลาเรียนให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ระดับความสามารถและวัยของเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ซึ่งเนื้อหาที่ได้คัดเลือกมีลักษณะ ดังนี้

1.3.1 เป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 5

1.3.2 เป็นเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันและการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้โดยในการจัดเนื้อหา (Organization of contents) ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาที่ได้คัดเลือกไว้จัดทำเป็นโครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน จำนวน 20 คาบ ได้แก่

1.3.2.1 การอ่านข้อความ เรื่องการกินและการเลือกรับประทานอาหารที่ดี จำนวน 4 คาบ

1.3.2.2 การอ่านนิทาน เรื่องแมวกับไก่และหนูเมืองกับหนูชนบท จำนวน 4 คาบ

1.3.2.3 การอ่านข่าวเรื่องเรือล่มที่อยู่ชุกยาและเครื่องหมายจราจร จำนวน 4 คาบ

1.3.2.4 การอ่านบทความ เรื่องลักษณะของโลมาและชนิดของโลมา จำนวน 4 คาบ

1.3.2.5 การอ่านบทร้อยกรอง เรื่องฝนหลวงและวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง จำนวน 4 คาบ

1.4 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร โดยใช้กลยุทธ์การสอน 12 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การอภิปราย (Discussion) 2) การระดมสมอง (Brainstorming) 3) การเขียนเร็ว (Quick writing) 4) การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้หนังสือ (Text walk) 5) การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) 6) การตั้งคำถามนำ (Pre Questioning) และการเสนอฉาก (Purpose setting) 7) การชี้แนะ (Anticipation guides) 8) การทบทวนโครงสร้าง (Structured preview) 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) 10) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) 11) โครงการงาน (Projects) และ 12) สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และประสบการณ์จริง (Real experiences) บูรณาการกับกระบวนการจัดปฏิกิริยาศึกษา พัฒนาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมด้วยการทำสมาธิ การระบายสีและการวาดภาพศิลปะ ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมโดยใช้กลยุทธ์การสอนอ่าน ดังนี้ 1) การอภิปราย 2) การระดมสมอง 3) การเขียนเร็ว 4) การใช้ภาพ หรือการใช้หนังสือ 5) การทำแผนที่ความหมาย 6) การตั้งคำถามนำและการเสนอฉาก 7) การชี้แนะ 8) การทบทวนโครงสร้าง 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง 10) การแสดงบทบาทสมมติ 11) โครงการงาน และ 12) สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปและขั้นที่ 6 การนำไปใช้

1.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้อง เนื้อหา กิจกรรมและกระบวนการจัดการเรียนการสอนและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.6 การวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและที่มาของร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน
ตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

องค์ประกอบของร่างหลักสูตร	ที่มาของร่างหลักสูตร
<p>1. ชื่อหลักสูตร “หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้”</p>	<p>ชื่อหลักสูตร ได้มาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร การรู้เรื่องการอ่าน วิธีการสอนอ่าน การสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ จิตตปัญญาศึกษาและการประยุกต์กระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษา และเอกสารเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2. คำตอบของการสนทนากลุ่มข้อคำถามข้อที่ 1 ชื่อหลักสูตรมีความสอดคล้องกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพราะได้พัฒนาทางด้านภายในจิตใจของนักเรียนด้วย
<p>2. ความเป็นมาของหลักสูตร</p>	<p>ความเป็นมาของหลักสูตร ได้มาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการรู้เรื่องการอ่าน ได้แก่ นิยามความหมายของการรู้เรื่องการอ่าน คำสำคัญของความสามารถด้านภาษา วิธีการสอนอ่าน การสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ และกระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษาที่นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน 2. คำตอบของการสนทนากลุ่มข้อคำถามที่ 2 ชื่อความเป็นมาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ฯ ดังนั้น สามารถนำไปช่วยพัฒนานักเรียนได้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของร่างหลักสูตร	ที่มาขององค์ประกอบของร่างหลักสูตร
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีดังนี้	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้มาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่
3.1 นักเรียนมีความสามารถในการอธิบายข้อความที่กำหนดให้อ่านได้	1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาไทย ในช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3) และช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6)
3.2 นักเรียนมีความสามารถในการสรุปสาระสำคัญจากนิทานที่กำหนดให้อ่านได้	2. คำตอบจากการจัดสนทนากลุ่มข้อ 3 คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับสาระของหลักสูตรแกนกลาง ฯ และระดับความสามารถของนักเรียน จึงสามารถนำไปช่วยพัฒนาทักษะด้านการรู้เรื่องการอ่านและความสามารถของนักเรียนได้
3.3 นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์และสามารถสรุปสาระสำคัญจากข่าวและเครื่องหมายจราจรที่กำหนดให้	
3.4 นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์และสามารถสรุปสาระสำคัญจากข่าวและเครื่องหมายจราจรที่กำหนดให้	
3.5 นักเรียนมีความสามารถสรุปสาระสำคัญของบทร้อยกรองที่กำหนดให้อ่านได้	
4. โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน	ได้มาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่
เนื้อหาที่ได้คัดเลือกไว้ ประกอบด้วย	1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับสาระการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทักษะการรู้เรื่องการอ่าน
5 หน่วยการเรียนรู้เวลา 20 คาบ	การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ได้แก่ หน่วยที่ 1 การอ่านข้อความ	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของร่างหลักสูตร	ที่มาขององค์ประกอบของร่างหลักสูตร
<p>4. โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน (ต่อ)</p> <p>หน่วยที่ 2 การอ่านนิทาน</p> <p>หน่วยที่ 3 การอ่านข่าวและเรื่องหมายจรรจร</p> <p>หน่วยที่ 4 การอ่านบทความ</p> <p>หน่วยที่ 5 การอ่านบทร้อยกรอง</p>	<p>ทางการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมตามกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา โดยเนื้อหาข้อความสอดคล้องกับระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 เน้นเรื่องที่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวันของนักเรียน ข้อความ สั้น ๆ คำศัพท์ง่าย ๆ และตัวละครมาตราแม่ กน และมาตราแม่ กบ เป็นต้น</p>
<p>5. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้</p> <p>5.1 การเตรียมความพร้อม</p> <p>5.2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน</p> <p>5.3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม</p> <p>5.4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์</p> <p>5.5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน</p> <p>5.6 การนำไปใช้</p>	<p>2. คำตอบของการสนทนากลุ่มข้อที่ 4 คือ โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯและระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและเนื้อหาไม่ยากจนเกินไปรวมทั้งบางเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน</p>
	<p>ได้มาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่</p> <p>1. ศึกษางานวิจัยเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้</p> <p>2. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่อง การอ่านที่มีความสอดคล้องเนื้อหาหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551กลุ่มสาระภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้</p> <p>3. ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของร่างหลักสูตร	ที่มาขององค์ประกอบของร่างหลักสูตร
6. สื่อ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - วิดีโอ - บัตรภาพ - บัตรคำ - ใบความรู้ - ใบงาน - แบบทดสอบ - ทัศน্যানุกรณ 	ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม และแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จำนวน 20 แผน โดยพิจารณาให้สื่อใบงาน หรือใบความรู้ สามารถส่งเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
7. การวัดและประเมินผล ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - แบบทดสอบ - แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกตพฤติกรรม 	ได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลทักษะการรู้เรื่องอ่าน เทคนิคการสร้างแบบทดสอบ การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2. การประเมินและปรับปรุงร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน

ตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.1 ผู้วิจัยได้นำร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม

แนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องกับเนื้อหา โดยจะปรับข้อความตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ผู้วิจัยได้นำร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังรายชื่อต่อไปนี้

2.2.1 ดร.ชมพูนุท สุขหวาน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ดำรงตำแหน่งรองคณบดี ฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำสาขาวิทยาศาสตร์

2.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเมิน เชิงเถียร ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ตำแหน่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 ข้าราชการบำนาญ

2.2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรองทอง จุลิรัชนิกร ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาพิเศษ

พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของส่วนประกอบร่างหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้ เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประเมินเกี่ยวกับความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ผู้วิจัยทำการรวบรวมผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและดำเนินการแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.93 หมายถึง จัดอยู่ในระดับดีและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ .52

2.3 ผู้วิจัยได้นำร่างหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยเพิ่มเติมในส่วนของจำนวนชั่วโมงให้มากขึ้น ปรับให้เป็นหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติและให้มีเนื้อหาบางส่วนที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 ผู้วิจัยได้จัดพิมพ์ร่างหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ดำเนินการหาคุณภาพและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้ทดลองนำร่องต่อไป

3. การสร้างเครื่องมือประกอบการทดลองใช้หลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ประกอบด้วย

3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีขั้นตอนการจัดทำและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่อง การอ่าน เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญา และเอกสารเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3.1.2 กำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ เนื้อหา จุดประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านข้อความ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านออกเสียงข้อความที่ฟังและดูได้ 2. ตอบคำถามจากข้อความที่ฟังดูและอ่านได้ 3. บอกความหมายของคำและประโยคจากข้อความที่ฟัง ดูและอ่านได้ 4. บอกเล่าเรื่องราวที่ได้จากการฟังดูและอ่านข้อความง่ายๆ ได้ 5. พูดแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ฟังดูและอ่านอย่างเหมาะสมได้ 5. พูดแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ฟังดูและอ่านอย่างเหมาะสมได้ 6. จับคู่คำศัพท์กับข้อความที่อ่านได้ 7. เขียนประโยคโดยใช้คำที่อยู่ในข้อความได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมความพร้อมโดยการระบายสี 2. การสร้างข้อตกลงร่วมกันและกลยุทธ์การอภิปราย 3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมร่วมกับกลยุทธ์ร่วมกับกลยุทธ์การใช้ภาพหรือใช้หนังสือ, การเขียนเร็วการใช้ภาพหรือใช้หนังสือ, การเขียนเร็ว, การตั้งคำถามนำและการเสนอฉาก 4. การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับกลยุทธ์การอภิปราย, 5. การอภิปรายสรุปร่วมกันประกอบการใช้กลยุทธ์การระดมสมอง 6. การนำไปใช้ร่วมกับกลยุทธ์การทำแผนที่ความหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - บัตรภาพ - บัตรคำ - ใบความรู้ - ใบงาน - แบบทดสอบ - กระดาษ - ฟลิปชาร์ต - สัญญาณระฆัง 	4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 (ต่อ) การอ่าน ข้อความ	8. อ่านออกเสียงประโยคที่นักเรียน แต่งขึ้นเองได้			
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านนิทาน	9. สรุปความหมายของคำที่เขียนได้ 1. อ่านออกเสียงนิทานที่กำหนดให้ได้ 2. เขียนคำศัพท์นิทานที่ฟัง ดูและอ่านได้ 3. อธิบายความหมายของคำศัพท์ที่อยู่ใน นิทานที่อ่านออกเสียงได้ 4. ตอบคำถามจากนิทานออกเสียงได้ 5. อธิบายจาก ตัวละคร การเริ่มเรื่องและ การจบเรื่องของนิทานที่อ่านออกเสียงได้เล่า เรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟังและดูอย่างง่าย ๆ ได้ 6. พุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดจาก นิทานที่อ่านออกเสียงได้	1. การเตรียมความพร้อมโดยการทำสมาธิ 2. การสร้างข้อตกลงร่วมกันและกลยุทธ์การ อภิปราย 3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมร่วมกับกลยุทธ์ การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟังและ กลยุทธ์การชี้แนะ 4. การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกับกลยุทธ์การอภิปราย 5. การอภิปรายสรุปร่วมกันและ การระดมสมอง	- ใบความรู้ - ใบงาน - บัตรคำศัพท์ - บัตรภาพ - กระดาษ ฟลิปชาร์ต - สัญญาณระฆัง - สีเทียน/สีไม้ - แถบประโยค คำถาม- ตอบ	4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 (ต่อ) การอ่านนิทาน	<p>7. นำคำศัพท์มาแต่งเป็นประโยคง่าย ๆ ได้อย่างถูกต้อง</p> <p>8. หลังจากทีครูเปลี่ยนข้อความบางส่วนในนิทานนักเรียนสามารถอ่านเรื่องใหม่ได้</p> <p>9. สรุปประเด็นสำคัญจากการฟัง ดูและอ่านนิทานได้</p> <p>10. สามารถคาดเดาเหตุการณ์จากภาพที่เห็นได้</p> <p>11. ทำแผนที่ความหมายสรุปเรื่องที่ได้อ่านฟังและดูได้</p> <p>12. สรุปใจความสำคัญของนิทานที่ได้อ่านฟังและดูได้</p>	6. การนำไปใช้ร่วมกับกลยุทธ์การทำแผนที่ความหมาย		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านข่าวและ เครื่องหมายจราจร	<ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านออกเสียงข่าวที่กำหนดให้ได้ 2. ตอบคำถามจากข่าวที่ฟังดูและอ่านได้ 3. เล่าเรื่องราวของข่าวที่ได้จากการฟังดูและอ่านอย่างง่าย ๆ ได้ 4. สรุปประเด็นสำคัญของข่าวที่อ่านออกเสียงได้ 5. พูดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง 6. ทำแผนที่ความหมายสรุปประเด็นสำคัญของข่าวที่อ่าน ดู และฟังได้ 7. สังเกตและจดจำเครื่องหมายจราจรที่กำหนดให้ได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมความพร้อม โดยเพื่อสร้างสมาธิ โดยการระบายสีภาพศิลปะ 2. การสร้างข้อตกลงร่วมกันและกลยุทธ์การอภิปราย 3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมร่วมกับกลยุทธ์การใช้ภาพหรือใช้หนังสือและการตั้งคำถาม นำและการนำเสนอฉากหรือสถานการณ์ 4. การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับกลยุทธ์การแสดงบทบาทสมมติ 5. การอภิปรายสรุปร่วมกัน กลยุทธ์การทบทวน โครงสร้าง 6. การนำไปใช้ร่วมกับกลยุทธ์การทำแผนที่ความหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ใบความรู้ - ใบงาน - บัตรคำศัพท์ - บัตรภาพ - กระดาษ - ฟลิปชาร์ต - สัญญาณระฆัง - สีเทียน/สีไม้ - แถบประโยค คำถาม- ตอบ 	4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 (ต่อ) การอ่านข่าว และเครื่องหมาย จรรยา	8. อธิบายความหมายของเครื่องหมายจรรยาที่ กำหนดให้ได้ชีวิตประจำวันได้ 9. ยกตัวอย่างเครื่องหมายจรรยาที่เคยเห็นใน ชีวิตประจำวัน 10. อ่านคำอธิบายของป้ายจรรยาต่าง ๆ ได้ 11. บอกความหมายของป้ายจรรยาได้ 12. ยกตัวอย่างป้ายจรรยาที่เคยพบเจอใน ชีวิตประจำวันได้ 13. จำแนกความแตกต่างของป้ายจรรยา ประเภทต่าง ๆ ได้			
หน่วยการเรียนรู้ ที่ 4 การอ่าน บทความ	1. อ่านออกเสียงบทความที่กำหนดให้ได้ 2. เล่าเรื่องราวของของบทความที่อ่านได้ 3. บอกความหมายของคำและประโยคจาก บทความที่อ่านออกเสียง ฟังและดูได้	1. การเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างสมาธิโดย การวาดภาพพระบายสี 2. การสร้างข้อตกลงร่วมกันและกลยุทธ์ การอภิปราย	ใบความรู้ - ใบงาน - บัตรคำศัพท์ - บัตรภาพ	4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 (ต่อ) การอ่านบทความ	4. ตอบคำถามจากบทความที่ฟังและอ่าน ออกเสียงได้ 5. สรุปประเด็นเรื่องราวของบทความที่ได้จาก การอ่านออกเสียง ฟังและดูได้ 6. พูดยุติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความที่อ่าน ออกเสียง ฟังและดูได้อย่างเหมาะสม 7. ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและอ่านได้	3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมร่วมกับกลยุทธ์ การใช้ภาพหรือการใช้ข้อความและการใช้ สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง 4. การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกับ กลยุทธ์การนำเสนอโครงสร้างของสิ่งที่อ่าน 5. การอภิปรายสรุปร่วมกันกลยุทธ์การ ระดมสมอง 6. การนำไปใช้ร่วมกับกลยุทธ์การทำแผนที่	- กระดาษ - ฟลิปชาร์ต - สัญญาณ - ระวัง - สีเทียน/สีไม้ - แถบประโยค	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอ่าน บทร้อยกรอง	1. อ่านออกเสียงบทกลอนที่กำหนดให้ได้ 2. ตอบคำถามจากเรื่องอ่านออกเสียงได้ 3. ค้นหาคำยากของบทกลอนที่อ่านออกเสียง ฟังหรือดูได้	1. การเตรียมความพร้อมโดยการวาดภาพ ระบายสี 2. การสร้างข้อตกลงร่วมกันและกลยุทธ์ การอภิปราย		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 (ต่อ) การอ่าน บทร้อยกรอง	4. บอกความหมายของคำยากในบทกลอนที่ อ่านออกเสียง ฟัง หรือดูได้ 5. ตีความบทกลอนที่อ่านออกเสียง ฟังหรือ ดูได้ 6. สรุปประเด็นสำคัญของบทกลอน ที่อ่านออกเสียง ฟังหรือดูได้ 7. อธิบายเกี่ยวกับแผนผังของกลอนแปดได้ 8. ค้นหาคำสัมผัสในบทกลอนได้ 9. นำคำที่กำหนดมาแต่งกลอนแปดตามหัวข้อ เรื่องที่กำหนดให้ได้ 10. อธิบายฉาก ตัวละคร การเริ่มเรื่องและการจบเรื่องที่อ่าน ออกเสียงได้	3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมร่วมกับกลยุทธ์ การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟังและการใช้ สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง 4. การเตรียมความพร้อมโดยการวาดภาพ ระบายสี 5. การสร้างข้อตกลงร่วมกันและกลยุทธ์ การอภิปราย 6. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมร่วมกับกลยุทธ์ การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟังและการใช้ สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง 7. การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกับและการแสดงบทบาท	- บัตรภาพ - บัตรคำ - ใบความรู้ - ใบงาน - กระดาษ ฟิลิปชาร์ท - สัญญาณระฆัง - แบบทดสอบ	4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
	11. เล่าเรื่องราวจากเรื่องที่ได้ฟังและดู อย่างง่าย ๆ ได้	8. การอภิปรายสรุปร่วมกันและกลยุทธ์ การแผนที่ความหมาย		
	12. พูดยุติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดจาก เรื่องที่ได้ฟังออกเสียงได้	9. การนำไปใช้ร่วมกับกลยุทธ์การทำ โครงงาน		
	13. แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่ได้ฟัง และดูได้			

3.1.3 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร คณะกรรมการที่ปรึกษาได้เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนแก้ไข ดังนี้

3.1.3.1 เพิ่มเติมเนื้อหาด้านการอ่านเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

3.1.3.2 ควรปรับเพิ่มกิจกรรมในขั้นที่ 1 และ 2 โดยการใช้เสียงเพลงเพื่อให้นักเรียนมีสมาธิขึ้น

3.1.3.3 ในการสร้างข้อตกลงร่วมกันอาจจะมีคำคล้องจองเพื่อเพิ่มความ น่าสนใจมากขึ้น

3.1.3.4 เนื้อหาหรือเอกสารที่ให้นักเรียนอ่าน ควรมີรูปภาพประกอบเพื่อเพิ่ม ความน่าสนใจ

3.1.4 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (เหมือนผู้เชี่ยวชาญข้อ 3.2) พิจารณาประเมินความเหมาะสมส่วนประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระสำคัญ เนื้อหา จุดประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ซึ่งจะประเมินในลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.1.5 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจาก ผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.56 และปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาด้านการอ่านที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เนื้อหาที่นำมาให้ อ่าน มีรูปภาพประกอบ เป็นต้น

3.1.6 ผู้วิจัยได้จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดำเนินการหาคุณภาพและปรับปรุง เรียบร้อยแล้วให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้ทดลองนำร่องต่อไป

3.2 การสร้างแบบวัดการรู้เรื่องการอ่าน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทักษะการรู้ เรื่องการอ่าน และเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3.2.2 สร้างข้อคำถามและตัวเลือกที่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของ หลักสูตร โดยสร้างเป็นแบบวัดการรู้เรื่องการอ่าน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

ตารางที่ 5 แบบวัดการรู้เรื่องการอ่านสำหรับเด็กที่ความบกพร่องทางการเรียนรู้

เนื้อหา	จุดประสงค์	จำนวนข้อ
การอ่านข้อความ	1. บอกความหมายของคำจากเรื่องที่ฟัง และอ่านได้	2
	2. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องอ่าน ฟังและดูได้	1
	3. สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง และอ่านได้	1
	4. วิเคราะห์และอธิบายเรื่องที่อ่าน ฟัง และดูได้	1
	5. วิเคราะห์สรุปเรื่องที่อ่าน ฟัง และอ่าน ได้ถูกต้อง	1
การอ่านนิทาน	1. บอกความหมายของคำศัพท์ในนิทานที่อ่านได้	1
	2. คาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจากนิทานที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	3. เรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	4. ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	5. วิเคราะห์และอธิบายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	6. สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้	1
การอ่านข่าวและ เครื่องหมายจราจร	1. ตอบคำถามเกี่ยวกับข่าวที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	2. วิเคราะห์และอธิบายเกี่ยวกับข่าวที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	3. อธิบายข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	4. บอกความหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายจราจรที่กำหนดมาให้ได้	3
การอ่านบทความ	1. ตอบคำถามเกี่ยวกับบทความที่อ่าน ฟังและดูได้	3
	2. สรุปประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	3. บอกความหมายของคำศัพท์จากบทความที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	4. วิเคราะห์เกี่ยวกับบทร้อยกรองที่อ่าน ฟังและดูได้	1
การอ่าน บทร้อยกรอง	1. ตอบคำถามเกี่ยวกับบทร้อยกรองที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	2. บอกความหมายของคำศัพท์ในบทร้อยกรองที่อ่าน ฟัง และดูได้	2
	3. วิเคราะห์เรื่องเกี่ยวกับบทร้อยกรองที่อ่าน ฟังและดูได้	1
	4. เรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่ได้อ่าน ฟังและดูได้	1
	5. สรุปข้อคิดจากบทร้อยกรองที่อ่าน ฟังและดูได้	1

3.2.3 นำแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านที่สร้างขึ้นนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาและข้อคำถาม คณะกรรมการที่ปรึกษาได้ให้ปรับแก้ไขเกี่ยวกับข้อคำถาม จัดเรียงตัวเลือกจากสั้นไปยาว และบางข้อมีตัวเลือกที่ถูกจำนวนสองข้อ ปรับให้เหลือเพียงข้อเดียว

3.2.4 นำแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านที่ปรับปรุงแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (เหมือนผู้เชี่ยวชาญข้อ 3.1.3) พิจารณาประเมินความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเที่ยงตรง ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา ลักษณะคำถาม ตัวเลือกและความถูกต้องในการใช้ภาษา ซึ่งแบบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่าน เป็นแบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก ผู้วิจัยทำการรวบรวมผลการประเมินและดำเนินการแปลผล

3.2.5 นำแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญที่มีผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.89 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดี และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้แก้ไขข้อคำถามบางข้อ เช่นคำว่า “จุกจิก” เป็น “จุกจิบ” ปรับปรุงเกี่ยวกับตัวเลือก ปรับเรียงลำดับตัวเลือกสั้น ไปยาว เป็นต้น

3.2.6 นำแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านไปทดลองใช้ที่กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของโรงเรียนชุมชนป้อมเพชร จำนวน 10 คน ได้นำมาตรวจให้คะแนนและผลประเมินคุณภาพของแบบทดสอบมีค่าความยากง่ายของข้อสอบอยู่ระหว่าง .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20-.56 ได้ข้อสอบ จำนวน 20 ข้อ จากนั้นก็คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านทั้งฉบับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

3.2.7 ผู้วิจัยได้จัดพิมพ์แบบวัดการรู้เรื่องการอ่านที่ดำเนินการหาคุณภาพและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับการใช้ในการวิจัยต่อไป

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสังเกต ดังนี้

3.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสังเกตจากเอกสารการสร้างเครื่องมือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3.3.2 สร้างแบบสังเกตซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสังเกตการทำงานของนักเรียนรายบุคคล ผู้กรอกข้อมูลเป็นผู้สังเกตที่ต้องกรอกเองดังในตารางที่ 7

ตารางที่ 6 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้
เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ลำดับที่	พฤติกรรม	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1.	มีสมาธิในการทำงาน			
2.	ปฏิบัติตามข้อตกลงที่วางไว้			
3.	มีความตั้งใจและสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน			
4.	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน			
5.	กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเอง			
6.	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในกลุ่ม			
7.	เสนอแสดงความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม			
8.	มีส่วนร่วมในการอภิปราย			
9.	ทำงานที่กำหนดเสร็จทันเวลา			

3.3.3 นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาปรับประเด็นรายการของพฤติกรรมที่สังเกต

3.3.4 นำแบบสังเกตที่ปรับปรุงแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (เหมือน
ผู้เชี่ยวชาญข้อ 3.3.3) พิจารณาความสอดคล้องของรายการของพฤติกรรมที่สังเกต ผู้เชี่ยวชาญแนะ
ให้แก้ไขข้อความ 2 รายการให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.3.5 จัดพิมพ์แบบสังเกตให้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

3.4 แบบสัมภาษณ์นักเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคูณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยศึกษาจากเอกสารการสร้าง
เครื่องมือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดย
ผู้วิจัยได้กำหนดเค้าโครงหรือข้อคำถามไว้สำหรับเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากการใช้
หลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาดังตารางที่ 8

ตารางที่ 7 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ลำดับที่	หัวข้อ/เนื้อหา	ความพึงพอใจ		เหตุผล
		ชอบ	ไม่ชอบ	
1	นักเรียนชอบเรื่องเกี่ยวกับการกินที่ได้อ่าน หรือไม่			
1.1	นักเรียนชอบนิทานหรือไม่เพราะอะไร			
1.2	นักเรียนอ่านข่าวแล้วรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่			
1.3	นักเรียนชอบเรื่องโลมาหรือไม่เพราะอะไร			
1.4	นักเรียนอ่านเรื่องฝนหลวงแล้วรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่มีความรู้สึกอย่างไร			
2	นักเรียนชอบเรื่องไหนมากที่สุด			
3	นักเรียนชอบข้อตกลงที่ได้กำหนดกันไว้หรือไม่			
4	นักเรียนชอบนั่งสมาธิหรือไม่เพราะอะไร			
5	นักเรียนชอบบรรยายสีภาพหรือไม่เพราะอะไร			
6	เมื่อนักเรียนได้ยินเสียงสัญญาณระฆังแล้วรู้สึกอย่างไร			
7	นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องตั้งใจฟังครูและเพื่อนพูดให้จบแล้วจึงค่อยพูด			
8	นักเรียนชอบทำงานเป็นกลุ่มหรือชอบทำงานคนเดียวเพราะอะไร			
9	สื่อการเรียนประเภทไหนที่นักเรียนชอบมากที่สุด			
10	นักเรียนชอบทำแบบฝึกหัดแบบใดมากที่สุด			

3.4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องปรับประเด็นรายการที่สัมภาษณ์

3.4.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

(เหมือนผู้เชี่ยวชาญข้อ 3.3.3) พิจารณาความสอดคล้องของรายการของแบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้แก้ไขจำนวนข้อและประเด็นคำถามให้มีความชัดเจน และเหมาะสมกับวัยของผู้ตอบมากขึ้น

3.4.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

ตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. การทดลองใช้หลักสูตรนำร่อง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 คัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการใช้หลักสูตรนำร่องเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีระดับสติปัญญาปกติ อยู่ในเกณฑ์ 91 ขึ้นไป ไม่มีความพิการซ้อน อายุระหว่าง 10-12 ปี โรงเรียนเทศบาลชุมชนบ่อเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินนักเรียนตามคู่มือแบบสำรวจของ ผดุง อารยะวิญญู เทียบกับเกณฑ์ในการคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับรุนแรงและมีความเสี่ยงสูง (คู่มือการใช้แบบสำรวจในการเรียนรู้)

1.3 ดำเนินการทดลองนำร่องใช้หลักสูตรเสริมทักษะการอ่านตามแนวจิตตปัญญาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กับกลุ่มทดลองนำร่องที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเหมือนการทดลองใช้หลักสูตรจริงซึ่งจะใช้เวลาในการทดลองนำร่อง 4 สัปดาห์ ประกอบด้วย การชี้แจงวัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัดผลประเมินผลและให้นักเรียนกลุ่มทดลองนำร่องทำแบบวัดการรู้เรื่องการอ่านก่อนและหลังการทดลองนำร่อง พร้อมทั้งทำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์หลังจากการได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แล้ว

1.4 นำผลจากการทดลองนำร่องมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หลังการทดลองนำร่อง ผู้วิจัยได้แก้ไขเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอน ใบบางที่ สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนมากขึ้น

2. การทดลองภาคสนาม

การดำเนินการทดลองนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ดังรายละเอียด

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2 ห้องเรียน จำนวน 40 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในการคัดเลือกนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้แบบสำรวจปัญหาในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้นของ ผดุง อารยะวิญญู (2544) เป็นมาตราส่วน 5 ระดับ มีคำถาม 50 ข้อ มีความเชื่อมั่นของแบบสำรวจเท่ากับ .99 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงโดยใช้ Known group technique ประกอบกับการนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาใช้พิจารณาในการคัดแยก และขอความร่วมมือจากครูผู้สอนและครูประจำชั้นที่รู้จักเด็กเป็นอย่างดี ไม่น้อยกว่า 3 เดือน เป็นผู้ช่วยในการสำรวจและคัดแยกเด็ก ผู้วิจัยคัดเลือกได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน แต่หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดผลก่อนการทดลอง จัดการเรียนการสอนจำนวน 5 หน่วย และวัดผลหลังการทดลอง ก็ปรากฏว่ามีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 7 คน เท่านั้น ที่เรียนรู้ครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านกระบวนการวัดและประเมินผลอย่างครบถ้วน ได้แก่

นักเรียนคนที่ 1 อายุ 11 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การเรียนและการคิด การอ่านเข้าใจพฤติกรรมเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นในการเรียน

นักเรียนคนที่ 2 อายุ 10 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พฤติกรรมไม่ตั้งใจ สนใจสิ่งรอบข้าง ชอบเล่น ชอบคุย ไม่ตั้งใจเรียน และทำงานช้า

นักเรียนคนที่ 3 อายุ 10 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำงานช้า ไม่มีสมาธิในการเรียน พฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นในตนเอง นิสัยขี้มก่ง ไม่ค่อยพูด

นักเรียนคนที่ 4 อายุ 10 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มักเขียนหนังสือผิดมาก พฤติกรรมมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก ชอบเล่น ชอบคุยขณะเรียน

นักเรียนคนที่ 5 อายุ 10 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อ่านเขียนไม่คล่อง พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ชอบเล่น ชอบคุยขณะเรียน

นักเรียนคนที่ 6 อายุ 11 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มักเขียนหนังสือดกหล่น พฤติกรรมอยู่ไม่ค่อยนิ่ง วอกแวกง่าย ชอบคุยกับเพื่อน

นักเรียนคนที่ 7 อายุ 11 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พฤติกรรมอ่านเขียนไม่คล่อง ไม่ค่อยรอบคอบ ทำงานแบบให้เสร็จเร็ว ๆ ไม่ตรวจทาน

2.2 แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบแผนการทดลอง One group pretest-posttest design ซึ่งมีแผนการทดลอง ดังนี้ คือ

$O_1 \times O_2$

X แทน การได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

O_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

O_2 แทน การทดสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตร

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

2.3.1 หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

2.3.1.1 หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2.3.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ปรับปรุงแก้ไขหลังจาก การนำไปทดลองนำร่องแล้ว มีจำนวน 20 แผน

2.3.2 แบบทดสอบทักษะการรู้เรื่องการอ่าน แบบทดสอบทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วหลังจากทดลองนำร่องแล้ว มีจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัย 3 เลือก

2.3.3 แบบสังเกตนักเรียน แบบสังเกตนักเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วหลังจากทดลองนำร่องแล้ว

2.3.4 แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วหลังจากทดลองนำร่องแล้ว

2.4 การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ขั้นตอนเตรียมการก่อนการใช้หลักสูตรก่อนการทดลอง เพื่อให้การใช้หลักสูตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.1.1 ติดต่อขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) เพื่อขอความอนุเคราะห์และความสะดวกในการทดลองและการเก็บข้อมูล

2.4.1.2 ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) เพื่อแจ้งและประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและระยะเวลาตามหลักสูตร

2.4.1.3 เตรียมการด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ เอกสารประกอบจัดการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดทักษะและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

2.4.2 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

2.4.2.1 การเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้หลักสูตร โดยให้นักเรียนทำแบบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่าน (Pre-test)

2.4.2.2 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นระยะเวลา 20 คาบ ใช้การทดลองสัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที)

2.4.2.3 หลังจากการทดลองสิ้นสุด ผู้วิจัยจะทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) ด้วยแบบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่านและแบบประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

2.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์

2.4.3.1 การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการรู้เรื่องการอ่านจากแบบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.4.3.2 การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาจากแบบสอบถามความพึงพอใจหรือแบบสัมภาษณ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2.4.3.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนจากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้

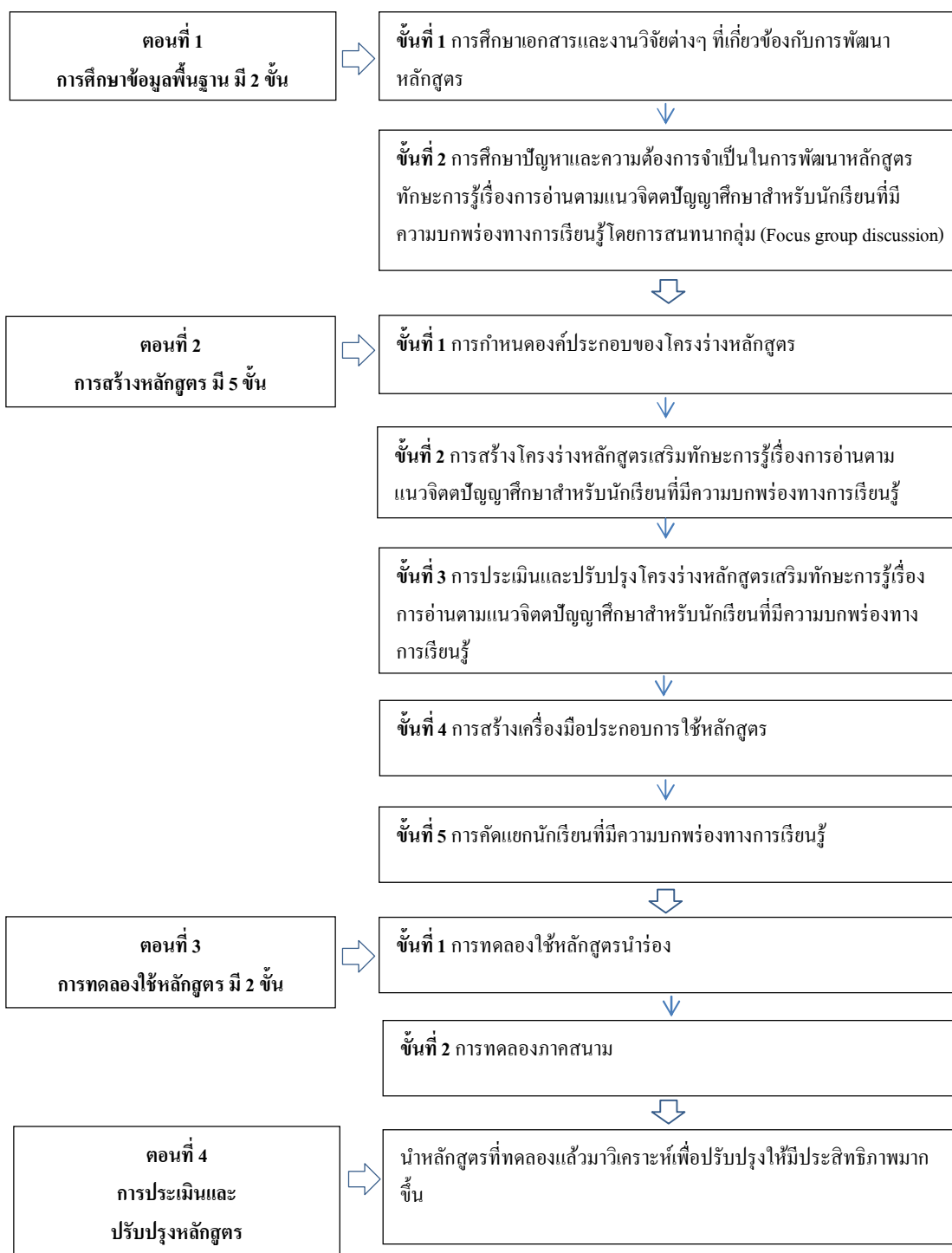
การประเมินโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญและใช้การสนทนากลุ่มของกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กที่ปัญหาที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครูประจำชั้น ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2. การประเมินระหว่างนำหลักสูตรไปใช้

ประเมิน โดยการนำไปทดลองนำร่องกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และนำผลมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการทดลองจริง

3. การประเมินหลังใช้หลักสูตร

การประเมินเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรสรุปได้ว่า จากที่ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปเป็นแผนผังแสดงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรได้ ดังนี้

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา โดยผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัย เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตอนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ดังรายละเอียดแต่ละตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน จำแนกตามผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 8 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับ
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คนในภาพรวม

ผลการประเมินหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญคนที่หนึ่ง	4.03	1.24	ดี
ผู้เชี่ยวชาญคนที่สอง	4.14	.35	ดี
ผู้เชี่ยวชาญคนที่สาม	3.72	.68	ดี
เฉลี่ย	3.93	.52	ดี

จากตารางที่ 8 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม
แนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
ในภาพรวมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 หมายถึง จัดอยู่ในระดับดี

เมื่อจำแนกเป็นรายผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญคนที่หนึ่งประเมินหลักสูตรให้เท่ากับ
4.03 จัดอยู่ในระดับ ดี ผู้เชี่ยวชาญคนที่สองประเมินหลักสูตรให้เท่ากับ 4.14 จัดอยู่ในระดับดี และ
ผู้เชี่ยวชาญคนที่สามประเมินหลักสูตรให้เท่ากับ 3.72 จัดอยู่ในระดับดี

ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน จำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 9 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม
แนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ
3 คน จำแนกตามองค์ประกอบของหลักสูตร

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ความหมาย
		หนึ่ง	สอง	สาม			
1	ความเป็นมาของหลักสูตร	3.50	5.00	4.00	4.17	.76	ดี
2	หลักการ	3.75	4.50	4.50	4.25	.43	ดี
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	2.80	4.00	3.00	3.27	.64	พอใช้
4	โครงสร้างเนื้อหาและ เวลาเรียน	3.80	4.00	4.00	3.93	.12	ดี
5	กระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	4.83	4.00	3.00	3.94	.92	ดี
6	สื่อการจัดการเรียนรู้	3.00	4.00	2.00	3.00	1.00	พอใช้
7	การวัดและประเมินผล	5.00	4.00	3.83	4.28	.63	ดี
	เฉลี่ย	4.03	4.14	3.72	3.93	.52	ดี

จากตารางที่ 9 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม
แนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
จำแนกตามองค์ประกอบของหลักสูตร ปรากฏว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่จัดอยู่ในระดับดี
ได้แก่ ด้านความเป็นมาของหลักสูตร ด้านหลักการ ด้าน โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน
ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17,
4.25, 3.93, 3.94 และ 4.28 ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบของหลักสูตรที่จัดอยู่ในระดับพอใช้
ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 และ
3.00 ตามลำดับ นอกจากนี้ องค์ประกอบของหลักสูตรที่ได้ผลการประเมินมากที่สุด คือ ด้านการวัด
และประเมินผล และองค์ประกอบของหลักสูตรที่ได้ผลการประเมินน้อยที่สุด คือ ด้านจุดประสงค์
การเรียนรู้

ตอนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับ
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เชิงคุณภาพ
3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียน
ตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

คะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการ อ่าน	จำนวน นักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	p
หลังเรียน	7	14.43	3.82		
ก่อนเรียน	7	9.86	5.98	3.03*	.023

t.05, df = 7

จากตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านก่อนเรียนและ
หลังเรียนตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ปรากฏว่า
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ย
ทักษะการรู้เรื่องการอ่านหลังเรียนเท่ากับ 14.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.82 และ
คะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เรื่องการอ่านก่อนเรียนเท่ากับ 9.86

**ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับ
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เชิงคุณภาพ**

1. กระบวนการใช้หลักสูตร
กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ชั้น ได้แก่
 - 1.1 การเตรียมความพร้อม
 - 1.2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

1.3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1.4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

1.6 การนำไปใช้

1.6.1 ขั้นการเตรียมความพร้อม โดยการฝึกให้ผู้เรียนสร้างสมาธิด้วยการสงบนิ่ง หรือทำกิจกรรมระบายสี และวาดภาพศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีจิตใจจดจ่อและเพื่อให้เกิดสมาธิ มีความพร้อมในการเรียนรู้ ผลของขั้นนี้นักเรียนมีความสนใจ ให้ความร่วมมือในกิจกรรม เป็นอย่างดี และนักเรียนทุกคนมีสมาธิดีมาก

1.6.2 ขั้นการสร้างข้อตกลงร่วมกัน นักเรียนทุกคนร่วมมือร่วมใจการกำหนด กฎกติกาในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการเขียนลงบนกระดาษ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติตาม ได้แก่ มารยาทในรับฟังผู้อื่น การพูดหรือแสดงความรู้สึกรักของนักเรียน การไม่พูดเสียงดัง การตั้งใจเรียน และการปฏิบัติตามเสียงสัญญาณของครู เป็นต้น ผลปรากฏว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี

1.6.3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ในขั้นนี้ นักเรียนได้การเรียนรู้จากการอ่าน การฟัง การดู การพูดคุย สรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่เรียนร่วมกับ วิธีการสอนอ่าน อาทิ การอภิปราย การระดมสมอง การเขียนเร็ว การใช้รูปภาพ หรือหนังสือ การทำแผนที่ความหมาย การตั้งคำถาม การนำเสนอฉาก การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง หรือการแสดง บทบาทสมมติ สื่อที่เป็นรูปธรรม และจากประสบการณ์จริง เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งการฟัง การดู ร่วมพูดคุยแสดงความคิดเห็นระดมสมอง แสดงบทบาทสมมติ ตอบคำถาม ตามเรื่องที่กำหนดให้

1.6.4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในขั้นนี้ ผู้เรียนร่วมกัน แสดงความคิดเห็น โดยมีการอภิปรายสรุปเรื่องที่เรียน มีการทำแผนที่ความหมาย ทั้งมีการนำเสนอ ผลงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

1.6.5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน ขั้นนี้ผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกัน วิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนตามความเข้าใจของแต่ละคนร่วมกับครูผู้สอน

1.6.6 การนำไปใช้ ในขั้นนี้ผู้สอนเน้นย้ำให้ผู้เรียนความรู้ความเข้าใจจากเรื่องที่ เรียนรู้ไปใช้กับการเรียนและชีวิตประจำวันของนักเรียนแต่ละคน

2. ผลการใช้หลักสูตรเชิงคุณภาพ

นักเรียนคนที่ 1 เป็นนักเรียนผู้หญิง เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 4 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 16 จาก

คะแนนเต็ม 17 ซึ่งมีความต่างถึง 12 คะแนน ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีบุคลิกภาพเป็นเด็กเรียบร้อย พูดน้อยในช่วงแรก ๆ บางครั้งหากไม่ครูไม่ถามก็จะนิ่ง ๆ เฉย ๆ ขี้อายไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นมากนัก แต่จะเป็นผู้ฟังที่ดี รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความตั้งใจเรียน มีสมาธิดี ทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด สามารถพูดแสดงความคิดเห็นและสะท้อนคิดสรุปความของเรื่องที่เรียนได้ดี ชอบทำงานเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้องได้ดี สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้เป็นอย่างดีสามารถรับรู้ความรู้สึกอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

นักเรียนคนที่ 2 เป็นนักเรียนผู้ชาย เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 9 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 15 จากคะแนนเต็ม 17 ซึ่งมีความต่างถึง 6 คะแนน โดยรวมพฤติกรรมการเรียนรู้ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเป็นเด็กขี้เก๋ง มักชวนเพื่อนเล่นบ้าง กล้าคิดกล้าแสดงออก ค่อนข้างซน อยู่ไม่นิ่ง ไม่ค่อยสนใจฟังผู้อื่นมากนัก ต้องมีการเตือนกันบ่อย ๆ ชอบระบายสี สมาธิในการเรียนไม่ค่อนัก เวลาให้ทำสมมติมักขยับตัวยุกยิก อ่านหนังสือได้บ้าง แต่ไม่ค่อยถนัดมากนัก อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้ บางครั้งชอบทำงานคนเดียว แต่เมื่อให้ทำงานเป็นกลุ่มก็สามารถทำได้ดี แสดงอาการน้อยใจครูและเพื่อน ๆ บ้างเป็นบางครั้งเพราะเนื่องจากเป็นเด็กที่เรียกร้องความสนใจและมักแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง แต่ทำงานได้เรียบร้อยและเสร็จทำเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 3 เป็นเด็กหญิง อายุเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 14 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 17 จากคะแนนเต็ม 17 ซึ่งมีความต่าง 3 คะแนน ในภาพรวมของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน นักเรียนเป็นคนตั้งใจเรียนดีมาก มีบุคลิกเป็นเด็กเงียบ ๆ ทำงานเรียบร้อย มักไม่กล้าแสดงออกมากนัก ไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็นมากนัก มีทักษะในการเป็นผู้ฟังที่ดี เมื่อให้ทำกิจกรรมระบายสีจะทำออกมาสวยงามและมีความคิดสร้างสรรค์ดีมาก มีความเป็นผู้นำ ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม มีสมาธิในการเรียน พูดสรุปจับใจความหรือพูดสะท้อนคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนได้ดี

นักเรียนคนที่ 4 เป็นเด็กชาย เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 11 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 15 จากคะแนนเต็ม 17 ซึ่งมีความต่าง 4 คะแนน โดยภาพรวมเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียน นักเรียนตั้งใจเรียน สมาธิในการเรียนไม่ค่อยดีมากนัก กล้าคิดกล้าแสดงออก แต่เมื่อครูให้เวลาในการตอบคำถามหรือให้แสดงความคิดเห็นจะตอบได้ดี และเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่บางครั้งทำงานไม่เสร็จตามที่กำหนด อ่านได้แต่ไม่ค่อยถนัดมากนัก พูดสรุปใจความสำคัญได้ดีกว่าการเขียนตอบและชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานคนเดียว

นักเรียนคนที่ 5 เป็นเด็กชาย เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 0 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 6 จากคะแนนเต็ม 17 ซึ่งมีความต่าง 6 คะแนน จากภาพรวมพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ในช่วงแรก ๆ จะเป็นเด็กที่ขาดความมั่นใจในตนเอง โดยเฉพาะเกี่ยวกับทักษะการอ่าน เพราะอ่านคำผิดบ่อย ๆ ทำให้หลาย ๆ ครั้งไม่กล้าอ่าน และไม่กล้าแสดงความคิดเห็นมากนัก มักคอยโทษตนเองว่าตนเองไม่เก่ง อ่านไม่ได้ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยจะเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถที่ตนเองถนัดซึ่งผู้เรียนถนัดในการคิดเป็นภาพ เช่นกรณีทำแผนผังความคิด นักเรียนมีความสามารถในการสรุปเรื่องออกมาเป็นภาพ ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนคนอื่นและเป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง ยอมรับในความสามารถของตนเองมากขึ้น สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ได้ดี เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีสมาธิในการเรียนรู้ สามารถพูดสะท้อนคิดในเรื่องที่เรียนได้มากขึ้น และทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 6 เป็นเด็กหญิงเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 16 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 17 จากคะแนนเต็ม 17 ซึ่งมีความต่าง 1 คะแนน จากพฤติกรรมการเรียนโดยสรุป นักเรียนตั้งใจเรียน กล้าแสดงออก ชอบแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในการตอบคำถาม พูดสรุปเรื่องที่อ่านและจับใจความในเรื่องที่อ่านได้ดี ทักษะการอ่านค่อนข้างดีและสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้พอสมควร พูดสะท้อนคิดจากเรื่องที่เรียนได้ดี มีการเขียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ดีและมีความถูกต้อง บางครั้งนักเรียนมักชอบพูดมากกว่าฟัง จนผู้สอนต้องเตือนบ้างให้ความร่วมมือในกิจกรรมการสอน มีความเป็นผู้นำกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้แต่ในบางครั้งก็ชอบทำงานคนเดียว เนื่องจากเป็นเด็กที่มีความคิดเป็นของตัวเอง และสามารถทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 7 เป็นเด็กหญิงอายุเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลคะแนนก่อนเรียน ได้คะแนนเท่ากับ 15 และหลังเรียนได้ คะแนนเท่ากับ 15 จากคะแนนเต็ม 17 ซึ่งไม่มี ความต่างกันของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พฤติกรรมการเรียนโดยสรุปนักเรียน มีสมาธิในการเรียนค่อนข้างดี แต่บางครั้งขณะทำสมาธิก็มีอาการอยู่ไม่นิ่งบ้าง ชอบเล่นขณะเรียนบ้าง มีการตักเตือนเป็นบางครั้ง มักลืมกฎกติกาของห้องเรียนบ้างเป็นครั้งคราวจนเพื่อนต้องช่วยเตือน แต่ก็ทำงานได้เสร็จทันเวลาที่กำหนด อ่านและจับใจความของเรื่องที่เรียนได้ สามารถพูดสะท้อนคิดเรื่องที่เรียนรู้อย่างดี และมีความมั่นใจในตนเอง

ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ได้ศึกษาข้อมูลพฤติกรรมก่อนเรียนจากครูประจำชั้น ครูประจำวิชาและจากการสังเกตในระหว่างการใช้หลักสูตรฯ จากการทดสอบ และการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้

ตารางที่ 11 พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระหว่างการใช้หลักสูตรฯ และพฤติกรรมระหว่างการทดสอบที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา

นักเรียนคนที่	ประวัติส่วนตัว (ครอบครัว/ การศึกษา/ โรคประจำตัว)	พฤติกรรมของนักเรียน โดยทั่วไป/ ขณะที่เรียน วิชาภาษาไทย	พฤติกรรมระหว่างการใช้หลักสูตร	พฤติกรรมระหว่างการทดสอบ
1	อายุ 11 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีพี่น้อง 2 คน เป็นลูกคนโต มีน้องชาย 1 คน อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และน้องชายคน	นักเรียนมีพฤติกรรมเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นในการเรียนและการคิด การอ่านช้า	นักเรียนมีบุคลิกภาพเป็นเด็กเรียบร้อย พูดน้อยในช่วงแรก ๆ บางครั้งหากครูไม่ถามก็จะนิ่ง ๆ เฉย ๆ ขี้อาย ไม่กล้าพูด แสดงความคิดเห็นมากนัก แต่เป็นผู้ฟังที่ดี รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความตั้งใจเรียน มีสมาธิดี ทำงานได้เสร็จตามกำหนด สามารถพูดแสดง ความคิดเห็น และสะท้อนคิด สรุปความของเรื่องที่เรียนได้ดี ชอบทำงานเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้องได้ดี สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ได้รับความรู้สึกอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้	นักเรียนมีสมาธิในการอ่านและตั้งใจทำข้อสอบ
2	อายุ 10 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพี่น้อง 2 คน เป็นลูกชายคนโต มีน้องชายฝาแฝด 1 คน อาศัยอยู่กับพ่อแม่	นักเรียนมีพฤติกรรมไม่นิ่ง สนใจสิ่งรอบข้าง ชอบเล่น ชอบคุย ไม่ตั้งใจเรียน และทำงานช้า	พฤติกรรมเป็นเด็กขี้เก๋ง มักชวนเพื่อนเล่นบ้าง ต้องมีการเตือนกัน บ่อย ๆ ชอบระบายสี สมาธิในการเรียนไม่ดึนั้ก เวลาให้ทำสมาธิ มักขยับตัวยุกยิก อ่านหนังสือได้บ้าง แต่ไม่คล่องมากนัก อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้บ้าง บางครั้งชอบทำงานคนเดียว แต่เมื่อให้ทำงานกลุ่มก็สามารถทำได้ดี แสดงอาการน้อยใจครูและเพื่อน ๆ บ้างเป็นบางครั้งเพราะเป็นเด็กที่ชอบ	นักเรียนมีความตั้งใจในการทำข้อสอบ มีสมาธิในการอ่านทำข้อสอบด้วยตนเอง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ประวัติส่วนตัว (ครอบครัว/ การศึกษา/ โรคประจำตัว)	พฤติกรรมของนักเรียน โดยทั่วไป/ ขณะที่เรียน วิชาภาษาไทย	พฤติกรรมระหว่างการใช้หลักสูตร	พฤติกรรมระหว่าง การทดสอบ
3	อายุ 10 ปี เรียนอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาศัยอยู่กับครอบครัวมี ยาย แม่ พ่อเลี้ยง พี่สาว พี่เขยและหลาน 2 คน	นักเรียนมีพฤติกรรม ขาดความเชื่อมั่นใน ตนเอง นิสัยขี้เก๋ง ไม่ค่อยพูด ไม่มีสมาธิ ในการเรียน ทำงานช้า	เรียกร้องความสนใจ ซึ่งมักแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางและ มักไปนั่งหลบมุมอยู่คนเดียว แต่หากช่วงที่อารมณ์ดีและสนใจ เรียนจะทำงานได้เสร็จทันเวลาและทำงานค่อนข้างเรียบร้อย เป็นเด็กที่ตั้งใจเรียนดีมากมีบุคลิกเงียบ ๆ ทำงานเรียบร้อย มักไม่กล้าแสดงออก ไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็น แต่มีทักษะใน การเป็นผู้ฟังที่ดี เมื่อให้ทำกิจกรรมระบายสี จะทำออกมาอย่าง สวยงามและมีความคิดสร้างสรรค์ดีมาก มีความเป็นผู้นำ ให้ ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม มีสมาธิในการเรียน พูดสรุป จับใจความหรือพูดสะท้อนคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ได้ดี มีความคิด สร้างสรรค์และทำงานเสร็จตามที่กำหนด	นักเรียนตั้งใจทำข้อสอบ มีสมาธิในการอ่านและ ทำข้อสอบด้วยตนเอง
5	อายุ 10 ปี เรียนอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาศัยอยู่กับพ่อ แม่ และ พี่สาว	พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ชอบเล่น ชอบคุย ขณะเรียนและอ่านเขียน ไม่คล่อง	พฤติกรรมของนักเรียนในช่วงแรก จะเป็นเด็กที่ขาดความมั่นใจ ในตนเองโดยเฉพาะเกี่ยวกับทักษะการอ่าน เพราะอ่านคำผิดบ่อย ๆ ทำให้หลาย ๆ ครั้งไม่กล้าอ่านและไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น มากนัก มักคอยแต่จะโทษตัวเองว่าไม่เก่ง อ่านไม่ได้ แต่ชั่วโมง ต่อ ๆ มาจากที่นักเรียนได้ใช้ความสามารถที่ตนเองมีและ	ตั้งใจอ่านและทำข้อสอบ ด้วยตนเอง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ประวัติส่วนตัว (ครอบครัว/ การศึกษา/ โรคประจำตัว)	พฤติกรรมของนักเรียน โดยทั่วไป/ ขณะที่เรียน วิชาภาษาไทย	พฤติกรรมระหว่างการใช้หลักสูตร	พฤติกรรมระหว่าง การทดสอบ
6	อายุ 11 ปี เรียนอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยอยู่กับ พ่อและแม่ เป็นลูกคนเดียวของ ครอบครัว	พฤติกรรมอยู่ไม่ค่อยนิ่ง วอกแวกง่าย ชอบคุยกับ เพื่อน มักเขียนหนังสือ ตกหล่น	มีความถนัด ได้แก่ การคิดเป็นภาพ ในกรณี การทำแผนผังความคิด นักเรียนสามารถสะท้อนคิดออกมาเป็นภาพ สรุปเรื่องราวที่ได้ เรียนรู้ ซึ่งทำได้ดี แตกต่างจากเด็กคนอื่น ๆ และเป็นความสามารถ เฉพาะตัวทำให้นักเรียน มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ทำงาน เสร็จทันเวลาที่กำหนดและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดี พฤติกรรมตั้งใจเรียน กล้าแสดงออก ชอบแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในการตอบคำถาม พูดสรุปเรื่องที่อ่านและ จับใจความเรื่องที่อ่านได้ดี ทักษะในการอ่านค่อนข้างดี มีการเขียน ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ดี แต่บางครั้งมักชอบพูด ไม่ค่อยชอบฟัง จนผู้สอนต้องเตือนบ่อย ๆ ให้ความร่วมมือใน กิจกรรมของกลุ่ม มีความเป็นผู้นำ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี แต่ บางครั้งก็อยากทำงานคนเดียวเนื่องจากเป็นเด็กที่มีความคิดเป็น ของตนเอง ตั้งใจเรียน และทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด	ตั้งใจอ่านและทำข้อสอบ ด้วยตนเอง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ประวัติส่วนตัว (ครอบครัว/ การศึกษา/ โรคประจำตัว)	พฤติกรรมของนักเรียน โดยทั่วไป/ ขณะที่เรียน วิชาภาษาไทย	พฤติกรรมระหว่างการใช้หลักสูตร	พฤติกรรมระหว่าง การทดสอบ
7	อายุ 11 ปี เรียนอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า และพี่สาว	พฤติกรรมไม่ค่อย รอบคอบ ทำงานแบบให้ เสร็จเร็ว ๆ ไม่ตรวจทาน	นักเรียนมีสมาธิในการเรียนค่อนข้างดี แต่บางครั้งขณะทำสมาธิ มักมีอาการยุกยิกอยู่ไม่นิ่ง ชอบเล่นขณะเรียน มีการตักเตือน เป็นบางครั้ง มักลืมหักข้อตกลงของห้องเรียน จนเพื่อนในห้องต้อง ช่วยกันเตือน อ่านและพูดสะท้อนคิด จับใจความสำคัญเรื่องที่เรียน ได้ค่อนข้างดี มีความมั่นใจในตนเอง ทำงานเร็ว แต่ก็ไม่ค่อย สนใจฟังผู้อื่นมากนัก พูดคุยเก่ง กล้าแสดงความคิดเห็น ตั้งใจเรียน และทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด	ตั้งใจอ่านและทำข้อสอบ ด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม

แนวคิดทฤษฎีการศึกษา

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดทฤษฎีการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตารางที่ 12 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดทฤษฎีการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ผลการศึกษาความพึงพอใจ	จำนวนนักเรียน ที่พึงพอใจ	ร้อยละ	เหตุผล
1. เนื้อหาที่อ่าน	7	100.00	เป็นเรื่องใกล้ตัว
2. เนื้อหาที่ชอบมากที่สุด			
2.1 เรื่องหนูเมืองหนูชนบท	1	14.29	
2.2 เรื่องฝนหลวง	3	42.86	รักในหลวง
2.3 เรื่องโลมาหัวบาตร	1	14.29	
2.4 เรื่องพระสังข์ทอง	2	28.56	
3. เนื้อหาที่ไม่ชอบ			
3.1 เรื่องเรือล่มที่อยุธยา	6	85.71	น่ากลัว
3.2 เรื่องโลมาหัวบาตร	1	14.29	
4. ข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้	7	100.00	
4.1 การนั่งสมาธิ	7	100.00	
4.2 การระบายสีภาพ	7	100.00	
4.3 การได้ยินเสียงสัญญาณระฆัง	7	100.00	
4.4 การตั้งใจฟังครูและเพื่อนพูด	7	100.00	
ให้จบแล้วจึงค่อยพูด			
5. การทำงานเป็นกลุ่ม	7	100.00	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ผลการศึกษาความพึงพอใจ	จำนวนนักเรียน ที่พึงพอใจ	ร้อยละ	เหตุผล
6. สื่อการเรียนรู้			
6.1 สี	4		เพราะจะได้วาดรูป
6.2 แผ่นผังความคิด	2		
6.3 ระวัง	1		
6.4 บัตรคำ	2		
6.5 แบบฝึกหัด	7		ชอบทำแบบฝึกหัดที่มีกลอน
7. การทดสอบ (ข้อสอบ)	7	100.00	ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นต่อข้อสอบว่าสามารถทำข้อสอบได้ด้วยตนเอง ขณะทำข้อสอบ มีสมาธิและขณะทำข้อสอบได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาใช้ในการทำข้อสอบ

จากตารางที่ 12 ปรากฏว่าในภาพรวมนักเรียนทุกคนชอบเนื้อหาที่นำมาให้อ่าน ชอบการนั่งสมาธิ การระบายสีภาพ การได้ยินเสียงสัญญาณระฆัง การตั้งใจฟังครูและเพื่อน พูดให้จบแล้วจึงค่อยพูดและการทำงานเป็นกลุ่ม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า นักเรียนชอบเนื้อหา เรื่อง ฝนหลวงมากที่สุด และไม่ชอบเรื่องเรือลมน้ำที่อยูชยามากที่สุด

จากการที่ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่าน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่มีความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีระดับสติปัญญาปกติ อยู่ในเกณฑ์ 91 ขึ้นไป ไม่มีความพิการซ้อน อายุระหว่าง 10-12 ปี โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 7 คน ระหว่าง

วันที่ 1 กันยายน ถึง 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ใช้การทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลัง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะ มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้เรื่อง การอ่าน โดยการใช้กลยุทธ์การสอนประยุกต์กับกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สรุปได้เป็น 6 ขั้นตอน คือ

- 1) การเตรียมความพร้อม
- 2) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน
- 3) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิม
- 4) การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- 5) การอภิปรายสรุปร่วมกันและ
- 6) การนำไปใช้

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) การอ่านข้อความ 2) การอ่านนิทาน 3) ข่าวและเครื่องหมายจราจร 4) การอ่านบทความ และ 5) การอ่านบทร้อยกรอง และวรรณคดี ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยมีการบันทึกภาพและเสียง สื่อที่ใช้ ในการประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ ใบงาน ใบความรู้ ภาพระบายสี แบบฝึกหัด บัตรภาพ บัตรคำ ระฆัง วิดีโอ มีการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลตามสภาพจริงโดยการสังเกตและสัมภาษณ์

ผลของการใช้หลักสูตร สรุปแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ได้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านข้อความ

ในหน่วยการเรียนรู้นี้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เนื้อหา ที่อ่านเกี่ยวข้องกับเรื่อง”การกิน” ในภาพรวมนักเรียนชอบเรื่องนี้ โดยนักเรียนได้สะท้อนผล จากการเรียนรู้ว่า สิ่งที่ได้จากการอ่านข้อความทำให้รู้ว่าเราควรกินแค่ไหน ไม่ควรกินจุบจิบ เพราะ การกินจุบจิบทำให้เราฟันผุได้ ทำให้รู้ว่าจะต้องกินพอประมาณ ไม่กินน้อยหรือมากจนเกินไป เพราะถ้ากินจุบจิบ จะทำให้มีกรดกัดฟันผุ เรื่องที่ได้เรียนนี้เป็นเรื่องใกล้ตัวเกี่ยวกับร่างกาย ซึ่งผลการสะท้อนคิดของนักเรียนรายบุคคล มีดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 ชอบค่ะ เพราะทำให้ฟันไม่ผุค่ะ

นักเรียนคนที่ 2 ชอบครับ เพราะว่า สอนให้เราไม่ได้กินจุบจิบ

นักเรียนคนที่ 3 เป็นเรื่องใกล้ตัวเกี่ยวกับร่างกายของเรา

นักเรียนคนที่ 4 ชอบครับ เราต้องรู้ว่า เรากินจุบจิบจะมีกรดครับ ทำให้ฟันผุ

นักเรียนคนที่ 5 ชอบครับ สอนให้ได้รู้ว่า ถ้ากินจุบจิบแล้วฟันจะผุ

นักเรียนคนที่ 6 ชอบค่ะ ถ้าเกิดเรากินจุบจิบ อาจทำให้เราเกิดฟันผุได้ค่ะ เราต้องกิน

พอประมาณค่ะ ไม่กินน้อยเกินไป หรือมากจนเกินไป

นักเรียนคนที่ 7 ชอบค่ะ เราไม่ควรกินจุบจิบ เพราะจะทำให้ฟันผุ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านนิทาน

ในหน่วยการเรียนรู้นี้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เนื้อหา เกี่ยวกับการอ่านนิทาน ในภาพรวมนักเรียนชอบเรียนในหน่วยการเรียนรู้นี้เพราะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ นิทานนักเรียนได้สะท้อนว่าชอบอ่านนิทาน เพราะนิทานสร้างความบันเทิง สอนให้ไม่เห็นแก่ตัว

อย่างในเรื่องหนูนากับหนูเมืองได้รู้เรื่องตัวละครหนูเมืองและหนูชนบทว่าเป็นอย่างไร หนูเมืองกับหนูนาสอนให้รู้ว่าไม่ควรเห็นแก่ตัว เพราะหนูนาไม่โลภ ไม่ต้องเผชิญอันตราย หนูเมืองก็สอนให้รู้ว่าควรกินแค่ไหน และสอนให้รู้ว่าการที่เราจะไปอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ ต้องรู้จักพอประมาณไม่โลภมากจนเกินไป ซึ่งผลการใช้หลักสูตรของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านนิทาน โดยนักเรียนสะท้อนความรู้สึกเป็นรายบุคคลดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 ชอบครับ เพราะจะได้รู้เรื่องหนูที่อยู่ในเมือง หนูเมืองกับหนูนาก็ทำให้เรารู้ว่า ไม่เห็นแก่กิน

นักเรียนคนที่ 2 ชอบครับ เพราะนิทานเรื่องนี้สอนไม่ให้เห็นแก่ตัว

นักเรียนคนที่ 3 นิทานสร้างความบันเทิง สอนให้รู้ว่า การที่เราไปอยู่ที่ใดก็แล้วแต่ ต้องรู้จักพอประมาณไม่โลภมากเกินไป

นักเรียนคนที่ 4 ชอบครับ สอนไม่เห็นแก่ตัว

นักเรียนคนที่ 5 ชอบครับ เพราะจะได้รู้เรื่องหนูที่อยู่ในเมือง หนูนาก็หนีออกมาเพราะเจอหมาไล่กัด

นักเรียนคนที่ 6 นิทานเรื่องหนูนากับหนูเมืองสอนให้รู้ว่าถ้าเกิดเราไปอยู่ในเมืองเราต้องรู้ว่าเราควรกินอยู่ที่ไหนหรือไม่ควรกินที่ไหน

นักเรียนคนที่ 7 ชอบค่ะ เพราะหนูชอบอ่านนิทาน เราได้รู้ว่าข้างนอกเป็นอย่างไรในเมืองเป็นอย่างไร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ข้าวและเครื่องหมายจรจร

ในหน่วยการเรียนรู้นี้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรียนเกี่ยวกับข้าวและเครื่องหมายจรจร ในภาพรวมนักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกทั้งชอบและไม่ชอบในหน่วยการเรียนรู้นี้ โดยเฉพาะข้าวเรือด้มทำให้คนตายเยอะ สร้างความสะเทือนใจ ทำให้ไม่ชอบข้าวนี้ แต่บางคนก็อธิบายว่าทำให้ได้รู้เรื่องรอบตัว ทำให้ได้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เรือด้มที่ไหนแต่ก็ไม่ชอบเพราะคนตาย นายเรือบรรทุกคนเยอะ ควรให้คนนั่งเรือใส่เสื้อชูชีพเพื่อความปลอดภัย หากเราชอบดูข้าว เราก็จะรู้ว่าวันนี้มีข้าวอะไรบ้างและทำให้รู้สึกสงสารคนที่นั่งเรือมา โดยนักเรียนแต่ละคนสะท้อนคิดไว้ดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 ไม่ชอบ เพราะว่าทำให้คนตายเยอะจัด

นักเรียนคนที่ 2 ไม่ชอบครับ เพราะมีคนตาย สะเทือนใจ

นักเรียนคนที่ 3 รู้สึกว่าได้รู้เกี่ยวกับข้าวที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา ข้าวเรือด้ม รู้สึกว่าข้าวเรือด้มเป็นที่สร้างความตายเยอะ ไม่ชอบข้าวนี้เพราะสะเทือนใจ

นักเรียนคนที่ 4 ไม่ชอบครับ เพราะมีคนตาย

นักเรียนคนที่ 5 ไม่ชอบครับ เพราะมีคนตายเยอะต้องใส่เสื้อชูชีพและต้องใส่พระ
 นักเรียนคนที่ 6 ชอบค่ะ ถ้าเกิดเราไม่ชอบข้าว พอเจอข้าวเราก็จะเปลี่ยนช่องไป ถ้าเกิดเรา
 ชอบข้าว เราก็จะรู้ว่า ข้าววันนี้เกี่ยวกับอะไรบ้าง รู้สึกว่าสงสารคนที่นั่งเรือมา
 นักเรียนคนที่ 7 รู้สึกว่านายเรือควรให้คนนั่งเรือใส่เสื้อชูชีพเพื่อความปลอดภัย
 ไม่ชอบข้าวนี้เพราะว่าสะเทือนใจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านบทความ

ในหน่วยการเรียนรู้นี้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 เนื้อหา
 เกี่ยวกับโลมา ในภาพรวมนักเรียนสะท้อนความรู้สึกว่าชอบเพราะเป็นการเรียนรู้ในบทความเรื่อง
 โลมา ดังการสะท้อนคิดเป็นรายบุคคลไว้ดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 ชอบค่ะ เพราะ โลมาเป็นสัตว์จิตใจดี เป็นมิตรกับมนุษย์แล้วลงไปเล่นน้ำ
 ด้วยค่ะ

นักเรียนคนที่ 2 ชอบครับ เพราะ โลมาใจดีเล่นครับ

นักเรียนคนที่ 3 ชอบค่ะ เพราะ โลมาน่ารักค่ะ แล้วก็แสนรู้ แล้วก็ชอบโลมาที่เขาพ่นน้ำ
 ทำเสียงนะค่ะ

นักเรียนคนที่ 4 ชอบครับ โลมาเป็นสัตว์ฉลาด

นักเรียนคนที่ 5 ชอบครับ โลมาใจดี

นักเรียนคนที่ 6 ชอบค่ะ เพราะ โลมาน่ารักและแสนรู้ค่ะ และก็ไม่น่าทำร้ายคนค่ะ

นักเรียนคนที่ 7 ชอบค่ะ เพราะว่าโลมาเป็นมิตรกับมนุษย์และ โลมาจะไม่ทำร้ายมนุษย์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านบทร้อยกรองและวรรณคดี

ในหน่วยการเรียนรู้นี้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 โดย
 เนื้อหาเกี่ยวกับบทกลอน ฝนหลวงและวรรณคดีเรื่องพระสังข์ ในภาพรวมนักเรียนทุกคน
 ชอบการเรียนรู้ในหน่วยนี้ โดยได้สะท้อนคิดแสดงความรู้สึกเป็นรายบุคคลดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 ชอบค่ะ เพราะตอนที่เราแห้งแล้งเราไม่มีน้ำใช้ ในหลวงก็ทำฝนหลวง
 ให้มีน้ำใช้

นักเรียนคนที่ 2 ชอบครับ เพราะว่าในหลวงได้จัดโครงการนี้ขึ้นมาครับ

นักเรียนคนที่ 3 ชอบค่ะ เพราะว่าฝนหลวงมาจากโครงการของในหลวงรัชกาลที่ 9 ค่ะ
 แล้วก็ช่วยภัยแล้ง

นักเรียนคนที่ 4 ชอบครับเพราะในหลวงทำฝนเทียมขึ้นมาให้คนไทย

นักเรียนคนที่ 5 ชอบครับ เพราะในหลวงเป็นคนก่อตั้งฝนหลวงขึ้นมาครับ และทำให้
 พวกเรามีน้ำกิน ดื่มน้ำ

นักเรียนคนที่ 6 รู้สึกชอบค่ะ เป็นคนที่ในหลวงคิดค้นขึ้นมาค่ะ และทำให้ประชาชนมีน้ำใช้ ทำให้ต้นไม้ชุ่มชื้น

นักเรียนคนที่ 7 ชอบค่ะ เพราะว่าเป็นโครงการของในหลวงรัชกาลที่ 9 ท่านมีเมตตากับประชาชน

โดยผลสรุปในภาพรวมของนักเรียนจากที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะ ทุกคนชอบเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมทักษะ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย

1. กิจกรรมสมาธิ นักเรียนมีความเห็นว่า ทำให้รู้สึกมีสมาธิก่อนเรียน ได้คิดทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมา มีสติ รู้สึกสงบ

2. กิจกรรมการระบายสี ทำให้นักเรียนได้รู้สึกผ่อนคลาย มีสติอยู่กับตัวเองและมีสมาธิ

3. กิจกรรมฝึกฟังและสะท้อนคิดเรื่องที่เรียนทำให้นักเรียนได้รู้จักฟังมากขึ้น

ทำให้ทราบสิ่งที่เพื่อนและครูพูดมากขึ้น 3.กิจกรรมทำงานกลุ่ม นักเรียนได้ช่วยกันคิดทำให้งานสำเร็จ

4. เสียงสัญญาณระฆัง แสดงถึงเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดของการทำงานซึ่งปัญหา

ขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ในช่วงเวลาแรก ๆ นักเรียนบางคนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน พูดเสียงดัง แย่งกันพูด ไม่ค่อยฟังเพื่อน ผู้วิจัยแก้ไขปัญหาโดยการทำความเข้าใจและเพิ่มข้อตกลงในช่วงถัดไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนจนนักเรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎข้อตกลงได้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ คือ

- 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตร มี 5 ขั้นตอนคือ 2.1 การกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล 2.2 การสร้างโครงสร้างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2.3 การประเมินและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้อง ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 จัดอยู่ในระดับดี 2.4 การสร้างเครื่องมือประกอบการใช้หลักสูตร ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง ได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.56 2) แบบวัดการรู้เรื่องการอ่าน 3) แบบสังเกต 4) แบบสัมภาษณ์ ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ประกอบด้วย 1) การทดลองนำร่องกับกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน โรงเรียนเทศบาลชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ผลปรากฏว่านักเรียนให้ความสนใจและมีความตั้งใจเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แต่เนื่องจากช่วงที่ทดลองนำร่อง ใช้ช่วงเวลาคาบสุดท้ายของแต่ละวัน ทำให้ผู้วิจัยต้องมีการเพิ่มเวลาในต้นชั่วโมงเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนพร้อมและมีสมาธิในการเรียนรู้มากกว่าปกติ โดยในแผนการจัดการกำหนดไว้คาบละ 50 นาที ซึ่งบางแผนใช้เวลามากกว่าปกติ อีกทั้งบางครั้งสถานที่ก็ไม่เอื้ออำนวย ทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิในการเรียนเนื่องจาก นอกห้องเรียนมีทำกิจกรรมกิจกรรมอื่น ๆ ใกล้เคียง ๆ กับห้องที่ผู้วิจัยทำการสอน แต่สรุปโดยรวมจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมและวิธีการสอนตามหลักสูตร 2) การทดลองภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 จำนวน 7 คน โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์)

อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และชั้นที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน

ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ปรากฏว่า องค์ประกอบของหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านทุกรายการ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของหลักสูตร 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล จัดอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.93

ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีทักษะการรู้เรื่องการอ่านหลังเรียนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการเรียนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทุกคนมีทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่ดีขึ้น มีสติ มีสมาธิในการเรียน สามารถเชื่อมโยงความคิดจากเรื่องที่เรียนไปแล้วกับเรื่องที่กำลังจะเรียน นักเรียนได้เรียนรู้และค้นหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง รู้สึกมั่นใจในการคิด กล้าแสดงออก พุดสะทอนความรู้สึกของตนเองได้ เข้าใจความต้องการความรู้สึกของตนเองและเข้าใจคนอื่นมากขึ้น สามารถทำงานร่วมเป็นกลุ่ม สามารถรับรู้ รับฟังสิ่งที่เพื่อนและครูพูดมากขึ้น รู้สึกผ่อนคลาย ได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรทำให้สามารถทำงานได้สำเร็จมากขึ้น

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับ
การจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา

หลังการเรียนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทุกคนชอบเนื้อหาและกิจกรรมที่นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การทำสมาธิ การระบายสี ฟังเสียงสัญญาณระฆัง การตั้งใจฟังครูและเพื่อนพูดให้จบแล้วจึงค่อยพูดและการทำงานเป็นกลุ่ม จากการพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า นักเรียนชอบเนื้อหา เรื่อง ฝนหลวงมากที่สุด และไม่ชอบเรื่องเรือดมที่อุษยามากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีประเด็นนำมาอภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยผลการประเมินความสอดคล้องโครงร่างหลักสูตร ก่อนนำไปใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ทุกรายการประเมินมีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดจัดอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.93 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ได้รับการพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะ ใช้หลักการพัฒนารูปแบบของทาบร่วมกับการศึกษาแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรหลาย ๆ ท่าน สรุปได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การปรับปรุงหลักสูตร สอดคล้องกับ กาญจนา คุณารักษ์อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของ Taba (1962, pp. 422-423 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรักษ์, 2556, หน้า 6-7) ไว้ 4 ประการ คือ จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอนและการดำเนินการและการประเมินผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ 4) การกำหนดมาตรฐานการวัดและประเมินผล 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและสอดคล้องกับ ชำรง บัวศรี (2542, หน้า 152) เสนอแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นวัฏจักร โดยเริ่มจากการจัดทำหลักสูตรต้นแบบจนกระทั่งถึงการประเมินผลหลักสูตร แล้วจึงย้อนกลับมาจัดทำหลักสูตรต้นแบบอีกไม่รู้จบจบ ในการจัดทำหลักสูตรต้นแบบมี 10 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร 3) การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร 4) การกำหนดจุดประสงค์ของรายวิชา 5) การเลือกเนื้อหา 6) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 7) การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ 8) การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน 9) การประเมินผลการเรียนรู้ และ 10) การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ในส่วนของขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะ มีการจัดสนทนากลุ่ม โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มาร่วมกัน

บุคคลยสนทนาแลกเปลี่ยน ปัญหา ประสบการณ์ ข้อคิดเห็นและความต้องการที่จะก่อให้เกิดผลดีกับ ผู้เรียน โดยมีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูฝ่ายวิชาการ 3) ครูผู้สอน 4) ครูด้านการศึกษาพิเศษและ 5) ผู้ปกครอง ทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ ของโครงสร้างหลักสูตรเสริมทักษะ ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของหลักสูตร 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล โดยผู้ร่วมสนทนาให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าหลักสูตร เสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางการเรียนรู้ มีความสำคัญและสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้ ในส่วนของเนื้อหาประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การอ่านข้อความ 2) การอ่านนิทาน 3) การอ่านข่าวและเครื่องหมายจราจร 4) การอ่านบทความ และ 5) การอ่านบทร้อยกรอง โดยคัดเลือกเนื้อหาส่วนหนึ่งมาจากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิชา ภาษาไทยของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในระดับประถมศึกษา ที่มุ่งเน้น ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน และทักษะการคิดพื้นฐาน กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและพื้นฐาน ความเป็นมนุษย์การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม เน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 21) สอดคล้องกับ พัชรินทร์ อารมณ์สวาท (2557, หน้า 44) ได้อธิบายเกี่ยวกับการรู้เรื่อง การอ่าน คือ ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำไปใช้ สะท้อนออกมาเป็น ความคิดเห็นของตนเองและมีความรักและผูกพันกับการอ่านเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพและ การมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งหลักสูตรเสริมทักษะมุ่งส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีเนื้อหาและวิธีการสอน ที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการและระดับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หน้า 9) โดยมีความครอบคลุมการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเด็กที่ความบกพร่องและมี ความบกพร่องทางการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 โดย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องในการเรียนรู้ (Individuals with disabilities education act: IDEA) นิยามความบกพร่องในการเรียนรู้ หรือแอลดี (Learning disabilities: LD) (สันตนิยั ฉัตรคุปต์, 2543, หน้า 3) ว่าเป็นความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน

อย่างไรอย่างหนึ่งหรือมากกว่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษาหรือเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือเขียน อาจแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ ในการฟัง คิด พูด อ่าน และเขียน ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในปัจจุบันใช้หลักการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาและ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กกลุ่มนี้ จำเป็นต้องส่งเสริมความรู้สึกภายในจิตใจของผู้เรียนควบคู่ การสอนด้านวิชาการ เพราะเนื่องจากส่วนใหญ่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีความรู้สึก ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความนับถือตัวเอง โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ มักไม่มีแรงจูงใจ ในการเรียนรู้และคิดลบบกับตัวเอง จึงต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง รู้จักคุณค่าในตนเองและผู้อื่น โดยผู้วิจัยนำแนวทางของจิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์กับการวิธีสอน ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านในกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการจัดการ เรียนรู้ แบ่งเป็น 6 ชั้น ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม ใช้การฝึกปฏิบัติด้วยการสงบนิ่ง ให้ผู้เรียน มีจิตใจที่จดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำจนเกิดสมาธิพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ใช้การนั่งสมาธิ การระบายสีหรือวาดภาพศิลปะ 2) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน คือการกำหนดกฎกติกาใน กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ได้แก่ มารยาทในรับฟังผู้อื่น การพูด หรือแสดงความรู้สึกของนักเรียนและการปฏิบัติตามเสียงสัญญาณของครู 3) การเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม โดยการอ่าน การฟัง การดู การพูด การอธิบาย สรุปลงสาระสำคัญ ประกอบกลยุทธ์การสอนอ่าน ได้แก่ การอภิปราย, การระดมสมอง, การเขียนเร็ว, การใช้ภาพหรือการใช้หนังสือ, การทำแผนที่ความหมาย, การตั้งคำถามนำ, และการเสนอฉาก, การชี้แนะ, การทบทวน โครงสร้าง, การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง, การแสดงบทบาทสมมติ, สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง 4) การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้ผู้เรียนอภิปราย ตั้งคำถาม ทำแผนที่ความหมาย สรุปและนำเสนอผลงาน 5) การอภิปรายสรุปร่วมกัน โดยผู้เรียน แสดงความคิดเห็น อธิบาย วิเคราะห์ และสรุปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ และ 6) การนำไปใช้ ผู้เรียนสามารถนำทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียน และชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมสอดคล้อง เทพกัญญา พูลนวล (2553, หน้า 204) ได้นำแนวคิด จิตตปัญญาศึกษามาปรับใช้กับงานวิจัยศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้วิธีสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย พฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และความสุข ในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปขั้นตอนในการจัดการศึกษา 7 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) ขั้นสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยพร้อมที่จะเปิดใจเรียนรู้
- 2) ขั้นสร้างศรัทธารู้จักตนเอง เข้าใจคนอื่น ช่วยให้นักเรียนเกิดสมาธิ เข้าใจความต้องการของตนเอง เข้าใจผู้อื่น
- 3) ขั้นเรียนรู้จากประสบการณ์ ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสดแสวงหาความรู้สร้างความรู้

ขึ้นมาใหม่โดยวิธีการค้นหาจากแหล่งความรู้ เรียนรู้จากประสบการณ์จากการฟัง การอ่านจาก สื่อสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ 4) ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย 5) ชั้นสะท้อนคิดทำให้นักเรียนมีโอกาสถ่ายทอดความรู้ ในรูปแบบต่าง ๆ ให้คนอื่นทราบ 6) ชั้นสรุปการสร้างองค์ความรู้ ช่วยให้นักเรียนได้เกิดองค์ความรู้ ด้วยตนเอง และเป็นความรู้ที่คงทน 7) ชั้นนำเสนอและประเมินการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนภาคภูมิใจ ในผลงานและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้เห็นความสำคัญของตนเองและของบุคคลอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2556 หน้า 27-28) อธิบายว่าการจัดการเรียน การสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ให้ความสำคัญกับความเชื่อในความเป็นมนุษย์ โดยมีความ เชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทรา สีนสูงสวัสดิ์ (2553, หน้า 128) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตปัญญาพบว่า นักเรียนเกิดความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเพราะ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเองเพื่อให้เกิดปัญญาที่เห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง และเกิดความรักความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้เกิดสำนึกที่ดีงาม และตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งในธรรมชาติโดยผ่านวิธีปฏิบัติ แนวคิดจิตปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการ กิจกรรม การเรียนรู้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตใจอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึง คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึก ต่อส่วนรวมและสามารถเชื่อมโยงศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีเหตุผล

2. ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.1 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้คะแนนเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องการอ่าน โดยภาพรวมจากการสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น นักเรียนมีความมั่นใจในการอ่าน มากขึ้น เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพราะกิจกรรมในห้องเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบกัลยาณมิตร ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและมีความสุขในการเรียนทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน มีสมาธิ และ ทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนสามารถเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดี รู้จักรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นกล้าแสดงออก พูดแสดงความคิดเห็น และพูดสะท้อนความคิดจากเรื่องที่เรียนรู้ได้เป็น รายบุคคล มีความสามัคคีในห้องเรียน สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และปฏิบัติตามข้อตกลง

ของห้องเรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแนวจิตตปัญญาศึกษาบูรณาการกับกลยุทธ์การสอน มี สอดคล้องกับที่ ชาวลิต ชูกำแพง (2546, หน้า 193) ได้อธิบายไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้สามารถที่จะพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถทางการเรียนได้ ถ้าได้รับการเอาใจใส่และให้การช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างถูกวิธี ซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลาและรูปแบบการเรียนการสอนเฉพาะ โดยการวิจัยครั้งนี้เน้นการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ส่งเสริมการบูรณาการการเรียนรู้ด้านวิชาการควบคู่การพัฒนาผู้เรียนจากด้านในตนเองให้เกิดการรับรู้ความรู้สึกของตนเองในทุกระยะของกิจกรรมของกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่ก่อนเรียน ขณะเรียนและหลังเรียน มีการเตรียมตนเองให้เกิดสมาธิก่อนการเรียนทุกครั้ง ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงและตามความสามารถของผู้เรียนรายบุคคล โดยกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรนี้มี 6 ขั้นตอน คือ

- 1) การเตรียมความพร้อม ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติให้มีจิตใจจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนเกิดสมาธิ มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ได้แก่ การทำสมาธิ การระบายสีและการวาดภาพศิลปะ
- 2) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน ขั้นนี้มีการร่วมกันคิดร่วมกันกำหนดกฎกติกาของห้องเรียนระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ได้แก่ การปฏิบัติตามสัญญาธรรมะ ตั้งใจเรียน ไม่ส่งเสียงดังขณะทำงาน ทำงานให้เสร็จทันเวลา มีมารยาทในการฟัง การเป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี ไม่พูดแทรกระหว่างครูหรือเพื่อนกำลังพูดและการพูดแสดงความรู้สึกของตนเองเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามความเป็นจริง
- 3) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม โดยใช้ การอภิปราย การระดมสมอง การเขียนเร็ว การใช้ภาพ หรือการใช้หนังสือ การทำแผนที่ ความหมาย การตั้งคำถามนำและการเสนอฉาก การชี้แนะ การทบทวน โครงสร้าง การอ่านออกเสียง ให้นักเรียนฟัง การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง
- 4) ขั้นการนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วม โดยใช้การอภิปราย การทำแผนที่ความหมาย การตั้งคำถามนำและการเสนอฉาก การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำเสนอผลงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม มีการสะท้อนคิดทั้งของผู้นำเสนอผลงานและผู้ฟัง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน
- 5) การอภิปรายสรุปร่วมกัน ขั้นนี้ใช้การสะท้อนคิดจากเรื่องที่เรียน เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้ด้วยตนเองและมีการนำเสนอผลงาน
- 6) การนำไปใช้ ให้นักเรียนทำใบงาน แบบฝึกหัด สอดคล้องกับแนวคิด ประเวศ วะสี (2550, หน้า 8 อ้างถึงใน เทพกัญญา พูลนวล, 2553, หน้า 204) กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษา คือการเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ หรืออย่างลึกซึ้ง การเรียนรู้จากภายในจากประสบการณ์และใคร่ครวญอย่างเป็นองค์รวม และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ อินทะสุข (2557, หน้า 86) ที่กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกิ่งเพชร สำนักงานเขตราชที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาภายในตนเองด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น เกิดความรัก ความเมตตา เกิดปัญญาและการตระหนักรู้ในตนเอง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนสูงขึ้น

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เนื้อหาเป็นข้อความเรื่อง การกิน โดยภาพรวมนักเรียนชอบเนื้อหาเรื่องนี้ นักเรียนสะท้อนความรู้สึกไว้ว่าจากการเรียนรู้ ทำให้รู้ว่าเราควรกินแค่ไหน จะต้องกินพอประมาณ ไม่กินน้อยหรือมากจนเกินไป ไม่ควรกินจุบจิบ เพราะการกินจุบจิบทำให้เราฟันผุได้ และเป็นเรื่องใกล้ตัวเกี่ยวกับร่างกาย หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านนิทาน โดยรวมนักเรียนชอบเรียนเพราะได้เรียนรู้เกี่ยวกับนิทาน ชอบอ่านนิทาน เพราะนิทานสร้างความบันเทิง สอนให้ไม่เห็นแก่ตัว ต้องรู้จักพอประมาณ ไม่โลภมากจนเกินไป หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โดยรวมนักเรียนได้แสดงความรู้สึกชอบและไม่ชอบในหน่วยการเรียนรู้นี้ โดยในเนื้อหาข่าวเรื่อล่ม นักเรียนบอกว่าไม่ชอบเพราะสะเทือนใจเพราะมีคนตาย ทำให้รู้สึกสงสาร คนที่นั่งเรือมา แต่บางคนก็อธิบายว่าชอบเพราะทำให้ได้รู้เรื่องรอบตัว ทำให้ได้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง และผู้เรียนเสนอแนะว่าควรให้คนนั่งเรือใส่เสื้อชูชีพเพื่อความปลอดภัย หน่วยที่ 4 ในภาพรวม นักเรียนรู้สึกพอใจในการเรียนเรื่องนี้เพราะเป็นการเรียนรู้ในบทความเรื่อง โลมา โดยให้เหตุผลว่า โลมาเป็นสัตว์เลี้ยงแสนน่ารัก ใจดีขี้เล่น ทำเสียงได้ขณะพ่นน้ำ ไม่ทำร้ายเป็นมิตรกับมนุษย์ และ หน่วยที่ 5 เรื่องฝนหลวง นักเรียนทุกคนชอบการเรียนรู้ในหน่วยนี้ โดยอธิบายว่า ที่ชอบเพราะฝนหลวงเป็นโครงการของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ท่านมีเมตตากับประชาชน ช่วยทำให้ประชาชนคนไทยได้ไว้ใช้ดื่ม กิน ใช้น้ำมีภัยแล้งและทำให้ต้นไม้ชุ่มชื้นด้วย ในภาพรวมทั้งหมดนั้น ปรากฏว่า นักเรียนทุกคนชอบเนื้อหาที่นำมาให้อ่าน ชอบการนั่งสมาธิ การระบายสีภาพ การได้ยินเสียง สัญญาณระฆัง การตั้งใจฟังครูและเพื่อนพูดให้จบแล้วจึงค่อยพูดและการทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านเน้นกระบวนการความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ควบคู่การพัฒนาจิตใจ ส่งเสริมการมีสติ สมาธิ เตรียมความพร้อม การให้ผู้เรียนรับรู้ความรู้สึกของตนเองจากภายใน รู้จักฟังความคิดเห็น พุดสะท้อนคิดสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ความรู้สึกผู้อื่น ทบทวน เนื้อหาเดิม ก่อนเสริมเนื้อหาใหม่ สร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนรับรู้ความรู้สึกจากภายใน สอดคล้องกับที่ เทพกัญญา พูลนวล (2553, หน้า 207-208) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสร้างพฤติกรรมความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวเองได้ มีความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่นและสรรพสิ่งอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับ

ความเป็นจริง เกิดความรักความเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม พัฒนาพฤติกรรมที่ดีย่างทั้ง 4 ด้าน คือทางกาย ทางจิตใจ และจิตวิญญาณ ทางสังคมและทางปัญญา และสามารถสร้างความสุขในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรดาว นิลสว่าง (2554, หน้า 94) พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นบรรยากาศ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับเพื่อนในห้อง ตัวนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงอารมณ์และความพอใจของนักเรียนเองและการที่มีสิ่งแวดล้อมของตัวนักเรียน ก็ทำให้สัมพันธ์ทางบวกกับการเรียน การอ่านของนักเรียน

2.3 ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนโดยใช้หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เชิงคุณภาพ พบว่า หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตร โดยมี 6 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน 3) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ประสบการณ์ 4) การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 5) การอภิปรายสรุปร่วมกันและ 6) การนำไปใช้ ผลสรุปในภาพรวมนักเรียนทุกคนสะท้อนว่าชอบการเรียนรู้ตามหลักสูตรนี้ เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่ดีขึ้น ในด้านความรู้สึกภายใน ส่งเสริมให้มีสติ มีสมาธิในการเรียนรู้อีกมากขึ้น ทำให้เชื่อมโยงความคิดจากเรื่องที่เรียนไปแล้วกับเรื่องที่กำลังจะเรียนได้ ได้เรียนรู้และค้นหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง รู้สึกมั่นใจในการคิด กล้าแสดงออก พูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองได้ เข้าใจความต้องการของตัวเองและเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถรับรู้ รับฟังสิ่งที่เพื่อนและครูพูดมากขึ้น รู้สึกผ่อนคลายเมื่อได้เรียนรู้แบบกัลยาณมิตรทำให้สามารถทำงานได้สำเร็จมากขึ้น สอดคล้องกับที่ เทพกัญญา พูลนวล (2553, หน้า 207-208) ที่กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษา สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการสื่อสารด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สร้างพฤติกรรมความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวเอง มีความเข้าใจใจตนเอง ผู้อื่น พัฒนาพฤติกรรมที่ดีย่างทั้ง 4 ด้าน คือ ทางกาย ทางจิตใจและจิตวิญญาณ ทางสังคมและทางปัญญา สามารถสร้างความสุขในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ในการเลือกเนื้อเรื่องที่จะนำมาให้อ่าน ไม่ควรเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจและความรู้สึกของนักเรียน

2. ในขั้นตอนของการทบทวนเรื่องที่เรียนไปแล้ว นักเรียนมักจะพูดตาม ๆ กัน ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดตามความเข้าใจและความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก

3. ในส่วนของกิจกรรมที่ต้องให้ตอบคำถาม ผู้สอนควรใช้เวลาในการตอบคำถามไม่เร่งเร้าคำตอบจากผู้เรียนมากเกินไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยในลักษณะของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรรกฎ นักคิม. (2554). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนา
คุณลักษณะจิตตปัญญาศึกษาและเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตในรายวิชาจิตวิทยา
การศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 26, 1-11.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองทัพ เคลือบพณิชกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์
- กาญจนา कुमारักษ์. (2543). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. นครปฐม: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมมา. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิด
จิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา*. คุชฉินิพนธ์
ปรัชญาคุชฉินิพนธ์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลยา ดันติผลาชีวะ. (2543). *การสอนแบบจิตตปัญญา: แนวการใช้สร้างแผนการสอนระดับอนุบาล
ศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *จอมปราชญ์นักการศึกษา: สังเคราะห์ วิเคราะห์และประยุกต์แนว
พระราชดำรัสด้านการศึกษาและการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร. (2550). *การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*.
คุชฉินิพนธ์ปรัชญาคุชฉินิพนธ์, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จิรัฐา จรวงษ์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง กลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับ
นักเรียนระดับประถมศึกษา*. คุชฉินิพนธ์การศึกษาคุชฉินิพนธ์, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). *การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (Reading for
improving life quality)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จุมพล บุญกล้า. (2548). *ผลการสอนด้วยวิธีการจำผ่านสายตาจากการใช้บัตรภาพเพื่อเพิ่มความสามารถ
ในการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้*. สารนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เจริญขวัญ น้าพา. (2554). ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการเชื่อมโยงและมีความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2547). นวัตกรรมการศึกษา ชุด จิตวิทยาการอ่าน (*Psychology of reading*). กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณานคร.
- ฉวีวรรณ โยคิน. (2550). ผลของการสอนอ่านเป็นคำที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชยากานต์ เปี่ยมถาวรพจน์. (2555). การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง “การใช้พลังงานอย่างเป็นมิตรกับธรรมชาติ” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. คุษฎิณีพนธ์การศึกษาคุษฎิบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชลลดา ทองทวี. (2551). รายงานการวิจัยจิตตปัญญาพฤษษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญาศึกษาในเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยและจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชวลิต ชุก้าแพง. (2546). การพัฒนาหลักสูตรซ่อมเสริมทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้สำหรับ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา. ปรินญานิพนธ์การศึกษาคุษฎิบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฏีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วิพริ้นท์ (1991).
- เด่นนภา พันเพื่อน. (2556). ศึกษาความสามารถเขียนคำที่มีตัวกำรันต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนของเฟอร์นาลด์ร่วมกับการทำสมุดเล่มเล็ก. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทิสนา เขมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. ใน พิมพ์พรรณ เตชะคุปต์ และคณะ (บรรณาธิการ). *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา* (หน้า 1-22). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เขมมณี. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- ทิสนา เขมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- เทพกัญญา พูลนวล. (2553). *ผลการใช้วิธีสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษาที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย พฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์. (2551). *การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและจิตตปัญญาศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสุษ. (2552). *ศิลปะการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจิตตปัญญา*. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธีรนนท์ มีสา. (2553). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องศาสนาพิธีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- นพพร คุ่มทอง. (2552). *การฝึกด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อเพิ่มความสามารถในการจำรูปพยัญชนะของนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรินทรา สีนสูงสวัสดิ์. (2553). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2552). การศึกษาทักษะการรับรู้สารสนเทศของนักการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารห้องสมุด*, 51(2), 81-92 .
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2534). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2556). *แนวพัฒนาการอ่านเร็ว-คิดเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- บุญชาย บ่มไฉ่. (2550). *การพัฒนาโปรแกรมการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยใช้เทคนิคการระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ประทีป วาทิกทินกร และสมพันธ์ เลขาพันธ์. (2534). *การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ประเวศ ะสี. (2550). *ปาฐกถาสวัสดิ์ สกุลไทย: มหาวิทยาลัยจิตตปัญญาศึกษาและไตรยางค์แห่งการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประสงค์ เมธีพินิจกุล. (2552). การประเมินผลการเรียนรู้เรื่องการอ่านตามโครงการ PISA 2009. *นิตยสาร สสวท.*, 37, 12-17.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2553). *หลักสูตรการศึกษา*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะรัตน์ อินทะสุข. (2557). *การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เปลื้อง ณ นคร. (2538). *ศิลปะแห่งการอ่าน*. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ประเด็นการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไร่ไทยเพรส.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). *เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไร่ไทยเพรส.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2549). *การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว*. กรุงเทพฯ: ไอคิวบุ๊ก เซ็นเตอร์.
- พระราชวรมนู (ประยูทธ ปยุตโต). (2525). *ปรัชญาการศึกษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 7-8.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- พัชรินทร์ อารมณีสาวะ. (2557). การประเมินการรู้เรื่องการอ่านของ PISA 2015. *นิตยสาร สสวท.*
42(189), 44-45.
- พิศณุ พงศ์ศรี. (2552). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย*. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- เพชรดาว นิลสว่าง. (2554). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2554). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์:
ริมปิงการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กส์
พับลิเคชันส์.
- รุ่งนภา อิมสิน. (2555). *ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ที่มีต่อความเข้าใจภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ลดาวรรณ ฝาระมี. (2553). *การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอน โดยโครงการ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลำดวน วงศ์ศักดิ์. (2556). *การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้เทคนิคการตั้งคำถามตามทฤษฎีของบลูม*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ทักษิณ.
- วรรณิ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ยูแพดอินเตอร์.
- วรุดมิ เฝิงพันธ์. (2552). *รายงานการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา:
กรณีศึกษา รายวิชาการพัฒนากับการศึกษา*. ชลบุรี: ภาควิชาการอาชีวศึกษาและ
พัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด
(พิมพ์ครั้งที่ 5)*. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วันทนา จันทพันธ์. (2554). ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) แก้ได้ด้วยมือครู. *วารสารวิชาการ*, 14(1), 39-48.
- วาริ ธีระจิตร. (2541). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจักขณ์ พาณิช. (2551). *เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ลิฟ
เพรส.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาสน์.
- วิไลลักษณ์ แก้วจินดา. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดอารมณ์ ของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. คุษฎิณีพนธ์นิพนธ์การศึกษาคุษฎิณีบัณฑิต, สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิธร ัญญเจริญ. (2552). *การสอนอ่านเป็นคำโดยใช้ภาพประกอบ เพื่อเพิ่มความสามารถ
ในการอ่านคำประสมสระเดี่ยวของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรียา นิยมธรรม. (2549). *ปัญหายุ่งยากทางการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ราไทยเพรส.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2555). *การประเมินหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีครามรัน. (2556). *หลักสูตรและการจัด
การเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543). *ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดีปัญหาการเรียนรู้ที่แก้ไขได้*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริประภา พฤทธิกุล. (2554). *การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาเพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของนิสิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 22(2), 72-84.
- ศิริรัตน์ จำแนกสาร. (2556). *การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
การเรียนรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนอายุ 15 ปี ในประเทศไทย*. คุษฎิณีพนธ์ศึกษาศาสตร
คุษฎิณีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2551). *จิตตปัญญาศึกษา: การศึกษาเพื่อการพัฒนา
มนุษย์*. นครปฐม: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล.

- สมควร น้อยเสนา. (2548). *การพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดและแบบฝึกทักษะ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมจิต หนูพิชัย. (2551). *ผลการใช้วิธีสอนตามแนวคิดสตรัคติวิซึ่มร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มแบบโต้เถียงต่อทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ, สุกมาศ อังศุโชติ, รัชณีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, สุนิสา จุ้ยม่วงศรี และ ชุศักดิ์ ศิริรุ่งพันธ์. (2556). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: เจริญดีมันคงการพิมพ์.
- สมสิทธิ์ อัสตรนิธิ. (2556). *การแสวงหาความรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา: ญาณวิทยาและวิธีวิทยาการวิจัย*. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). *ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สรยุทธ รัตนพจนารถ. (2551). *ริเริ่มสำรวจความรู้ที่นำมาเข้ามาสู่ใจใคร่ครวญประยุกต์ใช้ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สังัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2555*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สาโรช บัวศรี. (2552). *รากแก้วการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- สุคนธ์รัตน์ สวัสดิ์กุล. (2554). *การสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุนีย์ คล้ายนิล, ปรีชาญุ เดชศรี และอัมพิกา ประโมจน์ย์. (2550). *มองคุณภาพการศึกษา ตะวันออก* จากการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ: รายงานการประเมินผลการเรียนรู้ จากโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) โดยสถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ร่วมกับ *Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
- สุนีย์ ภู่งพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- สุมาลี จอดนอก. (2551). การศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านดงเค็ง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(1), 63-72.
- สุรสิทธิ์ นาคสัมฤทธิ์. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมโดยใช้วิธีการลูกเสือสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. คุษณินิพนธ์ปรัชญา คุษณิบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2556). *สถิติและการวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2550). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศพงษ์ สุขมาตย์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา*. ปรินิพนธ์ปรัชญาคุษณิบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรอุมา เพชรนุ้ย. (2556). *การศึกษาความสามารถอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการใช้วิธีการสอนอ่านเป็นคำร่วมกับเทคนิค Picture me reading*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อายุพร สาชาติ. (2548). *พฤติกรรมในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เอี่ยมพร โชคสุชาติ. (2556). การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนอายุ 9-12 ปี ที่มี
ปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการสอนอ่าน โดยวิธี PQ 4R ร่วมกับเทคนิคแผนที่
ความคิด. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Beauchamp, G. A. (1975). *Curriculum theory* (3rd ed.). Illinois: The Kag Press.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives*. New York: Mckay.
- Bruner, J., Goodnow, J. J., & Austin, G. A. (1967). *A study of thinking*. New York: Science
Editions.
- Chall, J. S. (1983). *Stages of reading development*. New York: McGraw-Hill.
- Chapman, J. W. (1992). *Understanding learning difficulties: A guide for teacher and parents*.
Palmerston North: Educational Research and Development Center, Massey University
Printing.
- Clarke, J. H. (1991). Using visual organizers to four on thinking. *Journal of Reading*, 4(7), 526-
534.
- Cooper, I. D., & Kiger, N. D. (2003). *Literacy helping children construct meaning*. New York:
Houghton Mifflin.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essential of psychological testing* (3rd ed.). New York: Harper Row.
- Crow, A. W. (1980). *Introduction to education*. New Delhi: Eurage Publishing House.
- Gagne, R. M. (1985). *The conditions of learning*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Garrison Institute. (2005). *Contemplation and education current status of programs using
contemplative techniques in K-12 educational settings: A mapping report*.
Retrieved from <http://www.garrisoninstitute.org>.
- Garter, G. (1990). *Ideas for developing comperhension*. Auckland: Waiatarua.
- Gerwith, G. (1987). *Information alive*. Auckland: Longman Paul.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Goodman, K. S. (1986). *What's whole in whole language?* Ports Mouth, NH: Heinemann.
- Gravett, S. (2004). Action learning and transformative learning in teaching development.
Education Action Research, 12, 259-271.
- Hart, T. (2004). Opening the contemplative mind in the classroom. *Journal of Transformative
Education*, 2(1), 28-46.

- Heron, J. (1999). *The complete facilitator's handbook*. London: Kogan Page.
- Houck, C. K. (1984). *Learning disabilities: Understanding concepts*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Keonick, D. (1988). *New approaches to learning disabilities cognitive, metacognitive and holistic*. Philadelphia: Grune & Stratton.
- Lerner, J. W. (1988). *Learning disabilities: Theories, diagnosis, and teaching strategies* (5th ed.). Boston: Houghton Mifflin.
- Oliva, P. F. (1982). *Developing the curriculum*. Boston: Little, Brown and Company.
- Oliva, P. F. (1992). *Development the curriculum* (3rd ed.). New York: Harper Collins.
- Oliva, P. (1997). *The curriculum: Theoretical dimensions*. New York: Longman.
- O'Sullivan, E. (2003). Bringing a perspective of transformative learning to globalized consumption. *International Journal of Consumer Studies*, 27(4), 326-333.
- Pratt, D. (1980). *Curriculum: Design and development*. New York: Harcourt, Brace Jovanovich.
- Reid, D. K. (1988). *Teaching the learning disabled: A cognitive developmental approach*. Boston: Allyn & Bacon.
- Saavedre, E. (1996). Teacher's study group: Contexts for transformative learning and action. *Theory into Practice*, 35, 271-277.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning theory, research and practice* (2nd ed.). Massachusetts: A Simom & Schuster.
- Saylor, G. J., & Alexander, W. M. (1974). *Planning curriculum for schools* (3rd ed.). New York: Holt Rinchart and Winston
- Stake, R. E. (1973). *The countenance of education evaluation in education evaluation: Theory and practice*. Belmont California: Wadsworth.
- Stufflebeam, D. L. (1971). *Education and decision making*. Illinois: Peacock.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Thomson, C. (1991). *Individual is educational planning: A guide for meeting learners needs*. Palmerston North: Massey University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร.ชมพูนุท สุขหวาน	รองคณบดี ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเมิน เชียงเถียร	ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
ข้าราชการบำนาญ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรองทอง จุลิรัชนิกร	ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๖๒๑๘/๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. ชมพูนุท สุขหวาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพัชณี บุณย์ศรี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้” ในความควบคุมดูแลของ ดร. มณฑิยา ชมดอกไม้ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยให้กับนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชญ์ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร ๐๘-๓๔๔๓-๔๙๔๗

ที่ ศธ ๖๒๑๘/๗ ส.๖๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเมิน เชียงเถียร .

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพัชนี บุญรัมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้” ในความควบคุมดูแลของ ดร. มณเฑียร ชมดอกไม้ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยให้กับนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร ๐๘-๑๔๔๓-๔๙๔๗

ที่ ศธ ๒๒๑๘/๑๕๓๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรองทอง จุลิรัชนิกร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพัชนี บุญรัมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาศษฎ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้” ในความควบคุมดูแลของ ดร. มณฑิยา ชมดอกไม้ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยให้กับนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๑๐๕๓

ผู้วิจัยโทร ๐๘-๑๕๕๓-๕๕๕๗

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว.๙๘๒

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวพัชนี บุญรัมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร
เสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้”
ในความควบคุมดูแลของ ดร.มณฑิรา ชมดอกไม้ ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่กำลัง
ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐
อนึ่งโครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา
เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยบูรณ์ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๙-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๙

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๔๘๕

ผู้วิจัยโทร ๐๘๑-๔๔๓๔๙๔๗

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว.๔๘๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวพัชรี บุญรัมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญหาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้" ในความควบคุมดูแลของ ครมณเฑียร ชมดอกไม้ ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนสอนดี (ประชารัฐอนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ อนึ่งโครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐๓๘-๑๐๒๐๖๙, ๐๓๘-๑๐๒๐๖๙

โทรสาร ๐๓๘-๓๙๓๔๘๕

ผู้วิจัยโทร ๐๘๑-๕๕๓๔๙๔๗

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

- แบบประเมิน โครงร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษา
- แบบทดสอบการรู้เรื่องการอ่าน
- แบบสังเกต
- แบบสัมภาษณ์

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร
หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมิน โครงร่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีจุดประสงค์ให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด ซึ่งจะประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

แบบประเมินตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรเสริมทักษะ

คำชี้แจง

ให้ท่านพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรในรายการต่อไปนี้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด แล้วกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 5 คะแนน = มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 คะแนน = มีความเหมาะสมมาก
- 3 คะแนน = มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 คะแนน = มีความเหมาะสมน้อย
- 1 คะแนน = มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ความเป็นมาของหลักสูตร					
1.1 ความเป็นมาที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน
1.2 ความสมเหตุสมผลที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน
2. หลักการ					
2.1 เป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้าน การอ่าน
2.2 เป็นหลักสูตรสำหรับพัฒนาทักษะ การรู้เรื่องการอ่านหรือการอ่านเพื่อ การสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน
2.3 เป็นหลักสูตรที่เน้นการเตรียม ความพร้อมของนักเรียนก่อนที่จะเรียน
2.4 เป็นหลักสูตรที่บูรณาการทักษะ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยเน้นการอ่านเป็นหลัก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3.1 นักเรียนมีความสามารถ ในการอ่านคำ การฟัง การดูและอธิบาย ข้อความที่กำหนดให้ได้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.2 นักเรียนมีความสามารถ ในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์ และสามารถสรุป สาระสำคัญจากนิทานที่กำหนดให้
3.3 นักเรียนมีความสามารถ ในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์ และสามารถสรุป สาระสำคัญจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้
3.4 นักเรียนมีความสามารถ ในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์สรุปสาระสำคัญและ ประเมินข่าวและเครื่องหมายจราจรที่ กำหนดให้ได้
3.5 นักเรียนมีความสามารถ ในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ บทร้อยกรองที่กำหนดให้ได้
4. โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน					
4.1 การอ่านข้อความ จำนวน 4 คาบ
4.2 การอ่านนิทาน จำนวน 4 คาบ
4.3 การอ่านข่าวและเครื่องหมาย จราจรจำนวน 4 คาบ
4.4 การอ่านบทความ จำนวน 4 คาบ
4.5 การอ่านบทร้อยกรอง จำนวน 4 คาบ

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม
ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน
ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม
ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยน ประสบการณ์
ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน
ขั้นที่ 6 การนำไปใช้
6. สื่อการจัดการเรียนรู้					
ใบความรู้, ใบงาน, บัตรคำศัพท์, บัตร ภาพ, กระดาษฟลิปชาร์ต, สัญญาณ ระฆัง, สีเทียน/ สีไม้, แถบประโยค คำถาม-ตอบ, และวีดิโอ
7. การวัดและประเมินผล					
7.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียน
7.2 สังเกตพฤติกรรมการอ่าน
7.3 สังเกตพฤติกรรมการเขียน
7.4 ตรวจสอบผลงาน
7.5 ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
7.6 การซักถาม

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่าน

“การกิน”

เรื่องการกิน ไม่ควรให้เด็กกินจุบจิบ เพราะทุกครั้งที่กิน น้ำตาลจะเข้าสู่ปาก แล้วเปลี่ยนเป็นกรด ที่กัดเนื้อฟันผุ ดังนั้น การกินพอดี ไม่กินจุบจิบ จะช่วยลดโอกาสในการเกิดฟันผุได้ ซึ่งครอบครัวต้องมีการสอนเรื่องนี้ตั้งแต่เด็ก และอย่างน้อยควรพบทันตแพทย์ทุก 6 เดือน เพื่อตรวจสภาพฟันเด็ก เนื่องจากอาจมีปัญหาซ่อนอยู่ ซึ่งการรักษาแต่เนิ่น ๆ ก็จะดีกว่า

ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อ 1-3

1. “กินจุบจิบ” หมายถึง ข้อใด
 - ก. กินของหวานบ่อย ๆ
 - ข. กินอาหารที่มีน้ำตาลมาก
 - ค. กินพร้าเพื่อที่ละเอียดที่ละน้อย
2. นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้เกิดฟันผุ
 - ก. เพราะกินจุบจิบ
 - ข. เพราะไม่ไปตรวจฟัน
 - ค. เพราะกรดที่เกิดจากน้ำตาล
3. นักเรียนควรสรุปข้อความนี้ว่าอย่างไร
 - ก. เลิกกินของหวานวันนี้ ทำให้มีฟันแข็งแรง
 - ข. ตรวจฟันทุกครึ่งปี ไม่มีฟันผุ
 - ค. ไม่ควรให้เด็กกินจุบจิบ

ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อ 4-6

“การเลือกรับประทานอาหารที่ดี”

การเลือกรับประทานอาหาร ควรรับประทานอย่างพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ให้ตรงเวลา อาหารเช้าเป็นมื้อที่สำคัญที่สุด ในช่วงเวลา 07.00 น.-09.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาที่กระเพาะหลั่งกรดสำหรับใช้ในการย่อยอาหารมากที่สุด ควรเคี้ยวให้ละเอียด ไม่กินข้าวค้ำน้ำค้ำ เพราะน้ำย่อยในกระเพาะเจือจาง จะทำให้กระเพาะย่อยอาหารได้ไม่ดี ควรกินปลาเพราะย่อยง่าย มีไขมันน้อย และในหนึ่งวันควรกินผักไม่ต่ำกว่า 5 ชนิดพยายามรับประทานผัก ผลไม้ ธัญพืชต่าง ๆ ให้หลากสี เช่น สีแดงมะเขือเทศ สีม่วงองุ่น สีเขียวบร็อกเคอรี่ สีส้มแครอท สีดำถั่วดำ เพราะพืชต่างสีกัน มีสารอาหารต่างชนิดกัน และอาหารที่ดีสุดก็คือ อาหารตามฤดูกาลที่มีอยู่ในท้องถิ่น

4. เพราะเหตุใดนักเรียนไม่ควรกินข้าวค้ำน้ำค้ำ

- ก. ทำให้อึดเร็ว
- ข. ทำให้อาหารย่อยยาก
- ค. ทำให้กระเพาะทำงานหนัก

5. คำว่า “กินข้าวค้ำน้ำค้ำ” หมายถึง ข้อใด

- ก. อาการที่กินข้าวไม่ลงจึงดื่มน้ำ
- ข. การดื่มน้ำระหว่างกินข้าว
- ค. การกินข้าวน้อย ๆ ดื่มน้ำตามมาก ๆ

6. เราควรเลือกกินปลาเพราะอะไร

- ก. อร่อย รสชาติดี
- ข. ใช้ทำอาหารได้หลากหลาย
- ค. ร่างกายย่อยสลายได้ง่าย

นิทานเรื่อง แมวกับไก่

แมวตัวหนึ่งต้องการจับ ไก่กินเป็นอาหาร แมวจึงคิดหาเหตุผลที่จะกินไก่ตัวนั้นให้ได้ แมวจึงกล่าวโทษไก่ว่า “ทำไมเจ้าชอบ โกงคอฉันในเวลากลางคืนนัก มันทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนไม่ได้หลับไม่ได้นอน” ไก่จึงรีบแก้ตัวว่า “ข้าไม่เคยขโมยในเวลากลางคืน ข้าขโมยเฉพาะตอนรุ่งเช้าเพื่อปลูกให้ทุกคนตื่นแต่เช้าต่างหาก” เจ้าแมวรีบตอบกลับว่า “แม้เจ้าจะมีคำแก้ตัว แต่ต่อไปนี่เจ้าจะไม่ต้องขโมยปลูกใครแล้วละ เพราะข้าจะกินเจ้าเป็นอาหารเช้าซะเดี๋ยวนี้” ทันใดนั้นก่อนที่แมวจะขย้ำไก่กินเป็นอาหาร เจ้าของบ้านก็หันมาเห็นพอดี และได้ไล่ตี ทำให้แมววิ่งหนีไป ไก่จึงรอดพ้นจากการถูกแมวกิน

อ่านนิทานเรื่องแมวกับไก่ แล้วตอบคำถามจากข้อ 7-9

7. จากประโยคที่ว่า “แมวจึงกล่าวโทษไก่” คำว่า **กล่าวโทษ** หมายความว่าอย่างไร

- ก. บอกว่าไก่กระทำในสิ่งที่ผิด
- ข. บอกว่าไก่ต้องได้รับการลงโทษ
- ค. บอกให้ไก่ขอโทษที่กระทำผิด

8. จากเรื่องนี้นักเรียนคิดว่า ไก่ถูกแมวกินหรือไม่

- ก. ไก่ไม่ถูกแมวกินเพราะวิ่งหนีทัน
- ข. ไก่ไม่ถูกแมวกินเพราะมีคนมาช่วย
- ค. ไก่ไม่ถูกแมวกินเพราะแมวเข้าใจเหตุผลของไก่

9. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง

- เหตุการณ์ที่ 1: ไก่รอดพ้นจากการถูกแมวกิน
- เหตุการณ์ที่ 2: เจ้าของบ้านหันมาเห็นพอดี
- เหตุการณ์ที่ 3: แมวต้องการจับ ไก่กินเป็นอาหาร
- ก. เหตุการณ์ที่ 3, 2 และ 1
- ข. เหตุการณ์ที่ 3, 1 และ 2
- ค. เหตุการณ์ที่ 1, 2 และ 3

ให้นักเรียนอ่านนิทานต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามจากข้อ 10-12

นิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท”

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีหนูนาตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในชนบท ใช้ชีวิตง่าย ๆ อย่างมีความสุข แต่หนูนามีญาติเป็นหนูตัวหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมือง วันหนึ่งหนูเมือง ญาติของหนูนาได้มาเยี่ยม หนูนา จึงให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น เตรียมผลไม้ไว้มากมายเพื่อต้อนรับหนูเมือง หนูเมืองแปลกใจกับ อาหารเหล่านั้น หนูเมืองจึงบอกว่า “ฉันแปลกใจจริง ๆ ว่าเธอทนกินอาหารเหล่านี้ได้อย่างไร อาหารพวกนี้น่าเบื่อเหลือเกิน เธอเข้าไปในเมืองกับฉันเถอะ แล้วจะรู้ว่าชีวิตในเมืองสนุกกว่านี้มาก” ดังนั้น หนูนาก็ได้ติดตามญาติเข้าไปในเมือง พวกเขาเดินทางมาถึงบ้านใหญ่หลังหนึ่ง แล้วมุดลอด ใต้ประตูหลังบ้านเข้าไปในบ้าน หนูบ้านพาหนูนาเข้ามาในห้องรับประทานอาหาร บนโต๊ะอาหารมี อาหารชั้นเลิศวางอยู่มากมาย หนูนาคินเต็มปาก หนูทั้งสองไม่รอช้าพวกมันก็เริ่มลงมือกินอาหาร “อาหารพวกนี้ช่างอร่อยเหลือเกิน” หนูนาพูด ระหว่างที่กำลังกินอาหารอย่างเอร็ดอร่อย หนูนาก็ได้ ยืนเสียงบางอย่างดังแว่วเข้ามา “เสียงอะไรนะ” หนูนาถาม “ก็แค่พวกหมาเท่านั้น” ทันใดนั้นประตู ก็เปิดออก มีสุนัขตัวใหญ่เข้ามา เจ้าหนูทั้งสองจึงรีบวิ่งหนีไปหลบ พลังหนูนาก็พุดกับหนูเมืองว่า “ลาก่อนนะที่รัก” หนูเมืองแปลกใจ “ทำไมถึงรีบกลับนกละ” เจ้าหนูนาตอบ “ฉันขอยอมกินถั่วใน ความสงบ ดีกว่ากินเค้กในความหวาดกลัวแบบนี้ ฉันขอกลับไปใช้ชีวิตที่ห้องฟุ้งอย่างเดิมดีกว่า”

10. เหตุการณ์ในเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน

- ก. ตลาดที่อยู่ในเมือง
- ข. ห้องครัวในบ้านของหนูเมือง
- ค. ห้องครัวในบ้านที่หนูเมืองอาศัยอยู่

11. ทำไมหนูนาไม่อยากอยู่ในเมืองกับหนูเมือง

- ก. อาหารไม่อร่อย
- ข. คิดถึงบ้านตัวเอง
- ค. กลัวมีอันตราย

12. เรื่องนี้สอนให้นักเรียนได้ข้อคิดอะไร

- ก. อาหารในเมืองอร่อยกว่าอาหารในชนบท
- ข. การรับประทานอาหารที่ดีจะทำให้ร่างกายแข็งแรง
- ค. การมีชีวิตที่สงบปลอดภัยดีกว่าสุขสบายแต่มีอันตราย

ให้นักเรียนอ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 13-15

“เรือล่มที่อยุธยา”

ในวันที่ 18 กันยายน เวลา 16.00 น. เรือโดยสารนักท่องเที่ยวขนาด 2 ชั้น ล่มในแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าวัดสนามไชย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรือโดยสารลำนี้บรรทุกชาวไทยมุสลิมที่กลับจากการเดินทางไปร่วมงานบุญประเพณี ทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก คนที่รอดชีวิตเล่าว่า ก่อนเกิดเหตุ ขณะที่เรือกำลังแล่นอยู่นั้น ได้มีเรือบรรทุกทรายแล่นอยู่ด้านหน้า นายท้ายเรือพยายามที่จะหลบเรือบรรทุกทราย ทำให้บังคับเรือไม่ได้ เนื่องจากกระแสน้ำแรง อีกทั้งคนบนเรือมีอาการตกใจ วิ่งไปรวมกันที่ท้ายเรือ เรือจึงพุ่งชนตลิ่งบริเวณหน้าวัดสนามไชย จนทำให้เรือพลิกตะแคง คนบนเรือพยายามกระโดดออกจากเรือ ไม่กี่นาทีเรือก็ค่อย ๆ จมลง ผู้โดยสารทั้งผู้หญิงและคนแก่ พากันกระโดดลงน้ำเพื่อหนีตาย ส่วนคนที่ว่ายน้ำเป็นก็พยายามตะเกียกตะกายขึ้นฝั่ง

13. เหตุการณ์เรือล่มเกิดขึ้นที่ไหน

- ก. ข้างวัดสนามไชย
- ข. ในแม่น้ำเจ้าพระยา หน้าวัดสนามไชย
- ค. ในแม่น้ำที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

14. ทำไมเรือจึงล่ม

- ก. คนขับเรือหลับใน
- ข. หลบเรือบรรทุกทราย
- ค. ชนกับเรือลำอื่น

15. เราจะป้องกันอุบัติเหตุเรือล่มได้อย่างไร

- ก. ควรสวมเสื้อชูชีพขณะนั่งเรือโดยสาร
- ข. ควรว่ายน้ำให้เป็น
- ค. ถูกทุกข้อ

16. เครื่องหมายนี้ หมายความว่าอย่างไร

- ก. ระวังนักเรียน
- ข. ระวังคนข้ามถนน
- ค. โรงเรียนระวังเด็ก

17. เครื่องหมายนี้ หมายความว่าอย่างไร

- ก. ทางแยก
- ข. ทางแคบ
- ค. ทางข้ามรถไฟมีเครื่องกั้นทาง

18. เครื่องหมายนี้ หมายความว่าอย่างไร

- ก. ทางเดินสำหรับคนเดิน
- ข. ทางสำหรับรถจักรยาน
- ค. ทางสำหรับจักรยานและทางคนเดิน

ให้นักเรียนอ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 19-21

โลมาหัวบาตรหรือโลมาอิรวดี

โลมาหัวบาตรหรือโลมาอิรวดีเป็นโลมาชนิดหนึ่ง มีหัวมนกลมคล้ายบาตรพระ ลำตัวมีสีเทาเข้ม แต่บางตัวอาจมีสีอ่อนกว่า มีตาขนาดเล็ก ปากอยู่ด้านล่าง ครีบข้างลำตัวแผ่กว้างเป็นรูปสามเหลี่ยม ครีบบนมีขนาดเล็กมาก มีรูปทรงแบนและบางคล้ายเคียว โลมาหัวบาตรอาศัยอยู่ทะเล แหล่งน้ำกร่อย ทะเลสาบ แหล่งน้ำจืด หรือแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ด้วย เช่น แม่น้ำโขง และทะเลสาบเขมร มีการพบโลมาหัวบาตรครั้งแรกที่แม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า จึงได้ชื่อว่าโลมาอิรวดี สำหรับในประเทศไทย มีการพบโลมาหัวบาตรที่ทะเลสาบสงขลา และแม่น้ำบางปะกง อาหารที่ชอบของโลมาหัวบาตร ได้แก่ กุ้ง ปลา และหอยที่อยู่บนผิวน้ำและใต้โคลนตม โลมาอิรวดีมีชื่อเรียกอื่น ๆ อีก เช่น “โลมาหัวบาตรมีครีบหลัง” “โลมาน้ำจืด” “โลมาหัวหมอน” และ “ปลาข่า”

19. สัตว์ในเรื่องนี้คืออะไร
 - ก. หอย
 - ข. ปลาขาว
 - ค. โลมาหัวบาตร
20. โลมาหัวบาตรมีลักษณะอย่างไร
 - ก. มีตากลมโต สีเทาเข้ม
 - ข. มีหัวเรียวแหลม มีครีบข้างลำตัว
 - ค. มีหัวมนกลมคล้ายบาตรพระ
21. อาหารของโลมาหัวบาตรคืออะไร
 - ก. กุ้ง หอย
 - ข. ปลาตัวเล็ก ๆ
 - ค. ถูกทุกข้อ
22. “ฝนหลวง” มีความหมายว่าอย่างไร
 - ก. ฝนเทียม
 - ข. ฝนตกนอกฤดู
 - ค. ฝนหน้าร้อน

23. เพราะเหตุใดเราจึงเรียกว่า “ฝนหลวง”
- ก. เพราะเป็นฝนที่ตกในเมืองหลวง
 - ข. เพราะเกิดจากการทำฝนเทียมในเมืองหลวง
 - ค. เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นตามพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9
24. ข้อใดสำคัญที่ทำให้เกิดฝนหลวง
- ก. เมฆ
 - ข. สารเคมี
 - ค. ถูกทุกข้อ
25. พระสังข์อาศัยอยู่ที่ไหน
- ก. ในบ้าน
 - ข. ในวัง
 - ค. ในสังข์
26. “ชนนี” มีความหมายว่าอย่างไร
- ก. ป้า
 - ข. แม่
 - ค. พี่สาว
27. คำว่า “อาจิม” หมายความว่าอย่างไร
- ก. ทุกวัน
 - ข. ทุกเวลา
 - ค. เสมอ ๆ หนึ่ง ๆ
28. ทำไมพระสังข์จึงออกมาจากสังข์
- ก. เพราะอยู่ในสังข์แล้วหายใจไม่ออก
 - ข. อยากออกมาวิ่งเล่น
 - ค. มาช่วยไล่ไก่ป่า

29. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง

เหตุการณ์ที่ 1: พระสังข์ออกมาช่วยไล่ไก่ป่าที่มากินข้าว

เหตุการณ์ที่ 2: แม่ไปหาของป่า

เหตุการณ์ที่ 3: พระสังข์วิ่งเข้าไปหลบซ่อนในสังข์

ก. เหตุการณ์ที่ 2, 1 และ 3

ข. เหตุการณ์ที่ 3, 1 และ 2

ค. เหตุการณ์ที่ 1, 2 และ 3

30. ข้อคิดจากบทหรือยกทรงในเรื่องสังข์ทองตอน “กำเนิดพระสังข์” คืออะไร

ก. มีความกตัญญูต่อแม่

ข. เป็นเด็กดีมีน้ำใจ

ค. เคารพเชื่อฟังพ่อแม่

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษา											
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ											
ชื่อ-สกุล	1) มีสมาธิในการทำงาน	2) ปฏิบัติตามข้อตกลงที่วางไว้	3) มีความตั้งใจและสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน	4) ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน	5) กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเอง	6) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในกลุ่ม	7) เสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม	8) มีส่วนร่วมในการอภิปราย	9) ทำงานที่กำหนดเสร็จทันเวลา	คะแนนเต็ม	ผลการประเมิน
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	27	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

คะแนน 19-27	ดี
คะแนน 10-18	พอใช้
คะแนน 0-9	ควรปรับปรุง

มีเกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ

เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นส่วนใหญ่

เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นบางครั้ง

เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่กำหนดน้อยครั้ง

เกณฑ์การให้คะแนน 0 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่กำหนดน้อยมาก

แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตาม
แนวคิดทฤษฎีจิตศึกษา

ลำดับ	หัวข้อ/ เนื้อหา	ความพึงพอใจ		เหตุผล
		ชอบ	ไม่ชอบ	
1	นักเรียนชอบเรื่องเกี่ยวกับการกินที่ได้อ่าน หรือไม่			
1.1	นักเรียนชอบนิทานหรือไม่เพราะอะไร			
1.2	นักเรียนอ่านข่าวแล้วรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่			
1.3	นักเรียนชอบเรื่องโลมาหรือไม่เพราะอะไร			
1.4	นักเรียนอ่านเรื่องฝนหลวงแล้วรู้สึกอย่างไรชอบหรือไม่ มีความรู้สึกอย่างไร			
2	นักเรียนชอบเรื่องไหนมากที่สุด			
3	นักเรียนชอบข้อตกลงที่ได้กำหนดกันไว้หรือไม่			
4	นักเรียนชอบนั่งสมาธิหรือไม่เพราะอะไร			
5	นักเรียนชอบระบายสีภาพหรือไม่เพราะอะไร			
6	เมื่อนักเรียนได้ยินเสียงสัญญาณระฆังแล้วรู้สึกอย่างไร			
7	นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องตั้งใจฟังครูและเพื่อน พูดให้จบแล้วจึงค่อยพูด			
8	นักเรียนชอบทำงานเป็นกลุ่มหรือชอบทำงาน คนเดียวเพราะอะไร			
9	สื่อการเรียนประเภทไหนที่นักเรียนชอบมากที่สุด			
10	นักเรียนชอบทำแบบฝึกหัดแบบใดมากที่สุด			

ลงชื่อ

ผู้สัมภาษณ์

...../...../.....

ภาคผนวก ค

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการประเมินแบบวัดทักษะการรู้เรื่องการอ่าน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ที่	ข้อทดสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	ข้อที่ 1	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
2	ข้อที่ 2	-1.00	0.00	1.00	0.00	ตัดออก
3	ข้อที่ 3	1.00	0.00	1.00	0.67	ใช้ได้
4	ข้อที่ 4	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
5	ข้อที่ 5	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
6	ข้อที่ 6	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
7	ข้อที่ 7	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
8	ข้อที่ 8	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
9	ข้อที่ 9	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
10	ข้อที่ 10	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
11	ข้อที่ 11	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
12	ข้อที่ 12	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
13	ข้อที่ 13	0.00	1.00	1.00	0.67	ใช้ได้
14	ข้อที่ 14	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
15	ข้อที่ 15	1.00	-1.00	1.00	0.33	ตัดออก
16	ข้อที่ 16	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
17	ข้อที่ 17	1.00	0.00	1.00	0.67	ใช้ได้
18	ข้อที่ 18	1.00	0.00	1.00	0.67	ใช้ได้
19	ข้อที่ 19	1.00	0.00	1.00	0.67	ใช้ได้
20	ข้อที่ 20	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
21	ข้อที่ 21	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
22	ข้อที่ 22	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
23	ข้อที่ 23	1.00	0.00	1.00	0.67	ใช้ได้
24	ข้อที่ 24	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
25	ข้อที่ 25	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้

ที่	ข้อทดสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	ข้อที่ 26	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
27	ข้อที่ 27	1.00	0.00	1.00	0.67	ใช้ได้
28	ข้อที่ 28	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
29	ข้อที่ 29	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
30	ข้อที่ 30	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
	ค่าเฉลี่ย	0.90	0.70	1.00	0.87	

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ที่	แผนการจัดการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	แผนที่ 1	4.50	4.13	5.00	4.54	ดีมาก
2	แผนที่ 2	4.29	4.47	4.88	4.55	ดีมาก
3	แผนที่ 3	4.56	4.50	5.00	4.69	ดีมาก
4	แผนที่ 4	3.88	4.13	4.94	4.32	ดี
5	แผนที่ 5	4.25	4.50	5.00	4.58	ดีมาก
6	แผนที่ 6	4.13	4.13	5.00	4.42	ดี
7	แผนที่ 7	4.80	4.20	4.93	4.64	ดีมาก
8	แผนที่ 8	4.56	4.19	4.94	4.56	ดีมาก
9	แผนที่ 9	4.56	4.06	4.81	4.48	ดี
10	แผนที่ 10	4.27	4.20	4.80	4.42	ดี
11	แผนที่ 11	4.71	4.00	5.00	4.57	ดีมาก
12	แผนที่ 12	4.67	4.00	5.00	4.56	ดีมาก
13	แผนที่ 13	4.56	4.00	5.00	4.52	ดีมาก
14	แผนที่ 14	4.80	4.31	4.80	4.64	ดีมาก
15	แผนที่ 15	4.80	4.31	5.00	4.70	ดีมาก
16	แผนที่ 16	4.75	4.00	4.94	4.56	ดีมาก
17	แผนที่ 17	4.81	4.00	5.00	4.60	ดีมาก
18	แผนที่ 18	4.81	4.00	4.94	4.58	ดีมาก
19	แผนที่ 19	4.80	4.31	5.00	4.70	ดีมาก
20	แผนที่ 20	4.53	4.18	5.00	4.57	ดีมาก
	ค่าเฉลี่ย	4.55	4.18	4.95	4.56	ดีมาก

ผลการประเมินหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ที่	หัวข้อในหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ความเป็นมาของหลักสูตร	3.50	5.00	4.00	4.17	ระดับดี
	ข้อ 1	4.00	5.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 2	3.00	5.00	4.00	4.00	ดี
	หลักการ	3.75	4.50	4.50	4.25	ระดับดี
	ข้อ 1	5.00	5.00	5.00	5.00	ดีมาก
	ข้อ 2	5.00	5.00	5.00	5.00	ดีมาก
	ข้อ 3	1.00	4.00	4.00	3.00	พอใช้
	ข้อ 4	4.00	4.00	4.00	4.00	ดี
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	2.80	4.00	3.00	3.27	ระดับพอใช้
	ข้อ 1	2.00	4.00	3.00	3.00	พอใช้
	ข้อ 2	3.00	4.00	3.00	3.33	พอใช้
	ข้อ 3	3.00	4.00	3.00	3.33	พอใช้
	ข้อ 4	3.00	4.00	3.00	3.33	พอใช้
	ข้อ 5	3.00	4.00	3.00	3.33	พอใช้
	โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน	3.80	4.00	4.00	3.93	ระดับดี
	ข้อ 1	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 2	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 3	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 4	2.00	4.00	4.00	3.33	พอใช้
	ข้อ 5	2.00	4.00	4.00	3.33	พอใช้
	กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.83	4.00	3.00	3.94	ระดับดี
	ขั้นที่ 1	5.00	4.00	3.00	4.00	ดี
	ขั้นที่ 2	5.00	4.00	3.00	4.00	ดี
	ขั้นที่ 3	5.00	4.00	3.00	4.00	ดี
	ขั้นที่ 4	4.00	4.00	3.00	4.00	ดี

ที่	หัวข้อในหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ขั้นที่ 5	5.00	4.00	3.00	4.00	ดี
	ขั้นที่ 6	5.00	4.00	3.00	4.00	ดี
	สื่อการจัดการเรียนรู้	3.00	4.00	2.00	3.00	ระดับพอใช้
	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5.00	4.00	3.83	4.28	ระดับดี
	ข้อ 1	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 2	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 3	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 4	5.00	4.00	3.00	4.00	ดี
	ข้อ 5	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	ข้อ 6	5.00	4.00	4.00	4.33	ดี
	เฉลี่ย	4.03	4.14	3.72	3.93	ดี

ผลการประเมินหลักสูตรทักษะการรู้เรื่องการอ่านของผู้เชี่ยวชาญ จำแนกตามองค์ประกอบ
ของหลักสูตร

ที่	หัวข้อในหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ผลการประเมิน
	ความเป็นมาของหลักสูตร	4.17	0.76	ระดับดี
1	ข้อ 1	4.3	0.58	ดี
2	ข้อ 2	4.0	1.00	ดี
	หลักการของหลักสูตร	4.25	0.43	ระดับดี
3	ข้อ 1	5.0	0.00	ดีมาก
4	ข้อ 2	5.0	0.00	ดีมาก
5	ข้อ 3	3.0	1.73	พอใช้
6	ข้อ 4	4.0	0.00	พอใช้
	จุดประสงค์ของหลักสูตร	3.27	0.64	ระดับพอใช้
7	ข้อ 1	3.0	1.00	พอใช้
8	ข้อ 2	3.33	0.58	พอใช้
9	ข้อ 3	3.33	0.58	พอใช้
10	ข้อ 4	3.33	0.58	พอใช้
11	ข้อ 5	3.33	0.58	พอใช้
	โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน	3.93	0.12	ระดับดี
12	ข้อ 1	4.33	0.58	ดี
13	ข้อ 2	4.33	0.58	ดี
14	ข้อ 3	4.33	0.58	ดี
15	ข้อ 4	3.33	1.15	พอใช้
16	ข้อ 5	3.33	1.15	พอใช้
	กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.94	0.92	ระดับดี
17	ข้อ 1	4.00	1.00	ดี
18	ข้อ 2	4.00	1.00	ดี
19	ข้อ 3	4.00	1.00	ดี

ที่	หัวข้อในหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ผลการประเมิน
20	ข้อ 4	3.67	0.58	ดี
21	ข้อ 5	4.00	1.00	ดี
22	ข้อ 6	4.00	1.00	ดี
	สื่อการเรียนรู้	3.00	1.00	ระดับพอใช้
23		3.00	1.00	พอใช้
	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.28	0.63	ระดับดี
24	ข้อ 1	4.33	0.58	ดี
25	ข้อ 2	4.33	0.58	ดี
26	ข้อ 3	4.33	0.58	ดี
27	ข้อ 4	4.00	1.00	ดี
28	ข้อ 5	4.33	0.58	ดี
29	ข้อ 6	4.33	0.58	ดี
	เฉลี่ย	3.89	0.52	ดี

ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ

ที่	ข้อทดสอบ	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการประเมิน	เหตุผลที่ตัดออก
1	ข้อที่ 1	.33	.01	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
3	ข้อที่ 3	.67	.15	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
4	ข้อที่ 4	.58	.16	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
5	ข้อที่ 5	.58	.20	ใช้ได้	
6	ข้อที่ 6	.50	.75	ใช้ได้	
7	ข้อที่ 7	.67	.36	ใช้ได้	
8	ข้อที่ 8	.58	.61	ใช้ได้	
9	ข้อที่ 9	.58	.30	ใช้ได้	
10	ข้อที่ 10	.42	-.03	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
11	ข้อที่ 11	.50	.46	ใช้ได้	
12	ข้อที่ 12	.42	.37	ใช้ได้	
13	ข้อที่ 13	.67	.39	ใช้ได้	
14	ข้อที่ 14	.67	.47	ใช้ได้	
16	ข้อที่ 16	.92	.24	ตัดออก	ข้อสอบง่ายเกินไป
17	ข้อที่ 17	.92	.24	ตัดออก	ข้อสอบง่ายเกินไป
18	ข้อที่ 18	.50	.29	ใช้ได้	
19	ข้อที่ 19	.75	.44	ใช้ได้	
20	ข้อที่ 20	.67	.32	ใช้ได้	
21	ข้อที่ 21	.50	.43	ใช้ได้	
22	ข้อที่ 22	.50	.78	ใช้ได้	
23	ข้อที่ 23	.75	.37	ใช้ได้	
24	ข้อที่ 24	.92	.06	ตัดออก	ข้อสอบง่ายเกินไป และค่าอำนาจ จำแนกต่ำ

ที่	ข้อทดสอบ	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการประเมิน	เหตุผลที่ตัดออก
25	ข้อที่ 25	.58	.65	ใช้ได้	
26	ข้อที่ 26	.67	-.15	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
27	ข้อที่ 27	.50	.19	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
28	ข้อที่ 28	.58	.47	ใช้ได้	
29	ข้อที่ 29	.50	-.03	ตัดออก	ค่าอำนาจจำแนกต่ำ
30	ข้อที่ 30	.58	.76	ใช้ได้	
	ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ			.81	

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านและแผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มี
ความบกพร่องทางการเรียนรู้

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนว
จิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

โดย

นางสาวพัชณี บุญรัมย์

นิสิตปริญญาเอกสาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยบูรพา

คำนำ

ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน และทักษะการติดต่อสื่อสารเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์และมีความสุข ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม มุ่งเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แต่จากการจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีนักเรียนบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ที่ใช้ระบบการสอนแบบเดิม ๆ ได้ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning disability: LD) ในระดับประถมศึกษา จะมีปัญหาทางการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณ จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาแก้ไขเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับทักษะด้านการอ่าน เนื่องจากทักษะด้านนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนวิชาต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวทางตามกระบวนการจิตตปัญญาศึกษามานบูรณาการกับกลยุทธ์การสอน ซึ่งกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นตอนที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกันและขั้นตอนที่ 6 การนำไปใช้ โดยผู้วิจัยจะนำ 6 ขั้นตอน มาบูรณาการกับกลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การใช้ภาพหรือหนังสือ 2) การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริง 3) การอภิปราย 4) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง 5) การระดมสมอง 6) การตั้งคำถามนำ 7) การชี้แนะ 8) การเขียนเร็ว 9) การทำแผนที่ความหมาย 10) การทบทวนโครงสร้าง 11) การแสดงบทบาทสมมติ และ 12) การทำโครงการ ซึ่งแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา อาจจะมีหลาย ๆ กลยุทธ์ โดยจะขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ในความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการดำเนินงานและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร.มณฑิลา ชมคอกไม้ ประธานควบคุมคฤณีนิพนธ์ ดร.ศศิรินทร์ ศิริธาดากุลพัฒน์ กรรมการควบคุมคฤณีนิพนธ์ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุก ๆ ท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักสูตรดังกล่าวจะเป็นประโยชน์กับครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ต่อไป

ความเป็นมาของหลักสูตร

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จัดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่งในจำนวนเด็กพิเศษหลาย ๆ ประเภท ซึ่งจะมีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาพูดหรือเขียนและแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ในด้านการฟัง คิด พูด อ่าน เขียน สะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ และ ความบกพร่องในการรับรู้ ปัจจุบันส่วนใหญ่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาจะเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนเรียนร่วม โดยนักเรียนกลุ่มนี้จะมีปัญหาเกี่ยวกับภาษา ทางด้านการอ่าน การทำความเข้าใจเรื่องทีอ่านอันจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ในระดับต่อไป ซึ่งยังไม่มีวิธีการสอนเฉพาะเจาะจงสำหรับเด็กกลุ่มนี้มากนัก โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ โดยยึดแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลเป็นหลัก และ โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจะมุ่งเน้นทักษะด้านการอ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ อันจะเป็นทักษะจำเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น แต่สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นมีข้อจำกัดในด้านการรับรู้ที่ยากกว่านักเรียนปกติ และมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะ การอ่านและทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเรียนรู้ ระดับนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่อง การอ่านตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อช่วยส่งเสริม ทักษะการรู้เรื่องการอ่านให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษา ศึกษาปีที่ 4-5 ด้วยการนำทักษะการสอนอ่านตามกลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การอภิปราย (Discussion) 2) การระดมสมอง (Brainstorming) 3) การเขียนเร็ว (Quick writing) 4) การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้หนังสือ (Text walk) (5) การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) 6) การตั้งคำถามนำ (Pre questioning) และการเสนอฉาก (Purpose setting) 7) การชี้หน้า (Anticipation guides) 8) การทบทวน โครงสร้าง (Structured preview) 9) การอ่านออกเสียง ให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) 10) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) 11) โครงการ (Projects) และ 12) สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และประสบการณ์จริง (Real experiences) บูรณาการเข้ากับกระบวนการปัญญาศึกษาที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยความรู้สึกผ่อนคลาย มีอิสระและมีความสุขในการเรียนควบคู่กับการเรียนรู้ด้านวิชาการอันจะนำมาสู่การเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
2. เป็นหลักสูตรสำหรับพัฒนาทักษะการรู้เรื่องการอ่านหรือการอ่านเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
3. เป็นหลักสูตรที่เน้นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนที่จะเรียน
4. เป็นหลักสูตรที่บูรณาการทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยเน้นการอ่านเป็นหลัก
5. เป็นหลักสูตรที่ใช้เน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติตามแนวจิตตปัญญาศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลัก

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 มีทักษะการรู้เรื่องการอ่านในเรื่องต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความสามารถในการอธิบายข้อความที่กำหนดให้อ่านได้
2. นักเรียนมีความสามารถในการสรุปสาระสำคัญจากนิทานที่กำหนดให้อ่านได้
3. นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การฟัง การดู การพูด อธิบาย วิเคราะห์และสามารถสรุปสาระสำคัญจากบทความที่กำหนดให้
4. นักเรียนมีความสามารถในการสรุปสาระสำคัญจากข่าวและเครื่องหมายจราจรที่กำหนดให้อ่านได้
5. นักเรียนมีความสามารถสรุปสาระสำคัญของบทร้อยกรองที่กำหนดให้อ่านได้

โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน

เนื้อหาและเวลาเรียนตามหลักสูตรเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย

เนื้อหา	เวลาเรียน (คาบ)
การอ่านข้อความ	4
การอ่านนิทาน	4
การอ่านข่าวและเครื่องหมายจราจร	4
การอ่านบทความ	4
การอ่านบทร้อยกรอง	4
รวม	20

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำกลยุทธ์การสอนอ่าน 12 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การอภิปราย (Discussion) 2) การระดมสมอง (Brainstorming) 3) การเขียนเร็ว (Quick writing) 4) การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้หนังสือ (Text walk) 5) การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) 6) การตั้งคำถามนำ (Pre questioning) และการเสนอฉาก (Purpose setting) 7) การชี้แนะ (Anticipation guides) 8) การทบทวนโครงสร้าง (Structured preview) 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) 10) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) 11) การทำโครงการ (Projects) และ 12) การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Real experiences) ประยุกต์กับกระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอนประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ให้ปฏิบัติผ่านความสงบนิ่งของร่างกายและจิตใจ เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนฝึกอยู่กับตัวเองเพื่อให้เกิดความสงบนิ่ง โดยการทำสมาธิ การวาดภาพหรือการระบายสี

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ให้ปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ เน้นความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สะท้อนกันซึ่งกันและกัน ได้แก่ กิจกรรมสุนทรียสนทนา การฝึกฟังร่วมกับกลยุทธ์การอภิปรายหรือการระดมสมอง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

ให้มีการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์และการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ ได้แก่ กิจกรรมการทำงานศิลปะ (การวาดภาพ/ ระบายสี) กิจกรรมทำสมาธิ กิจกรรม

สุนทรียสนทนา กิจกรรมการฝึกฟัง การสะท้อนความคิดและการเขียนบันทึก ร่วมกับกลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การอภิปราย (Discussion) 2) การระดมสมอง (Brainstorming) 3) การเขียนเร็ว (Quick writing) 4) การใช้ภาพ (Picture walk) หรือการใช้หนังสือ (Text walk) 5) การทำแผนที่ความหมาย (Semantic mapping) 6) การตั้งคำถามนำ (Pre questioning) และการเสนอฉาก (Purpose setting) 7) การชี้แนะ (Anticipation guides) 8) การทบทวนโครงสร้าง (Structured preview) 9) การอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง (Reading aloud to students) 10) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) 11) โครงการงาน (Projects) และ 12) สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete materials) และประสบการณ์จริง (Real experiences)

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

โดยการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ มีความเป็นกัลยาณมิตรสะท้อนซึ่งกันและกันร่วมกับกลยุทธ์การตั้งคำถามนำ การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมและประสบการณ์จริงและการระดมสมอง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพ การระบายสี และการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Relational practices) มีความเป็นกัลยาณมิตร การสะท้อนความคิดซึ่งกันและกัน รวมทั้งการฝึกฟังร่วมกับกลยุทธ์การทำแผนที่ความหมาย การแสดงบทบาทสมมติและการระดมสมอง

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้

การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพ การระบายสีและการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ การสะท้อนความคิด การเขียนบันทึกร่วมกับกลยุทธ์การทบทวนโครงสร้าง การแสดงบทบาทสมมติและการทำโครงการงาน

สื่อการเรียนรู้

ใบความรู้, ใบงาน, บัตรคำศัพท์, บัตรภาพ, กระดาษฟลิปชาร์ต, สัญญาณระฆัง, สีเทียน/ สีไม้ แถบประโยคคำถาม-ตอบ, และวิดีโอ

การวัดและประเมินผล

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. นักเรียนมีความสามารถในการอธิบายข้อความที่กำหนดให้อ่านได้	1. สังเกตพฤติกรรม การอ่านการเขียน 2. ตรวจสอบผลงานการทำ แบบฝึกหัด	- แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบฝึกหัด	- ได้คะแนนจากการ สังเกตร้อยละ 80 - ทำแบบฝึกหัดได้ ร้อยละ 80
2. นักเรียนมีความสามารถในการสรุปสาระสำคัญจากนิทานที่กำหนดให้อ่านได้	1. สังเกตพฤติกรรม การอ่านการเขียน 2. ตรวจสอบผลงานการทำ แบบฝึกหัด	- แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบฝึกหัด	- ได้คะแนนการสังเกต ร้อยละ 80 - ทำแบบฝึกหัดได้ ร้อยละ 80
3. นักเรียนมีความสามารถสรุปสาระสำคัญจากบทความที่กำหนดให้	1. สังเกตพฤติกรรม การอ่านการเขียน 2. ตรวจสอบผลงานการทำ แบบฝึกหัด	- แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบฝึกหัด	- ได้คะแนนการสังเกต ร้อยละ 80 - ทำแบบฝึกหัดได้ ร้อยละ 80
4. นักเรียนมีความสามารถในการสรุปสาระสำคัญจากข่าวและเครื่องหมายจราจรที่กำหนดให้อ่านได้	1. สังเกตพฤติกรรม การอ่านและการเรียน 3. ตรวจสอบผลงานการทำ แบบฝึกหัด	- แบบสังเกต พฤติกรรม การอ่านและ การเรียน - แบบฝึกหัด	- ได้คะแนนการสังเกต ร้อยละ 80 - ทำแบบฝึกหัดได้ ร้อยละ 80
5. นักเรียนมีความสามารถสรุปสาระสำคัญของบทร้อยกรองที่กำหนดให้อ่านได้	1. สังเกตพฤติกรรม การเรียน 2. ตรวจสอบผลงานการทำ แบบฝึกหัด	- แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบฝึกหัด	- ได้คะแนนการสังเกต ร้อยละ 80 - ทำแบบฝึกหัดได้ ร้อยละ 80

ภาคผนวก จ
เอกสารประกอบหลักสูตร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยที่ 1 การอ่านข้อความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การกิน

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านข้อความที่ดี ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์ เล่าเรื่อง ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

การอ่านข้อความเรื่อง”การกิน”

การกินอาหารในแต่ละวัน ไม่ควรให้เด็กกินจุบจิบเพราะทุกครั้งทีกิน น้ำตาลจะเข้าสู่ปาก แล้วเปลี่ยนเป็นกรดที่กัดเนื้อฟันผุ ดังนั้น การกินพอดี ไม่กินจุบจิบ จะช่วยลดโอกาสในการเกิดฟันผุได้ ซึ่งครอบครัวต้องมีการสอนเรื่องนี้ตั้งแต่เด็ก และอย่างน้อยควรพบทันตแพทย์ทุก 6 เดือน เพื่อตรวจสภาพฟันเด็ก เนื่องจากอาจมีปัญหาซ่อนอยู่ ซึ่งการรักษาแต่เนิ่น ๆ ก็จะดีกว่า

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงข้อความที่ฟังและดูได้
2. ตอบคำถามจากข้อความที่ฟังดูและอ่านได้
3. บอกความหมายของคำและประโยคจากข้อความที่ฟัง ดูและอ่าน ได้
4. บอกเล่าเรื่องราวที่ได้จากการฟังดูและอ่านข้อความง่าย ๆ ได้
5. แสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ฟังดูและอ่านอย่างเหมาะสมได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

1. ครูและนักเรียนร่วมสนทนาทักทายแนะนำตนเองเพื่อทำความรู้จักซึ่งกันและกัน
2. ครูอธิบายทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา โดยการใช้สัญญาณระฆัง เพื่อกำหนดเวลาในการเริ่มต้นทำกิจกรรมและสิ้นสุดหรือหมดเวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยครูจะเรียกว่า”สัญญาณระฆัง” พร้อมทั้งอธิบายจุดประสงค์ของการใช้สัญญาณระฆังกับนักเรียนว่าเพื่อให้ นักเรียนฝึกทักษะการฟัง เกิดความสงบนิ่ง ทำสมาธิ ฝึกกำหนดลมหายใจเข้าออกและให้มีสติอยู่กับตัวเอง จากนั้นครู “สัญญาณระฆัง” เพื่อให้ นักเรียน ได้ฝึกปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครุณำนักเรียนสนทนาเพื่อสร้างข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวคิดปรัชญาศึกษาโดยใช้วิธีการอภิปรายร่วมกันจนได้ข้อตกลง จากนั้นครูเขียนบันทึกข้อตกลงที่ได้ลงในกระดาษฟลิปชาร์ต ติดไว้ในห้องเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน และให้นักเรียนอ่านข้อตกลงพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครุณำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับอาหารที่นักเรียนควรกินและไม่ควรกิน โดยให้แต่ละคนยกตัวอย่างมาคนละ 1 ชนิด แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับนิสัยการกินของนักเรียน

2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ครูจะอ่านเรื่องเกี่ยวกับ “การกิน” ให้ฟัง โดยนักเรียนทั้งหมดจะต้องตั้งใจฟัง ไม่พูดคุย เมื่อครูอ่านจบนักเรียนต้องช่วยกันตอบคำถามของครูบนกระดานดำ

3. ครูอ่านออกเสียงเรื่องเกี่ยวกับ “การกิน” ให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของเรื่องที่ฟัง

4. ครูแจกแผ่นใบความรู้เรื่อง “การกิน” ให้แก่นักเรียน จากนั้นครูอ่านให้นักเรียนฟัง 1 รอบ โดยขณะที่ครูอ่านให้นักเรียนดูตามไปด้วย ต่อมาครูอ่านนำให้นักเรียนอ่านตามและให้นักเรียนอ่านเองพร้อม ๆ กัน 1 รอบ

5. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำศัพท์ที่นักเรียนไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ โดยการบันทึกลงในกระดาษที่ครูแจกให้ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกอ่านคำศัพท์ที่ไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ตามครู

6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอ่านเรื่อง “การกิน” และตอบคำถามลงในใบงานที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของเรื่อง “การกิน” และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูแจกแบบฝึกหัดเรื่อง “การกิน” ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

2. ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงข้อความพร้อมกันและให้นักเรียนช่วยกัน
แสดงความคิดเห็น

3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนจดบันทึกคำศัพท์ที่เขียนบนกระดานลงในสมุดของตนเอง
หรือบันทึกคำศัพท์ในสมุด

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต แลปประโยคคำถาม, ใบความรู้ (เรื่องการกิน), ใบงาน
(แบบฝึกหัดถาม-ตอบ)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการอ่าน
2. ตรวจผลงาน (แบบฝึกหัด)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยที่ 1 การอ่านข้อความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านข้อความ

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านข้อความที่ดี ผู้อ่านจะต้องอ่านออกเสียงข้อความที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของคำศัพท์จากข้อความที่อ่านและสามารถนำคำศัพท์ไปแต่งเป็นประโยค

2. เนื้อหา

การอ่านข้อความ “การกิน”

การกินอาหารในแต่ละวัน ไม่ควรให้เด็กกินจุบจิบ เพราะทุกครั้งที่กิน น้ำตาลจะเข้าสู่ปากแล้วเปลี่ยนเป็นกรด ที่กัดเนื้อฟันผุ ดังนั้น การกินพอดี ไม่กินจุบจิบ จะช่วยลดโอกาสในการเกิดฟันผุได้ ซึ่งครอบครัวต้องมีการสอนเรื่องนี้ตั้งแต่เด็กและอย่างน้อยควรพบทันตแพทย์ทุก 6 เดือน เพื่อตรวจสภาพฟันเด็ก เนื่องจากบางอาจมีปัญหาซ่อนอยู่ ซึ่งการรักษาแต่เนิ่น ๆ ก็จะดีกว่า

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงข้อความได้
2. จับคู่คำศัพท์กับข้อความที่อ่านได้
3. เขียนประโยคโดยใช้คำที่อยู่ในข้อความได้
4. อ่านออกเสียงประโยคที่นักเรียนแต่งขึ้นเองได้
5. สรุปความหมายของคำที่เขียนได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูเชิญระฆัง เพื่อสร้างสมาธิ ให้มีสติอยู่ระลึกอยู่กับลมหายใจเข้าออกของตัวเอง อยู่ในอาการสงบนิ่งไม่พูดคุย จะใช้เวลาประมาณ 2-3 นาที กระตุ้นให้นักเรียนได้ระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปในชั่วโมงที่แล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้เขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต จากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนอภิปรายทบทวนความรู้เดิมจากเรื่องที่ได้เรียนไปในชั่วโมงที่ผ่านมา และให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามของครู
2. ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงทบทวนเรื่อง “การกิน” พร้อมกันทั้งชั้น จากนั้นให้นักเรียนให้อ่านทีละคนจนครบทุกคน
3. ครูแจกบัตรคำศัพท์ให้นักเรียนแต่ละคน ๆ ละ 2 ใบ แล้วให้นักเรียนอ่านออกเสียง จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันค้นหาความหมายของคำศัพท์ที่ตนเองได้รับ แล้วเอาบัตรคำนั้นไปติดให้ตรงกับเรื่องบนกระดานดำ
4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ กลุ่มละ 2 คน ให้นำบัตรคำที่ได้รับไปช่วยกันไปแต่งประโยคโดยเขียนลงในกระดาษที่ได้รับ กลุ่มละ 4 ประโยค

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำประโยคที่แต่งเสร็จแล้วไปติดที่กระดานดำและอ่านให้เพื่อนฟัง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูให้นักเรียนอ่านคำและประโยคที่ติดบนกระดานทั้งหมดแล้วอภิปรายสรุปความหมายร่วมกัน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัด ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกนำคำบนกระดานมาแต่งเป็นประโยคคนละ 3 ประโยค

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต แถบประโยคคำถาม, ใบความรู้ (เรื่องการกิน), บัตรคำศัพท์, ใบงาน (แบบฝึกหัดการแต่งประโยค)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการอ่าน
2. สังเกตพฤติกรรมการเขียน
3. ตรวจสอบผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยที่ 1 การอ่านข้อความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านข้อความ

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านข้อความที่ดี ผู้อ่านต้องอ่านได้ ตอบคำถาม สรุปเรื่องราว รู้และเข้าใจความหมายของคำศัพท์และนำคำศัพท์ที่อยู่ในข้อความนั้นมาเขียนเป็นประโยคใหม่ที่มีความหมายถูกต้อง

2. เนื้อหา

ข้อความเรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี”

การเลือกรับประทานอาหาร ควรรับประทานอย่างพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ให้ตรงเวลา อาหารเข้าเป็นมื้อที่สำคัญที่สุด ในช่วงเวลา 07.00 น.-09.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาที่กระเพาะหลังกรดสำหรับใช้ในการย่อยอาหารมากที่สุด ควรเคี้ยวให้ละเอียด ไม่กินข้าวค้ำน้ำค้ำ เพราะน้ำย่อยในกระเพาะเจือจาง จะทำให้กระเพาะย่อยอาหารได้ไม่ดี ควรกินปลาเพราะย่อยง่าย มีไขมันน้อย และในหนึ่งวันควรกินผักไม่ต่ำกว่า 5 ชนิดพยายามรับประทานผัก ผลไม้ ธัญพืชต่าง ๆ ให้หลากหลาย เช่น สีสแดงมะเขือเทศ สีม่วงองุ่น สีเขียวบลูเบอร์รี่ สีส้มแครอท สีดำถั่วดำ เพราะพืชต่างสีกัน มีสารอาหารต่างชนิดกัน และอาหารที่ดีสุดก็คือ อาหารตามฤดูกาลที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงข้อความจากเรื่องที่ฟังและดูได้
2. บอกความหมายของคำในข้อความที่อ่านออกเสียงได้
3. ตอบคำถามจากข้อความที่อ่านออกเสียงได้
4. เล่าเรื่องราวที่ได้จากการอ่านออกเสียงได้
5. แต่งประโยคโดยใช้คำในข้อความที่อ่านออกเสียงได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

1. ครูแจกภาพวาดให้นักเรียนทุกคน ระบายสี เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนเรียน โดยให้นั่งทำงานเงียบ ๆ ต่างคนต่างทำไม่มีการพูดคุยประมาณ 3 นาที
2. ครูเชิญระฆัง ให้นักเรียนกำหนดลมหายใจเข้าออก เพื่อให้มีสติอยู่กับตัวเองและให้ระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปเมื่อชั่วโมงที่ผ่านมา

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนอ่านข้อตกลงเบื้องต้นที่เขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ทพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูและนักเรียนทบทวนความรู้เดิมจากเรื่องที่เรียนในช่วงโมงที่แล้ว โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นอีกครั้ง
2. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบในเรื่องที่จะสอนพร้อมอธิบายจุดประสงค์ในการเรียน
3. ครูแจกใบความรู้เรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี” ให้นักเรียนจากนั้นครูอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟัง 1 รอบ โดยให้นักเรียนตั้งใจฟังและดูเนื้อหาตามใบความรู้
4. ครูอ่านนำพร้อมให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน และให้อ่านทีละคน
5. ครูให้นักเรียนจับคู่กันอ่านและค้นหาความหมายของคำศัพท์ที่นักเรียนอ่านไม่ได้ แล้วเขียนบันทึกบนกระดานดำ
6. ครูอ่านออกเสียงคำศัพท์ให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนอ่านตามและให้ฝึกอ่านทีละคน จากนั้นอ่านเนื้อหาพร้อมกันอีกครั้ง

7. ครูแจกใบงาน (คำถามจากเรื่อง) ให้นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันหาคำตอบ

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละคู่อ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของเรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี” และตอบคำถามจากเรื่องที่ย่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดเรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี” ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ท แถบประโยคคำถาม, ใบความรู้ (การเลือกรับประทานอาหารที่ดี), ใบงาน (แบบฝึกหัดถาม-ตอบ)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

6.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียน

6.2 ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยที่ 1 การอ่านข้อความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านข้อความ

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านข้อความอย่างเข้าใจนักเรียนต้องอ่านได้ สรุปใจความสำคัญ ตอบคำถามของข้อความที่อ่าน ฟัง ดู และสามารถพูดแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่อ่านได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

ข้อความเรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี” การเลือกรับประทานอาหารควรรับประทานอย่างพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ให้ตรงเวลา อาหารเข้าเป็นมื้อที่สำคัญที่สุดในช่วงเวลา 07.00 น.-09.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาที่กระเพาะหลังกรดสำหรับใช้ในการย่อยอาหารมากที่สุด ควรเคี้ยวให้ละเอียด ไม่กินข้าวค้ำน้ำค้ำเพราะน้ำย่อยในกระเพาะเจือจางจะทำให้กระเพาะย่อยอาหารได้ไม่ดี ควรกินปลาเพราะย่อยง่าย มีไขมันน้อย และในหนึ่งวันควรกินผักไม่ต่ำกว่า 5 ชนิด พยายามรับประทานผัก ผลไม้ ธัญพืชต่าง ๆ ให้หลากหลาย เช่น สีแดงมะเขือเทศ สีม่วงองุ่น สีเขียวถั่วงอกเคโรรี สีส้มแครอท สีดำถั่วดำ เพราะพืชต่างสีกัน มีสารอาหารต่างชนิดกันและอาหารที่ดีที่สุดก็คือ อาหารตามฤดูกาลที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงข้อความที่กำหนดให้ได้
2. บอกเล่าเรื่องราวหลังการอ่านออกเสียงข้อความที่กำหนดให้ได้
3. ตอบคำถามหลังการอ่านออกเสียงข้อความที่กำหนดให้ได้
4. พูดแสดงความคิดเห็นหลังการอ่านออกเสียงข้อความที่กำหนดให้ได้
5. สรุปใจความสำคัญหลังการอ่านออกเสียงข้อความที่กำหนดให้ได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูเชิญระฆัง เพื่อนำนักเรียนฝึกการกำหนดลมหายใจเข้าออกเพื่อสร้างสมาธิ เกิดความสงบ มีสติอยู่กับตัวเองและกระตุ้นให้นักเรียนได้ระลึกเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมที่เรียนไปในชั่วโมงที่แล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้เขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต จากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนสนทนาทบทวนความรู้เดิมจากเรื่องที่ได้เรียนไปในชั่วโมงที่แล้ว โดยให้นักเรียนร่วมพูดคุยอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากคำถามบนกระดาน
2. ครูอ่านทบทวนเรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี” ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง จากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กันและให้อ่านทีละคนจะครบทุกคน
3. ครูถามคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม
4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ช่วยกันค้นหาประเด็นสำคัญจากบทความที่อ่านโดยให้นักเรียนเขียนสรุปลงในใบงานแผนที่ความหมายที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอคำตอบและร่วมกันอภิปรายสรุปเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงกัน

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูให้นักเรียนอ่านบทความพร้อม ๆ กัน อภิปรายและสรุปใจความสำคัญเป็นแบบแผนที่ความหมายลงบนกระดานอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูแจกแบบฝึกหัด ให้นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามจากการอ่านเรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี”
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันพร้อมกันและถามคำถามรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต แถบประโยคคำถาม, ใบความรู้ (เรื่อง “การเลือกรับประทานอาหารที่ดี”), ใบงาน (แบบฝึกหัดแผนที่ความหมาย)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจสอบผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

หน่วยที่ 2 การอ่านนิทาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านนิทาน (แมวกับไก่)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านนิทานได้อย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ หมายความว่ามีความหมายของคำศัพท์ที่มีในเรื่องที่อ่าน ตอบคำถามเกี่ยวกับนิทานที่อ่าน อธิบายฉากหรือสถานที่ ตัวละคร การเริ่มเรื่องและการจบเรื่อง ได้ สามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดของนิทานที่อ่านได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

นิทานเรื่อง “แมวกับไก่”

แมวตัวหนึ่งต้องการจับไก่กินเป็นอาหาร แมวจึงคิดหาเหตุผลที่จะกินไก่ตัวนั้นให้ได้ แมวจึงกล่าวโทษไก่ว่า “ทำไมเจ้าชอบโง่งมคั่งในเวลากลางคืนนัก มันทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนไม่ได้หลับไม่ได้นอน” ไก่จึงรีบแก้ตัวว่า “ข้าไม่เคยขี้ในเวลากลางคืน ข้าขี้เฉพาะตอนรุ่งเช้าเพื่อปลูกให้ทุกคนตื่นแต่เช้าต่างหาก” เจ้าแมวรีบตอบกลับว่า “แม่เจ้าจะมีคำแก้ตัว แต่ต่อไปนี่เจ้าจะไม่ต้องขี้ปลูกใครแล้วละ เพราะข้าจะกินเจ้าเป็นอาหารเช้าซะเดี๋ยวนี้” ทันใดนั้นก่อนที่แมวจะขย้ำไก่กินเป็นอาหาร เจ้าของบ้านก็หันมาเห็นพอดี และได้ไล่ตี ทำให้แมววิ่งหนีไป ไก่จึงรอดพ้นจากการถูกแมวกิน

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงนิทานที่กำหนดให้ได้
2. บอกความหมายของคำที่อยู่ในนิทานที่อ่านออกเสียงได้
3. ตอบคำถามจากนิทานออกเสียงได้
4. อธิบายฉาก ตัวละคร การเริ่มเรื่องและการจบเรื่องของนิทานที่อ่านออกเสียงได้เล่าเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟังและดูอย่างง่าย ๆ ได้
5. พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดจากนิทานที่อ่านออกเสียงได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

1. ครูและนักเรียนร่วมสนทนาทักทาย จากนั้นครูแจกภาพให้นักเรียนทุกคนระบายสี

2. ครูเชิญระฆัง ให้นักเรียนฝึกการสงบนิ่ง หลับตาทำสมาธิและกำหนดลมหายใจ เพื่อให้มีสติอยู่กับตัวเองและกระตุ้นให้ระลึกถึงเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนไปในครั้งที่ผ่านมา

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันที่เขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้อ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูและนักเรียนสนทนาทบทวนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้วกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่า วันนี้จะมีนิทานเรื่อง “แมวกับไก่” มาอ่านให้นักเรียนฟัง โดยนักเรียนจะต้องตั้งใจฟัง ไม่พูดคุย และตอบคำถามของครูหลังจากครูอ่านจบ
3. ครูอ่านออกเสียงนิทานเรื่อง “แมวกับไก่” ให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามที่ครูเขียนบนกระดานเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง
4. ครูแจกแผ่นนิทานเรื่อง “แมวกับไก่” ให้แก่นักเรียน จากนั้นครูอ่านให้นักเรียนฟังอีก 1 รอบ แล้วให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กันและอ่านทีละคนเป็นลำดับต่อไป
- 3.5 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำศัพท์ที่นักเรียนไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ และตอบคำถามของครูบนกระดาน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

1. ครูเขียนประเด็นคำถามบนกระดาน ว่า เหตุการณ์ในนิทานเกิดขึ้นที่ไหน ตัวละครมีใครบ้าง ตอนเริ่มต้นของนิทานเกิดอะไรขึ้น นิทานนี้จบอย่างไร
2. ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของนิทานเรื่อง “แมวกับไก่” และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดนิทานเรื่อง “แมวกับไก่” ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

ภาพแมวและไก่ (สำหรับระบายสี), ระฆังกระดาษฟลิปชาร์ต, บัตรคำ, ใบความรู้ (นิทาน), สีเทียน, ประโยคถาม, แบบฝึกหัด

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

หน่วยที่ 2 การอ่านนิทาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านนิทาน (แมวกับไก่)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

ทักษะในการอ่านนิทานที่ดี ประกอบด้วย การอ่านได้ เล่าเรื่องที่อ่านได้ และเข้าใจ ความหมายของคำศัพท์ สามารถนำคำศัพท์มาแต่งประโยคได้อย่างถูกต้อง

2. เนื้อหา

นิทานเรื่อง “แมวกับไก่”

แมวตัวหนึ่งต้องการจับไก่กินเป็นอาหาร แมวจึงคิดหาเหตุผลที่จะกินไก่ตัวนั้นให้ได้ แมวจึงกล่าวโทษไก่ว่า “ทำไมเจ้าชอบโง่งมคอขันในเวลากลางคืนนัก มันทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนไม่ได้หลับไม่ได้นอน” ไก่จึงรีบแก้ตัวว่า “ข้าไม่เคยขันในเวลากลางคืน ข้าขันเฉพาะตอนรุ่งเช้าเพื่อปลุกให้ทุกคนตื่นแต่เช้าต่างหาก” เจ้าแมวรีบตอบกลับว่า “แม่เจ้าจะมีคำแก้ตัว แต่ต่อไปนี่เจ้าจะไม่ต้องขันปลุกใครแล้วละ เพราะข้าจะกินเจ้าเป็นอาหารเช้าซะเดี๋ยวนี้” ทันใดนั้นก่อนที่แมวจะขย้ำไก่กินเป็นอาหาร เจ้าของบ้านก็หันมาเห็นพอดี และได้ไล่ตี ทำให้แมววิ่งหนีไป ไก่จึงรอดพ้นจากการถูกแมวกิน

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านนิทานที่กำหนดให้ได้
2. อธิบายคำศัพท์จากนิทานที่ฟังและดูได้
3. เขียนคำศัพท์ที่นิทานที่ฟัง ดูและอ่านได้
4. นำคำศัพท์มาแต่งเป็นประโยคง่าย ๆ ได้อย่างถูกต้อง
5. หลังจากที่ครูเปลี่ยนข้อความบางส่วนในนิทานนักเรียนสามารถอ่านเรื่องใหม่ได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูเชิญระฆัง ให้นักเรียนฝึกการสงบนิ่ง กลับตาทำสมาธิและกำหนดลมหายใจ เพื่อให้ นักเรียนมีสติอยู่กับตัวเองและให้ระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปครั้งที่ผ่านมา

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้ให้อ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนอภิปรายทบทวนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนผ่านในชั่วโมงที่แล้ว

2. ครูอ่านทบทวน นิทานเรื่อง “แมวกับไก่” ให้นักเรียนฟังอีกครั้งและขณะที่ครูอ่าน ให้นักเรียนดูตามไปด้วย ต่อมาครูอ่านนำให้นักเรียนอ่านตามและให้นักเรียนอ่านเองพร้อม ๆ กัน จากนั้นให้นักเรียนฝึกอ่านทีละคน

3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับฉาก เหตุการณ์ ตัวละคร การเริ่มเรื่อง การจบเรื่องและข้อคิดของเรื่อง “แมวกับไก่”

4. ครูให้นักเรียนแต่ละคนค้นหาศัพท์จากเรื่อง ที่นักเรียนคิดว่าตนเองอ่านไม่ได้หรืออ่านไม่คล่อง คนละ 2 คำแล้วจดบันทึกลงในแผ่นกระดาษการ์ดที่ครูแจกให้

5. นักเรียนแต่ละคนนำบัตรกระดาษการ์ดคำศัพท์ไปติดบนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนทุกคนฝึกอ่านตามครู อ่านเป็นพร้อม ๆ กันและฝึกอ่านทีละคนตามลำดับ

6. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เลือกคำศัพท์บนกระดานมาช่วยกันแต่งประโยคลงบนแถบประโยค กลุ่มละ 3 ประโยค

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยการนำประโยคที่แต่งเสร็จแล้ว ไปติดบนกระดานดำ

2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อ่านประโยคของกลุ่มตนเองพร้อม ๆ กันจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

1. ครูเปลี่ยนข้อความในนิทานบางส่วนและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับการแต่งประโยคและให้นักเรียนอ่านพร้อมกันอีกครั้ง

2. ครูให้นักเรียนลองหาคำศัพท์มาเปลี่ยนข้อความบางส่วนในนิทาน

3. ครูให้นักเรียนบอกความรู้สึกของตนเองและช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการได้เรียนรู้เรื่อง “แมวกับไก่”

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูให้นักเรียนสมมติเป็นตัวละครในนิทานและให้เด็กบอกว่าถ้านักเรียนเป็นตัวละครนั้น ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร

2. ครูให้นักเรียนแต่ละคนจดบันทึกความรู้สึกของตนเอง และข้อคิดที่ได้ลงในสมุด

2. ครูให้นักเรียนบอกความรู้สึกรู้สึกของตนเองและช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการได้เรียนรู้เรื่อง “แมวกับไก่”

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต แถบประโยคคำถาม, ใบความรู้ (นิทานเรื่อง แมวกับไก่)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน (อ่าน-เขียน)
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

หน่วยที่ 2 การอ่านนิทาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านนิทาน (หนูเมืองและหนูชนบท)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านนิทานอย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านต้องอ่านได้ สามารถคาดเดาเหตุการณ์ของเรื่อง ล่วงหน้าจากภาพที่เห็น สรุปใจความสำคัญของเรื่อง อธิบายเกี่ยวกับฉากเหตุการณ์สำคัญ ตัวละคร การเริ่มเรื่อง การจบเรื่องและบอกข้อคิดของเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้

2. เนื้อหา

การอ่านนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท”

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีหนูนาตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในชนบท ใช้ชีวิตง่าย ๆ อย่างมีความสุข แต่หนูนามีญาติเป็นหนูตัวหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมือง วันหนึ่งหนูเมือง ญาติของหนูนาได้มาเยี่ยม หนูนา จึงให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น เตรียมผลไม้ไว้มากมายเพื่อต้อนรับหนูเมือง หนูเมืองแปลกใจกับ อาหารเหล่านั้น หนูเมืองจึงบอกว่า “ฉันแปลกใจจริง ๆ ว่าเธอทนกินอาหารเหล่านี้ได้อย่างไร อาหารพวกนี้น่าเบื่อเหลือเกิน เธอเข้าไปในเมืองกับฉันเถอะ แล้วจะรู้ว่าชีวิตในเมืองสนุกกว่านี้มาก” ดังนั้น หนูนาก็ได้ติดตามญาติเข้าไปในเมือง พวกเขาเดินทางมาถึงบ้านใหญ่หลังหนึ่ง แล้วมุดลอด ใต้ประตูหลังบ้านเข้าไปในบ้าน หนูบ้านพาหนูนาเข้ามาในห้องรับประทานอาหาร บนโต๊ะอาหารมี อาหารชั้นเลิศวางอยู่มากมาย หนูนาคืนตื่นตื่นมาก หนูทั้งสองไม่รอช้าพวกมันก็เริ่มลงมือกินอาหาร “อาหารพวกนี้ช่างอร่อยเหลือเกิน” หนูนาพูด ระหว่างที่กำลังกินอาหารอย่างเอร็ดอร่อย หนูนาก็ได้ ยืนเสียงบางอย่างดังแว่วเข้ามา “เสียงอะไรนะ” หนูนาถาม “ก็แค่พวกหมาเท่านั้น” ทันใดนั้นประตูก็ เปิดออก มีสุนัขตัวใหญ่เข้ามา เจ้าหนูทั้งสองจึงรีบวิ่งหนีไปหลบ พลังหนูนาก็พูดกับหนูเมืองว่า “ลาก่อนนะที่รัก” หนูเมืองแปลกใจ “ทำไมถึงรีบกลับนั้ล่ะ” เจ้าหนูนาตอบ “ฉันขอยอมกินถั่วใน ความสงบ ดีกว่ากินเค้กในความหวาดกลัวแบบนี้ ฉันขอกลับไปใช้ชีวิตที่ท้องทุ่งอย่างเดิมดีกว่า”

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า: มีชีวิตสงบสุขปลอดภัย ดีกว่าสุขสบายแต่ต้องหวาดหวั่น เต็มไปด้วยอันตราย

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านนิทานเรื่องที่ครูกำหนดให้ได้
2. สรุปประเด็นสำคัญจากการฟัง ดูและอ่านนิทานได้
3. สามารถคาดเดาเหตุการณ์จากภาพที่เห็นได้

4. ตอบคำถามจากนิทานที่ฟังดูและอ่านได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูนำนักเรียนสนทนาและให้ระบายสีภาพ จากนั้น ครูเชิญสัญญาณระฆัง เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกการทำสมาธิ มีสติรับรู้อยู่กับลมหายใจเข้าและออกและระลึบทบทวนสิ่งที่ได้เรียนผ่านไปอีกครั้งที่แล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้ให้อ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูให้นักเรียนคุณภาพประกอบนิทาน เรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท” แล้วให้คาดเดาเหตุการณ์ของเรื่องล่วงหน้าจากประสบการณ์หรือความรู้เดิมของนักเรียนก่อนจะอ่านและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง
2. ครูเขียนข้อความหรือสิ่งที่นักเรียนแต่ละคนคาดการณ์ล่วงหน้าไว้บนกระดาน
3. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ครูจะอ่านนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท” ให้นักเรียนตั้งใจฟัง และพยายามสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟัง
4. ครูอ่านนิทานให้นักเรียนฟัง เมื่อครูอ่านจบให้นักเรียนนำประเด็นที่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้ามาช่วยกันอภิปรายว่าตรงกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
5. ครูแจกใบความรู้นิทาน “หนูเมืองและหนูชนบท” ให้นักเรียนกับนักเรียน โดยครั้งแรกครูให้นักเรียนฟัง 1 รอบ จากนั้นให้นักเรียนอ่านตามครู อ่านพร้อม ๆ กัน จับคู่กันอ่านและอ่านทีละคนตามลำดับ
6. ครูให้นักเรียนจับคู่ช่วยกันตั้งคำถามและหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านคู่ละ 2 ข้อ โดยให้เขียนคำถามลงในใบงานที่แจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละคู่ นำข้อคำถามมานำเสนอโดยการออกมาอ่านและให้เพื่อน ๆ ช่วยกันตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

1. นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปสาระสำคัญเพื่อตอบคำถาม และสรุปข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท”

2. ครูให้นักเรียนแต่ละคนพูดถึงความรู้สึกที่มีต่อเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท” และ
ข้อคิดที่นักเรียนได้จากเรื่องที่ได้ฟังและอ่าน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูให้นักเรียนแต่ละคนจับบันทึกประโยคคำถาม คำตอบ และข้อคิดของเรื่องจากกระดาน
ลงในสมุดของตนเอง

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต แถบประโยคคำถาม, ใบความรู้ (นิทานเรื่องหนูเมืองและหนู
ชนบท), ใบงาน (แบบฝึกหัดถาม-ตอบ)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

หน่วยที่ 2 การอ่านนิทาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การอ่านนิทาน (หนูเมืองและหนูชนบท)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านนิทานได้เข้าใจนั้น ผู้อ่านต้องอ่านได้ เล่าเรื่องสรุปใจความสำคัญของเรื่องและสามารถทำแผนที่ความหมายสรุปเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้ถูกต้อง

2. เนื้อหา

การอ่านนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท”

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีหนูนาคตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในชนบท ใช้ชีวิตง่าย ๆ อย่างมีความสุข แต่หนูนามีญาติเป็นหนูตัวหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมือง วันหนึ่งหนูเมือง ญาติของหนูนาคได้มาเยี่ยม หนูนาคจึงให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น เตรียมผลไม้ไว้มากมายเพื่อต้อนรับหนูเมือง หนูเมืองแปลกใจกับอาหารเหล่านั้น หนูเมืองจึงบอกว่า “ฉันแปลกใจจริง ๆ ว่าเธอทนกินอาหารเหล่านี้ได้อย่างไร อาหารพวกนี้น่าเบื่อเหลือเกิน เธอเข้าไปในเมืองกับฉันเถอะ แล้วจะรู้ว่าชีวิตในเมืองสนุกกว่านี้มาก” ดังนั้น หนูนาคก็ได้ติดตามญาติเข้าไปในเมือง พวกเขาเดินทางมาถึงบ้านใหญ่หลังหนึ่ง แล้วมุดลอดใต้ประตูหลังบ้านเข้าไปในบ้าน หนูนาคพาหนูนาคเข้ามาในห้องรับประทานอาหาร บนโต๊ะอาหารมีอาหารชั้นเลิศวางอยู่มากมาย หนูนาคตื่นเต้นมาก หนูทั้งสองไม่รอช้าพวกมันก็เริ่มลงมือกินอาหาร “อาหารพวกนี้ช่างอร่อยเหลือเกิน” หนูนาคพูด ระหว่างที่กำลังกินอาหารอย่างเอร็ดอร่อย หนูนาคก็ได้ยินเสียงบางอย่างดังแว่วเข้ามา “เสียงอะไรนะ” หนูนาคถาม “ก็แค่พวกหมาเท่านั้น” ทันใดนั้นประตูก็เปิดออก มีสุนัขตัวใหญ่เข้ามา เจ้าหนูทั้งสองจึงรีบวิ่งหนีไปหลบ พลังหนูนาคก็พุดกับหนูเมืองว่า “ลาก่อนนะที่รัก” หนูเมืองแปลกใจ “ทำไมถึงรีบกลับนั้ล่ะ” เจ้าหนูนาคตอบ “ฉันขอยอมกินถั่วในความสงบ ดีกว่ากินเค้กในความหวาดกลัวแบบนี้ ฉันขอกลับไปใช้ชีวิตที่ห้องฟุ้งอย่างเดิมดีกว่า” นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า: มีชีวิตสงบสุขปลอดภัย ดีกว่าสุขสบายแต่ต้องหวาดหวั่น เต็มไปด้วยอันตราย

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านนิทานที่กำหนดให้ได้
2. ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังดูและอ่านได้
3. บอกเล่าเรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน ฟังและดูได้
4. สรุปใจความสำคัญของนิทานที่ได้อ่าน ฟังและดูได้

5. ทำแผนที่ความหมายสรุปเรื่องที่ได้อ่าน ฟังและดูได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูให้นักเรียนระบายสีภาพและเชิญระฆัง เพื่อให้นักเรียนมีความสงบนิ่ง สร้างสมาธิ กำหนดลมหายใจเข้าออกและระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปในชั่วโมงที่แล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้เขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต จากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนสนทนาทบทวนความรู้เดิมจากเรื่องที่ได้เรียนไปในชั่วโมงที่แล้ว โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. ครูอ่านทบทวนนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท” ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง จากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กันและให้อ่านทีละคน
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญและอภิปรายข้อคิดของเรื่องอีกครั้ง
4. ครูอธิบายกับนักเรียนว่า วันนี้จะให้นักเรียนทำแผนที่ความคิดจากเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท”
5. ครูอธิบายวิธีการทำแผนที่ความคิด โดยครูเขียนหัวข้อนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท” ตรงกลางของกระดาน พร้อมทั้งวาดรูปร่างรอบ ๆ หัวข้อนั้น
6. ครูให้นักเรียนช่วยคิดคำที่จะอธิบายหัวข้อหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับหัวข้อนิทานเรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท” แล้วนำไปเติมลงในช่องรูปร่างนั้น

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันคิดคำเพิ่มเติม กรณีที่คำตอบไม่ตรงกับเนื้อหาหรือไม่สอดคล้องกับหัวข้อ

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

1. ครูนำนักเรียนอ่านคำจากแผนที่ความคิดและอ่านเรื่องหนูเมืองและหนูชนบทพร้อม ๆ กันอีกครั้ง
2. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและพูดถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการอ่านเรื่องนี้ทีละคน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแผนที่ความคิด เรื่อง “หนูเมืองและหนูชนบท”
เป็นรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต, ใบความรู้ (หนูเมืองและหนูชนบท), ใบงาน (แบบฝึกหัดแผนที่ความคิด)

6. การวัดและประเมินผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

หน่วยที่ 3 ข่าวน่าสนใจและเครื่องหมายจรรยา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ข่าว (เรื่อลุ่มที่อยุธยา)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านข่าวอย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ เล่าเรื่องราวจากข่าวที่อ่าน พุคสรุปประเด็นของเรื่องตอบคำถามจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้และพุดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

การอ่านข่าว"เรื่อลุ่มที่อยุธยา"

ในวันที่ 18 กันยายน เวลา 16.00 น. เรือโดยสารนักท่องเที่ยวขนาด 2 ชั้น ล่มในแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าวัดสนามไชย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรือโดยสารลำนี้บรรทุกชาวไทยมุสลิมที่กลับจากการเดินทางไปร่วมงานบุญประเพณี ทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก คนที่รอดชีวิตเล่าว่า ก่อนเกิดเหตุ ขณะที่เรือกำลังแล่นอยู่นั้น ได้มีเรือบรรทุกทรายแล่นอยู่ด้านหน้า นายท้ายเรือพยายามที่จะหลบเรือบรรทุกทราย ทำให้บังคับเรือไม่ได้ เนื่องจากกระแสน้ำแรง อีกทั้งคนบนเรือมีอาการตกใจ วิ่งไปรวมกันที่ท้ายเรือ เรือจึงพุ่งชนตลิ่งบริเวณหน้าวัดสนามไชย จนทำให้เรือพลิกตะแคง คนบนเรือพยายามกระโดดออกจากเรือ ไม่กี่นาทีเรือก็ค่อย ๆ จมลง ผู้โดยสารทั้งผู้หญิงและคนแก่ พากันกระโดดลงน้ำเพื่อหนีตาย ส่วนคนที่ว่ายน้ำเป็นก็พยายามตะเกียกตะกายขึ้นฝั่ง

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงข่าวที่กำหนดให้ได้
2. ตอบคำถามจากข่าวที่ฟังและอ่านได้
3. เล่าเรื่องราวของข่าวที่ได้จากการฟังและอ่านอย่างง่าย ๆ ได้
4. สรุปประเด็นสำคัญของข่าวที่อ่านออกเสียงได้
5. พุดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูเชิญระฆังเพื่อนำนักเรียนสู่การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติตนเพื่อให้มีความสงบนิ่ง โดยให้นักเรียนแต่ละคนทำสมาธิ กำหนดลมหายใจเข้าออกและย้อนระลึกถึงเรื่องที่ได้เรียนไปในชั่วโมงที่แล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงหรือกติกาของห้องเรียนที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนสนทนาและร่วมอภิปรายเกี่ยวกับข่าวประจำวันและข่าวที่นักเรียนสนใจ
2. ครูให้นักเรียนสังเกตภาพข่าวเรื่อล่มที่อยู่ชยาพร้อมทั้งให้นักเรียนเล่าเรื่องราวจากภาพนั้น โดยที่ครูยังไม่อ่านหรือเล่าเนื้อหาของข่าวให้นักเรียนฟัง
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายคาดเดาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากภาพที่สังเกตเห็น และช่วยกันตอบคำถามจากประโยคคำถามของครูที่ได้คิดไว้บนกระดาน เช่น
 - 3.1 ภาพที่เห็นเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร
 - 3.2 มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น
 - 3.3 เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหน
 - 3.4 มีใครอยู่ในเหตุการณ์นั้นบ้าง
 - 3.5 เหตุเกิดขึ้นเพราะอะไร

ฯลฯ

จากนั้นครูจะจดบันทึกคำพูดในการคาดเดาเหตุการณ์และการตอบคำถามต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนลงบนกระดานดำ

4. ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับ“ข่าวเรื่อล่มที่อยู่ชยา”ให้นักเรียนฟังจากภาพทีละภาพ โดยกำหนดให้นักเรียนแต่ละคน ต้องตั้งใจฟังเพื่อช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง
5. ครูแจกเนื้อหาของข่าวเรื่อล่มที่อยู่ชยาให้นักเรียนแต่ละคน โดยครูจะอ่านเนื้อหาให้ฟัง และให้นักเรียนอ่านตามจากนั้นให้อ่านพร้อมกัน จับคู่กันอ่านและอ่านเป็นรายบุคคลตามลำดับ
6. ครูให้นักเรียน อภิปรายสรุปประเด็นสำคัญของข่าวว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากที่นักเรียนได้คาดเดาเหตุการณ์ไว้ล่วงหน้าหรือไม่อย่างไร
7. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ตอบคำถามจากข่าวลงในใบงาน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมานำเสนอผลงาน ด้วยการอ่านให้ครูและเพื่อนฟัง จากนั้น อภิปรายเพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับข่าวเรือล่มที่อยุธยาและร่วมกันอภิปรายถึงแนวทางป้องกันเพื่อจะได้มีเหตุการณ์ตามภาพข่าวดังกล่าว

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ตอบคำถามจากเรื่องที่ได้ฟังและอ่านเป็นรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต, เนื้อหาข่าว (ข่าวเรือล่มที่อยุธยา), ภาพข่าวเรือล่ม, ใบงาน (แบบฝึกหัดถาม-ตอบ)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

หน่วยที่ 3 ข่าวน่าและเครื่องหมายจราจร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ข่าว (เรื่อลุ่มที่อยู่ชยา)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านข่าวได้อย่างเข้าใจ ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ เล่าเรื่องราวพูดแสดงความคิดเห็นและเขียนแผนที่ความคิดสรุปข่าวที่อ่าน ฟังและดูได้

2. เนื้อหา

การอ่านข่าว “ เรื่อลุ่มที่อยู่ชยา”

ในวันที่ 18 กันยายน เวลา 16.00 น. เรื่อโดยสารนักท่องเทียวขนาด 2 ชั้น ลุ่มในแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าวัดสนามไชย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรื่อโดยสารลุ่มนี้บรรทุกชาวไทยมุสลิมที่กลับจากการเดินทางไปร่วมงานบุญประเพณี ทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก คนที่รอดชีวิตเล่าว่า ก่อนเกิดเหตุ ขณะที่เรื่อกำลังแล่นอยู่นั้น ได้มีเรื่อบรรทุกทรายแล่นอยู่ด้านหน้า นายท้ายเรื่อพยายามที่จะหลบเรื่อบรรทุกทรายทำให้บังคับเรื่อไม่ได้ เนื่องจากกระแสน้ำแรง อีกทั้งคนบนเรื่อมีอาการตกใจ วิ่งไปรวมกันที่ท้ายเรื่อ เรื่อจึงพุ่งชนตลิ่งบริเวณหน้าวัดสนามไชย จนทำให้เรื่อพลิกตะแคง คนบนเรื่อพยายามกระโดดออกจากเรื่อ ไม่นานที่เรื่อก็ค่อย ๆ จมลง ผู้โดยสารทั้งผู้หญิงและคนแก่ พวกกันกระโดดลงน้ำเพื่อหนีตายส่วนคนที่ว่ายน้ำเป็นก็พยายามตะเกียกตะกายขึ้นฝั่ง

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงข่าวที่กำหนดให้ได้
2. เล่าเหตุการณ์สำคัญของข่าวที่อ่านออกเสียงได้
3. สรุปและแสดงความคิดเห็นเรื่องที่ฟังดูและอ่านออกเสียงอย่างเหมาะสมได้
4. ทำแผนที่ความหมายสรุปประเด็นสำคัญของข่าวที่อ่าน ดู และฟังได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูให้นักเรียนระบายสีภาพ สร้างความสงบนิ่งก่อนเรียนและเชิญระฆังเพื่อกำหนดให้นักเรียนทำสมาธิและรับรู้ถึงลมหายใจเข้าออก มีสติอยู่กับตัวเอง และกระตุ้นให้ทบทวนถึงเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงหรือกติกาของห้องเรียนที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนสนทนาทบทวนหัวข้อที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้วโดยให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
2. ครูแจกแผ่นกระดาษ (A4) ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น แล้วอธิบายว่าให้เขียนคำอะไรก็ได้ ที่เกี่ยวกับข่าว (เรื่อลุ่ม) ที่เคยเรียนไปครั้งที่แล้วแบบสั้น ๆ ตามที่นักเรียนเข้าใจหรือจำได้โดยใช้เวลาคนละ 3 นาที
3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านออกเสียงคำที่เขียน ให้ครูและเพื่อน ๆ ฟังแล้วจากนั้นให้นำแผ่นกระดาษไปติดบนกระดาน
4. ครูให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับคำที่เขียนว่าสอดคล้องหรือมีอยู่ในเนื้อหาข่าวหรือไม่อย่างไร จากนั้นอภิปรายสรุปทำความเข้าใจเนื้อหาสำคัญ ๆ ของข่าวให้ตรงกัน
5. ครูอ่านทบทวนให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนอ่านตาม อ่านพร้อมกันและอ่านทีละคนตามลำดับ
6. ครูกำหนดให้นักเรียนทำแผนที่ความคิดสรุปความสำคัญของเรื่องที่นักเรียนอ่านเป็นกลุ่ม โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานแผนที่ความหมายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

นักเรียนช่วยกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันจากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึเกี่ยวกับข่าวที่เกิดขึ้น
2. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายเพื่อหาวิธีป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นจากเรือโดยสาร
3. ครูให้นักเรียนสรุปเรื่องที่อ่านโดยการทำแผนที่ความคิดจากใบงานที่ครูแจกให้เป็นรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษA4, เนื้อหาข่าว (ข่าวเรื่อล่มที่อยุธยา), ภาพข่าวเรื่อล่ม, ใบงาน (แผนที่ความคิด)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนพูดคุยซักถามเกี่ยวกับการเดินทางจากบ้านมาโรงเรียนของนักเรียนแต่ละคน
2. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า วันนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับป้ายจราจร โดยครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างป้ายจราจรที่นักเรียนเคยพบเห็นในบริเวณ โรงเรียน หรือที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน
3. ครูให้นักเรียนสังเกตภาพป้ายจราจรประกอบด้วย ป้ายบังคับ ป้ายเตือนและป้ายแนะนำ
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน จากนั้นครูแจกภาพเครื่องหมายจราจรให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาความหมาย แล้วเขียนลงในใบงาน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำภาพเครื่องหมายจราจรของกลุ่มตนเองไปติดบนกระดาน จากนั้นช่วยกันเขียนคำตอบของกลุ่มลงบนกระดานคำ
2. ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับคำตอบที่ถูกต้อง และให้นักเรียนช่วยกันแก้ไขคำตอบหากตอบผิด

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนสรุปความหมายของเครื่องหมายจราจร พร้อมทั้งช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดให้นักเรียนทำในลักษณะเป็นคำถาม ตอบจากเครื่องหมายจราจรเป็นรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษคลิปปาร์ท, ภาพ (เครื่องหมายจราจร), ใบงาน (แบบฝึกหัดถาม-ตอบ)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจสอบผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

หน่วยที่ 3 ข่าวน่าและเครื่องหมายจราจร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง เครื่องจราจร

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายจราจรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้นั้น นักเรียนจะต้องรู้จักสังเกต จดจำ อธิบายความหมายและจำแนกเครื่องหมายจราจรประเภทต่าง ๆ ได้

2. เนื้อหา

เครื่องหมายจราจรหรือป้ายที่ทางราชการจัดทำขึ้นเพื่อควบคุมการจราจร แบ่งออกเป็น

3 ประเภท

1. ป้ายบังคับ มักจะมีพื้นสีขาว ขอบสีแดง เป็นป้ายกำหนด ต้องทำตาม ได้แก่ ป้ายเลี้ยวซ้าย ป้ายเลี้ยวขวา ป้ายห้ามเลี้ยวซ้าย ป้ายห้ามเลี้ยวขวา ป้ายให้ชิดซ้ายและป้ายให้ชิดขวา ป้ายให้จอดรอได้ ป้ายห้ามจอด ป้ายจอดรถสำหรับคนพิการ เป็นต้น
2. ป้ายเตือน มักจะมีพื้นสีขาว ขอบสีดำ จะเป็นป้ายแจ้งเตือนว่ามีอะไรอยู่ข้างหน้า ได้แก่ ป้ายมีกองวัสดุอยู่ข้างหน้า ป้ายแสดงความเร็วในการขับรถ ป้ายแสดงถนนแคบเดี่ยว ป้ายแสดงว่ามีกล้องวงจรปิดตรวจจับความเร็ว
3. ป้ายแนะนำ เป็นป้ายที่แนะนำการเดินทางต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายทางลัด ป้ายบอกระยะทาง ป้ายแสดงเส้นทาง เช่น อำเภอเสนา 24 กิโลเมตร

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านคำอธิบายของป้ายจราจรต่าง ๆ ได้
2. บอกความหมายของป้ายจราจรได้
3. ยกตัวอย่างป้ายจราจรที่เคยพบเจอในชีวิตประจำวันได้
4. จำแนกความแตกต่างของป้ายจราจรประเภทต่าง ๆ ได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูนำนักเรียนระบายภาพเพื่อสร้างสมาธิและเตรียมความพร้อมก่อนเรียน จากนั้นครูเชิญระฆังเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยู่ในอาการสงบนิ่ง รับรู้ลมหายใจเข้าออกและระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปในคาบที่แล้ว

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนเกี่ยวกับข้อตกลงของกระบวนการเรียนรู้ที่บันทึกไว้ในห้องเรียน โดยการอ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมที่พบเจอป้ายจราจรต่าง ๆ
2. ครูให้นักเรียน ดูบัตรภาพเกี่ยวกับป้ายจราจรต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายจราจรประเภทบังคับ ประเภทเตือนและประเภทแนะนำ
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดคาดการณ์ล่วงหน้า ว่าภาพแต่ละภาพนั้น เป็นแสดงถึงอะไร มีความหมายว่าอย่างไร โดยครูเขียนสิ่งที่นักเรียนคาดการณ์ไว้บนกระดาน
4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มละ 3 คน จากนั้นครูแจกบัตรความหมายป้ายจราจรกลุ่มละ 1 ประเภท ๆ ละ 4 ใบ

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำบัตรความหมายป้ายจราจรที่แจกให้ไปติดบนกระดานให้ตรงกับป้ายจราจรประเภทต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูให้นักเรียนอภิปรายสรุปเกี่ยวกับป้ายจราจรและความหมายที่ได้คิดไว้บนกระดานเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุดของตนเอง

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ให้นักเรียนช่วยกันคิดเกี่ยวกับประโยชน์หรือข้อคิดที่ได้จากการเรียนเกี่ยวกับป้ายจราจรประเภทต่าง ๆ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่เรียนเป็นรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

ระฆัง, กระดาษฟลิปชาร์ต, ใบความรู้, บัตรภาพ (ป้ายสัญลักษณ์), ใบงาน (แบบจับคู่ป้ายจราจรกับความหมาย)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจสอบผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

หน่วยที่ 4 การอ่านบทความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง บทความ (ลักษณะของโลมา)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านบทความได้อย่างเข้าใจ ผู้อ่านจะต้องอ่านได้และเข้าใจความหมายของคำจาก ประโยคของบทความที่อ่านออกเสียงสรุปประเด็นของเรื่อง อธิบายเรื่องราว ตอบคำถามและ สามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความที่ได้อ่านออกเสียง ฟังและดูได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

บทความ (ลักษณะของโลมา)

โลมาเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม อาศัยอยู่ในทะเลมีรูปร่างคล้ายปลาแต่โลมา ไม่ใช่ปลา มีหาง ลักษณะดวงตาแจ่มใส มีเปลือกตาปิดได้และในเวลากลางคืนตาจะเป็น ประกายเหมือนตาแมวไม่มีเมือกหุ้มเหมือนตาปลา โลมามีจมูกไว้หายใจตั้งอยู่กลางกระหม่อม เพื่อให้สะดวกต่อการเขี่ยหัวขึ้นหายใจเหนือน้ำ มีหูขนาดเล็กอยู่ด้านข้างของหัว โลมาจะมีสีผิวแบบ มีสองสีตัดกัน ด้านบนเป็นสีเทาเข้ม ด้านล่างเกือบเป็นสีขาวเพื่อพรางตัวในทะเลไม่ให้ศัตรูเห็น เพราะเมื่อมองจากด้านบน สีเข้มจะกลืนกับสีน้ำทะเลและถ้ามองจากด้านล่างขึ้นไป สีขาวก็จะกลืน เข้ากับแสงแดดมีความเฉียดฉลาดเป็นมิตรกับมนุษย์ สามารถรับคลื่นเสียงความถี่สูงได้น้ำได้อย่าง ดีเยี่ยมและสามารถมองเห็น ได้ไกลถึง 50 ฟุต

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงบทความที่กำหนดให้ได้
2. บอกความหมายของคำและประโยคจากบทความที่อ่านออกเสียง ฟังและดูได้
3. ตอบคำถามจากบทความที่ฟังดูและอ่านออกเสียงได้
4. สรุปประเด็นเรื่องราวของบทความที่ได้จากการอ่านออกเสียง ฟังและดูได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความที่อ่านออกเสียง ฟังและดูได้อย่างเหมาะสม

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาทักทายเกี่ยวกับกิจกรรมที่เรียนไปในครั้งที่แล้วจากนั้นครู แจกภาพปลาโลมาให้นักเรียนทุกคนระบายสีเพื่อสร้างสมาธิก่อนเรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ตโดยนักเรียนอ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับภาพที่แต่ละคนได้ระบายสี ชักถามเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของปลาโลมาที่นักเรียนเห็นในภาพและประสบการณ์เดิมของนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับปลาโลมา
2. ครูให้นักเรียนคู่วิเคราะห์เกี่ยวกับปลาโลมา พร้อมทั้งชี้แนะให้นักเรียนพยายามสังเกตและพิจารณาเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของปลาโลมา
3. ครูอ่านออกเสียงบทความเรื่องปลาโลมาให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามบนกระดานคำเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. ครูแจกใบความรู้เกี่ยวกับลักษณะของปลาโลมาให้นักเรียน ครูอ่านให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนอ่านตาม ให้อ่านพร้อม ๆ กันและให้ฝึกอ่านเป็นรายบุคคลตามลำดับ
5. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำศัพท์ที่นักเรียนไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกอ่านคำศัพท์ที่ไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ตามครู
6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอ่านเรื่องปลาโลมาและตอบคำถามลงในใบงานที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของลักษณะปลาโลมาและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูแจกแบบฝึกหัดเกี่ยวกับลักษณะของปลาโลมาให้นักเรียนแต่ละคนทำ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด
2. ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทความลักษณะของปลาโลมาพร้อมกันและให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นในลักษณะความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบปลาโลมาของนักเรียนแต่ละคน

5. สื่อการเรียนรู้

วิดีโอเกี่ยวกับปลาโลมา, บัตรภาพ, บัตรคำ, ใบความรู้ (บทความ), สีเทียน, ระวัง,
กระดาษฟลิปชาร์ต

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการอ่าน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14

หน่วยที่ 4 การอ่านบทความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง บทความ (ชนิดของโลมา)

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านบทความอย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านจะต้องอ่านออกเสียงได้ เข้าใจเรื่องที่อ่านและสามารถสรุปเรื่องที่อ่าน เล่าเรื่องราว และพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความที่ได้อ่านออกเสียง ฟังและดูได้

2. เนื้อหา

ชนิดของโลมา ปลาโลมามีหลายชนิด ได้แก่ โลมาปากขวด โลมาหลังโหนก และโลมาหัวบาตร เป็นต้น

โลมาปากขวดหรือโลมาหัวขวด

โลมาปากขวด จะมีสีน้ำตาลเงินเข้มอมเทา สีจางหรือบางครั้งอมชมพูด้านท้อง จะอวยปากค่อนข้างสั้นใหญ่ครีบหลังขนาดค่อนข้างใหญ่เป็นรูปโค้งอยู่กึ่งกลางหลัง รูปร่างค่อนข้างอ้วน ขอบว่ายน้ำเร็วขนาดใหญ่และขอบว่ายน้ำแข่งกับเรือพบในบริเวณทะเลฝั่งอันดามันและอ่าวไทย

โลมาหลังโหนก

โลมาหลังโหนก ลักษณะมีจะอวยปากยาวโค้งเล็กน้อยครีบหลังจะเป็นสันนูนสูง ตัวเล็กจะมีสีจางจนเหมือนเผือก แม้บางตัวก็มีสีขาวหรือสีชมพู ซึ่งเป็นสีของหลอดเลือดที่ช่วยให้ไม่ให้อุณหภูมิร่างกายสูงจนเกินไป และมีส่วนหลังที่เป็นสันนูนเหมือนโหนก โลมาหลังโหนกเมื่ออายุมากขึ้นสีชมพูตามตัวจะยิ่งเข้มขึ้น และส่วนด้านท้องและด้านล่างลำตัวจะเป็นจุด และมีสีที่สว่างกว่าลำตัวด้านบน โลมาหลังโหนกอาศัยอยู่บริเวณป่าชายเลนและบริเวณน้ำตื้นเท่านั้น ลักษณะนิสัยชอบอยู่ในที่ประจำและอาศัยไม่ห่างจากชายฝั่งเกินระยะ 1 กิโลเมตร จึงพบเห็นตัวได้โดยง่าย โดยมักจะพบเห็นตั้งแต่ตอนเช้า จะอยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 10 ตัว ว่ายน้ำช้า ๆ และจะดำน้ำประมาณ 40-60 วินาที ก่อนจะโผล่ขึ้นมาหายใจ โลมาหลังโหนกชอบกินปลาตามชายฝั่งและในแนวปะการัง ทั้งหมึก กุ้ง ปู และมักออกหาอาหารเป็นฝูง

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านเรื่องปลาโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนกได้
2. เล่าเรื่องราวของปลาโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนกได้
3. ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังดูและอ่านได้

4. อธิบายลักษณะของปลาโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนกได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เรียน ไปครั้งที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนทำสมาธิ ผีกลมหายใจเข้าออกพร้อมหลับตาเพื่อระลึกถึงความรู้เดิมของนักเรียนที่เรียนไปก่อนหน้านี้

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ตและให้อ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับปลาโลมาที่นักเรียนรู้จักหรือมีประสบการณ์ในการพบเห็นมาก่อนว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

2. ครูให้นักเรียนคู่วิเคราะห์เกี่ยวกับปลาโลมา พร้อมทั้งแนะนำให้นักเรียนสังเกตและพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะของปลาโลมา

3. ครูให้นักเรียนสังเกตลักษณะของปลาโลมาชนิดต่าง ๆ จากภาพพร้อมสนทนาซักถามเกี่ยวกับลักษณะของปลาโลมาแต่ละชนิด

4. ครูอ่านออกเสียงเรื่องโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนก ให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามที่ครูเขียนบนกระดานเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง

5. ครูแจกแผ่นใบความรู้เรื่องโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนกให้แก่ นักเรียน จากนั้นครูอ่านให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนอ่านตามอ่านพร้อม ๆ กันและอ่านทีละคน ตามลำดับ

6. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำศัพท์ที่นักเรียนไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกอ่านคำศัพท์ที่ไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ตามครู

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านทำความเข้าใจเรื่องโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนก จากนั้นช่วยกันตอบคำถามลงในใบงานที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

1. ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนดให้
ตอบคำถามจากเรื่องที้อ่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน
2. ครูให้นักเรียนแต่ละคนเล่าความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับการเรียนเรื่องโลมา

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

วิดีโอเกี่ยวกับปลาโลมา, บัตรภาพ, บัตรคำ, ใบความรู้ (โลมาปากขวดและโลมาหลังโหนด), แบบฝึกหัด, สีเทียน, ระวัง, กระดาษฟลิปชาร์ต

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

หน่วยที่ 4 การอ่านบทความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง โลมมหัศจรรย์

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านบทความอย่างเข้าใจ ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและสามารถสรุปเรื่องที่อ่าน เล่าเรื่องราว ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความที่ได้ อ่าน ฟัง และดู ได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

บทความเรื่อง โลมมหัศจรรย์หรือโลมอิรวดี

โลมมหัศจรรย์หรือโลมอิรวดีเป็นโลมชนิดหนึ่ง มีหัวมนกลมคล้ายบาตรพระ ลำตัว มีสีเทาเข้ม แต่บางตัวอาจมีสีอ่อนกว่า มีตาขนาดเล็ก ปากอยู่ด้านล่าง ครีบข้างลำตัวแผ่กว้างเป็นรูป สามเหลี่ยม ครีบบนมีขนาดเล็กมาก มีรูปทรงแบนและบางคล้ายเคียว โลมมหัศจรรย์อาศัยอยู่ทะเล แหล่งน้ำกร่อย ทะเลสาบ แหล่งน้ำจืด หรือแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ด้วย เช่น แม่น้ำโขง และทะเลสาบเขมร มีการพบโลมมหัศจรรย์ครั้งแรกที่แม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า จึงได้ชื่อว่าโลมอิรวดี สำหรับในประเทศไทย มีการพบโลมมหัศจรรย์ที่ทะเลสาบสงขลา และแม่น้ำบางปะกง อาหารที่ชอบของ โลมมหัศจรรย์ ได้แก่ กุ้ง ปลา และหอยที่อยู่บนผิวน้ำและใต้โคลนตม โลมอิรวดีมีชื่อเรียกอื่น ๆ อีก เช่น “โลมมหัศจรรย์มีครีบหลัง” “โลมแม่น้ำจืด” “โลมมหัศจรรย์” และ “ปลาข่า”

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงเรื่องโลมมหัศจรรย์หรือโลมอิรวดีได้
2. ตอบคำถามจากเรื่องโลมมหัศจรรย์หรือโลมอิรวดีที่อ่านออกเสียง ฟังดูได้
3. บอกหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโลมมหัศจรรย์ที่ได้จากการอ่านออกเสียง ฟัง และดูอย่างง่าย ๆ ได้
4. พูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านออกเสียง ฟังและดู ได้อย่างเหมาะสม

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เรียนไปครั้งที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนทำสมาธิ ผีกลมหายใจเข้าออกพร้อมหลับตาเพื่อระลึกถึงความรู้เดิมของนักเรียนที่เรียนไปก่อนหน้านี้

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษปริปรายาท และให้อ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับ โลมาที่นักเรียนรู้จักหรือมีประสบการณ์ ในการพบเห็นมาก่อนว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ครูนำรูปภาพโลมาปากขวดและโลมาหลังโหนกโดยให้นักเรียนบอกความแตกต่างและ ลักษณะของโลมาทั้งสองชนิด
3. ครูให้นักเรียนสังเกตลักษณะของปลาโลมาชนิดต่าง ๆ จากภาพพร้อมสนทนา ซักถามเกี่ยวกับลักษณะของปลาโลมาแต่ละชนิด
4. ครูอธิบายว่าวันนี้จะมีโลมาอีกหนึ่งชนิดที่จะได้เรียนรู้ คือ โลมาหัวบาตรหรือโลมาอิรวดีจากนั้นให้นักเรียนดูภาพพร้อมแนะนำให้นักเรียนฝึกสังเกตลักษณะเด่น ๆ ของโลมาชนิดนี้
5. ครูแจกใบความรู้เรื่อง โลมาหัวบาตรหรือ โลมาอิรวดีให้นักเรียนแต่ละคน จากนั้นให้นักเรียนลองฝึกอ่าน หากอ่านไม่ได้ ครูจะนำอ่านให้นักเรียนอ่านตามและให้ฝึกอ่านเป็นคู่ จากนั้นอ่านรายบุคคล

6. ครูให้นักเรียนจับคู่กันอ่านและหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านเขียนลงในใบงานที่แจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่ คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของเรื่องสั้น โลมาและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดเรื่อง โลมาหัวบาตรให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

วิดีโอเกี่ยวกับปลาโลมา, บัตรภาพ, บัตรคำ, ใบความรู้ (โลมาหัวบาตร), สีเทียน, ระวัง,
กระดาษฟลิปชาร์ต

6. การวัดและประเมินผลสังเกตพฤติกรรมการเรียน

ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16

หน่วยที่ 4 การอ่านบทความ
เรื่อง โลมมา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านบทความได้อย่างเข้าใจ ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ ค้นหาประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน สามารถสรุปเรื่องที่อ่าน เล่าเรื่องราว บอกความแตกต่าง และพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความที่ได้อ่าน ฟังและดู

2. เนื้อหา

การอ่านบทความเกี่ยวกับโลมา 3 ชนิด ได้แก่ โลมาปากขวด โลมาหลังโหนด และโลมาหัวบาตรหรือโลมาอิรวดี

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่าน ฟัง และดูเรื่องโลมาได้
2. บอกลักษณะความแตกต่างของโลมาแต่ละชนิดได้
3. ตอบคำถามจากเรื่องสั้นที่ฟัง ดูและอ่านได้
4. บอก เล่าเรื่องราวที่ได้จากการฟัง ดูและอ่านเรื่องสั้นได้
5. แสดงความคิดเห็นจากเรื่องสั้นที่ฟัง ดูและอ่านได้อย่างเหมาะสม

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาพักทายเกี่ยวกับกิจกรรมที่เรียนไปครั้งที่แล้วจากนั้น ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมระบายสีภาพปลาโลมาหัวบาตรเพื่อให้สร้างสมาธิก่อนเรียน และทำกิจกรรมเชิญระฆัง

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษ ฟลิปชาร์ตและให้อ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูให้นักเรียนสังเกตภาพโลมาหัวบาตร โลมาปากขวด และโลมาหลังโหนดโดยให้อภิปรายเกี่ยวกับความแตกต่างของโลมาทั้ง 3 ชนิด
2. ครูแจกใบความรู้เนื้อหาโลมาทั้ง 3 ชนิดให้นักเรียนดูตามระหว่างที่ครูอ่านเนื้อหาให้นักเรียนฟัง
3. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มอ่านเนื้อหาโลมาที่ครูแจกให้โดยให้กลุ่มละ 1 ชนิด
4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการทำเป็นแผนที่ความหมาย ลงในใบงาน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โลมาและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูแจกแบบฝึกหัดเรื่องโลมาให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด
2. ครูแจกภาพที่มีปลาโลมาหลายชนิดและให้นักเรียนช่วยกันค้นหาโลมาหัวบาตร โลมาปากขวดและโลมาหลังโหนดจากนั้นครูและนักเรียนก็สนทนาเปรียบเทียบปลาโลมาที่นักเรียนรู้จัก
3. ครูให้นักเรียนเล่าความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนไปว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไรและรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับบทเรียนเรื่องโลมา

5. สื่อการเรียนรู้

บัตรภาพ, บัตรคำ, ใบความรู้ (เรื่อง โลมา), สีเทียน, ระวัง, กระดาษฟลิปชาร์ต

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการอ่าน
2. ตรวจสอบผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17

หน่วยที่ 5 การอ่านบทร้อยกรองและวรรณคดี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง กลอนแปด

จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านบทกลอนอย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ บอกความหมายของคำยากในบทกลอนที่อ่าน เข้าใจ ดีความและสรุปประเด็นสำคัญของบทกลอนที่อ่านได้

2. เนื้อหา

บทกลอน เรื่อง ฝนหลวง

ฝนหลวงนี้ ดิจริง ยิ่งหน้าแล้ง

ไปรยสารแห่ง แหล่งน้ำ น้ำขึ้นฟ้า

เมฆร้อนชื้น ลอยขึ้นเย็น เป็นคุณค่า

กลั่นตัวมา พาให้ ใต้น้ำฝน

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงกลอนที่กำหนดให้ได้
2. ค้นหาคำยากของบทกลอนที่อ่านออกเสียง ฟัง หรือดูได้
3. บอกความหมายของคำยากในกลอนที่อ่านออกเสียง ฟัง หรือดูได้
4. ดีความบทกลอนที่อ่านออกเสียง ฟัง หรือดูได้
5. สรุปประเด็นสำคัญของกลอนที่อ่านออกเสียง ฟังหรือดูได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาพักทายเกี่ยวกับกิจกรรมที่เรียนไปในครั้งที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนระบายสีภาพและนั่งสมาธิก่อนเรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนสรุปข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้กำหนดไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ตจากนั้นให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูอ่านบทกลอนให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนอ่านตามครู จากนั้นก็สนทนาทบทวนเกี่ยวกับลักษณะของบทกลอน
2. ครูให้นักเรียนสังเกตและอภิปรายแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นลักษณะของบทกลอน เช่น จำนวนวรรค จำนวนของคำในแต่ละวรรค ลักษณะของการสัมผัส เป็นต้น
3. ครูอ่านให้นักเรียนฟังพร้อมให้นักเรียนอ่านตามครูและให้นักเรียนอ่านเองตามลำดับ
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ครูแจกใบความรู้ของบทกลอนฝนหลวงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยอ่านและหาคำศัพท์ที่นักเรียนไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้โดยการออกไปเขียนบนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกอ่านคำศัพท์ที่ไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ตามครู
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอ่านกลอนและตอบคำถามลงในใบงานที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนอ่านกลอนที่กำหนดให้อีกครั้งและสรุปสาระสำคัญของกลอนแปด พร้อมทั้งให้ตอบคำถามจากเรื่องที้อ่านอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดบทกลอนฝนหลวงให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

โครงสร้างกลอนแปด บัตรคำ, ใบความรู้บทกลอนฝนหลวง, สีเทียน, ระวัง, กระดาษฟลิปชาร์ต

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18

หน่วยที่ 5 การอ่านบทร้อยกรองและวรรณคดี
เรื่อง กลอนแปด

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านกลอนแปดอย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านจะต้องเข้าใจแผนผังของกลอนแปด อ่านกลอนที่กำหนดให้ได้สรุปใจความสำคัญ ค้นหาคำสัมผัสของกลอนที่อ่านและสามารถนำคำมาแต่งกลอนแปดได้ถูกต้อง

2. เนื้อหา

บทกลอน เรื่อง ฝนหลวง
ฝนหลวงนี้ ดีจริง ยิ่งหน้าแล้ง
ไปรยสารแห่ง แห่ล่งนำ น้ำขึ้นฟ้า
เมฆร้อนขึ้น ลอยขึ้นเย็น เป็นคุณค่า
กลั่นตัวมา พาให้ ได้น้ำฝน

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงกลอนที่กำหนดให้ได้
2. อธิบายเกี่ยวกับแผนผังของกลอนแปดได้
3. สรุปใจความสำคัญของกลอนที่อ่านได้
4. ค้นหาคำสัมผัสในบทกลอนได้
5. นำคำที่กำหนดมาแต่งกลอนแปดตามหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้ได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาทักทายเกี่ยวกับกิจกรรมที่เรียนไปครั้งที่แล้วจากนั้นครูให้นักเรียนทำกิจกรรมระบายสีภาพเพื่อให้สร้างสมาธิก่อนเรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดานชลปชารัทและให้อ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครุณำนักเรียนอภิปรายทบทวนเรื่องที่เรียนไปในชั่วโมงที่ผ่านมาโดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นรายบุคคล
2. ครูอธิบายทบทวนและกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์ลักษณะของกลอนแปด
3. ครูแจกใบความรู้เกี่ยวกับกลอนแปด อ่านให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นให้นักเรียนอ่านเองพร้อม ๆ กัน
4. ครุณำตัวอย่างกลอนแปด 1-2 บท อ่านให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนอ่านเอง จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันหาคำยาก จับคู่คำสัมผัสนอกและสัมผัสใน พร้อมทั้งช่วยกันสรุปใจความของบทกลอนที่อ่าน
5. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยทำใบงานเกี่ยวกับบทกลอนที่ครูแจกให้ โดยใบงานเป็นลักษณะของการนำคำที่กำหนดให้มาเติมในบทกลอนแต่ละวรรคให้ถูกต้อง หรือมีลักษณะการสัมผัสกัน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านคำตอบของตนเองและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่ตรงกัน จนได้คำตอบที่ตรงกันและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญลักษณะของกลอนแปดเพื่อสร้างความเข้าใจของนักเรียนที่ตรงกัน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

1. ครูแจกแบบฝึกหัดเกี่ยวกับกลอนแปดให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด
2. ครูให้นักเรียนสะท้อนความรู้สึกและสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้เกี่ยวกับกลอนแปดอีกครั้งเป็นรายบุคคล

5. สื่อการเรียนรู้

แผนผังกลอนแปด, ตัวอย่างกลอนแปด (จำนวน 2 บท), บัตรคำ, ใบความรู้ (กลอนแปด), ใบงาน, สีเทียน, กระจก, กระดาษคลิปชาร์ท

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19

หน่วยที่ 5 การอ่านบทร้อยกรองและวรรณคดี
เรื่อง กลอนแปด

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านกลอนแปดอย่างเข้าใจนั้น ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจรูปแบบแผนผังของกลอนแปด อ่านและมีความเข้าใจเนื้อหาของกลอนที่อ่านได้ และสามารถแต่งกลอนแปดถูกต้องตามหลักการได้

2. เนื้อหา

การอ่านและแต่งกลอนแปด

3. จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงกลอนที่กำหนดให้ได้
2. อธิบายสรุปเนื้อหาของกลอนที่อ่าน ฟัง และดูได้
3. ค้นหาคำสัมผัสในบทกลอนที่อ่าน ฟังและดูได้
4. แต่งกลอนแปดตามหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้ได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เรียนไปครั้งที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนทำสมาธิ ฟังกลมหายใจเข้าออกพร้อมหลับตาเพื่อระลึกถึงความรู้เดิมของนักเรียนที่เรียนไปก่อนหน้านี้

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นที่ได้ตกลงกันและเขียนไว้ในกระดาษคลิปชาร์ทและให้อ่านพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับลักษณะของกลอนแปดที่นักเรียนได้เรียนไปแล้วโดยให้แต่ละคนพูดสรุปความเข้าใจความรู้เดิมที่เรียนไปจากชั่วโมงที่แล้ว

2. ครุณำนักเรียนอ่านออกเสียงใบความรู้เกี่ยวกับกลอนแปดและสังเกตตัวอย่างกลอนแปดพร้อมกับแผนผังกลอนแปดอีกครั้ง

3. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่า วันนี้จะให้นักเรียนแต่งกลอนจากภาพที่กำหนดให้ได้แก่ ภาพผลไม้ ภาพดอกไม้ ภาพทะเล เป็นต้น

4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแต่งกลอนแปดจากภาพที่กำหนดให้ กลุ่มละ 1 บท

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ออกมาอ่านคำกลอนแปดและอภิปรายร่วมกันในกรณีที่บทกลอนของกลุ่มใดไม่ถูกต้องตามหลักการ

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปลักษณะของกลอนแปดอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดให้ทุกคนทำด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

แผนผังกลอนแปด, บัตรภาพ, ใบความรู้ (กลอนแปด), สีเทียน, ระบาย, กระดาษคลิปชาร์ท

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20

หน่วยที่ 2 การอ่านบทร้อยกรองและวรรณคดี
เรื่อง วรรณคดี (สังข์ทอง)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านวรรณคดีได้อย่างเข้าใจ ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ รู้ความหมายของคำศัพท์ที่มีในเรื่องที่อ่าน ตอบคำถามเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่าน อธิบายฉากหรือสถานที่ ตัวละคร การเริ่มเรื่องและการจบเรื่องได้ สรุปข้อคิดและสามารถแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับเรื่องที่ได้

2. เนื้อหา

บทอาขยานจากวรรณคดีเรื่อง สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์	
เมื่อนั้น	พระสังข์ซ่อนอยู่ที่รูสีน
พระแม่ไปป่าเป็นอาจิน	ในจิตคิดถวิลทุกเวลา
จะใคร่ออกช่วยพระแม่เจ้า	สงสารผ่านเกล้าเป็นหนักหนา
เหนื่อยยากลำบากกาย	กลับมาจนค่าแล้วรำไร
ไม่ว่าลูกน้อยเป็นหอยปู	อุ้มชูชมชดพิสมัย
พระคุณล้ำลบลภพไตร	จะออกให้เห็นตัวก็กลัวการ
ไก่อป่าพาฝูงมากินข้าว	ของพระแม่เจ้าอยู่ฉาวฉาน
คู่ยี่เยี่ยรายทั้งดินดาน	พระมารดามาเห็นจะรำไร
เยี่ยมลอดสอดคู้ทั้งซ้ายขวา	จะเห็นใครไปมาก็หาไม่
ออกจากสังข์ปล้นทันใด	ฉวยจับไม่ได้ไล่ดี
กอบเก็บข้าวตอกที่ตกดิน	ผ่นผ่นลอบลับขยับหนี
เหลียวดูผู้คนชนนี้	จะหนีเข้าสังข์กำบังตน
หุงข้าวหาปลาไว้ทำแม่	ดูแลจัดแจงทุกแห่งหน
ช่วยจับไก่อป่าประสาจน	สาละวนเล่นพลางไม่ห่างดู

3. จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน

1. อ่านออกเสียงเรื่องที่กำหนดให้ได้
2. บอกความหมายของคำที่อยู่ในเรื่องที่ได้อ่านออกเสียงได้
3. ตอบคำถามจากเรื่องอ่านออกเสียงได้

4. อธิบายจาก ตัวละคร การเริ่มเรื่องและการจบเรื่องทีอ่านออกเสียงได้ เล่าเรื่องราวจากเรื่องที่ได้ฟังและดูอย่างง่าย ๆ ได้
5. พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดจากเรื่องทีอ่านออกเสียงได้
6. แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องทีอ่าน ฟังและดูได้

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

1. ครูและนักเรียนร่วมสนทนาทักทาย จากนั้นครูแจกภาพให้นักเรียนทุกคนระบายสี
2. ครูเชิญระฆัง ให้นักเรียนฝึกการสงบนิ่ง หลับตาทำสมาธิและกำหนดลมหายใจ เพื่อให้มีสติอยู่กับตัวเองและกระตุ้นให้ระลึกถึงเกี่ยวกับเรื่องทีได้เรียนไปในครั้งทีผ่านมา

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ครูนำนักเรียนทบทวนข้อตกลงเบื้องต้นทีได้ตกลงกันทีเขียนไว้ในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้อ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

1. ครูและนักเรียนสนทนาทบทวนเกี่ยวกับเรื่องทีได้เรียนไปในครั้งทีแล้วกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่ วันนี้จะมีวรรณคดีเรื่อง”สังข์ทอง” มาอ่านให้นักเรียนฟัง โดยนักเรียนจะต้องตั้งใจฟัง ไม่พูดคุย และตอบคำถามของครูหลังจากครูอ่านจบ
3. ครูอ่านออกเสียงนิทานเรื่อง “สังข์ทอง” ให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามทีครูเขียนบนกระดานเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องทีฟัง
4. ครูแจกแผ่นนิทานเรื่อง “สังข์ทอง” ให้แก่นักเรียน จากนั้นครูอ่านให้นักเรียนฟังอีก 1 รอบ แล้วให้นักเรียนอ่านพร้อม ๆ กันและอ่านทีละคนเป็นลำดับต่อไป
5. ครูให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันเล่าเรื่องทีได้อ่านและฟัง เพื่อสรุปประเด็นของเรื่อง
6. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำศัพท์ทีนักเรียนไม่รู้จักหรืออ่านไม่ได้ และตอบคำถามของครูบนกระดาน
7. ครูให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องทีอ่านอีกครั้งจากนั้นให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นเพื่อออกมาแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับเรื่องสังข์ทอง

ขั้นที่ 4 การนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสลับออกมาแสดงบทบาทสมมติเรื่องสังข์ทอง กลุ่มละ 15 นาที

ขั้นที่ 5 การอภิปรายสรุปร่วมกัน

ครูและนักเรียนช่วยสรุปสาระสำคัญของวรรณคดีเรื่อง“สังข์ทอง”และตอบคำถามจากเรื่องที้อ่านและข้อคิดที่ได้อีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 6 การนำไปใช้ร่วมกัน

ครูแจกแบบฝึกหัดเรื่องสังข์ทองให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5. สื่อการเรียนรู้

ภาพจากบทร้อยกรองเรื่องสังข์ทอง (สำหรับระบายสี), ระฆังกระดาศฟลิปชาร์ท, บัตรคำ, ใบความรู้ (บทร้อยกรอง), สีเทียน, ประโยคถาม, แบบฝึกหัด

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. ตรวจผลงาน